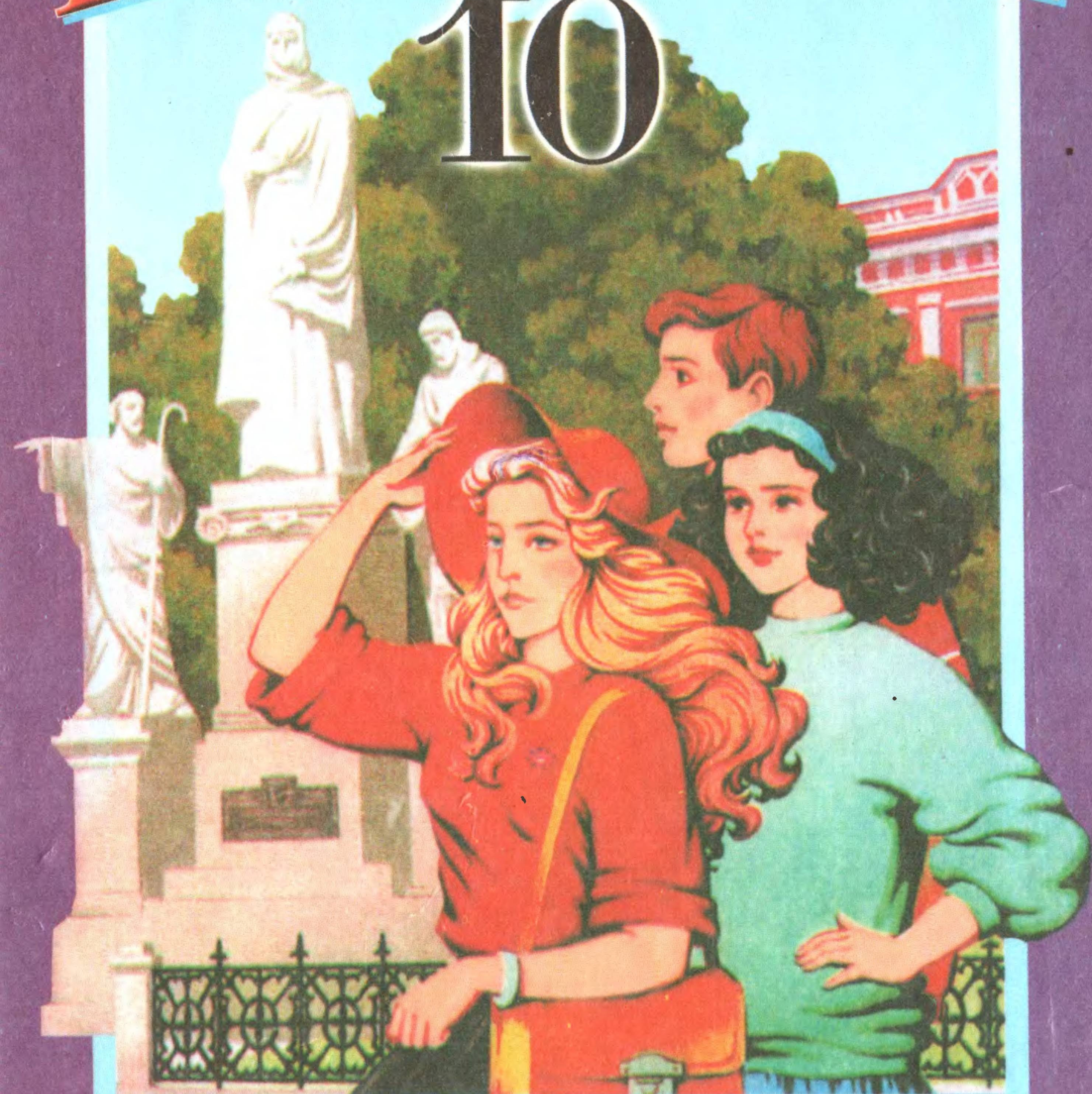

V. M. Plakhotnyk,
R. Yu. Martynova, L. H. Alexandrova

ENGLISH

10

**В. М. ПЛАХОТНИК,
Р. Ю. МАРТИНОВА, Л. Г. АЛЕКСАНДРОВА**

АНГЛІЙСЬКА МОВА

**ПІДРУЧНИК ДЛЯ 10 КЛАСУ
ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ**

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України

КИЇВ «ОСВІТА» 2006

ББК 81.2АНГ-922
ПЗ7

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
(Лист Міністерства освіти і науки України №1/11-1314
від 24.04.2002)

ВИДАНО ЗА РАХУНОК ДЕРЖАВНИХ КОШТІВ. ПРОДАЖ ЗАБОРОНЕНО

Художник О. П. Никифоров

За автентичність текстів відповідають автори

ПЗ7   Плахотник В. М., Мартинова Р. Ю., Александрова Л. Г.
Англійська мова: Підруч. для 10 кл. загальноосвіт.
навч. закл. — 4-те вид. — К.: Освіта, 2006. — 224 с.

ISBN 966-04-0672-X.

ББК 81.2АНГ-922

ISBN 966-04-0672-X

- © В. М. Плахотник, Р. Ю. Мартинова,
Л. Г. Александрова, 1997
- © В. М. Плахотник, Р. Ю. Мартинова,
Л. Г. Александрова, зі змінами, 2001,
2006
- © Художнє оформлення, видавництво
«Освіта», 2001, 2006

THE FIRST TERM

RECAPITULATION COURSE

Lesson 1

---

1. *Read the text and retell it.*

I AM A TENTH FORM PUPIL

The summer is over, and now I am a pupil of the tenth form. There are many new pupils in our form. Some of them came from other forms of our school, but some boys and girls came from other schools. One boy, I know him, came from Lviv.

I have to make acquaintance with new pupils. I think I'll do it at our English lessons. We'll do special exercises. I know it almost exactly because my English teacher Marfa Romanivna likes to make up dialogues where we introduce each other and speak about our families and friends. In such a way we recollect words and expressions which we have forgotten. I'm sure we'll be given necessary words and expressions in our textbook.

2. a) *Read the words, word-combinations and sentences with their translation.*

b) *Cover the left side of the page and translate the word-combinations and sentences into English.*

1) teens	вік від 13 до 19 років
2) a teen-ager	юнак або дівчина від 13 до 19 років, тінейджер
3) She is still in her teens.	Їй ще немає 20 років.
4) She is just out of her teens.	Їй недавно виповнилось 20 років.
5) I am a teen-ager.	Я підліток (тінейджер).
6) What is your name?	Як тебе звуть?
7) What is your friend's name?	Як звуть твого друга?
8) How old are you?	Скільки тобі років?
9) Is your friend a teen-ager?	Твій друг (твоя подруга) — тінейджер?
10) When were you born?	Коли ти народився?
11) Where were you born?	Де ти народився?
12) I was born in Chernihiv on the 8th of September 1980.	Я народився в Чернігові 8 вересня 1980 року.

13) Do you have a sister (brother)?	У тебе є сестра (брат)?
14) How old is your brother (sister)?	Скільки років твоєму братові (твоїй сестрі)?
15) What is your brother?	Хто твій брат?
16) What is your friend?	Хто твій друг?
17) What school are you from?	У якій школі ти вчишся?
18) What school have you come from?	З якої школи ти прибув?
19) I have come from school number 10.	Я прибув із школи номер 10.

3. Answer the questions.

What form are you in?
How old are you?
Do you have a sister?
What is her name?
How old is she?

What is your friend?
Is your friend a teen-ager?
When were you born?
Where were you born?
Where do you live?

4. Read the dialogues in pairs. Make up your own ones.

— Let me introduce myself. My name is Roman Savchenko. And yours?

— My name is Oleh Rybchenko. It was a pleasure to meet you. I think Maryna Savchenko is your sister, isn't she?

— I'm sorry, but I don't have a sister. Maryna isn't my sister. She is my cousin. I have a brother Borys. He is a student.

* * *

— Hello, Maxym. Glad to see you.

— So am I. Where are you going?

— I am going shopping. I saw you yesterday with a girl. Is she a teen-ager?

— No, she is just out of her teens. It was my sister Natalia.

— She is a nice girl, isn't she?

— Certainly, she is. I have two sisters and I think they are the most beautiful girls in the world.

— Oh, yes they are your sisters! That's why they are the most beautiful girls for you.

* * *

— How old is your sister?

— Sorry, I don't have any sister.

— Really? I saw you yesterday at the cinema with a girl.

— Do you think all the girls are my sisters?

5. *Translate into English.*

- 1) Микола—твій друг, чи не так? 2) Хто твій друг?
3) Скільки років твоєму братові? 4) Хто був з тобою в кіно?
— Моя сестра. 5) Коли народився Тарас Шевченко? —
9 березня 1814 року. 6) Твоїй сестрі ще немає 20 років, чи
не так? 7) Де ти живеш?

6*. *Do exercise 2b in 1 minute.*

7*. *Write a short composition (7—8 sentences) about your friend.*

8. Remember:

A friend in need is a friend indeed. В лиху годину пізнаєш
вірну людину

A friend to all is a friend to none. Хто всім друг, той
нікому не друг.

Lesson 2

---

9. *Do exercise 2b in 1 minute.*

10. *Read your composition about your friend.*

11. *Read the text and tell us about your family.*

MY FAMILY

My family is not large. There are four of us: father, mother, brother and myself. We live in a small town not far from Rivne. Some of my relatives including my grandparents live in my town. My aunt Maryna and uncle Petro live in Kyiv, the capital of Ukraine.

My father is a teacher, my mother is a doctor, my eldest brother is a student and I am in the tenth form at our local school.

At week-ends we are at home, but my brother likes to go to the library on Saturdays. He is a good student. However we try to spend Sunday together as a family day. We read books and newspapers, go to the cinema or hike (ходимо пішки по околицях). In the evenings we watch TV. Sometimes we don't switch on TV and discuss different problems.

12. *Describe the picture on page 6.*

13. *Answer the questions.*

What is in the picture?

Where is the family?

What is the time in the picture?

Is the family large?

What are the members of the family doing?

---

* Вправи з цією позначкою виконуються вдома.

The grandfather is reading a newspaper, isn't he?
The father isn't reading a book, is he?

14. a) *Read the words, word-combinations and sentences with their translation.*
b) *Cover the left side of the page and translate the words, word-combinations and sentences into English.*

- 1) a large family
- 2) a small family
- 3) a granddaughter
- 4) a grandson
- 5) grandparents
- 6) twins
- 7) an aunt
- 8) a cousin

велика сім'я
мала сім'я
внучка
внук
дідусь і бабуся
близнюки
тітка
двоюрідний брат (двоюрідна сестра)

9) a nephew	племінник
10) an uncle	дядько
11) a baker	пекар
12) a dress-maker	кравчиня
13) a tailor	кравець
14) an electrician	електрик
15) He is my relative.	Він мій родич.
16) What is your brother? — He is a fitter.	Хто твій брат? — Він слюсар.
17) My family is not large.	Моя сім'я невелика.
18) My grandparents are pensioners.	Мої дідусь і бабуся — пенсіонери.

15. Answer the questions.

Is your family large or small?
 What members does it consist of?
 What is your father?
 Do you have a sister?
 What is your sister?
 How old is she?
 Do you have a cousin?
 Your aunt does not live with you, does she?
 Your grandparents live with you, don't they?
 Do you have a teacher in your family?

16*. Do exercise 14b in 45 seconds.

17*. Write a short composition about your family.

18. Remember:

East or west home is best. У гостях добре, а дома краще.

Lesson 3

19. Do exercise 14b in 45 seconds.

20. Read your composition about your family.

21. Read the text and describe your room.

MY FRIEND'S ROOM

Tamara is my friend. Sometimes I visit her. We do our lessons together or discuss interesting questions.

Tamara's room isn't very large, but it's rather nice. It has a window and a balcony. The balcony and the window face the street. In the middle of the room we can see a desk and two chairs. On one of the walls there is a picture, opposite it there is a small mirror. In the corner of the room there is a bookcase where Tamara keeps her books. She likes books

and there are many of them in the bookcase: Ukrainian, Russian and English ones.

There is a bed at the wall. The carpet is on the floor. When it is dark Tamara switches on a lamp which is on the desk or the lamp which hangs down from the ceiling.

22. *Look at the picture and answer the questions.*

What can you see in the picture?

It's not a classroom, is it?

What can you see in the middle of the room?

Is the desk round or square?

What is there in the corner of the room?

What can you see on the walls?

What is there on the desk?

What is there on the bookcase?

How many windows are there in the room?
 Whom can you see in the room?
 What is she doing?

23. Ask each other questions about the room.

24. Describe the picture (exercise 22).

25. a) Read the words, word-combinations and sentences with their translation.

b) Cover the left side of the page and translate the words, word-combinations and sentences into English.

1) a large dark room	велика темна кімната
2) a small light room	маленька світла кімната
3) a wardrobe	гардероб, шафа
4) a bookcase	книжкова шафа
5) a chair	стілець
6) to take a chair	сідати
7) an arm-chair	крісло
8) to face	виходити, бути повернутим (у певний бік)
9) to face the street	виходити на вулицю
10) to face the garden	виходити у сад
11) a balcony	балкон
12) a corner	кут, куток
13) to corner	заганяти у глухий кут
14) in the corner	у кутку
15) in the middle of the room	посеред кімнати
16) a table cloth	скатертина
17) a curtain	занавіска
18) a radio-set	радіоприймач
19) a TV set	телевізор
20) a telephone	телефон
21) a sofa	софа, диван
22) a rack	вішалка (з крючками)
23) a carpet	килим
24) a mat	килимок; мата
25) What does your window face?	Куди виходить твоє вікно?
26) My window faces the yard (north, west).	Моє вікно виходить у двір (на північ, на захід).
27) What is the floor covered with?	Чим покрита підлога?
28) Where do you keep your books?	Де ти зберігаєш свої книжки?
29) Whose bed is that?	Чие то ліжко?

26*. Do exercise 25b in 1 minute.

27*. Write a short composition about your room.

28. Remember:

Good name is better than riches. Добра слава краще за багатство.

Lesson 4

29. Do exercise 25b in 1 minute.

30. Read your composition.

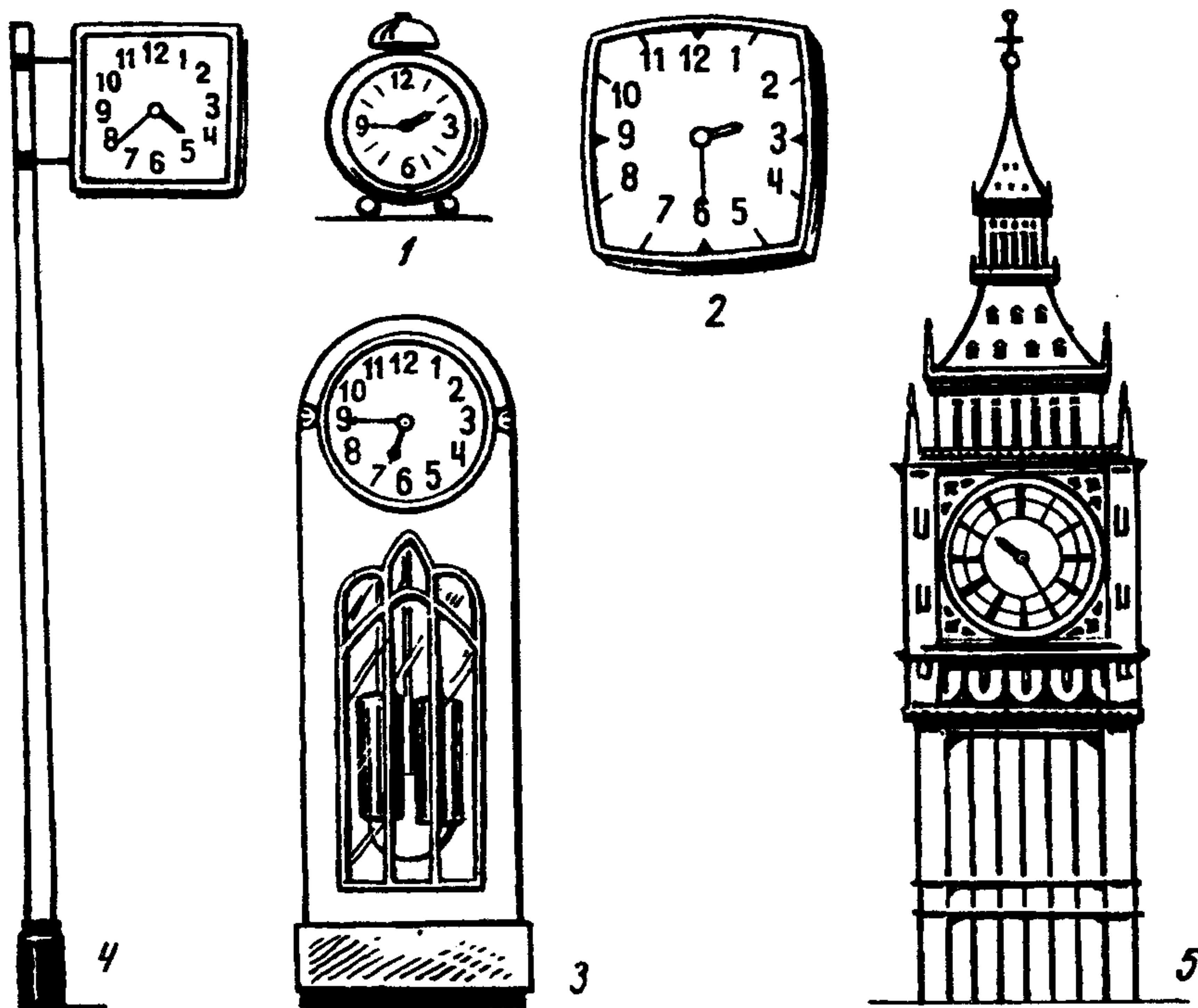
31. Read the text and translate it.

CLOCKS AND WATCHES

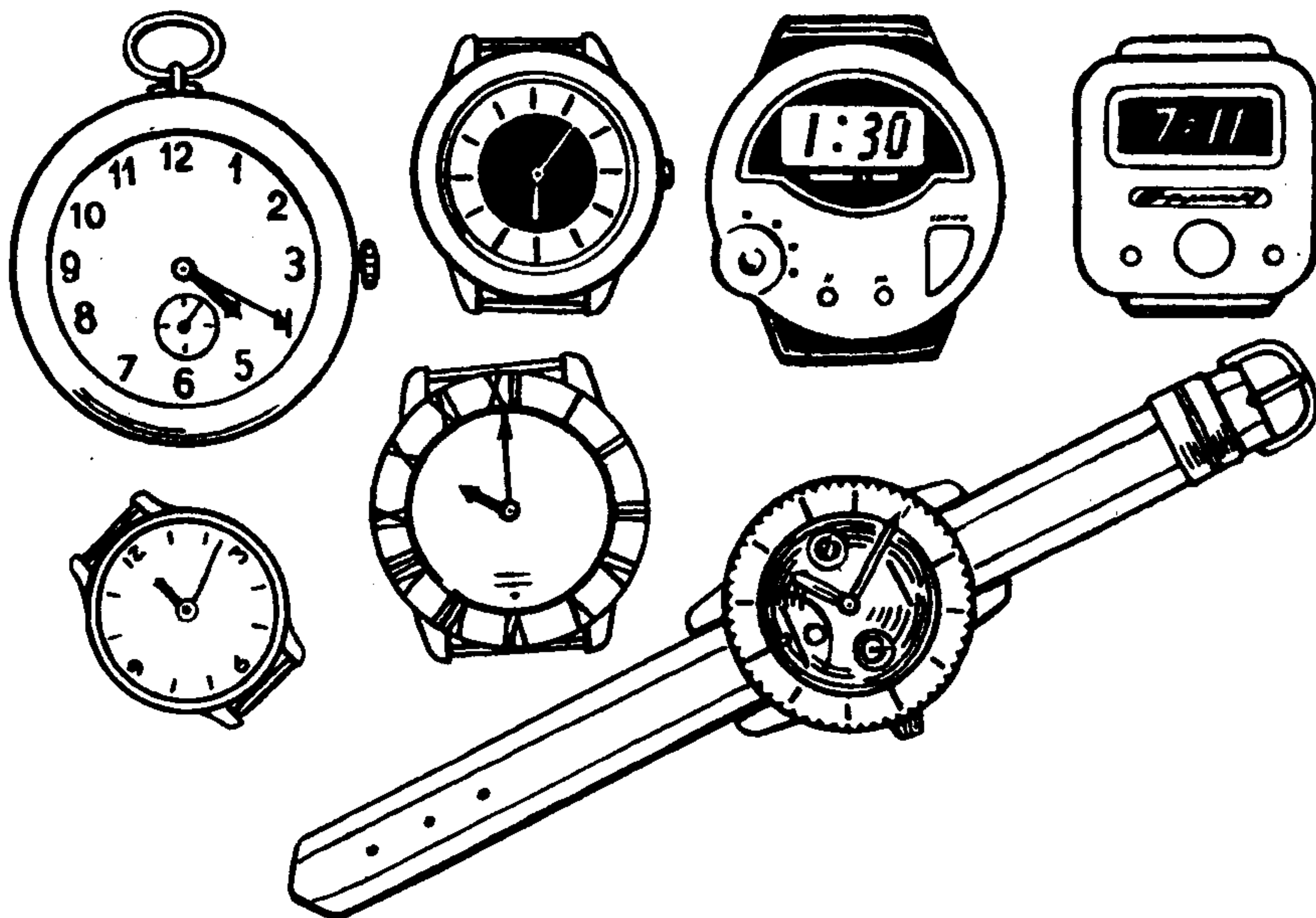
Oxford Advanced Learner's Dictionary says that a clock is an instrument (not carried or worn like a watch) for measuring and showing the time. So the watches can be carried in the pocket or worn on the wrist.

There are two hands on the face of the clock. One hand is long and the other hand is short. The long hand is the minute hand. The short hand is the hour hand. Some watches show not only hours and minutes but also seconds, names of the days and months.

These are clocks.

Look at the clock number 1. It is a quarter to three at it.
 Look at the clock number 2. It is half past two at it.
 Look at the clock number 3. It is a quarter to seven at it.
 Look at the clock number 4. It is twenty minutes to five at it.
 Look at the clock number 5. It is twenty-five past ten at it.
 These are watches.

32. *Look at the watches and tell the time.*

Example: It is twenty minutes past four at the watch number 1.

33. *Read the dialogues in pairs. Make up your own ones.*

Petro and Mykola are in the school-yard.

P.: We are a few minutes late this morning, aren't we?

M.: I don't think so. We are not late. It is twenty-five minutes past eight, and our lessons begin at half past eight.

P.: But it is half past eight by my watch.

M.: Well, I know my watch is right. I put it right at breakfast when we had the eight o'clock news.

P.: Then my watch is five minutes fast.

M.: Yes. We're not late. We have a lot of time.

* * *

Bill is sleeping. His mother comes in. It is eight at the clock.

M.: Aren't you out of bed yet, Bill? It's getting late.

B.: Oh, it's six to eight.

M.: It is eight o'clock. You are not right.

B.: The clock is six minutes fast. I know it exactly.

M.: Do you? Why do you think so?

B.: Because yesterday, when we had the eight o'clock news it was six minutes past eight by our clock.

M.: Nevertheless, be quick. If you are not quick, you'll have no time for breakfast. You have to leave the house at twenty past eight.

B.: All right, Mother. I'll be to breakfast in ten minutes.

* * *

— What is the time, please? I'm not sure my watch is right.

— It's five minutes to eight.

— Thank you. I was right. My watch is four minutes slow.

34. Read the sentences with the translation.

1) Look at the clock and tell me the time.	Подивись на годинник скажи, котра година.
2) What's the time?/What time is it?	Котра година?
3) Tell me the time, please.	Скажіть, будь ласка, котра година.

4) It's ten minutes past seven by my watch.	За моїм годинником десять хвилин на восьму.
5) It's twelve minutes to eight.	Зараз за дванадцять восьма.
6) It's a quarter to seven.	Зараз за чверть сьома.
7) It's a quarter past seven.	Зараз чверть на восьму.
8) It's half past nine by my watch.	Зараз пів на десяту за моїм годинником.
9) My watch is right.	Мій годинник іде правильно.
10) Her watch is five minutes slow.	Її годинник відстає на п'ять хвилин.
11) His watch is three minutes fast.	Його годинник поспішає на три хвилини.

35*. *Cover the left side of exercise 34 and translate into English.*

36*. *Do task 1 on page 109.*

Lesson 5

37. *Do exercise 34.*

38. *Read the text and answer the questions.*

DAYS OF THE WEEK AND MONTHS OF THE YEAR

There are seven days in a week. They are Sunday, Monday, Tuesday, Wednesday, Thursday, Friday and Saturday.

In Ukraine the first day of a week is Monday, in England it is Sunday. In Ukraine the last day of a week is Sunday, in England it is Saturday. Monday, Tuesday, Wednesday, Thursday and Friday are working days. Saturday and Sunday are rest-days.

There are twelve months in a year. They are January, February, March, April, May, June, July, August, September, October, November and December. January, March, May, July, August, October and December have 31 days. April, June, September and November have 30 days.

February has 28 days in an ordinary year and 29 in a leap-year.

What is the first day of a week in England?

What is the first day of a week in Ukraine?

What is the second day of a week in Ukraine?

What is the fifth day of a week in England?

What is the last day of a week in Ukraine?

The third day of a week in Ukraine is Wednesday, isn't it?

What are the months of the year?

How many months are there in a year?

What months have 30 days?

How many days has February in a leap-year?

39. Look at the calendar of September, 1997 and answer the questions.

Monday	Tuesday	Wednesday	Thursday	Friday	Saturday	Sunday
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30					

What day of the week was on the 18th of September, 1997?
What day of the week was on the 25th of September, 1997?
What day of the week was on the 29th of September, 1997?
What day of the week was on the 31st of August, 1997?
What day of the week was on the 1st of October, 1997?

40. Answer the questions.

What day of the week is today?
What day was yesterday?
What day will be tomorrow?
What day was before yesterday?
What day will be after tomorrow?

41. Do task 1 on page 109.

42*. Translate into English in writing.

1) Завтра буде неділя. 2) Сьогодні субота. 3) Зараз 12 година.
4) Зараз чверть на восьму. 5) Коли ти прокидаєшся?
6) Який день тижня буде завтра? 7) Сьогодні не субота,
сьогодні п'ятниця. 8) Високосний рік має 366 днів. 9) Що
розміщено посеред твоєї кімнати? 10) Чи є у твоїй кімнаті
книжкова шафа?

43*. Do task 2 on page 110.

44. Remember: Time is money. Час — гроші.

Lesson 6

45. Read your translation (exercise 42).

46. Read the text and answer the questions.

SEASONS

A year has four seasons. They are spring, summer, autumn and winter. March, April and May are spring months. In spring days are long and nights are short. The warmest month in spring is May. Many people like spring best of all because spring is a very beautiful season.

Summer comes after spring. June, July and August are summer months. It is the warmest season of the year, and many people want to get their holidays in summer. All children like summer best of all because they have their summer holidays.

Autumn comes after summer. September, October and November are autumn months. The weather in autumn is changeable: usually it is warm in September and cold in November. There is much fruit and vegetables in autumn. Some people like autumn best of all.

Winter comes after autumn. December, January and February are winter months. In winter the weather is frosty. Sometimes it is very cold. In frosty snow weather we can see many people in the parks and gardens: they ski, skate, sledge, play hockey. Many people like winter very much.

What season comes after spring?

What season comes after summer?

It does not snow in summer, does it?

What are days and nights in winter?

When do children have winter holidays?

Is it warm or cool in autumn?

It often rains in autumn, doesn't it?

Do you like winter? Why?

What season do you like best of all?

47. *Read the dialogues in pairs and make up your own ones.*

H.: The days are quite short now, aren't they?

M.: Yes, they are. It is the 21st of December today, isn't it?

H.: Yes, that's right. The days are the shortest now. We are on the eve of Christmas. I like this holiday best of all.

M.: As for me I do not like winter. I like spring best of all.

* * *

A.: It is the first of April today, isn't it?

B.: I'm not quite sure. Today is Friday, I know it exactly.

A.: Yes, I know it's Friday because it was Thursday yesterday. But what's the date?

B.: Yesterday was the thirty-first of

March. March, I know exactly, has 31 days. That's why it is the first of April today.

A.: And besides. A friend of my grandson rang him up in the morning and tried to fool him. Yes, it is the April Fools' Day today, the first of April.

* * *

M.: What are you doing here at this time, Antin?

A.: I am waiting for Hanna. We agreed to meet at 9.

M.: At 9? But look at your watch!

A.: It is a quarter to 9.

M.: And now look at the clock over there! It is half past 9.

A.: Really? Oh, my watch has stopped. I have forgotten to wind ([waɪnd] — завести) it. It's a pity. It is too late.

48. Do task 2 on page 110.

49*. Translate into English in writing.

1) Я дивлюся телевізор щодня. 2) Він дивився телевізор учора. 3) Я дивитимуся телевізор завтра. 4) Ви будете дивитись телевізор завтра. 5) Я зараз дивлюся телевізор. 6) Коли Петро зайшов до кімнати, його друг дивився телевізор. 7) Ти часто дивишся телевізор? 8) Коли ти звичайно дивишся телевізор? 9) Хто дивився телевізійну програму вчора о восьмій годині?

Lesson 7

50. Read your translation (exercise 49).

51. Read and remember the names of the most popular kinds of sports.

badminton ['bædmɪntən] —
бадмінтон
basket-ball ['bɑːskɪtbɔːl] —
баскетбол
boxing ['bɒksɪŋ] — бокс
chess [tʃes] — шахи

jumping ['dʒʌmpɪŋ] —
стрибки
kickboxing [kɪk'bɒksɪŋ] —
кікбоксинг
motor-racing ['mɒtə'reɪsɪŋ]
— автогонки
motor sports ['mɒtəspɔːts] —
автоспорт

cricket ['kɹɪkɪt] — крикет
 draught [dra:ft] — *p/*шашки
 (*гpa*)
 figure-skating ['fɪgə,sketɪŋ] — фігурне катання
 fencing ['fensɪŋ] — фехтування
 football ['fʊtbɔ:l] — футбол
 golf [gɒlf] — гольф
 gymnastics [dʒɪm'næstɪks] — гімнастика
 jogging ['dʒɒɡɪŋ] — біг підтюпцем
 judo ['dʒu:dou] — дзюдо

running ['rʌnɪŋ] — біг
 skating ['skeɪtɪŋ] — катання на ковзанах
 skiing ['ski:ɪŋ] — лижний спорт
 soccer ['sɒkə] — футбол
 swimming ['swɪmɪŋ] — плавання
 tennis ['tenɪs] — теніс
 volley-ball ['vɒlibɔ:l] — волейбол
 weight-lifting ['weɪt,lɪftɪŋ] — важка атлетика

52. a) *Read the word-combinations and sentences with their translation.*

b) *Cover the left side of the page and translate into English.*

- 1) to play chess
- 2) to play draughts
- 3) to play hockey
- 4) to play soccer/football
- 5) sports competitions
- 6) competitions in many kinds of sports
- 7) such kinds of sports as ...
- 8) to go in for sports
- 9) to take part in sports competitions
- 10) sports schools and sports sections
- 11) many good athletes
- 12) the best athlete
- 13) to show better results
- 14) a big swimming-pool
- 15) As for me ...
- 16) The pupils of our form go in for many kinds of sports.
- 17) What team do you support?

грати в шахи
 грати в шашки
 грати в хокей
 грати в футбол
 спортивні змагання
 змагання з багатьох видів спорту
 такі види спорту, як ...
 займатися спортом
 брати участь у спортивних змаганнях
 спортивні школи і спортивні секції
 багато хороших спортсменів
 найкращий спортсмен
 досягати кращих результатів
 великий басейн
 Щодо мене ...
 Учні нашого класу займаються багатьма видами спорту.
 За яку команду ви вболіваєте?

53. *Answer the questions.*

You are a good swimmer, aren't you?
 Do you have much training?

Have you got a good trainer?
What is his (her) name?
Is swimming your only sports?
What other kinds of sports do you go in for?
What sports competitions took place in your school last time?
Who took part in those competitions?
What athletes showed the best results?
What is your favourite kind of sports?

54. *Read the dialogues in pairs and make up your own ones using the words in brackets.*

- a) — Is your father a good football (volley-ball, basket-ball) player?
— Oh, yes, he is. He practises in football (basket-ball, volley-ball) every day.
— And what about you?
— As for me, I'm a good runner (jumper, boxer). I don't like to participate in any team.
- b) — Our team will win the next soccer (volley-ball, basket-ball) match.
— Do you think so? As for me, our team isn't ready to the match yet. And besides, our best player is ill.
— I don't agree with you. Don't forget that we trained a lot. And our new player is a good sportsman.
— Let it be as you say.

55*. *Translate the sentences into English in writing.*

1) Мій улюблений вид спорту — гімнастика. 2) Спорт допомагає мені бути здоровим. 3) Він найкращий баскетболіст нашої школи. 4) Мій друг — найкращий шахіст нашого класу. 5) Учні нашого класу займаються багатьма видами спорту. 6) Спортсмени нашої школи показали кращі результати із стрибків. 7) Ми взяли участь у спортивних змаганнях і зайняли перше місце. 8) Хто виграв? — Петро. 9) Я не брав участі у цих змаганнях. 10) Хто брав участь у змаганнях? — Спортсмени нашої школи.

56*. *Do task 3 on page 111.*

57. **Remember:**

Early to bed and early to rise makes you healthy, wealthy and wise. Хто рано лягає і рано встає, здоров'я, багатство і ум наживе.

Lesson 8

---

58. *Do exercise 52b in 1 minute.*

59. *Read your translation (exercise 55).*

60. Read the text and translate it.

OLYMPIC GAMES

It is reasonable¹ to think that athletic contests were first organized some 3,500 years ago in Greece. However ancient in origin at least four of the Greek sporting festivals had achieved major importance. They were the Olympic Games, held in Olympia. There are records² of the champions of Olympia from 766 B.C.³ to A.D.⁴ 217. The first Olympic champion listed in the records was one Coroebus of Flis, a cook, who won the sprint race in 776 B.C. The Games were abolished in A.D. 393 by the Roman emperor⁵ Theodosius.

Baron Pierre de Cubertin conceived⁶ the idea of reviving the Olympic Games, and in 1896 the first modern Olympic Games took place in Athens, 13 nations sent nearly 300 representatives to take part in 42 events and 10 different sports.

Since then the Olympic Games took place every four years, except⁷ the years of world wars. In 1996 the 26th Olympic Games took place in Atlanta [ət'læntə], the USA. 197 nations sent more than 11,000 athletes to those Games.

For the first time in the history of Olympic Games, the Ukrainian team took part in those Games and won 22 medals there. Nine of them were golden ones.

¹ It is reasonable [ˈri:znəbl] — Є всі підстави

² record [ˈrekɔ:d] — запис, протокол

³ B.C. (before Christ) — до нашої ери

⁴ A.D. (Anno Domini) [ˈænouˈdɒmɪnaɪ] — нашої ери

⁵ emperor [ˈempərə] — імператор

⁶ to conceive [kənˈsi:v] — задумувати

⁷ except [ɪkˈsept] — крім, за винятком

61. a) Read the word-combinations and sentences with their translation.

b) Cover the left side of the page and translate into English.

1) It is reasonable to think that...	Є всі підстави вважати, що...
2) some years ago	кілька років тому
3) to achieve major importance	набути великого значення
4) the first Olympic champion	перший олімпійський чемпіон
5) The Olympic Games were abolished by the Roman emperor.	Олімпійські ігри були скасовані римським імператором.
6) In 1896 the first modern	Перші сучасні Олімпійські

Olympic Games took place in Athens.

7) Nearly 300 representatives took part in the first modern Olympic Games.

8) The Olympic Games take place every leap-year.

9) In 1996 the 26th Olympic Games took place.

10) Ukraine as an independent state took part in the Olympic Games for the first time in 1996.

ігри відбулись в Афінах у 1896 р.

Близько 300 представників взяли участь у перших сучасних Олімпійських іграх. Олімпійські ігри відбуваються кожного високосного року.

У 1996 році відбулися XXVI Олімпійські ігри.

Україна як незалежна держава вперше взяла участь в Олімпійських іграх у 1996 році.

62. *Read the text (exercise 60) once more and answer the questions.*

Who was listed in the records as the first Olympic champion?

Who abolished the Olympic Games?

When did the first modern Olympic Games take place?

How many representatives took part in the first modern Olympic Games?

When did Ukraine send its representatives to the Olympic Games as an independent team?

63*. *Translate into English in writing using the text (exercise 60).*

ОЛІМПІЙСЬКІ ІГРИ

Є всі підстави вважати, що перші атлетичні змагання були організовані близько 3500 років тому. Є офіційні записи про чемпіонів Олімпії з 766 р. до нашої ери. Олімпійські ігри були скасовані у 393 р. нашої ери. Перші сучасні Олімпійські ігри відбулись у 1896 р. У 1996 р. українська олімпійська команда вперше виступила як незалежна і завоювала 22 медалі.

64*. *Do exercise 61b in 1 minute.*

Lesson 9

---

65. *Do exercise 61b in 1 minute.*

66. *Read your translation (exercise 63).*

67. *Make a short report about the Olympic Games.*

68. *Read the text and translate it.*

SMALL CAN BE JUST BEAUTIFUL

The smallest European country participating in Atlanta has never won a summer Olympic medal and can fit¹ its entire² team in one room in the athletes' village. The tiny principality³ Liechtenstein ['lihtənstain] whose 31,000 inhabitants are squeezed⁴ between Austria ['ɔ:striə] and Switzerland ['switsələnd] had just two athletes taking part.

¹ can fit — може помістити

² entire [in'taɪə] — весь

³ principality [prɪnsə'pælɪtɪ] — князівство

⁴ to squeeze [skwi:z] — затискати

69. Answer the questions.

Where did you spend your summer holidays?
When did your summer holidays begin and end?
What was the weather like in summer?
When did your labour training practice take place?
What did you do during your practice?
What books did you read during the summer holidays?
What films did you see?
Did you meet any interesting people this summer?
Whom did you make friends with?
Did you enjoy your holidays?

70. Change the number of the words in bold type, make all the necessary changes. (Read § 1 on page 139).

Model: 1) The **book** is on the table.
The **books** are on the table.
2) This (that) is an **apple**.
These (those) are **apples**.

1) The **apple** is red. 2) The **man** is playing the piano. 3) This **woman** is a teacher. 4) The **child** is playing in the yard. 5) This is a **man**. 6) That is a **woman**. 7) This **window** is open. 8) That **tree** is tall. 9) This is my exercise-book, and that is my **pen**. 10) That is a **foot**. 11) That is a **shelf**.

71. Guess the meaning of the words.

document, system, idea, congress, principle, medal, modern, nation, sprint, corner, penalty, forward, half-back, goalkeeper, out, outsider

72. Translate the international words paying attention to the meaning of the suffix -ic.

historic, economic, patriotic, electric, diplomatic, automatic, polemic, nationalistic, chauvinistic, classic, socialistic, capitalistic

73. *Do task 3 on page 111.*

74*. *Translate into English in writing.*

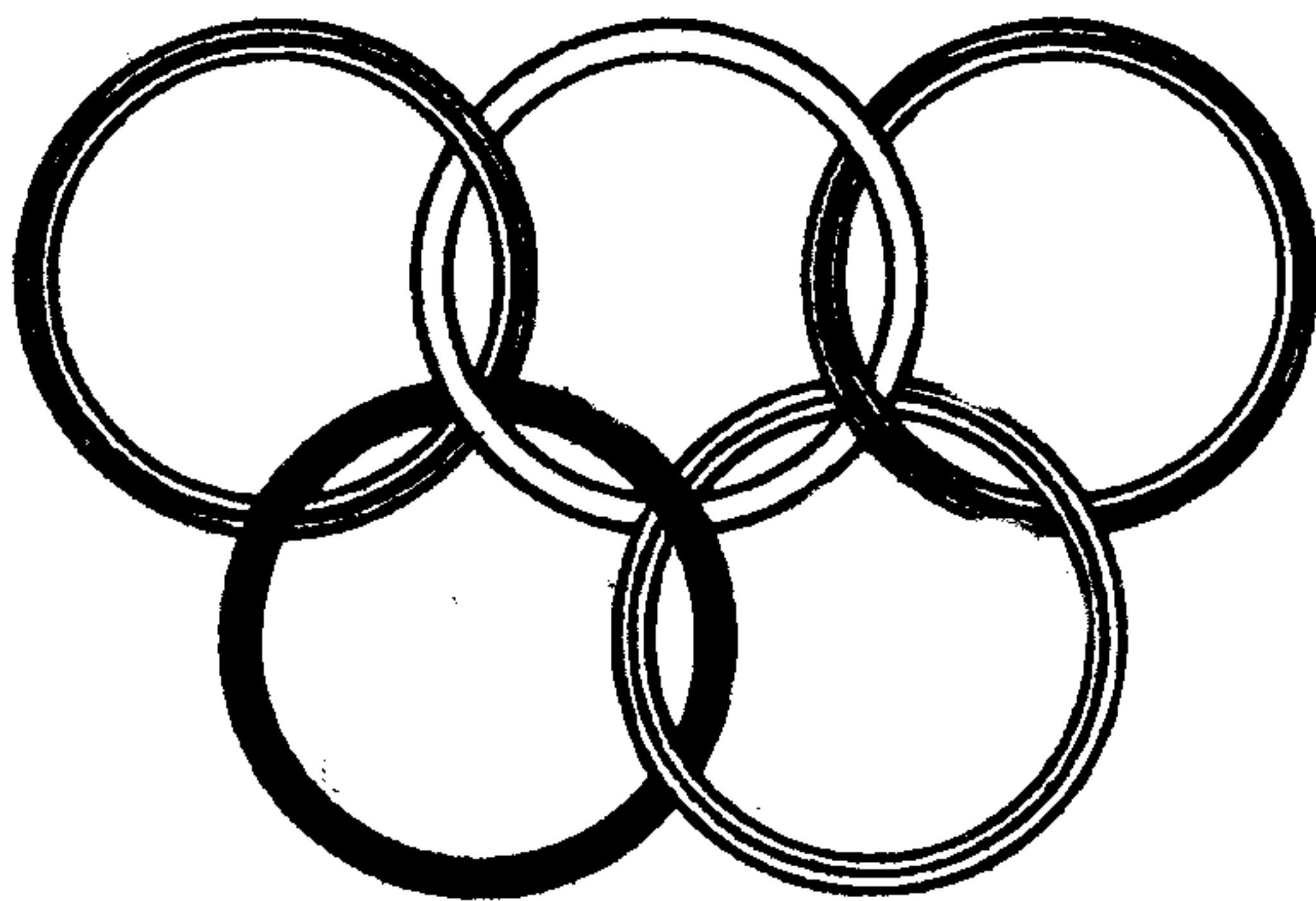
- 1) Я читаю книжки щодня.
- 2) Завтра я не буду читати.
- 3) Що ти зараз читаєш?
- 4) Коли я увійшов до кімнати, вона не читала.
- 5) Я тобі говорив, що читав цю книжку.
- 6) Я вже прочитав цю книжку.
- 7) Я прочитав ці книжки минулого літа.
- 8) Вона не любить читати, вона любить малювати.
- 9) Ти любиш читати, чи не так?
- 10) Ця книжка цікава, чи не так?
- 11) XXVI Олімпійські ігри відбулися у 1996 році, чи не так?
- 12) Коли відбулися XXVII Олімпійські ігри? — У 2000 році.

Lesson 10

75. *Read your translation (exercise 74).*

76. *Tell us what you know about Olympic Games.*

77. *Read and translate.*

Citius! Altius! Fortius!

"Citius, altius, fortius" — these Latin words have become the motto¹ of modern Olympic Games. They mean "Faster, higher, stronger". No Olympics have taken to heart this motto more completely than the 26th Olympic Games.

It has been the greatest recordbreaking ever seen. It has

been the flood² of records. And nevertheless, while many were seeking³ gold, others were just happy to be taking part in. And it is quite natural: the other motto of modern Olympic Games is: it is above all to take part in, not to win.

¹ motto ['mɒtəʊ] — девіз

² flood [flʌd] — потік

³ to seek [si:k] — прагнути

78. *Let's practise the Present Continuous. Change the sentences in the Present Indefinite to the ones in the Present Continuous. Change time expressions to now. (Consult § 21, 22 on page 156.)*

*Model: He watches TV every day.
He is watching TV now.*

1) He works in the garden every afternoon. 2) We listen to the radio in the evening. 3) Ann does her homework after school. 4) I read newspapers in the morning. 5) She cleans her room every day. 6) John writes letters every week. 7) My friend listens to music every afternoon.

79. *Study the table.*

Суфікси -ion (-tion, -ation), -ment, -or, -er

Суфікс	Яку частину мови утворює	Приклад	Переклад
-ion (-ation -tion) -ment -er -or	іменник	creation formation revolution development movement enjoyment reader operator	створення формування революція розвиток рух задоволення, втіха читач оператор

80. *Read the words and guess their meaning. Pay attention to the suffixes.*

a) prevent (відвертати, запобігати) — prevention (відвернення, запобігання)

cooperate — cooperation

act — action

exhibit — exhibition

realize — realization

recollect — recollection

compete — competition

found — foundation

illustrate — illustration

add — addition

restore — restoration

b) disarm (роззброюватися) —	disarmament (роззброєння)
agree — agreement	govern — government
move — movement	achieve — achievement
enjoy — enjoyment	develop — development
c) teach (учити) — teacher (учитель)	
sing — singer	fight — fighter
found — founder	foreign — foreigner
lead — leader	illustrate — illustrator
defend — defender	work — worker

81*. Do task 4 on page 113.

82*. Do exercise 61b in 1 minute.

83*. Translate into English using the word *enjoy* and write down your translation.

1) Мені дуже сподобалася ця п'єса. 2) Чи тобі сподобалася ця п'єса? 3) Тобі сподобалася ця п'єса, чи не так? 4) Я думаю, що тобі сподобається ця п'єса. 5) Ця книжка не користується широкою популярністю. 6) Ми дістали велике задоволення від новорічного вечора. 7) Ти дістав велике задоволення від цього вечора, чи не так? 8) Хто дістав велике задоволення від цього вечора? 9) Я не дістав задоволення від цього вечора. 10) Я думаю, що тобі сподобалася ця п'єса, чи не так?

Lesson 11

84. Do exercise 61b in 1 minute.

85. Read your translation (exercise 83).

86. Read the text (exercise 77).

87. a) Read the questions in English and answer them.

b) Cover the left side of the page and translate the questions into English.

1) What countries does Ukraine border on?

2) What is the territory and population of Ukraine?

3) Is Ukraine a member of the United Nations Organization?

4) What mineral resources is Ukraine rich in?

5) What does Ukraine produce?

6) What rare metals and valuable raw materials have been found in Ukraine?

З якими країнами межує Україна?

Яка територія і яке населення України?

Чи є Україна членом Організації Об'єднаних Націй?

Яких корисних копалин багато в Україні?

Що виробляє Україна?

Які рідкісні метали і яку цінну сировину знайдено в Україні?

88. *Do exercise 87b in 1 minute.*

89. *Complete the sentences to make up a story.*

Ukraine is one of the largest ... . It has the territory of about ... . It has the population of more than ... . Ukraine borders on ... . Ukraine is the member of ... . The main river of Ukraine is ... . It is rich in ... . Manganese ore, gas, ... have been found in Ukraine. Ukraine produces ... .

90. *Answer the questions. (Consult § 47 on page 173.)*

Ukraine borders on Poland, doesn't it?

Ukraine does not border on Afghanistan, does it?

Moldova does not border on Russia, does it?

The northern neighbour of Ukraine is Bilorus, isn't it?

Poland does not border on Russia, does it?

The geographic centre of Europe is situated in Ukraine, isn't it?

Rakhiv is situated near the centre of Europe, isn't it?

91.a) *Read the questions in English and answer them.*

b) *Cover the left side of the page and translate the questions into English in 30 seconds.*

1) Where is Kyiv situated?

2) What population has Kyiv?

3) What does the city look like?

4) What are the streets of Kyiv lined up with?

5) What is held in Kyiv every last Sunday in May?

6) Kyiv is the scientific, industrial and cultural centre of Ukraine, isn't it?

7) What scientific institutions and higher educational establishments do you know in Kyiv?

Де розташований Київ?

Скільки населення мешкає в Києві?

Який вигляд має місто?

Чим обсажені вулиці Києва?

Що святкують у Києві кожної останньої неділі травня?

Київ — науковий, індустріальний і культурний центр України, чи не так?

Які наукові установи і вищі навчальні заклади Києва ви знаєте?

92*. *Complete the sentences to make up a story about Kyiv. Write down the story. Be ready to tell your classmates a story about Kyiv.*

Kyiv is situated on ... . Kyiv has a population of ... .

The city is green and ... . The streets are lined up with ... .

It is the scientific ... . Kyiv has many educational establishments among which are ... . There are museums ... .

93. Tell your classmates about Kyiv.

94. Read the text and translate it.

UKRAINE AND THE COUNCIL OF EUROPE

Ukraine joined the Council of Europe on the 9th of November 1995, taking the organization membership to 38.

Three conditions for joining the Council of Europe were fulfilled:¹ (1) legislation² to safeguard³ national minorities⁴; (2) free elections; (3) new post Soviet constitution.

Ukraine's policies towards national minorities were regarded⁵ as some of the most progressive. Parliamentary and presidential elections were held in 1994 and were considered⁶ to be fair⁷ and free by the Council of Europe. As for Constitution at that time, Ukrainian Foreign Minister Hennadii Udovenko said, "The Constitution we now use contains 140 amendments⁸. There is nothing left from the former constitution". Besides, the adoption of the constitutional agreement between Parliament and the President has further removed⁹ the obstacles¹⁰ from Ukraine's admittance to the Council of Europe.

The new Constitution of Ukraine was adopted at the Fifth Session of the Supreme Rada on June 28, 1996.

¹ to fulfill [ful'fil] — виконувати

² legislation [ˌledʒɪs'leɪʃn] — законодавство

³ safeguard ['seɪfɡɑ:d] — охорона; охороняти

⁴ minority [maɪ'nɔrɪti] — меншина

⁵ to be regarded [rɪ'ɡɑ:dɪd] — вважатися

⁶ to be considered [kən'sɪ:dəd] — розглядатися

⁷ fair [feə] — чесний, справедливий, законний

⁸ amendment [ə'mendmənt] — поправка

⁹ to remove [rɪ'mu:v] — усувати

¹⁰ obstacle ['ɒbstəkl] — перешкода

95. a) Read the word-combinations and sentences with their translation.

b) Cover the left side of the page and translate into English.

1) to join the Council of Europe	приєднатись до Ради Європи
2) the conditions for joining	умови приєднання
3) national minority	національна меншина
4) free elections	вільні вибори
5) presidential elections	президентські вибори
6) the new Constitution	нова Конституція

7) to adopt a Constitution	прийняти конституцію
8) the new Constitution of Ukraine	нова Конституція України
9) a session of the Supreme Rada	сесія Верховної Ради
10) Foreign Minister	міністр закордонних справ
11) to contain amendments	містити поправки
12) to remove obstacles	усунути перешкоди
13) Ukraine joined the Council of Europe in 1995.	Україна приєдналась до Ради Європи у 1995 р.
14) The new Constitution of Ukraine was adopted on June 28, 1996.	Нова Конституція України була прийнята 28 червня 1996 р.
15) Ukraine's policies towards national minorities are regarded as some of the most progressive.	Політика України щодо національних меншин вважається однією з найпрогресивніших.

06. Answer the questions.

- When was the new Constitution of Ukraine adopted?
 Who adopted the new Constitution?
 What three conditions for joining the Council of Europe were fulfilled by Ukraine?
 When did Ukraine join the Council of Europe?

07. Let's practise the Present Indefinite.

Change the following sentences from the first into the third person singular. (Read § 15 on page 150.)

Model: I study English.
 He (she) studies English.

- 1) I go to school every day. 2) I always help my mother about the house. 3) I know English. 4) I read much. 5) I have breakfast at 8 o'clock. 6) I can swim across the river. 7) I can make a good translation of this text. 8) I usually finish my work at about five o'clock.

08. Translate the following words:

principle, system, nation, idea, socialism, documents, emblem, position, culture, literature, to formulate, to reflect

09. Read the following words and give their Ukrainian equivalents.

-al — -альний central — центральний

social, international, national, actual, local, central, political, constitutional, cultural

100. Do task 4 on page 113.

101. Do exercise 87b in 1 minute.

102. Do exercise 95b in 1 minute.

103. Translate into English.

1) Україна приєдналася до Ради Європи у 1995 р. 2) Україна виконала три умови приєднання до Ради Європи. 3) Політика України щодо національних меншин була визнана однією з найпрогресивніших. 4) Вибори парламенту і президента України були визнані вільними і справедливими. 5) Нова Конституція України була прийнята 28 червня 1996 р. 6) 28 червня проголошено державним святом — Днем конституції України.

104. Let's practise the Past Indefinite. Change the sentences given below into the Past Indefinite. Pay attention to regular and irregular verbs. (Read § 17 on page 152.)

Model: John sees the blackboard.—
John saw the blackboard.

1) Ann studies English. 2) My father works at a factory. 3) My mother finishes work at 5 o'clock. 4) The Klymenkos live in Donetsk. 5) We buy tickets beforehand. 6) Jim has a new coat. 7) The children go to school. 8) We have dinner at 1 o'clock.

105. Study the table.

Суфікси -ity, -ly

Суфікс	Яку частину мови утворює	Приклад	Переклад
-ity	іменник	possibility	можливість
-ly	прислівник	happily	щасливо

106. Translate the words.

a) easy (легкий) — easily (легко)

right — rightly

careful — carefully

week — weekly

friend — friendly

especial — especially

heroic — heroically

b) productive (продуктивний) — productivity (продуктивність)

active — activity

real — reality

popular — popularity

special — speciality

107*. Do task 5 on page 114.

108*. Do exercise 95b.

109*. Translate into English in writing.

1) Громадяни України пишаються своєю столицею. 2) Київ розташований на обох берегах Дніпра. 3) Київ завжди прекрасний. 4) Київ користується широкою популярністю у багатьох країнах. Це науковий, індустріальний і культурний центр України. 5) Щороку в Києві проводяться фестивалі і наукові конференції. 6) У Києві багато університетів та інститутів. 7) У Києві багато посольств (embassy) і консульств (consulate).

Lesson 14

110. *Do exercise 87b.*

111. *Ask your classmates some questions about Kyiv.*

112. *Read the text and translate it.*

THE FUTURE OF ENGLISH

Geographically English is the most widespread¹ language on Earth, second only to Mandarin ['mændərɪn] Chinese² in the number of people who speak it. It is the language of business, science and sport. The role of English will no doubt³ continue, although⁴ the proposition⁵ that all other languages will die out is absurd.

¹ **widespread** ['waɪdspreɪd] — дуже поширений

² **Mandarin Chinese** ['mændərɪn'tʃaɪ'ni:z] — мандаринське наріччя китайської мови

³ **no doubt** [daʊt] — без сумніву

⁴ **although** [ɔ:l'dəʊ] — хоча

⁵ **proposition** [ˌprɒpə'zɪʃn] — твердження

113. a) *Read the word-combinations and sentences with their translation.*

b) *Cover the left side of the page and translate into English.*

1) a widespread language	дуже поширена мова
2) a highly developed language	високорозвинена мова
3) the English language/ English	англійська мова
4) the Ukrainian language/ Ukrainian	українська мова
5) the most widespread language on Earth	найпоширеніша мова на Землі
6) English is the language of business.	Англійська мова — мова біз- несу.
7) Ukrainian is a highly developed language.	Українська мова — високо- розвинена.
8) He is, no doubt, the best athlete in our school.	Він, безсумнівно, найкращий спортсмен нашої школи.

114. *Let's practise the Past Indefinite. Fill in the missing verbal forms. (Consult § 17, 18 on page 152.)*

1) Last summer I ... (spend) my holidays by the sea. 2) I ... (go) swimming several times a day. 3) And what... (do) your parents ... (do)? 4) They ... (watch) the swimmers and ... (sit) in the sun. 5) We ... (live) in a small hotel and ... (have) our meals in a café. 6) We also ... (visit) an old town and ... (see) the sights. 7) This trip ... (be) very interesting. 8) After two weeks we ... (go) home.

115. *Let's practise asking general questions expressing surprise. Mind the intonation. (Consult § 44 on page 171.)*

<i>Model:</i> He is reading a book now. Is he reading a book now?

1) Nick will go to school tomorrow. 2) They will go to the seaside next month. 3) Mister Abby comes to his office at nine o'clock. 4) My friends like to go to the cinema. 5) My father goes to his office five days a week. 6) The Petrovs live in Minsk. 7) The girls are running to the river. 8) The children are eating their breakfast. 9) Peter visited his sister yesterday. 10) She spent her holidays in the country last summer.

116*. *Translate into English in writing.*

1) Роман відвідує свою сестру дуже часто. 2) Петро відвідає свою маму завтра. 3) Хто відвідає свого брата наступного тижня? 4) Я вже відвідав свого батька. 5) Я не відвідував свого друга вже місяць. 6) Чи збираєшся ти відвідати свого друга? 7) Ти відвідуєш свого брата часто, чи не так? 8) Чому ти не відвідуєш свою матір? 9) Коли я прийшов до нього, його не було вдома: він відвідував свою сестру.

117*. *Do exercise 113b in 30 seconds.*

Lesson 15

---

118. *Read your translation (exercise 116).*

119. *Do exercise 113b in 30 seconds.*

120. *Read the text and translate it.*

ENGLISH

Outside the United Kingdom and the Republic of Ireland English is an important language in many countries and the major language of four — the United States, Canada, Australia and New Zealand. Despite the great distances separating these five English-speaking communities¹ from each other and from

the British Isles, and the great social and cultural differences between them, the forms of English which they use remain² mutually³ intelligible⁴ to a remarkable degree. Partly this is because all English-speaking communities have held to a standard spelling system. There are a number of points of difference in spelling between English of the United States and that of Britain (the other communities follow the British mode, except that many US spellings are usual or acceptable⁵ in Canada): but they are relatively⁶ minor⁷. The major differences are in pronunciation, vocabulary, and, to a lesser degree, grammar.

¹ community [kə'mju:nɪtɪ] — спільнота

² remain [rɪ'meɪn] — залишатися

³ mutually ['mjʊtʃuəli] — взаємно

⁴ intelligible [ɪn'telɪdʒəbl] — зрозумілий

⁵ acceptable [ək'septəbl] — прийнятний

⁶ relatively ['relətɪvli] — відносно

⁷ minor ['maɪnə] — незначний

121. *Translate into English using the text.*

1) Англійською мовою користуються у багатьох країнах. 2) Англійська мова — основна у п'яти країнах. 3) Англійська мова цих п'яти країн зрозуміла усім англомовним країнам, хоча існують деякі відмінності. 4) Основні відмінності між мовами цих п'яти країн — у вимові і лексиці.

122. *Express surprise about the following statements as in the example.*

— He is the best pupil in our form.
— Is he the best pupil in our form?

1) English is spoken only in the USA. 2) Our mother tongue is German. 3) All English-speaking communities have different spelling systems. 4) We are pupils of the 8th form. 5) We speak French at our English lessons. 6) It is cold in summer and warm in winter. 7) Liechtenstein is a big country. 8) Russia is situated in Africa. 9) The USA is situated in Europe.

123. *Do exercise 122 and say what is in reality as in the example.*

— Our mother tongue is French.
— Is our mother tongue French? — Our mother tongue is Ukrainian.

124. *Translate into Ukrainian. Pay attention to the meaning of the prefix dis-.*

dislike, disagree, disappear, disapprove, disarm, disbelieve, disclose, disconnect, discover, discredit, disjoin, displace, disunite, disprove

125. Read and act.

A master of a ship called out:

- Who is below?
- Willy, sir.
- What are you doing?
- Nothing, sir.
- Is Tom there?
- Yes.
- What are you doing, Tom?
- Helping Willy, sir.

126*. Translate into English in writing.

Я учень 10 класу. Зараз я готую (роблю) уроки. Учора я ходив у кіно. Моя сестричка допомагала мамі. Коли вона прибирала кімнату, зайшов мій друг. Він хотів пограти зі мною у шахи. Моя сестричка сказала, що я пішов у кіно. Увечері я зателефонував йому.

127. a) Be ready to write a short control paper. Do exercises: 14b, 25b, 61b, 87b, 95b, 113b.

b) Translate into English orally.

- 1) Я познайомився з ними минулого року.
- 2) Його не так легко загнати у глухий кут.
- 3) Чим покрита підлога у твоїй кімнаті?
- 4) Вікно вашої кімнати виходить у сад, чи не так?
- 5) Ця нова скатертина дуже гарна, правда?
- 6) Де відбувалися XXVII Олімпійські ігри? — У Сіднеї.
- 7) Географічний центр Європи розташований в Україні, чи не так?
- 8) 28 червня ми відзначаємо День конституції України.
- 9) У Києві багато вищих навчальних закладів.
- 10) Кияни пишаються своїм містом.
- 11) Англійська мова — найпоширеніша на Землі. Нею користуються у всіх країнах.
- 12) Є американський, канадський та австралійський варіанти англійської мови.
- 13) Клімат Великої Британії відрізняється від нашого.

Lesson 16

128. Read your translation (exercise 126).

129. Read the questions in English and answer them.

1) Where do the British Isles lie?	Де розташовані Британські острови?
2) What islands form a group of the British Isles?	Які острови входять до групи Британських?
3) What parts does Great Britain consist of?	З яких частин складається Велика Британія?

- 4) Where are they situated?
- 5) What ocean and what seas is Great Britain washed by?
- 6) Where is Northern Ireland situated?
- 7) What countries make the United Kingdom?
- 8) What is the highest mountain in Great Britain?
- 9) What is the longest river of Great Britain?
- 10) What is the capital of Great Britain?
- 11) What river does London stand on?
- 12) What kind of climate has Great Britain?
- 13) Where do the USA lie?
- 14) What is the capital of the USA?
- 15) How many ethnic Ukrainians live in the USA?

Де вони розташовані?
 Який океан і які моря омивають Велику Британію?
 Де розташована Північна Ірландія?
 Які країни входять до Об'єднаного Королівства?
 Яка гора найвища у Великій Британії?
 Яка річка найдовша у Великій Британії?
 Яка столиця Великої Британії?
 На якій річці розташований Лондон?
 Який клімат Великої Британії?
 Де розташовані США?
 Яка столиця США?
 Скільки етнічних українців живе у США?

130. *Write a short control paper.*

- a) *Write down the translation of 10 words and word-combinations given by the teacher in Ukrainian.*
- b) *Translate into English 5 sentences given by the teacher in Ukrainian.*

131. *Do task 5 on page 114.*

Lessons 17 and 18 (reserved)

---

1. *Tell your classmates about the geographical position of Ukraine (use the map).*
2. *Tell your classmates about the geographical position of Great Britain (use the map).*
3. *Read and memorize.*

Реферування

Реферування — це максимальне скорочення тексту як джерела інформації при істотному збереженні його основного змісту.

При реферуванні з тексту вилучають усе другорядне і залишають тільки суттєве.

Резюме (Summary) — це стислий усний чи письмовий виклад змісту прочитаного.

Інструкція до написання резюме

1. Уважно прочитайте текст.
2. Складіть план тексту, використовуючи називні речення.

Після кожного пункту залишіть вільне місце для деталізації плану.

3. Визначте, про що йдеться у тексті, і передайте це одним реченням, яке й буде початком резюме.

4. Деталізуйте план.

5. Сформулюйте основну думку тексту.

6. Прочитайте текст ще раз і порівняйте його із складеним резюме. Перевірте, чи не пропустили Ви істотного матеріалу.

7. Перепишіть резюме начисто. До одного й того ж тексту резюме можуть бути різні за обсягом. Приклади плану і двох варіантів резюме подано після тексту (завдання 4).

4. *Read the text and find the main points in it.*

THE ENVIRONMENTAL PROTECTION

People all over the world are worried about what is happening to the environment¹. Newspapers and magazines write about air pollution², land pollution and water pollution. They write that the Earth is our home and all people must take

care of it. We must do everything possible to save the nature, to make our rivers and air clean. The importance of this task is pointed out³ by scientists. The branch⁴ of science that deals with the relation of living things to their environment is called ecology. From the point of view of ecology the mankind should first of all lessen⁵ pollution.

Forest areas and nature parks are of great importance for people's health. It's necessary to create nature parks. There are a lot of such parks in Ukraine. We have not only to protect them but to see that they multiply.

Considerable progress was made during the second half of the century: forest areas have been planted or replanted, millions of hectares of new forests are planted each year.

Groups like "Greenpeace" have already helped to stop whale hunting. Now they want to stop fur-hunting, too. Like many other organizations they believe in "animal rights".

The closed cycle use⁶ of water by industry was put into practice. Each factory purifies⁷ and re-uses the save water, instead of taking more from rivers or lakes. Most of the factories in the gas, iron, and steel industries now operate closed cycle water systems.

Nature has its rights, and it is the duty of man to respect and defend these rights.

---

¹ **environment** [ɪnˈvaɪənmənt] — довкілля

² **pollution** [pəˈluːʃn] — забруднення

³ **to point out** [ˈpɔɪntˈaʊt] — вказувати

⁴ **branch** [brɑːntʃ] — галузь (науки)

⁵ **to lessen** [ˈlesn] — зменшувати

⁶ **closed cycle use** — замкнутий цикл використання

⁷ **to purify** [ˈpjʊəɪfaɪ] — очищати(ся)

Plan

1. Mankind is worried about pollution of the nature.
2. Ecology as a science.
3. Different ways of saving environment.
4. The duty of mankind is to save the nature.

Summary (variant 1)

This text deals with environmental protection: the pollution of air, land and water threatens the nature. The branch of science that deals with the relation of living things to their environment is called ecology.

There are different ways to save the nature: 1) to lessen pollution of air, land water; 2) to protect and plant forests and parks; 3) to build close cycle water systems.

Summary (variant 2)

This text deals with environmental protection. Ecologists declare two main ways of saving the nature: to lessen pollution and to help the nature by planting forests and parks.

5. Translate into Ukrainian.

- 1) He saved her life. 2) We tried to save books from a fire
- 3) Zaporizhian Cossacks fought bravely to save their country.
- 4) Who saved you from making this mistake? 5) My parents always save apples for us. 6) If you plan something, don't forget: "Save time and money".

6*. Write a summary of this article.

UKRAINIANS IN SPACE ENGINEERING

Speaking about the development of rocket and space engineering in the former USSR, the world usually connects this with the name of Academician Serhii Koroliov, an outstanding creator of the practical space engineering. Many people regard him as a representative of the Russian people. However, Serhii Koroliov is a Ukrainian. He himself attested his belonging to the Ukrainian people when he filled in a form while entering the Kyiv Polytechnic.

Serhii Koroliov, who was born in the city of Zhytomyr, is one of the most outstanding Ukrainians whose name will go down in history of the world civilization.

But his titanic deeds were possible owing to accurate and well coordinated work of numerous organizations. And some of them were headed by our compatriots.

Mykhailo Yangel, Volodymyr Chelomei, Valentyn Hlushko should be mentioned here.

Mykhailo Yangel created a new direction and his own school in developing rocket and space equipment. He worked in Dnipropetrovsk at "Pivdenmash". To honour the name of Mykhailo Yangel a medal was created which is the award for achievements in space engineering. His name was given to a street in Kyiv too.

Valentyn Hlushko was a general designer of rockets.

Volodymyr Chelomei headed the creation of the carrier rockets.

Speaking about Ukrainians' contribution into creation of rocket and space technology we should remember about scientific basis they used. This basis was created, in part, as early as in the 19th century by our compatriots. They were Olexander Zasiadko (1779-1834), Kostiantyn Kostiantynov (born in 1817 or 1818), Mykola Kybalchych, who died at the age of

28, Kostiantyn Tsiolkovskyi, who came from the glorious Cosack family of Nalyvaiko, Yurii Kondratiuk, who made calculations for the manned flight to the Moon. Americans used these calculations in 1969 when they sent their astronauts to this satellite.

It should be mentioned that Mykhailo Yarymovych and Ihor Bohachevskyi considerably helped Americans to solve the problems connected with space flight to the Moon and back.

Ihor Bohachevskyi always stresses: "In order to be a success in life, you should demonstrate that you can do something. And you should prove this with what you have already done".

Lesson 20

7. *Read your summary (exercise 6).*

8. *Read the sentences with their translation. Pay attention to the words in bold type.*

John is **reading** a book now.
When I came in, John was **reading** a book.

The boy joined the **playing** children.

(When) **translating** the text I came across many new words.

Not knowing German, I could not answer his questions.

Зараз Джон **читає** книжку.
Коли я увійшов, Джон **читав** книжку.

Хлопець **приєднався** до дітей, які **гралися**.

Під час перекладу тексту мені трапилося багато нових слів.

Не знаючи німецької мови, я не міг відповісти на його запитання.

9. *Read § 34 on page 165.*

10. *Translate the sentences into Ukrainian. Pay attention to Present Participle.*

1) Do you know the man **standing** there? 2) While **going** home I met an old friend of mine. 3) **Leaving** London she sent me a telegram. 4) The boy **playing** in the garden is my brother. 5) The man **speaking** to the student is a teacher. 6) The pupils **learning** English will see an English film after classes. 7) He **sat** in an arm-chair **watching** TV. 8) He left the room without **looking** at me. 9) **Not knowing** what to do, they went for a walk. 10) My father likes to rest in the evening **walking** slowly in the park.

11. *Translate into English.*

1) Дівчина, що **стоїть** біля вікна,— моя сестра. 2) Чи **знаєш** ти дівчину, що **стоїть** біля вікна? 3) **Повертаючись** додому, я **зустрів** свого давнього друга. 4) Вона **вийшла** з кімнати, **не дивлячись** на мене. 5) **Від'їжджаючи** з Луганська, я

послав їй телеграму. 6) Хлопчик, що катається на ковзанах,— мій брат. 7) Говорячи про нашу школу, я хочу зазначити, що у неї багато традицій.

12*. *Read the text and write a summary.*

THE ENGLISH LANGUAGE

The English language is one of the richest in the world; it has one of the finest literatures. Its basis is Anglo-Saxon which gives words such as **house**, **dog**, **cow**. A few Celtic and Danish words came very early. An important development was made when the Norman Conquest provided it with a new set of words such as **homely** and **domestic**. With the Renaissance arrived a great influx of words of Latin and Greek derivation. Other acquisitions are associated with the later history. The process continues: almost every day new words are coined, many of them are scientific terms based on Latin or Greek roots, prefixes and suffixes.

13*. *Do task 6 on page 116.*

Lesson 21

---

14. *Read your summary (exercise 12).*

15. *Read the jokes and retell them.*

"Did you go to the doctor the other day¹, John?"

"Yes, I did."

"And did he find out what you had?"

"Very nearly."

"What did you mean 'very nearly'?"

"Well, I had \$3.40 — and he charged² me \$3.00."

¹ **the other day** — недавно, цими днями

² **to charge** [tʃɑ:dʒ] — вимагати плати

* * *

Teacher: What do we get from sheep?

Boy: Wool.

Teacher: And what do we make from wool?

Boy: I don't know.

Teacher: Well, what is your coat made of?

Boy: My coat was made from my father's old coat.

16. *Let's practise Present Participle. Translate the sentences into Ukrainian.*

1) The woman standing at the window is my aunt. 2) The man writing something at the table is my brother. 3) Yesterday

I met a group of tourists speaking a foreign language. Not knowing the language, I could not understand their talk. 4) Travelling in Africa, he saw a lot of places of interest. 5) When crossing the street in our country, first look to the left, then to the right. 6) When crossing the street in England, first look to the right, then to the left. 7) He stood at the window, thinking of his friend. 8) When speaking at the meeting yesterday I felt very nervous. 9) He likes to sit on the sofa, watching TV.

17. Ask different kinds of questions to the sentences given below.
(Consult § 44–48 of the Reference Grammar.)

Example: They went to the cinema.

Did they go to the cinema?

Did they go to the cinema or to the theatre?

They went to the cinema, didn't they?

They did not go to the cinema, did they?

What did they do?

Who went to the cinema?

Where did they go?

1) They spent the whole day at the river. 2) Mykola helped his parents to gather in the harvest. 3) They worked in the fields in the morning.

18. Do task 6 on page 116.

- 19*. Write as many questions as you can to get more information about England from your friend who has just returned from London (not less than 10 questions).

Lesson 22

20. Read your questions (exercise 19) and let your neighbour answer them.

21. Read the joke and retell it.

Teacher: Johnny, can you tell me what a hypocrite¹ is?

Johnny: Yes. It's a boy who comes to school these days with a smile on his face.

---

¹ hypocrite ['hɪpəkɹɪt] — лицедіє

* * *

Professor: Can you tell me anything about the great chemists¹ of the 17th century?

Student: They are all dead², sir.

---

¹ chemist ['kɛmɪst] — хімік

² dead [ded] — мертвий

22. Read the text and translate it.

WRITING A COMPOSITION

All forms of literary composition are difficult, because every aspect of the language is involved¹: sentence construction, paragraphing, punctuation, vocabulary and spelling.

In order to write a composition you should:

- a) have something to say that is worth saying²;
- b) gather the material;
- c) make a plan;
- d) think over the beginning, the main body³ and the ending.

While writing a composition you should avoid⁴ irrelevances⁵, wild⁶ statements, a wrong tone, lack of balance⁷, a mere list⁸ of facts, and above all, dullness⁹.

Your composition should be interesting. You should be carefull in spelling and punctuation.

---

¹ to be involved [in'vɒlvd] — бути включеним

² to be worth saying — варте того, щоб бути сказаним

³ the main body — основна частина

⁴ to avoid [ə'vɔɪd] — уникати

⁵ irrelevance [ɪ'relɪvəns] — недоречність

⁶ wild [waɪld] — необдуманий

⁷ lack [læk] of balance ['bæləns] — неурівноваженість

⁸ a mere [mɪə] list — простий перелік

⁹ dullness ['dʌlnɪs] — монотонність

23. a) Read the words, word-combinations and sentences with the translation.

b) Cover the left side of the page and translate into English.

1) a literary composition	літературний твір
2) to be involved	бути включеним
3) every aspect of the language	будь-який аспект мови
4) sentence construction	складання речення
5) lack of balance	неурівноваженість
6) lack of land	безземелля
7) for lack of time	за браком часу
8) for lack of knowledge	за браком знань
9) He lacks knowledge.	Йому бракує знань.
10) You should have something to say.	У вас має бути що сказати.
11) You should have something to write.	У вас має бути що написати.
12) You should gather the material.	Ви повинні дібрати матеріал.

13) You should make a plan.	Вам (тобі) слід скласти план.
14) You should write a letter.	Вам (тобі) потрібно написати листа.
15) You should avoid dullness.	Вам слід уникати монотонності.
16) Your composition should be interesting.	Твій твір має бути цікавим.

24. *Translate into English.*

Я мав написати твір. Я знав правила написання твору: треба мати що сказати, скласти план, обміркувати початок, основну частину і закінчення. За браком знань я користувався словником, за браком часу — писав короткий твір. Зібрав матеріал і розпочав писати. Було дуже важко: слід було дотримуватися правил усіх аспектів мови — лексики, правопису, синтаксису. Мій твір був коротким, але цікавим.

25*. *Do exercise 23b in 1 minute.*

26*. *Do exercise 24 in writing.*

Lesson 23

27. *Do exercise 23b in 1 minute.*

28. *Read your translation (exercise 24).*

29. *Read the jokes and retell them.*

Mother: Who ever taught you to use that dreadful¹ word?

Tommy: Santa Claus, mamma².

Mother: Santa Claus?

Tommy: Yes, mamma, when he fell over a chair in my bedroom on Christmas eve.

¹ dreadful ['dredful] — жахливий

² mamma [mə'mɑ:] — мама, ненька

* * *

Teacher: Now, Robert, what are you doing, learning something?

Robert: No, sir. I am listening to you.

30. *Read the text and translate it.*

WRITING A LETTER

Some people like to write letters, but there are people who don't like to do it. They prefer speaking on the telephone or sending telegrams. As for me I like writing letters.

After writing a letter I put it into the envelope and write the address. There is a strict order for saying or writing an address. The name should come first, followed by the house number, the name of the street, the city, the country. It will look like this:

Mr. Petrenko
22, Rivna Street
Sicheslav
Ukraine

Then I stick the required stamp on the envelope and put the letter into the mail-box. Then what is necessary for me it's to wait for the answer.

31. a) *Read the words, word-combinations and sentences with the translation.*

b) *Cover the left side of the page and translate into English.*

1) an envelope	конверт
2) a mail-box	поштова скринька
3) strict	точний, певний
4) to stick (stuck, stuck)	приклеювати
5) to send a letter	посилати листа
6) to send a telegram	посилати телеграму
7) to put a letter into an envelope	покласти лист у конверт
8) a strict order	чітка послідовність
9) a required stamp	потрібна марка
10) I prefer playing chess.	Я віддаю перевагу шахам.
11) I don't like writing letters, I prefer speaking over the telephone.	Я не люблю писати листи, я віддаю перевагу розмові по телефону.
12) I put the letter into the mail-box and went home.	Я опустил листа у поштову скриньку і пішов додому.
13) There is a strict order of writing an address.	Існує чітка послідовність написання адреси.
14) This order of writing an address is being introduced in our country too.	Ця послідовність написання адреси запроваджується і в нашій країні.

32*. *Do exercise 31b in 45 seconds.*

33*. *Translate into English in writing.*

1) Коли ви хочете надіслати листа, опустіть його у поштову скриньку. 2) Не забувайте, що існує певна послідовність написання адреси. 3) Я не люблю писати листи. 4) Ти любиш писати листи? 5) Хто любить писати листи? 6) Я віддаю перевагу телефону. 7) Хто не любить писати листи? — Мій син. 8) Завтра я пошлю телеграму своєму другові. 9) Хто вже написав листа? 10) Що ти зараз робиш? — Пишу листа.

11) Не забудь послати телеграму. 12) Цей конверт дуже гарний.

Lesson 24

- 14. Do exercise 31b in 45 seconds.
- 15. Read your translation (exercise 33).
- 16. Read and translate the text.

AT THE POST-OFFICE

For a registered letter, an air-mail letter or an ordinary letter to another country you must stick more stamps on the envelope. So you must go to the post-office. There you can send a telegram or a parcel¹ and buy stamps.

The post-office clerk weighs² the letter or parcel, or counts the number of words in the telegram and tells you how much you must pay.

When the letter arrives at its destination³ another postman delivers it to the addressee: he drops it into the mail-box. A telegraph boy delivers⁴ telegrams to our house.

---

¹ parcel [ˈpɑːsl] — посилка

² to weigh [wei] — зважувати

³ destination [ˌdestɪˈneɪʃn] — місце призначення

⁴ to deliver [dɪˈlɪvə] — розносити, доставляти

17. Read the dialogues and act them.

Can I send a parcel from here?
No, sir. You can do it over there.
Thank you.

* * *

Can I send a parcel from here?
Yes, sir.
And how to wrap [ræp] it?
We can do it for you, sir. You have to tell us the address.
- Thanks.

* * *

What's the charge for an air-mail letter?
- It will cost 2 pence.
- Thanks.

- Hey, Roman, the postman has brought a foreign letter for you.
- I am looking forward to it. Where is it?
- Here you are.
- Thank you very much.
- Not at all.

38. a) *Read the words and word-combinations with the translation.*
 b) *Write them down into your vocabularies.*

- accept** [æk'sept] — приймати
accept parcels — приймати посилки (листи)
address [ə'dres] — адреса
return address — зворотна адреса
addressee [,ædre'si:] — адресат
clerk [klɑ:k] — службовець, поштовий службовець
delivery [di'livəri] — доставка (листів, газет)
envelope ['enviloup] — конверт
stamped envelope — конверт з маркою
letter ['letə] — лист
air-mail ['eəmeɪl] — авіапошта
registered ['redʒɪstəd] **letter** — рекомендований лист
post [poust] — пошта
post-card ['poust'kɑ:d] — поштова листівка
picture post-card — художня листівка
plain post-card — звичайна листівка
poste restante ['poust'restɑ:nt] — лист до запитання
stamp [stæmp] — марка
telegram ['telɪgræm] — телеграма
wrap [ræp] — загортати, упаковувати

39. a) *Read the word-combinations and sentences with the translation.*
 b)* *Cover the left side of the page and translate into English in 1 minute.*

1) a registered letter	рекомендований лист
2) a letter to another country	лист в іншу країну
3) to send a parcel	послати посилку
4) a post-office clerk	поштовий службовець
5) to weigh a letter / a parcel	зважувати листа/посилку
6) to deliver a letter	доставляти лист
7) to drop the letter into the mail-box	опустити лист у поштову скриньку
8) The letter arrived at its destination.	Лист прибув за місцем призначення.
9) Can I send a parcel from here?	Можна послати звідси посилку?
10) What's the charge for an	Скільки коштує пересилка

air-mail letter?

1) Wrap my parcel, please.

12) A stamped envelope, please.

13) There is a strict order of writing an address.

листа авіапоштою?

Упакуйте, будь ласка, мою посилку.

Будь ласка, конверт з маркою.

Існує чітка послідовність написання адреси.

Lesson 25

10. Do exercise 39b in 1 minute.

11. Read and retell the jokes.

— So, you're not going to Paris this year?

— No. It's London we're not going to this year; it was Paris we didn't go to last year.

* * *

A notice was put on the door of an office.

"If You Haven't Anything to Do, Don't Do It Here".

* * *

Voice on phone: John Smith is sick and can't attend classes¹ today. He requested² me to notify³ you.

Professor: All right. Who is speaking?

Voice: This is my brother.

¹ to attend classes — відвідувати уроки

² to request [r'kwest] — просити

³ to notify ['noutifai] — повідомляти

12. Read the dialogues in pairs and reproduce them. Make up your own dialogues.

Visitor: I want two stamped picture post-cards.

Clerk: Two stamped picture post-cards. Here you are. Is that all?

Visitor: Yes, that's all.

Clerk: That will be one hryvnia sixty copecks.

Visitor: Here are two hryvnias.

Clerk: And here's forty copecks change.

* * *

Visitor: Please, how much is an air-mail letter to London?

Clerk: It's 3 hryvnias 80 copecks.

Visitor: Give me one stamp, please.

Clerk: Here is the stamp. And I can offer you an air-mail envelope.

Visitor: No, thank you, I need only the stamp.

* * *

Mother: Don't forget to mail the letter when you go to school, Olenka.

Olenka: Sorry, Mamma. You asked me to mail the registered letter, and I don't have any time to go to the post-office. I'll mail the letter after classes.

Mother: All right.

43. Read the text and answer the questions.

A LACONIC [lə'kɒnɪk] ANSWER

The city of Sparta was in Laconia [lə'kounjə], so people sometimes gave the Spartans the name of Lacons. The Lacons never spoke much, and they taught their children not to use more words than they needed. "If you listen more and speak less," they said, "you will learn many things. People that talk too much are usually not very clever!" So, it became a tradition in Laconia to try to use less words. And even now we say that an answer in not many words is a laconic answer.

Phillip, the king of Macedonia, hoped to become the king of all Greece. He took city after city, until he came to Laconia. When he was already near Sparta, he sent a letter to Spartans. "My army is the biggest and my soldiers are the strongest in the world," he wrote. "And the highest city walls could not stop them. You must open your doors for me. If you refuse¹, there will be a war, and if I win, all of you will die. Send your answer to me before I come to Sparta!"

After some days brave Spartans sent Phillip an answer. When Phillip opened the letter, he found only one word in it. That word was "If".

---

¹ to refuse [rɪ'fju:z] — відмовлятися

Where was Sparta situated?

What did the Lacons teach their children?

What did Phillip send to Spartans?

What was the answer?

Is the expression "a laconic answer" correct?

44. Tell the story "A Laconic Answer" using the following plan:

1) Sparta was in Laconia.

2) The Lacons never spoke much.

3) Phillip, the king of Macedonia, near Sparta.

4) A long letter with two "if".

5) A short answer.

45. Do task 7 on page 118.

Lesson 26

46. Tell the story "A Laconic Answer" using the plan (exercise 44).

47. Do exercise 38a.

48. Read and retell the jokes.

Little Willy, aged six, was walking in the Zoo with his father. Suddenly he noticed a zebra.

"Daddy," he cried, "are zebras yellow animals with black stripes¹ or black animals with yellow stripes?"

---

¹ stripe [straɪp] — смуга

* * *

At a college examination a professor asked:

"Does the question embarrass¹ you?"

"Not at all, sir," replied the student, "not at all. It is quite clear. It is the answer that bores² me!"

---

¹ to embarrass [ɪmˈbærəs] — бентежити

² to bore [bɔː] — надокучати, турбувати, бентежити

* * *

Student: But I don't think I deserve¹ an absolute zero².

Professor: Neither do I, but it is the lowest mark that I am allowed to give³.

---

¹ to deserve [dɪˈzɜːv] — заслуговувати

² zero [ˈziəroʊ] — нуль, ніщо

³ I am allowed [əˈlaʊd] to give — мені дозволено ставити

49. Read the text silently. After the text you will find 10 statements some of which do not correspond to its contents. Write down the numbers of those statements.

THE DISCOVERY OF AUSTRALIA

Europeans settled in Australia in 1788. Though long before the seventeenth century people thought there was a land in the southern ocean, nobody had seen it. So it was called Terra Australia Incognita — the Unknown South Land.

Dutch navigators first found the South Land. Janszoon entered the Gulf of Carpentaria in 1606. Hartog visited the

west coast at Shark Bay in 1616. Further voyages followed in the north and west, and the famous Dutch navigator, Tasman, sailed round to the south discovering Tasmania in 1642. Thinking this to be a part of the mainland of New Holland, as the continent was now called, he named it Van Diemen's Land in honour of the Dutch governor of the East Indies.

By the mid-seventeenth century most of the north, west and south coasts had been charted. But the Dutch were disappointed with their new discoveries. Cartenz reported in 1623: "This is the most arid and barren region that could be found anywhere on earth".

In a similar way thought the first British captain to see the new continent. This was William Dampier, who visited the north-west in 1688 and 1699 and considered the natives to be "the miserablest people in the world".

No explorers had set eyes on the east coast until Captain Cook, leading a British scientific expedition in the Pacific, reached Cape Everard in the Endeavour on April 20th 1770.

-
- 1) Europeans discovered Australia in 1788.
  - 2) Dutch navigators first found the South Land.
  - 3) Hartog visited the west coast in 1642.
  - 4) Dutch navigators thought that Tasmania was a part of the mainland.
  - 5) The Dutch were not disappointed with their new discoveries.
  - 6) The first British captain who saw the new continent was William Dampier.
  - 7) William Dampier considered the natives to be "the miserablest people in the world".
  - 8) Dutch navigators had set eyes on the east coast.
  - 9) No explorers had set eyes on the east coast except Captain Cook.
  - 10) Captain Cook reached Cape Everard in 1770.

50. *Do task 8 on page 120.*

51*. *Copy the text using the correct tense form of the verbs in brackets. Retell the story.*

A MAN AND A PARROT

A poor man (to have) a parrot (папуга). The parrot (to be taught) to say the words, "There is no doubt about it¹." The bird (to repeat) them all day long. One day the master (to decide) that he (to sell) his parrot. So he (to go) to the market (рынок) and (to begin) to shout, "Who (to buy) my parrot?"

A man (to like) the bird and (to buy) it although it (to cost) very much. When he (to carry) the parrot home, he (to

say) to it: "See, how much money I (to pay) for you, will you think it clever of me?" "There is no doubt about it," the parrot (to answer).

Some time (to pass) and the man (to be) sorry that he (to buy) the parrot. "What a fool I was that I (to throw) so much money away!" the man (to cry) out. "There is no doubt about it," the parrot (to say), and this time it (to be) right.

¹ There is no doubt [daut] about it. — У цьому немає сумніву.

Lesson 27

32. Retell the story "A Man and a Parrot".

33. Do exercise 39b.

34. a) Read the text using the correct tense forms of the verbs in brackets. (Consult § 15-27 on pages 150-160.)

b) Answer the questions.

AN ETHIOPIAN [ˌiːθiˈoʊpiən] FOLK-TALE

Once two Italian [iˈtæljən] scientists (to decide) to visit Ethiopia. They (to make) a map of the country's mountains and of all the rivers, lakes and roads (дороги).

It (to be) not long before the news of their work (to come) to the ears of the king of Ethiopia. He said that he (to want) to thank the scientists for all their efforts and that it (to be) his duty to help them in every way he could.

So the king (to send) a guide to the travellers because they (to want) to continue their study of Ethiopia for some time yet. When they (to finish) their work some years later, the guide (to come) back to the capital. He told the king that the scientists (to study) the river Nile and Lake Tana. "All the time they (to draw) maps, big maps, small maps, maps in ink, maps in pencil," said the guide as he (to go) on with his story.

When the guide (to finish) talking, the king said that he (to want) to see the scientists before they (to leave) the country. So he (to send) for them.

When the two scientists (to come) before the king, he (to be) very glad to see them and they (to shake) hands warmly. He (to give) them many presents and (to wish) them happiness in their life and success in their work. They said that they (to take) away with them pleasant memories of their visit to this beautiful country.

Now they (to be) on their way home. But at the very last moment when they almost (to walk) onto their boat, they (to be asked) to stop and to take off their boots. The men (to become) angry, "What do you mean? These boots are our own boots. We (to complain) to your king if...".

"Gentlemen, be calm, please," the man said. "I am only going to take the dust and sand off your boots. I am doing nothing wrong. So (not to be) angry, please".

The travellers (to take) their boots off, and the man quickly (to clean) each pair. "Now you may put them on again," he said as he (to give) back the shoes. The Italians (to be) greatly surprised and they asked, "What are you doing this for?"

"Our king (to wish) you a pleasant journey and he (to ask) me to tell you this: "You (to come) from another country far away. Here you (to see) with your own eyes that Ethiopia is the most beautiful country in the world. We (to love) it with all our hearts. We (to thank) you for the work you (to do) and we (to give) you presents. But the Ethiopian land is so dear to us that we cannot give away even a single piece of sand or a single small stone."

Who decided to visit Ethiopia?

What did they do in Ethiopia?

What did the king of Ethiopia say?

What did the guide tell the king about the scientists?

What did the king give the scientists?

Why did the men become angry?

What did the guide say?

Do Ethiopians love their land?

And what about you? Do you love your native land?

55. *Ask your neighbour to answer the following questions.*

Where do you live?

Is there a garden near your house/building?

Do you live in a big house/building?

Is your house/building in the centre of the town/city or not?

(Give the name of the street.)

What floor do you live on?

How many rooms are there in your flat?

What things do you have in your room?

Where do you do your lessons?

How large is your family?

Do you have brothers and sisters, aunts and uncles?

How old is your brother/sister?

56*. *Write your answers to the questions of exercise 54.*

Lesson 28

---

57. *Answer the questions of exercise 54.*

58. *Do exercise 39b.*

59. *Ask as many questions as you can to get more information in connection with statements given below.*

- 1) Mary decided to write a letter.
- 2) John went to the post-office.
- 3) Willie likes to write letters.

10. Learn the dialogue.

Petro: Have you done your lessons, Roman?

Roman: Yes, I have. Why are you interested in it?

Petro: A new film is on, and I suggest going to the film-theatre.

Roman: Very well! Let's invite Natalia too, if you have nothing against it.

Petro: Oh, it'll be fine. I like discussing films with her.

Roman: Let's ring her up first. I'm sure she'll like the idea.
By the way, what film is on?

Petro: It is...

- 11. Read the text silently. After the text you will find 10 statements, some of which do not correspond to its contents. Write down the numbers of those statements.**

INTERESTING FACTS ABOUT LANGUAGES

All the developed languages of the world are important and can be used in all spheres of activity. But it is interesting to know some facts about languages.

English has the largest vocabulary with approximately 500,000 words and 300,000 technical terms. One person out of seven in the world speaks perfect English.

The oldest written language is Egyptian, which is 5,000 years old.

India has 845 languages.

Cambodian [kæm'boudjən] has 72 letters.

The largest encyclopedia [en,saɪklou'pi:djə] is printed in Spanish.

Esperanto [ˌespə'ræntou], an artificial [ˌɑ:tɪ'fɪʃəl] (штучний) language, does not have irregular verbs.

Italian and Ukrainian are the finest (наймелодійніші) languages in the world.

-
- 1) Some of the developed languages cannot be used in all spheres of activity.
  - 2) French has the largest vocabulary.
  - 3) English has approximately 500,000 words.
  - 4) One person out of seven in the world speaks perfect English.
  - 5) The oldest written language is Chinese.
  - 6) Egyptian is 5,000 years old.
  - 7) The largest encyclopedia is printed in English.
  - 8) There are no artificial languages.
  - 9) Esperanto is one of the artificial languages.
  - 10) Ukrainian is one of the finest languages in the world.

62. *Listen to the statements after the text (exercise 61) and agree or disagree with them. Make up short dialogues in pairs.*

Example:

- Some of the developed languages cannot be used in all spheres of activity.
- You are not right. All the developed languages can be used in all spheres of activity.

63*. *Write down the sentences which correspond to the contents of the text (exercise 61).*

64. *Do task 8 on page 120.*

Lesson 29

65. *Do exercise 39a.*

66. *Do exercise 39b.*

67. *Translate into English in writing.*

1) Я одержав рекомендованого листа. 2) Хто одержав рекомендованого листа? 3) Я написав рекомендованого листа своєму братові. 4) Художня листівка була дуже гарна. 5) Скільки коштує рекомендований лист? 6) Ти вже послав телеграму? — Ні. 7) Лист прибув за місцем призначення. 8) Я купив конверт з маркою. 9) Скільки коштує конверт з маркою? 10) Існує певна послідовність написання адреси.

68*. *Prepare for a short control paper. Do exercises 23b, 31b, 39b.*

Lesson 30

69. *Do exercise 23b.*

70. *Do exercise 31b.*

71. *Do exercise 39b.*

72. *Write a short control paper:*

a) *Write down the translation of 10 words and word-combinations given by the teacher in Ukrainian.*

b) *Write down the translation of 5 sentences given by the teacher.*

Haven't you forgotten to greet your friends and relatives on the New Year? Do it immediately!

Lessons 31–32 (reserved)

THE SECOND TERM

Lesson 33

1. a) *Read the words and word-combinations with the translation.*
b) *Cover the left side of the page and translate into English.*

- 1) New Year's Day
- 2) to decorate
- 3) one of the main holidays
- 4) to give presents
- 5) to send greetings
- 6) the New Year's tree
- 7) the New Year's party
- 8) to dance around the New Year's tree
- 9) for a long time
- 10) to decorate the flat
- 11) They sing songs.
- 12) I sent the New Year's greetings to all my friends.
- 13) He always celebrated the New Year at home with the other members of the family.
- 14) Haven't you forgotten to greet your friends on the New Year?
- 15) — Who greeted you on the New Year?
— My friends did.
- 16) My sister never forgets to greet me on the New Year, on Christmas, on Easter and on my birthday.
- 17) Christmas
- 18) Christmas holidays
- 19) Santa Claus
- 20) Merry Christmas!
- 21) Happy New Year to you!
- 22) Many people in Ukraine celebrate the New Year twice.

новорічне свято
прикрашати
одне з основних свят
давати подарунки
посилати вітання
новорічна ялинка
новорічний вечір
танцювати навколо новорічної ялинки
тривалий час
прикрашати квартиру
Вони співають.
Я послав новорічні вітання усім друзям.
Він завжди святкував Новий рік удома із своєю родиною.

Ти не забув привітати своїх друзів з Новим роком?

— Хто привітав тебе з Новим роком?
— Мої друзі.
Моя сестра ніколи не забуває привітати мене з Новим роком, Різдвом Христовим, Великоднем і з днем народження.
Різдво Христове
різдвяні канікули
Санта Клаус, Дід Мороз
Щасливого Різдва!
З Новим роком!
Багато людей в Україні святкують Новий рік двічі.

23) We celebrate Christmas on the 7th of January.

24) Christmas is a national holiday in Ukraine.

25) We celebrate the Old New Year on the 14th of January.

Ми святкуємо Різдво 7 січня.

Різдво — державне свято в Україні.

Ми святкуємо старий Новий рік 14 січня.

2. Answer the questions.

When do we celebrate Christmas?

When do we celebrate the Old New Year?

Does Christmas in England and Ukraine coincide?

Is Christmas a national holiday in Ukraine?

How did you celebrate the New Year this year?

How did you celebrate Christmas?

Are you going to celebrate the Old New Year?

3. Read the joke and dramatize it.

JIM AT SEA

Jim worked as a cabin-boy on a small ship. One morning he brought in breakfast for the captain and said, "May I ask you something, sir?" "Of course, you may," said the captain who saw that the boy looked rather frightened. "What is it?" "Is a thing lost if you know where it is?" said Jim.

"Of course, it isn't," said the captain.

"Then, your coffee-pot isn't lost, sir, because I know where it is," said Jim with a smile.

"Where is it?" asked the captain.

"At the bottom of the sea," answered Jim.

4*. Do task 9 on page 122.

5*. Translate into English in writing.

1) Ми святкуємо Різдво 7 січня. 2) Коли святкують Різдво в Англії? 3) В Англії не святкують старий Новий рік. 4) «З Новим роком!» говоримо ми 1 січня. 5) Я забув привітати свою сестру з Різдвом. 6) Хто привітав тебе з Різдвом? 7) Ми прикрасили свою класну кімнату до Нового року. 8) Я завжди святкую Новий рік удома.

6*. Do exercise 1b in 1 minute.

Lesson 34

7. Read your translation (exercise 5).

8. Do exercise 1b in 1 minute.

9. Read the words and word-combinations with the translation.

shop [ʃɒp] — магазин, крамниця

shop-assistant [ˈʃɒpəsɪstənt] — продавець

buy (bought, bought)

[ˈbaɪ,bɔ:t] — купувати

buyer [ˈbaɪə] — покупець

client [ˈklaɪənt] — постійний покупець

baker's (shop) [ˈbeɪkəzˈʃɒp] — магазин хлібобулочних виробів

grocer's (shop) [ˈɡrəʊsəzˈʃɒp] — бакалійна крамниця

butcher's (shop) [ˈbʊtʃəzˈʃɒp] — м'ясний магазин

greengrocer's (shop)

[ˈɡriːngrəʊsəzˈʃɒp] — овочевий магазин

ready-made clothes [klaʊðz] — готовий одяг

haberdashery [ˈhæbədəʃəri] — галантерея, галантерейний магазин

footwear [ˈfʊtwɛə] — взуття

goods [ɡʊdz] — речі, товар
sport goods — спортивні товари

department [dɪˈpɑːtmənt] — відділ

department store [stɔː] — універмаг

supermarket [ˌsjuːpəˈmɑːkɪt] — супермаркет, великий магазин самообслуговування, універсам

sugar [ˈʃʊɡə] — цукор

butter [ˈbʌtə] — масло

tinned fruit [ˈtɪndˈfru:t] — консервовані фрукти

tinned meat — консервоване м'ясо, м'ясні консерви

tinned fish — консервована риба, рибні консерви

trolley [ˈtrɒli] — візок

cashier [kæˈʃiə] — касир

cheap [tʃiːp] — дешевий

manager [ˈmænɪdʒə] — господар; керівник, менеджер

various [ˈvɛəriəs] — різний, різноманітний

household [ˈhaʊshəʊld] — господарство

household items

[ˈaɪtəmz] — господарські товари

delicatessen [ˌdelɪkəˈtesn] — холодні закуски, делікатеси

select [sɪˈlekt] — вибирати

checkout [ˈtʃekaut] — контроль

checkout point — контрольний пункт, каса

essential [ɪˈsenʃəl] — істотний, значний

price [praɪs] — ціна

10. Read the text and translate it.

SHOPS AND SHOPPING

Shops are very important in our life. We buy there our food, clothes and other things.

We buy bread at the baker's shop.

We buy tea, sugar, coffee, butter, cheese, sausage, tinned fruit, tinned meat, tinned fish, jam and other food at the grocer's shop.

We buy fruit and vegetables at the greengrocer's.

The shop, where we buy meat, is called the butcher's shop

There are also shops which sell different goods. These shops are: ready-made clothes, footwear, haberdashery, sport goods and others.

But there are large shops with many departments, where we can buy almost all we want. These shops are called department stores.

11. a) *Read the word-combinations and sentences with the translation.*

b) *Cover the left side of the page and translate into English.*

1) to buy bread	купувати хліб
2) to buy cheese	купувати сир
3) butcher's shop	м'ясний магазин
4) greengrocer's shop	овочевий магазин
5) tinned fish	рибні консерви
6) department store	універмаг
7) tinned meat	м'ясні консерви
8) We buy tinned fruit at the grocer's shop.	Ми купуємо консервовані фрукти у бакалійній крамниці.
9) We don't buy sugar at the butcher's shop.	Ми не купуємо цукор у м'ясному магазині.
10) — Do you buy fruit at the greengrocer's shop?	— Ти купуєш фрукти в овочевому магазині?
— Yes, I do.	— Так.
11) We can buy almost all we want at the department stores.	Ми можемо купити майже все, що хочемо, в універмагах.
12) — What can you buy at the department store?	— Що ти можеш купити в універмазі?
— Almost all I want.	— Майже все, що хочу.

12*. *Copy the words and word-combinations into your vocabulary (exercise 9).*

13*. *Do exercise 11b in 45 seconds.*

Lesson 30

14. *Do exercise 9.*

15. *Do exercise 11b in 45 seconds.*

16. *Answer the questions.*

Is there a baker's in your street?
Is there a grocer's in your street?
Is there a butcher's in your street?
Is there a greengrocer's in your street?
What shops are there in your street?
Can you buy fresh meat at your butcher's?
Can you buy tinned meat at your butcher's?
Are the prices for vegetables high or low at your greengrocer's?

17. *Read the dialogues and make up your own ones.*

Customer: One loaf of brown bread and two buns, please.

Shop-assistant: Here you are.

Customer: How much is it?

Shop-assistant: 1 hryvnia 80 copecks.

Customer: Here are 2 hryvnias.

Shop-assistant: Here is your change, 20 copecks. Thank you.

* * *

Customer: One loaf of white bread, please.

Shop-assistant: Sorry, but it isn't fresh.

Customer: What is fresh?

Shop-assistant: Only buns are.

Customer: Two buns, please.

Shop-assistant: Here you are. 80 copecks, please.

18. *Read the text and answer the questions.*

IN THE SUPERMARKET

A short time ago people used to go to various shops for different food and household items: the butcher, the baker, the greengrocer and delicatessen. Nowadays another kind of shops has appeared — the supermarket.

A supermarket is a very big shop. Usually people can buy food there. There are no shop-assistants, so when a customer goes into a supermarket, she (he) gets a metal trolley for holding the things she (he) wants.

When you have put your tins and boxes of food into the trolley, you take them to the checkout point and pay to the cashier. That is why you can buy essential goods as quickly as possible. Usually food in a supermarket is cheaper than in a small shop, because the manager has no assistant to pay.

What is a supermarket?

What does a customer get when he (she) enters a supermarket?

Where does a customer pay for the goods?

Are there shop-assistants in the supermarket?

Where are the goods cheaper, in supermarkets or in small shops? Why?

19. Study the table.

Суфікси -ism, -ize, -ive, -ful, -less

Суфікс	Яку частину мови утворює	Приклади	Переклад
-ism	іменник	idealism	ідеалізм
-ize	дієслово	heroism summarize	героїзм підсумовувати
-ive	прикметник	creative	творчий
-ful	прикметник	beautiful	гарний
-less	прикметник	cloudless	безхмарний

20. Read the words and guess their meanings. Pay attention to the suffixes.

a) material — materialism
collective — collectivism

parasite — parasitism
individual — individualism

b) symbol — to symbolize
critic — to criticize

hospital — to hospitalize
nation — to nationalize

c) progress — progressive
effect — effective
to instruct — instructive
to collect — collective

to act — active
to negate — negative
to posit — positive
to detect — detective

d) care — careful
meaning — meaningful
success — successful
event — eventful

e) care — careless
help — helpless
home — homeless

peace — peaceful
help — helpful
truth — truthful
thank — thankful

meaning — meaningless
colour — colourless
end — endless

21. Translate into English in writing.

1) Я купив дві білі хлібини і дві булочки. 2) Моя мама попросила мене купити одну хлібину. 3) Де я можу купити булочку? 4) Я можу купити м'ясо у м'ясному магазині або у супермаркеті. 5) Супермаркет — це дуже великий магазин. 6) Через годину я піду купувати рибні консерви. 7) Моя сім'я купує продукти харчування у супермаркеті. 8) Ми не купуємо хліб у м'ясному магазині. 9) Одна хлібина коштує 1 гривню. 10) Давайте купимо м'ясні консерви.

Lesson 36

1. Read your translation (exercise 21).

2. a) Read the word-combinations and sentences with their translation.

b) Cover the left side of the exercise and translate into English.

- 1) a short time ago
- 2) various shops
- 3) to go to various shops
- 4) household items
- 5) another kind of shops
- 6) another kind of books
- 7) at the market
- 8) a very big shop
- 9) to get a metal trolley
- 10) boxes of food
- 11) to buy essential goods
- 12) as quick as possible
- 13) cheaper books
- 14) more expensive goods
- 15) the most expensive goods
- 16) Goods in this shop are the most expensive.
- 17) Usually food in a supermarket is cheaper than in small shops.

ще недавно
різні крамниці
ходити по різних крамницях
предмети домашнього вжитку
інший вид крамниць
інший вид книг
на базарі (ринку)
дуже велика крамниця
одержати металевий візок
коробки з продуктами
купувати необхідні товари
якомога швидше
дешевші книги
дорожчі товари
найдорожчі товари
Товари у цій крамниці найдорожчі.
Звичайно продукти харчування у супермаркеті дешевші, ніж у маленьких крамницях.

- 18) A short time ago food at the market was more expensive than in state shops.
- 19) You can buy everything at the market.

Ще недавно продукти на базарі були дорожчі, ніж у державних магазинах.

Ви можете купити все на базарі.

24. Read the text and retell it.

Many people go to the market nowadays.

There farmers sell vegetables and fruit which they grew in their fields, gardens and vegetable gardens. They also sell meat, eggs, milk, butter, sour ['sauə] cream (сметана) and other things.

Last Sunday my mother told me to go to the market to buy half a kilogram of meat, two kilograms of apples, two kilograms of potatoes and a watermelon ['wɔ:təmelən] (кавун). She gave me 5 hryvnias and said that food at the market is cheaper than in shops and that I can bargain ['ba:ɡɪn] (торгуватися).

I bargained a lot, so I bought everything for 4 hryvnias 10 copecks. I saved 90 copecks and decided to buy two ices (дві порції морозива): one for me and one for my sister.

25. Read the dialogues and make up your own ones in pairs.

- Have you any 60 copeck ice-cream?
- Certainly.
- Two ices, please.
- Here you are.
- Here is 1 hryvnia 20 copecks.
- Thank you.

* * *

- Do you want a hat?
- Yes, I do.
- What size? What colour?
- My size is 50. Grey, please.
- I think this hat is especially for you.
- Do you think so? Let me try it.
- This is a mirror.
- Do you have a black hat of the same size?
- Here you are.
- How much?
- Twenty hryvnias 20 copecks. To the cashdesk, please.

26. Do exercise 23b in 1 minute.

27*. Translate into English in writing.

- 1) Ще недавно моя мама купувала продукти в магазинах. На базарі вони були дуже дорогі. Зараз мама купує в ма-

тільки лише хліб, цукор і масло. М'ясо й овочі вона купує на базарі. 2) Я ніколи не купую товари у цій крамниці, вони тут найдорожчі. 3) Я купив 4 порції морозива: для сестрички, мами, тата і для себе.

Lesson 37

- 1. Do exercise 23b in 1 minute.
- 2. Read your translation (exercise 27).
- 3. Do exercise 9.
- 4. Read the text silently. After the text you will find 10 statements, some of which do not correspond to its contents. Write down the numbers of those statements and read them.

DEPARTMENT STORES

There are different kinds of stores. But they are all for the same purpose — to supply customers with the right goods, at the right time, at the right place, at the right price.

Almost every city in the world has traditional big department stores. Sometimes the biggest department stores take up a whole city block (квартал). There are big stores which, as they say, sell everything from a pin to an elephant.

The other kind of store are variety chain-stores¹. Originally they handle only cheap goods, but some of them offer good quality at reasonable prices. Sometimes there is no dividing walls between the departments.

As well as big stores, there are other kinds of shops. Independent shopkeepers can make money there, particularly in smaller communities.

The department store offers more elaborate facilities for the customer's convenience and comfort than other shops.

---

¹ **chain-stores** [ˈtʃeɪnstɔːz] — американські однотипні роздрібні магазини однієї фірми

- 1) Different kinds of stores are for the same purpose — to supply customers with the right goods at the most expensive price.
- 2) Department stores supply customers with the right goods, at the right time, at the right place, at the right price.
- 3) Almost every city has big department stores.
- 4) Some department stores take up a whole city block.
- 5) There are big stores which sell only pins and hats.
- 6) Sometimes there is no dividing walls between the departments of the store.
- 7) There are no other kinds of shops except department stores.
- 8) Independent shopkeepers can make money in little shops.
- 9) The department store cannot offer more facilities than other shops.
- 10) The department store offers more elaborate facilities than other shops.

32. *Read the dialogues in pairs. Make up your own dialogues using the given ones as a model.*

AT THE GROCER'S

Shop-assistant: What can I do for you, madam?

Lady-customer: I want some tea, some sugar and some butter, a quarter of a pound¹ of tea, a pound of sugar and half a pound of butter.

Shop-assistant: Yes, madam.

Lady-customer: Oh, I want a little cheese too.

Shop-assistant: What cheese and how much?

Lady-customer: That one, a quarter of a pound.

Shop-assistant: Don't you want any coffee, madam?

Lady-customer: That's all for today.

Shop-assistant: Very good, madam. Here is your bill. Pay at the cashdesk, please.

---

¹ a pound [paund] — фунт (англ. = 453,6 г)

* * *

Shopkeeper: Good morning, Mr. Smith. What can I get for you today?

Mr. Smith: Two pounds of sugar, please.

Shopkeeper: And what next, please?

Mr. Smith: A tinned meat, please. The kind I usually have. I also want two dozens¹ of eggs, please. And that's all for the moment.

Shopkeeper: Thank you, and this is your bill.

---

¹ dozen ['dʌzn] — дюжина (12)

11*. Do task 9 on page 122.

14*. Write down the statements after the text (exercise 31) which do not correspond to it.

Lesson 38

---

10. Do exercise 23b.

11. Do exercise 9 on page 55.

17. Read the dialogues and act them.

Lucy: Could you show me that suit, please?

Shop-assistant: Do you know your size, madam?

Lucy: My size in the USA is 36.

Shop-assistant: The same in London. Here you are. This is a very attractive suit.

Lucy: I'd like to try it on.

Shop-assistant: You can do it there. May I help you?

Lucy: It fits me. What is the price?

Shop-assistant: It is not high. £ 15.

Lucy: I'll take it.

11. Imagine that you are buying different things (a suit, a shirt, a blouse, shoes). Make up dialogues in pairs consulting the table (exercise 39) and using the dialogue of exercise 37 as a model.

11. Look attentively at the tables of sizes. Use their data in your dialogues.

Women's dresses and blouses			Men's shirts	
GB	USA	Europe/Ukraine	GB/USA	Europe/Ukraine
10	8	38	12	30—31
12	10	40	12.5	32
14	12	42	13	33
16	14	44	13.5	34—35
18	16	46	14	36
20	18	48	14.5	37
Women's shoes			15	38
			15.5	39—40
			16	41
GB	USA	Europe/Ukraine	16.5	42
4	5.5	36	17	43
4.5	6.5	36.5	17.5	44—45
5.5	7.5	37	Men's shoes	
6	7.5	38		
7	8.5	39		
7.5	8.5	39.5	GB/USA	Europe/Ukraine
8	9.5	40	6.5—7	38—39
8.5	9.5	40.5	7.5—8	39—40
9	10.5	41	8.5—9	40—41
9.5	10.5	41.5	9.5—10	41—42
10	11.5	42	10.5—11	42—43
10.5	11.5	42.5	Men's suits	
11	12.5	43		
Women's suits				
GB/USA		Europe/Ukraine	GB/USA	Europe/Ukraine
30		40	36	46
32		42	38	48
34		44	40	50
36		46	42	52
38		48	44	54
			46	56

40. Read and retell the joke.

Editor: Did you write this poem yourself?

Young man: Yes, every line of it.

Editor: Then I am glad to meet you, Mr. Byron. I thought you were dead long ago.

41. *Translate into English in writing.*

1) Магазины дуже важливі у нашому житті. 2) Ми можемо купити майже все в сучасних універмагах. 3) Що ти можеш купити в універмазі? 4) Ти купуєш фрукти в овочевій крамниці, чи не так? 5) Ми не купуємо цукор у м'ясному магазині. 6) Де ти купуєш консервовані фрукти? 7) Звичайно продукти харчування дешевші у супермаркеті, ніж у маленьких крамницях. 8) Що ти можеш купити на ринку? 9) Я купив дві порції морозива. 10) Ти любиш морозиво? 11) Минулої неділі я купив чотири кілограми кавунів. 12) Моя сестра не любить м'яса.

44*. *Do task 10 on page 123.*

Lesson 39

44. *Read your translation (exercise 41).*

44. *Read the dialogues in pairs.*

AT THE FOOTWEAR DEPARTMENT

Shop-assistant: What can I do for you?

Customer: Show me that pair of brown leather shoes, please.

Shop-assistant: What size?

Customer: Thirty-seven.

Shop-assistant: Here you are. You can try on this pair in front of that mirror.

Customer: Oh, these shoes don't fit me. They are large. Can you give me another pair?

Shop-assistant: I'm sorry, but we have only one size on sale today. Do you want to try on these grey shoes of your size?

Customer: With pleasure, thank you. Oh, they fit me well. It is my size. Where can I pay for this pair?

Shop-assistant: At the cashdesk. And bring me the cheque, please.

Customer: All right.

AT THE READY-MADE CLOTHES DEPARTMENT

Customer: I'd like to buy a nice dress for my little daughter.

Shop-assistant: We have a wide choice of girls' dresses on sale. What size does your daughter wear?

Customer: She is neither tall nor small. Her size is thirty-two.

Shop-assistant: Look at this silk (шовковий) red dress. It is the best dress on sale.

Customer: Wrap it up, please. This is a good present for the birthday.

45. Read the jokes and retell them.

LION THE HUMORIST

A lion was wandering through the jungle asking all the animals he met, "Who is the King of a Jungle?" They all answered, "You are, of course." He felt very pleased with himself when he saw an elephant sleeping under a tree. The lion pushed¹ him and asked, "Who is the King of a Jungle?"

The elephant opened one eye, took hold of² the lion with his trunk³ and threw him up in the air. The lion came down on his left ear which made him feel bad. But he came to himself a few minutes later and said, "There's no need to lose your temper⁴ just because you don't know the right answer!"

---

¹ to push [puʃ] — штовхати

² to take hold of — захопити

³ trunk [trʌŋk] — хобот

⁴ to lose [lu:z] one's temper — втрачати самовладання

WHOSE OVERCOAT?

A modest¹ little man in a restaurant gently touched² the arm of a man putting on a coat. "Excuse me," he said, "but do you happen to be³ Mr. Milkhouse?"

"No, I'm not!" said the man angrily.

"Well," said the first man, "you see, I am Mr. Milkhouse, and that's his overcoat you're putting on."

---

¹ **modest** [ˈmɒdɪst] — скромний, соромливий

² **to touch** [tʌtʃ] — торкатися

³ **Do you happen to be...?** — Ви випадково не...?

40. *Translate into Ukrainian, paying attention to neither... nor.*

1) I know neither French nor Spanish. 2) She is neither tall nor small. 3) My friend knows neither German nor French. 4) Neither I nor my friend were there. 5) My brother is neither Russian nor Spaniard. He is a Ukrainian. 6) Neither he nor his sister went home. 7) I bought neither suit nor shoes. 8) I saw neither him nor his sister. 9) My father was neither at school nor at the factory. 10) The table was neither black nor green. 11) I don't know where he is. I know exactly that he is neither at home nor at his office. 12) This girl is neither tall nor short. 13) He bought neither fruit nor vegetables.

41. *Do task 10 on page 123.*

42. *Do exercises: 11b (in 45 minutes) and 23b (in 1 minute).*

Lesson 40

40. *Write a short control paper. Write: a) the translation of 10 words and word-combinations; b) the translation of 5 sentences. (The teacher will dictate them to you.)*

50. *Answer the questions.*

Do you like to go shopping?
Does your sister like to go shopping?
What kinds of shops do you know?
What do we usually buy at the baker's?
What does your mother buy at the supermarket?
Does your mother go shopping to the market?
Who sells food in shops?
Who tells you the price?

Where do you buy meat?
Where do you buy bread?
Can you buy suits at the supermarket?
Can you buy shoes at the supermarket?
Do your new shoes fit you?
Who goes shopping in your family?
Does your mother ask you to buy food sometimes?
Where do you buy coffee?
Where do you buy tinned meat?

Where do you buy vegetables?
Where do you buy cheese?
What size coats do you wear?

What size shoes do you wear?
How much is a loaf of brown bread?
How much is a bun?

51. *Read the jokes and retell them.*

CLEVER ANSWER

A fat man met a thin one. "From the looks¹ of you," he said, "there must have been a famine²."

"And from the looks of you," answered the thin one, "you're the man who caused³ it."

---

¹ looks — вигляд

² famine ['fæmɪn] — голод

³ to cause [kə:z] — спричиняти

BECAUSE OF THE NOISE¹

Old man: Why didn't you use your scooter in the street?

Boy: I like it much better in the room.

Old man: But doesn't it make much noise, dear?

Boy: Yes, sir.

Old man: Don't the neighbours knock?

Boy: Yes, but I don't hear them, because I make too much noise.

---

¹ noise [nɔɪz] — шум, галас

² scooter ['sku:tə] — скутер

52. a) *Read the word-combinations and sentences with their translation.*

b) *Cover the left side of the page and translate into English*

1) a big baker's and a good butcher's	велика булочна і гарний м'ясний магазин
2) on the left of the grocer's	ліворуч від бакалійної крамниці
3) on the right of the greengrocer's	праворуч від овочевого магазину
4) to pay for cakes	платити за тістечка
5) to have a bun for breakfast	їсти булочку на сніданок
6) low prices for food	низькі ціни на продукти
7) high prices for clothes	високі ціни на одяг
8) What have you bought at the baker's?	Що ти купив у булочній?
9) Is the price for tinned vegetables high or low?	Ціна на консервовані овочі висока чи низька?
10) Where can you buy fruit and vegetables?	Де ви можете купити фрукти й овочі?

We can buy them at the food store and at the green-grocer's.

11) — Let's go to the butcher's and buy meat there.

I think it is better to go to the market. Meat is better and cheaper there.

12) The dress fits me.

13) I tried on the suit in the dressing room.

14) When we buy shoes, we always try them on. If they fit well, we buy them.

Ми можемо їх купити у гастрономі й овочевому магазині.

Давай підемо у м'ясний магазин і купимо там м'яса.

Я думаю, що краще піти на ринок. М'ясо там краще і дешевше.

Сукня мені підходить.

Я приміряв костюм у гардеробній.

Коли ми купуємо взуття, ми завжди приміряємо його.

Якщо воно підходить, ми купуємо його.

AA. Do exercise 52b in 1 minute. Be ready to write the word-combinations and sentences in English.

AA. Do task 11 on page 125.

Lesson 41

AA. Do exercise 52b in 1 minute.

AA. Ask each other questions given in exercise 50.

AT. Read the text silently. After the text you will find 10 statements, some of which do not correspond to its contents. Write down the numbers of those statements.

DIFFERENT KINDS OF CALENDARS

There are some interesting facts about calendars. First of all we should know that till 1700 in Russia and Ukraine the first day of the year was the first of September. In 1699, the 31st of December was pronounced the last day of the year, as in Europe. The first day of January, 1700 was the beginning of the new Russian calendar. This calendar was changed in 1918: the day after the 31st January became not the 1st of February but the 14th of February. Since then we celebrate the New Year twice.

In different countries, at different times, we can see different kinds of calendars. About fifty centuries ago, in Egypt¹ the first night of the year was the night in July when the brightest star Sirius² was seen in the sky again after a two months' interval. In old China, the calendar had both years and cycles³ of years. Sixty years made one cycle, and every

year had its name. So the first year of a cycle was called the Year of the Tree and the Mouse; the seventh was the Year of the Metal and the Horse; and the tenth, the twenty-second and some others were the Years of the Hen.

Now imagine that a man was born in the Year of the Hen. There were five Years of the Hen in a cycle: how could people know in what year the man was born? So the people of China don't use their old calendar today.

In the days of the French Revolution of 1789—1794, a new calendar was introduced in France in the first Year of Freedom and the 22nd of September was called the first day of the year. But after a few years the whole country returned to the old calendar.

Today in almost all the countries the 1st of January is the beginning of the year. This day is a holiday.

---

¹ Egypt [ˈi:dʒɪpt] — Египет

² Sirius [ˈsɪriəs] — Сіріус

³ cycle [saɪkl] — цикл

- 1) Till 1700 the first day of the year in Ukraine was the 1st of January.
- 2) The calendar in Russia was changed in 1700.
- 3) In 1919 the people celebrated the New Year twice.
- 4) Some countries have their own calendars.
- 5) In Egypt about fifty centuries ago the calendar was connected with the brightest star Sirius.
- 6) In old China the calendar had both years and cycles of years.
- 7) The years did not have their names in old China.
- 8) There were five Years of the Hen in a cycle in old China.
- 9) The first Year of Freedom was introduced in France in 1789.
- 10) Today in almost all the countries the 1st of January is the beginning of the year.

58. *Read the text and retell it.*

WHAT IS MORE DANGEROUS?

When the party was over, the host¹ offered² to drive one of his guests home. It was a cold night, and the guest accepted the offer. Twice there was nearly an accident³, for frost covered the wind-screen⁴. The nervous guest tactfully suggested that it might help if the frost was cleared from the wind-screen.

“That wouldn't help much,” replied the driver. “I've left my glasses at home!”

---

¹ host [həʊst] — господар

- * to offer ['ɔfə] — пропонувати
- * accident ['æksɪdənt] — нещасний випадок
- * wind-screen ['wɪndskri:n] — вітрове скло

- Write down the statements which correspond to the contents of the text (exercise 57).
- Write down the answers to the first 7 questions (exercise 50).

Lesson 42

- Read your answers (exercise 60).
- Read the words and word-combinations with the translation.

to be thirsty ['θə:sti] — хотіти пити

to be hungry ['hʌŋɡri] — бути голодним, хотіти їсти

to clear [kliə] — прибирати (зі столу)

to cook [kuk] — куховарити, готувати (страву)

to fry [fraɪ] — смажити

to lay [leɪ] (laid [leid], laid) — класти,

to lay the table — накривати на стіл

to stew [stju:] — варити(ся), тушкувати(ся)

to have breakfast — снідати

to have lunch [lʌntʃ] — мати другий сніданок

food [fu:d] — їжа, харч

soup [su:p] — суп

beetroot soup (borsch)

['bi:tru:t'su:p] — борщ

sour cream ['sauə'kri:m] — сметана

cutlet ['kʌtlɪt] — котлета

beefsteak ['bi:f'steɪk] — біфштекс

pie [paɪ] — пиріг

potatoes [pə'teɪtəʊz] (fried, boiled, mashed) — картопля (смажена, варена, пюре)

vegetables ['vedʒɪtəblz] —

овочі

sandwich ['sænwɪdʒ] —

бутерброд

sausage ['sɔsɪdʒ] — ковбаса, сосиска

porridge ['pɒrɪdʒ] — (вівсяна) каша

curds ['kɜ:dz] — сир

cheese [tʃi:z] — сир (твердий)

mustard ['mʌstəd] — гірчиця

table-cloth ['teɪblklɒθ] — скатертина

knife [naɪf] — ніж

fork [fɔ:k] — виделка

table-spoon [spu:n] — столова ложка

tea-spoon — чайна ложка

glass [glɑ:s] — склянка; чарка

salt-cellar ['sɔ:lt,selə] — сільниця

napkin ['næpkɪn] — серветка

paper-napkin — паперова серветка

coffee ['kɒfi] — кава

black coffee — чорна кава

white coffee — кава з молоком

juice [dʒu:s] — сік

dining-room ['daɪnɪŋru:m] — їдальня

café ['kæfeɪ] — кав'ярня

restaurant ['restɒrənt] — ресторан

canteen [kæn'ti:n] — їдальня,
буфет (на підприємстві)
waiter ['weɪtə] — офіціант

to serve [sə:v] — подавати
plate [pleɪt] — тарілка,
миска

63. *Read and retell the jokes.*

I HAVE PAID FOR IT

Johnson ordered a piece of cake at a lunchstand, but sent it back, and ordered¹ a piece of apple-pie instead. He ate it, got up and was about to leave when the waiter stopped him, "Sir, you haven't paid for that pie yet." "What?" answered Johnson indignantly². "Didn't I give you a piece of cake for it?"

---

¹ to order ['ɔ:də] — замовляти

² indignantly [ɪn'dɪgnəntli] — обурено

HOSPITALITY

A good woman apologized¹ to her unexpected guest for serving the apple-pie without cheese. The little boy of the family left the room and returned² with a piece of cheese. He laid it on the guest's plate. The visitor, who was hungry as a hunter, smiled, put the cheese into his mouth, and then remarked, "You must have better eyes than your mother, sonny. Where did you find it?" The boy replied, "In the rat-trap³."

---

¹ to apologize [ə'pɒlədʒaɪz] — вибачатися

² to return [rɪ'tə:n] — повертатися

³ rat-trap — капкан для пацюків

64*. *Do exercise 62.*

65*. *Write down the words of exercise 62 into your vocabulary.*

Lesson 43

66. *Do exercise 62.*

67. a) *Read the word-combinations and sentences with their translation.*

b) *Cover the left side of the page and translate into English.*

- 1) to have a good meal
- 2) dinner of four courses
- 3) to take a slice of bread
- 4) to put sugar into the tea
- 5) to have dinner

добре поїсти
обід з чотирьох страв
взяти шматочок хліба
покласти цукор у чай
обідати

6) to serve	обслуговувати
7) a waiter	офіціант
8) to pay the bill	оплатити рахунок
9) to be hungry	бути голодним
10) tomato juice	томатний сік
11) to have some water	випити води
12) to have some milk	випити молока
13) to have some coffee	випити кави
14) self-service	самообслуговування
15) Many pupils of our school have dinner in our canteen.	Багато учнів нашої школи обідають в їдальні.
16) Meal in our canteen is cheaper than in café.	Їжа в нашій їдальні дешевша, ніж у кав'ярні.
17) I prefer to have dinner at home.	Я віддаю перевагу обідам удома.
18) As a rule I have bread, eggs and tea for breakfast.	Як правило, я їм на сніданок хліб, яйця і п'ю чай.
19) As hungry as a hunter.	Голодний як вовк.
20) I am dying of hunger.	Я помираю від голоду.
21) A hungry belly ['belɪ] has no ears.	Голодній кумі хліб на умі.

Read the text and translate it.

I PREPARE MY DINNER

As my mother was out I decided to prepare my dinner myself. I went into the kitchen and saw lots of tins there. There were tins of soup, tins of fish, tins of vegetables and tins of fruit. It was difficult for me to choose. At last I took down from the shelves a tin of tomato soup and a tin of sardines [sɑ:'di:nz].

For a long time I could not find the tin opener. At last I found it: it was in a drawer¹. At last I opened the tin of soup. I thought I was very clever because I have done it without cutting my fingers. Then I poured² the soup into a pan and put it on the gas-stove.

Then I decided to open the other tin. It was very difficult to do because it had a different kind of opener: it was like a key and I had to turn it round and round. The sardines were in olive ['ɒlɪv] oil. Once again I thought I was very clever because I opened the tin without cutting myself. So I emptied³ the sardines out to a dish.

When I emptied sardines out to the dish, I heard a noise and looked out quickly: the top and the sides of the stove were a beautiful pink⁴ colour. The pan was almost empty. When I turned away from the stove, I saw my black cat Murka — she was licking the dish clean⁵. I threw a pan at the cat but missed⁶ her.

So I decided not to prepare my dinner, put on my coat and went out. There was a good restaurant not far from my house.

¹ **drawer** [drɔ:ə] — шухляда, висувний ящик

² **pour** [pɔ:] — виливати

³ **empty** ['empti] — порожній; спорожнити

⁴ **pink** [pɪŋk] — рожевий

⁵ **lick clean** — начисто вилизувати

⁶ **miss** [mis] — не влучити

69*. *Do exercise 67b in 1 minute.*

70*. *Translate into English in writing.*

1) Я люблю готувати їжу. 2) Моя сестра не любить куховарити. 3) Зателефонуй мені через 15 хвилин, я зараз готую їжу. 4) Ти любиш готувати їжу, чи не так? 5) Хто любить готувати їжу? — Моя мати. 6) Я не люблю котлет. 7) Вона любить біфштекс із смаженою картоплею. 8) Візьми шматок хліба. 9) Я звичайно обідаю у шкільній їдальні. 10) Мій друг ніколи не обідає у шкільній їдальні.

Lesson 41

71. *Do exercise 62.*

72. *Read your translation (exercise 70).*

73. *Do exercise 67b in 1 minute.*

74. *Read the joke and retell it.*

A young man his girl-friend were in a restaurant. The young man studied the menu ['menju:] for a long time. It was written in French which the young man did not know. Not wishing to show his ignorance¹ before his girl-friend he said pointing with his finger², "I think we'll have some of that, waiter."

The waiter glanced to where the man was pointing and said, "I'm sorry, but that's the orchestra [ɔ:kɪstrə] is playing."

¹ **ignorance** ['ɪgnərəns] — неучтво, незнання

² **finger** ['fɪŋɡə] — палець

75. *Form as many questions as you can using the substitution tables.*

Where	do does	you	usually	have	your breakfast?
		your sister			his lunch?
		your friend			her dinner?
		your father			their afternoon tea?
		your mother			
		you and your sister			your supper?

What	do does	you	usually	have for	breakfast?
		your sister			lunch?
		your friend			dinner?
		your father			afternoon tea?
		your mother			supper?
		you and your brother			

70. Form as many sentences as you can using the substitution tables.

I			breakfast		home.
My sister		have	lunch		a café.
My friend	usually		dinner	at	a restaurant.
My father		has	afternoon tea		the school
My brother and me			supper		canteen.

I			tea, black coffee,		breakfast.
My sister		have	white coffee,		lunch.
My friend	usually		bread, sand-	for	dinner.
My mother		has	wiches,		afternoon
			cheese, curds,		tea.
My brother and me			porridge,		supper.
			sausages, cutlets,		
			soup,		
			borsch, sour		
			cream, ice cream		

71. Make up short dialogues in pairs using the tables of exercises 75 and 76.

Example:

Where do you usually have dinner?
 I usually have dinner at home.
 What do you usually have for dinner?
 I usually have borsch, cutlets and coffee for dinner.

72. Do task 11 on page 125.

73. Translate into English in writing.

1) Я зараз обідаю. 2) Він звичайно снідає о 7.30. 3) Коли ти звичайно вечеряєш? 4) Коли ти будеш обідати завтра? 5) Коли я увійшов на кухню, моя сестра вечеряла. 6) Що ти зараз робиш? — Я снідаю. 7) Моя сестра звичайно не снідає о сьомій годині. 8) Мій брат зараз не вечеряє. Він дивиться телевізор. 9) Я вечеряв, коли увійшов мій друг. 10) Ти звичайно снідаєш о восьмій, чи не так? 11) Де ти звичайно обідаєш? — У ресторані.

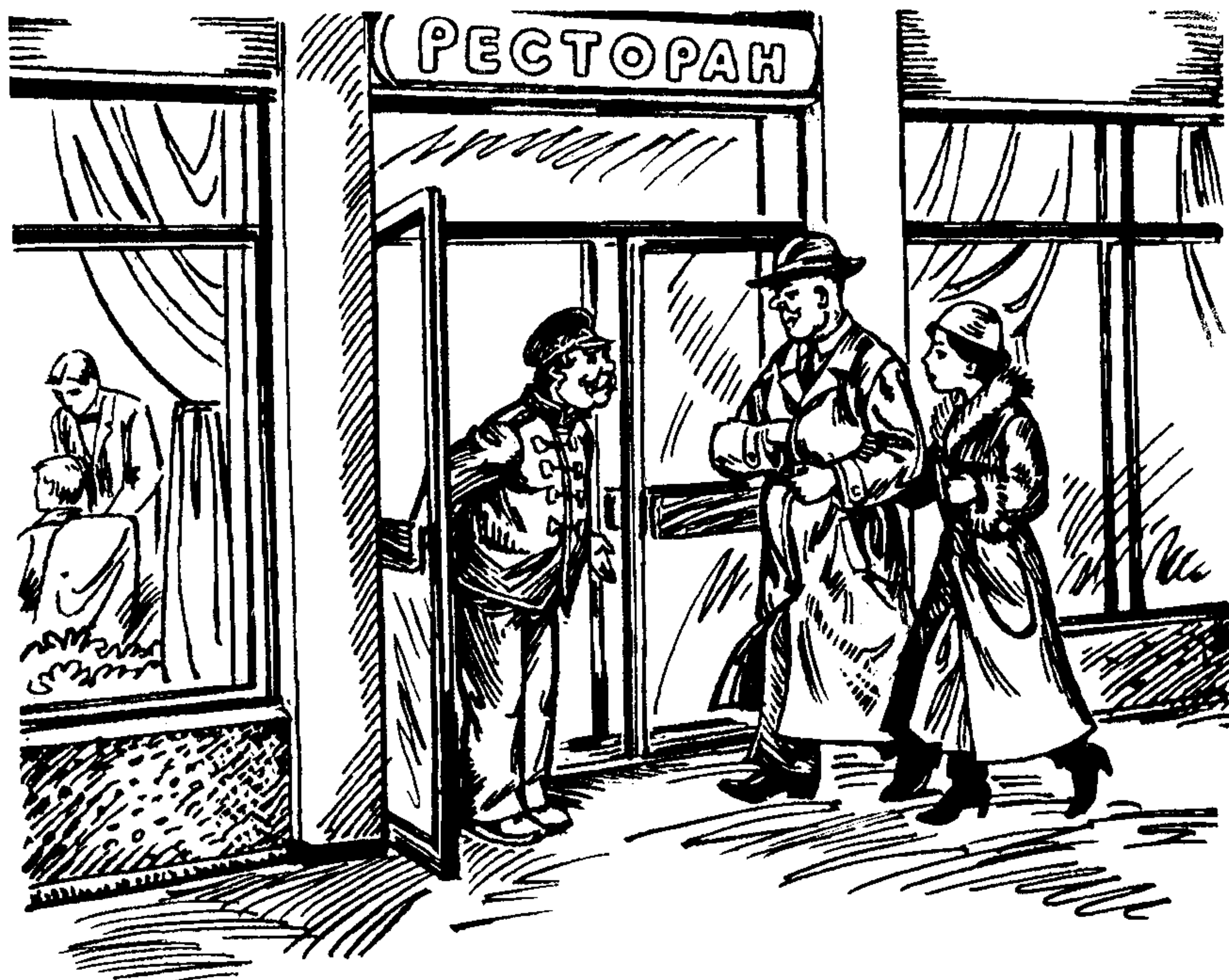
80. Read your translation (exercise 79).

81. Do exercise 62.

82. Read the text and retell it.

IN A RESTAURANT

It was Sunday yesterday. I rang up my friends and we decided to go to the cinema. There were four of us: George, his girl-friend Betty, Aline and me. After the cinema we were

very hungry and went to the restaurant. The waiter brought us the menu. George and Betty decided to have rice soup, roast beef and potatoes, some salad and orange juice. As for me and Aline we had tomato juice, fish and chips and some salad and mineral water.

We paid the bill and went to the park.

83. Read the sentences using one of the words given in brackets.

- 1) We went to a restaurant because we were (ill, hungry).
- 2) We were (very, much) hungry. 3) The (shop-assistant, waiter) gave us the (map, menu). 4) The waiter (brought, took) two cups of coffee. 5) Betty (brought, took) the menu to see

what they could (drink, write). 6) How about (some, something) fish and chips? 7) Will you have (some, something) to drink? — Yes, I'll have a (fish, tomato) juice.

44 *Read the dialogues in pairs. Make up your own dialogues.*

I'd like to drink some water, it's so sultry¹ today.
I can order some lemonade or juice.
Oh, thank you.
So, come on.

---

¹ sultry ['sʌltri] — душно

***

What do you usually have for breakfast?
Just a cup of tea and a sandwich. And what about you?
I don't eat much either. Just an egg, a slice of bread and coffee.
But some people have a full breakfast with bacon¹ or ham², eggs or fish, bread and butter, tea or coffee.
My father has full breakfast every day.

---

¹ bacon ['beɪkən] — бекон, копченая свиная грудинка

² ham [hæm] — шинка

***

I am too fat. So I am going to eat less.
Are you really?
Yes, I'm going to give up bread, potatoes and sweets.
You should change your way of life. First of all you should take long walks and go in for sports.
You are right. Everybody knows about it, but as you know, I am lazy¹!

---

¹ lazy ['leɪzi] — ленивый

44a. *Do exercise 67b in 1 minute.*

44b. *Do task 12 on page 127.*

Lesson 46

---

41. *Do exercise 67b in 1 minute.*

42. *Do exercise 62.*

43. *Read the dialogues in pairs and make up your own ones.*

Andrew: I think this cake is wonderful.

Albert: So do I. Would you like another piece?

Andrew: No, thanks. This is my fourth piece already.

Albert: Is there any coffee?

Andrew: Yes, there is. Would you like a cup?

Albert: Yes, please.

***

Della: A cup of coffee, please.

Dave: Tea for me, please.

Waitress: One tea and one coffee.

Dave: Why do you always drink coffee?

Della: Not always. Sometimes I drink tea. Do you always drink tea?

Dave: Sometimes I drink coffee. But I prefer tea.

90. *Translate into Ukrainian. (Consult § 27 on page 160.)*

1) This film is much spoken about. 2) What book was much spoken about? 3) This cake is praised. 4) The book was read by all our pupils. 5) I was shown the way to the library. 6) Whom were you shown the way by? 7) The letter was written by my old friend.

91. *Change the following sentences using the Passive Voice. (Consult § 27.)*

1) John wrote the letter. 2) They spoke about it. 3) The doctor ordered him to take rest. 4) The teacher corrected our exercises at home. 5) Schoolchildren took out many books from the library. 6) The teacher will tell us an interesting story. 7) Fire destroyed the house.

92. *Read this anecdote and retell it.*

MARK TWAIN AND THE FISHING INSPECTOR

One of Mark Twain's hobbies was fishing, and he used to go fishing even in the closed season when fishing was not allowed. Like many fishermen, he sometimes invented stories about the number of fish he caught.

One day during the closed season, Mark Twain sat fishing under a little bridge. A man crossing the bridge saw him fishing there. The man stood watching Mark Twain fishing there, and then he asked, "Have you caught many fish?"

"Not yet," Mark Twain answered. "I've only just begun." But yesterday I caught thirty big fish here."

"That's very interesting," the man said. "Do you know who I am?"

"No," Mark Twain said. "I don't think I ever saw you before."

"I'm the fishing inspector for this district," the man said.

"And do you know who I am?" Mark Twain asked quickly.

"No, of course not," said the inspector.

"I am the biggest liar on the Mississippi," Mark Twain told him.

93. Do task 12 on page 127.

94*. Write a short report (about 10 sentences) "My Meals Yesterday".

Lesson 47

95. Read your report (exercise 94).

96. Read the extract from the novel by Jerome K. Jerome "Three Men in a Boat".

I remember going to the British Museum one day to read up the treatment for some slight ailment of which I had a touch of hay fever, I fancy it was. I got down the book, and read all I came to read; and then in an unthinking moment, I idly turned the leaves, and began too indolently study diseases, generally. I forgot which was the first distemper I plunged into — some fearful, devastating scourge, I know — and, before I had glanced half down the list of "premonitory symptoms," it was borne in upon me that I had fairly got it.

I sat for a while frozen with horror; and then in the listlessness of despair, I again turned over the pages. I came to typhoid fever — read the symptoms — discovered that I had typhoid fever, must have had it for months without knowing it — wondered what else I had got; turned up St. Vitus's Dance — found, as I expected, that I had that too — began to get interested in my case, and determined to sift it to the bottom, and so started alphabetically — read up ague, and learnt that I was sickening for it, and that the acute stage would commence in about another fortnight. Bright's disease, I was relieved to find, I had only in a modified form, and, so far as that was concerned, I might live for years. Cholera I had, with severe complications; and diphtheria I seemed to have been born with. I plodded conscientiously through the twenty-six letters, and the only malady I could conclude I had not got was housemaid's knee.

I sat and pondered. I thought what an interesting case I must be from a medical point of view, what an acquisition I should be to a class! Students would have no need to "walk the hospitals" if they had me. I was a hospital in myself. All they need do would be to walk round me, and, after that, take their diploma.

---

treatment ['tri:tment] — лікування   ailment ['eilmənt] — хвороба

hay fever ['heɪ,fi:və] — сінна
 гарячка
to fancy ['fænsɪ] — уявляти собі
indolently ['ɪndələntli] — лі-
 ниво
disease [di'zi:z] — хвороба
distemper [dis'tempə] — пога-
 ний настрій
to plunge [plʌndʒ] — порина-
 ти
to devastate ['devəsteɪt] — спу-
 стошувати
scourge ['skə:dʒ] — біда
premonitory [pri'monitori] —
symptom — провісник (хвороби)
fairly ['fɛəli] — явно
listlessness of despair —
 апатія від розпачу
typhoid fever ['taɪfɔɪd,fi:və] —
 черевний тиф
to wonder ['wʌndə] — бажати
 знати
St. Vitus's Dance — віттова
 хвороба
to sift [sɪft] — старанно розгля-
 дати

ague ['eɪdʒu:] — малярія.
 пропасниця
acute [ə'kju:t] — гострий
 (про біль)
fortnight ['fɔ:tnaɪt] — два
 тижні
Bright's disease ['braɪtsdi-
 'zi:z] — запалення нирок
cholera ['kɒlərə] — холера
severe [si'viə] — тяжкий
diphtheria [dɪf'θɪəriə] — диф-
 терія
to plod [plɒd] — длубатися (в чо-
 мусь); уперто працювати
malady ['mælədi] — хвороба,
 розлад
housemaid's knee
 ['hausmeɪdz'ni:] — вода в
 колінах (досл. хвороба хат-
 ньої робітниці, пов'язана з
 постійним стоянням на ко-
 лінах)
acquisition [ˌækwɪ'zɪʃn] —
 придбання

97. Read the words and word-combinations with their translation.

doctor ['dɒktə] — лікар
patient ['peɪʃənt] — пацієнт
hospital ['hɒspɪtəl] — лікар-
 ня, госпіталь
ambulance ['æmbjuləns] — маши-
 на швидкої медичної допомоги
pain [peɪn] — біль (особливо
 гострий)
ache [eɪk] — біль (особливо
 тривалий, тупий)
toothache ['tu:θeɪk] — зубний
 біль
headache ['hedeɪk] — голов-
 ний біль
stomach-ache ['stʌməkeɪk] —
 біль у шлунку
cough ['kɒf] — кашель;
 кашляти

cold [kəʊld] — простуда
a cold in the head — нежить
surgeon ['sɜ:dʒən] — хірург
dentist ['dentɪst] — зубний
 лікар, дантист
therapist [ˌθerə'pi:tɪst] —
 терапевт
drops [drɒps] — краплі
pill [pɪl] — пілюля, таблетка
medicine ['medsɪn] — ліки;
 медицина
temperature ['temprɪtʃə] —
 температура
**to bring down the tempera-
 ture** — збити температу-
 ру
to examine a patient — ог-
 лянути пацієнта

to keep to one's bed — до-
тримуватися постільного ре-
жиму

injection [in'dʒekʃn] — ін'єкція

flue [flu:] — грип

gargle ['gɑ:gl] — полоскання
(для горла); полоскати (горло)

epidemy ['epidəmi] — епіде-
мічне захворювання

chemist's shop ['kemists'ʃɒp] —
аптека

to recover [rɪ'kʌvə] видужува-
ти

throat [θrout] — горло

■ Read the text and translate it.

THE DOCTOR VISITED ME

Four days ago I suddenly fell ill. I had a splitting headache and a terrible cough. The temperature was 38,1 (thirty-eight point one). Besides my nose was closed up.

My mother telephoned to our district doctor and she came in an hour. She examined me, took the temperature, measured my blood pressure and said, "Nothing serious, just a flue. Keep to your bed for a few days. Don't go out or else you'll get complications. Mustard plasters will be useful for you."

The doctor prescribed me a gargle, a cough mixture and pills. She wished me good luck and went away. She was very busy because it was the epidemic of flue.

Four days passed. I followed all the instructions of the doctor and was almost well.

■ Do exercise 97.

100*. Write down the words and word-combinations (exercise 97) into your vocabularies.

Lesson 48

101. Read the words and word-combinations from your vocabularies.

102. Read the text and retell it.

THE DOCTOR'S ADVICE¹

Once an old gentleman went to see a doctor. The doctor examined him and said, "Medicine won't help you. You must have a complete rest. Go to a quiet country place for a month, go to bed early, drink milk, walk a lot, and smoke only one cigar a day²."

"Thank you very much," said the old gentleman. "I shall do everything you say."

A month later the gentleman came to the doctor again. "How do you do?" said the doctor. "I am very glad to see you. You look much younger."

"Oh, doctor," said the gentleman. "I feel quite well now. I had a good rest, I went to bed early, I drank a lot of milk, I walked a lot. Your advice helped me. But you told me to smoke one cigar a day, and that cigar a day almost killed me at first. It's not a joke to start smoking at my age."

---

¹advice [əd'vaɪs] — порада

²one cigar a day — одна сигара на день

103. Read the dialogues in pairs and make up your own ones

Patient: I have an awful ['ɔ:ful] toothache

Dentist: Would you open your mouth, please?

Patient: The tooth gives me a sharp pain.

Dentist: Well, no treatment will help your bad tooth. It has to be pulled out.

Patient: Where have I to go?

Dentist: Go to the dental surgery. The surgeon will pull your bad tooth out.

***

Doctor: What's the matter?

Patient: I'm quite ill.

Doctor: What are your symptoms?

Patient: I feel very weak and have a high temperature since yesterday.

Doctor: What is your temperature?

Patient: Two hours ago it was 37.8 (thirty-seven point eight).

Doctor: I must examine you. Your throat is inflamed. Yes, you've caught cold. You have to lie down and use a gargle and some medicine.

Patient: How long have I to stay in bed?

Doctor: I think you will recover in a few days. Don't forget to gargle your throat as often as you can and take the medicine three times a day.

104. a) Read the word-combinations and sentences with the translation.

b) Cover the left side of the page and translate into English

1) a sharp pain

гострий біль

2) to gargle the throat

полоскати горло

3) two days ago

два дні тому

4) to examine a patient

оглядати пацієнта

5) a cold in the head

нежить

6) to keep to one's bed

дотримуватися постільного режиму

7) to bring down the temperature

збити температуру

8) a high temperature	висока температура
9) to pull out the tooth	вирвати зуб
10) a bad tooth	хворий зуб
11) to catch cold	застудитися
12) at the doctor's	у лікаря
13) a pain in the knee	біль у коліні
14) a hot-water bottle	грілка
15) to have a complete rest	повністю відпочити
16) to have a good rest	добре відпочити
17) I have a splitting headache.	у мене дуже (нестерпно) бо- лить голова.
18) I have a cold in the head.	У мене нежить.
19) I bought the medicine at the chemist's.	Я купив ліки в аптеці.
20) What is troubling you?	Що Вас турбує?
21) I consulted the doctor and went home.	Я проконсультувався у ліка- ря і пішов додому.

105. *Do exercise 97.*

106*. *Do exercise 104b in 1 minute.*

107*. *Translate into English in writing.*

1) Я вже пополоскав горло. 2) Що ти зараз робиш? — Я полощу горло. 3) Де ти купив таблетки? — В аптеці. 4) Коли я увійшов, він приймав ліки. 5) Я саме полоскав горло, коли він мені зателефонував. 6) Два дні тому я був у лікаря. 7) Що трапилось? У мене грип. 8) Де аптека? — За рогом вулиці.

Lesson 49

108. *Do exercise 104b in 1 minute.*

109. *Read your translation (exercise 107).*

110. *Read the jokes and retell them.*

HE KEPT HIS PROMISE¹

"Well, Doctor, you kept your promise when you said you would have me walking² again in a month!" said John.

"Good! I'm glad to hear that." "Did my recommendations help you?" asked the doctor.

"Oh, no! had to sell my car when I got your bill³," said John.

¹ promise ['prɒmɪs] — обіцянка

² you would have me walking — ви поставите мене на ноги

³ bill [bɪl] — рахунок (за лікування)

AN EXCELLENT MARK

A schoolboy's father was reading the school report which had just been handed to him by his son. He became angry as he read his marks: English — poor¹; French — weak²; mathematics — fair³.

"What a disgrace⁴!" exclaimed he. "Well," said the son, "it is not so good as it might be⁵, but have you seen that?" And he pointed to the next line with his finger.

And the father read: "Health — excellent".

---

¹ poor [puə] — погано

² weak [wi:k] — слабо

³ fair [fɛə] — посередньо

⁴ disgrace [dis'greɪs] — ганьба

⁵ as it might be — як могло бути

111. Read the dialogues in pairs and make up your own ones.

Receptionist: Doctor Brown's office!

Mrs. Smith: This is Mrs. Smith. I'd like to make an appointment.

Receptionist: Very well. Is it for yourself?

Mrs. Smith: No, it's for my boy. He is 16.

Receptionist: What's the matter with him?

Mrs. Smith: He has been coughing for a week.

Receptionist: Let him come to the therapist. I can give him an appointment for today at 16.30 or tomorrow at any time.

Mrs. Smith: Thank you so much. He will come today.

* * *

— Outch¹!

— What's the matter with you?

— I've cut my finger and it is bleeding².

— Nothing serious. I'll bandage³ your finger.

---

¹ Outch! [autʃ] — Ой! (вишук)

² to bleed [bli:d] — кровоточити

³ to bandage ['bændɪdʒ] — перев'язувати

112. Put the adjective in brackets into the proper degree. (Consult § 6 on page 143.)

- 1) I think the weather today is much (good) than it was yesterday.
- 2) Jack is (young) than his brother. He is (young) child in the family.
- 3) It is (good) film I have ever seen.
- 4) The illness is (serious) than you think.
- 5) The marks were (good) than we expected.
- 6) You should gargle your throat (often)

than you did before. 7) It was (interesting) book I have ever read.
8) It was (difficult) exercise than I did yesterday. 9) It was
(beautiful) picture I have ever seen.

110. Translate into English orally.

1) Він пацієнт цього лікаря. 2) Машина швидкої медичної допомоги відвезла її до лікарні. 3) Вам слід звернутися до хірурга.
4) Лікар сказав, що ці ліки дешеві. 5) Він порадив полоскати горло та приймати краплі. 6) Грип — небезпечна хвороба, тому слід дотримуватися постільного режиму. 7) Останнім часом у нашому районі з'явилося багато нових аптек. 8) Надто висока температура небезпечна. Її потрібно збити. 9) У моєї сестри нервовий головний біль. Крім того, вона кашляє вже кілька днів.
10) Не застуджуйтеся. 11) Терапевт оглянув хворого і сказав, що той одужає через кілька днів.

114*. Prepare for a short control paper at the next lesson: do exercises 97, 104b.

115*. Do task 13 on page 129.

Lesson 50

---

116. Do exercises 97, 104b.

117. Write in English:

a) 10 words and word-combinations dictated by the teacher in Ukrainian;

b) 5 sentences dictated by the teacher in Ukrainian.

118. Do task 13 on page 129.

119*. Do task 14 on page 130.

Lessons 51 and 52 (reserved)

---

1. Do exercise 97.
2. Do exercise 104b.
3. Read the text and retell it.

INSOMNIA¹

"What is the matter with you, Bill? You look very tired."

"You are right, I am. I've caught insomnia."

"Don't be silly. You can't catch insomnia. It is not contagious²."

"You are not right. Sometimes it is contagious. It is when your baby is ill."

---

¹insomnia [in'sɒmniə] — безсоння

²contagious [kən'teɪdʒəs] — заразний, інфекційний

4. Express surprise about the following statements using the word **really**.

Example:

This boy is ill.

Is he really ill?

1) He likes tea with salt. 2) He always has breakfast at the restaurant. 3) He always keeps his promises. 4) I have cut my finger. 5) He bought the medicine at the baker's. 6) He kept to his bed for a week. 7) The doctor examined a patient. 8) He has a high temperature. 9) He gargles his throat in the dining-room. 10) The doctor hasn't given me any recommendations. 11) The therapist prescribed me five kinds of pills. 12) Insomnia is contagious. 13) Smoking is not dangerous if you smoke one or two cigarettes a day. 14) We shouldn't always follow the doctor's instructions.

5. Express your agreement with the statements given below using **certainly**.

Example:

Natalia is the best pupil in our form.

Oh, certainly, she is.

1) John is a good sportsman. 2) George keeps to his bed. 3) The dentist pulled his tooth out. 4) She has a cold in her head. 4) Mike was consulted by the doctor. 6) Borys had a splitting headache. 7) He needs a good rest. 8) His sister has forgotten to gargle her throat.

11. Express your regret. Use the phrase as for me. Add your expression.

Example:

I know German.

As for me I don't know German. I know English.

1) My mother knows many foreign languages. 2) John plays tennis very well. 3) I have bought a new dress. 4) Two days ago he won the tournament. 5) My sister likes ice-cream. 6) I have read a very interesting book. 7) He bought a nice pair of boots. 8) My friend has got an excellent mark in English.

12. Do task 14 on page 130.

13. Disagree with the statements given below using I'm afraid you are wrong. Write down your statements.

Example:

This medicine is useful for me.

I'm afraid you are wrong. This medicine isn't useful for you.

1) I think this exercise is easy. 2) I think this boy is a good friend. 3) This restaurant is good. 4) I think I have bought a nice present for her. 5) I think she likes coffee. 6) There are many books on the shelf. 7) She is at school.

Lesson 54

---

14. Read your statements (exercise 8).

15. Read the text and retell it.

TWO EMPTY SEATS

Mr. Martin went into his usual coffee shop one morning, and sat on one of the seats at the counter¹.

After some time a young man and a young woman came in. There were only two empty seats at the counter, one on Mr. Martin's left, and the other on his right. The woman sat at one, and the young man at the other, but Mr. Martin immediately offered to change places with the man so that he and the young woman could be together.

"Oh, that isn't necessary," the young man said, but Mr. Martin insisted.

When the young man and the woman were side by side, the young man said to her, "Well, this kind gentleman wanted us to sit together, so may I introduce myself? My name's Tom. What's yours?"

---

¹counter ['kauntə] — прилавок

11. *Read and act the dialogue. Then make up similar ones.*

AT THE POST-OFFICE (IN KYIV)

Mr. Reed: Do you speak English, sir?

Clerk: Yes, I do. What can I do for you?

Mr. Reed: I'd like to post this air-mail letter.

Clerk: A registered one?

Mr. Reed: Yes.

Clerk: 5 hryvnias and 50 copecks, please. Anything else?

Mr. Reed: Nothing more.

Clerk: Here you are.

Mr. Reed: Thank you.

12. *Read the sentences and translate them. Pay attention to the meaning of prefixes.*

1) I have found a misprint in the text. 2) He felt uncomfortable there. 3) I'm afraid you misunderstood what I said. 4) He can displease everyone. 5) People often mis-spell her name. 6) He was happy to find an unused copy of the book in a second-hand book-shop. 7) The pupil had to recopy the exercise because he had made too many mistakes. 8) He was uninterested in the work he had to do. 9) It is incorrect to say that he had no talent. 10) It is absolutely unnecessary to come here again, you may phone.

13. *Read the sentences and translate them. Pay attention to the meaning of suffixes.*

1) The way seemed to me endless. 2) The food was eatable. 3) We don't forget about heroic deeds of our people. 4) I know the signature of my father. 5) It happened because of his carelessness. 6) She wore a fashionable long evening dress with an open neck. 7) We found it very difficult to walk on the stony road and preferred to stay on the grass as much as possible. 8) The machine was modernized and worked very well. 9) The production of our industry can be seen in many countries. 10) The achievements of our scientists and engineers are well-known everywhere.

14. *Put in the verbs in the right tense and translate the sentences.*

1) The doctor (to examine) the patient and (to say), "This medicine (to do) you a lot of good." 2) The mother asked her sick son, "... you (to take) your temperature?" 3) While the doctor (to prescribe) the medicine, the patient (to put on) his shirt. 4) The doctor (to promise) that in two days the patient (to leave) the hospital. 5) The child (to have) a high temperature and (to cough) very much. 6) He (to put on) the coat and (to go) to the chemist's.

15*. *Translate into English in writing.*

- 1) Що зараз робить Джон? — Міряє температуру. 2) Що зараз робить твій брат? — Поміряв температуру і відпочиває. 3) Не забудь поміряти температуру. 4) Що зараз робить твоя сестричка? — Приймає ліки. 5) Коли я увійшов, Джім приймав ліки. 6) Завтра мій брат піде до лікаря. Він дуже кашляє. 7) Лікар виписує ліки.

16. *Do task 15* on page 132.*

Lesson 55

---

17. *Read your translation (exercise 15).*

18. *Read §.35, 36 on pages 166–167.*

19. *Read the sentences, and state the function of the Infinitive in each sentence.*

- 1) It's time to go home. 2) I want to show you the hospital where my mother works. 3) He bought me an English newspaper to read. 4) He was too old to travel any more. 5) I have come here to talk to you. 6) I am glad to see you. 7) To know English means first of all to be able to speak English. 8) I'm always ready to help you. 9) Our plan is to start at once. 10) We stopped to have a rest. 11) I'm too busy to go to the cinema today. 12) I'm glad to meet you. 13) She's happy to be back home. 14) It's difficult not to make mistakes. 15) Please teach me to play the guitar. 17) She's lucky to have so many friends. 18) She's lucky not to be busy on Sundays. 19) It's too hot today to play tennis. 20) She is too busy to help you this month.

20. *Read and translate the text paying attention to the non-finite forms (безособові форми) of the verbs.*

CHARITY¹

A big fat man called at the rectory², and when the door was opened, asked to see the rector's wife, a woman well-known for her charity.

"Madam," he said in a sad voice. "I wish to draw your attention to a poor family in our street. The father is dead, the mother is too ill to work and the nine children are starving³. They will be turned out⁴ into the street unless⁵ somebody pays their rent⁶ for them. It's about ten or twelve pounds." "How terrible⁷!" exclaimed the woman. "May I ask who are you?" "I'm the landlord⁸," he sobbed.

¹ charity ['tʃærɪtɪ] — добродійність

² rectory ['rektəri] — будинок парафіяльного священика

- ³ **to starve** [stɑ:v] — помирати від голоду
⁴ **to turn out** ['tə:n'aut] — виганяти
⁵ **unless** [ən'les] — якщо не
⁶ **rent** [rent] — квартирна плата
⁷ **terrible** ['terəbl] — жахливий
⁸ **landlord** ['lændlɔ:d] — домовласник, який здає (внайми) квартири

21. *Don't agree with the statements given below using I'm afraid. Do the exercise in pairs.*

Example:

I think this suit is cheap. — I'm afraid you are wrong. It is very expensive.

- 1) I think his answer is correct. 2) I think you have meals two times a day. 3) I think the weather will be fine tomorrow. 4) I think this film is new. 5) I think your sister is hungry. 6) I think we can buy here a nice dress. 7) I think Andrew is at home. 8) I think Bill likes to play chess. 9) I think he has a sister.

22. *Do task 15 on page 132.*

23. *Fill in the blanks with modal verbs or their equivalents. Copy the sentences. (Consult § 29–33 on pages 162–165.)*

- 1) You... water the flowers. 2) You... to water the flowers tomorrow, as I shall go to the country. 3) I... not read this book because I don't know French. 4) I... not to come to see you tomorrow, as I shall be very busy. 5)... you translate this document into English? 6) In a year you... to read English newspapers. 7) Yesterday you ... to translate five sentences from Ukrainian into English. 8)... I take your pencil? Mine is broken. 9) As the weather was fine, the children... to walk in the park. 10) You... learn this rule by heart.

24.* *Do task 16 on page 133.*

Lesson 56

25. *Read the sentences you have written (exercise 23).*

26. *Translate into Ukrainian. (Consult § 37, 38 on pages 167, 168.)*

- 1) If anyone asks for me, let him wait a minute. I shall be back very soon. 2) There is a man in the office who wants to see you. 3) You ought to know how to spell this word. 4) She helped me to carry this heavy box. 5) We invited her to sit down with us. 6) I told him to join our party. 7) It is better to go and ask. 8) Let's go and see the new film. 9) Who is to go with us?

11. Disagree with the statements given below using **neither... nor**. Work in pairs.

Example:

I think your sister is seventeen or eighteen.—

You are not right. She is neither seventeen nor eighteen. She is out of her teens.

1) I think you like to play hockey or football. 2) I think your brother wants to be an engineer or doctor. 3) I think you like coffee and tea. 4) I think your friend is a doctor or a teacher. 5) I think you want to buy sugar or tea. 6) I think this boy is the pupil of the 6th or the 7th form. 7) I think you are going to the cinema or to the theatre.

12. Read the dialogues and act them.

Did the doctor diagnose¹ your case²?

Yes.

How long did it take?

About a minute. I had on an old suit.

---

¹ to diagnose [ˈdaɪəgnəʊz] — ставити діагноз

² case [keɪs] — випадок; стан

***

Guest (to the waiter): I've only half a dollar. What would you advise¹ me to do?

Waiter: Have a walk to the next restaurant.

---

¹ to advise [ədˈvaɪz] — радити

***

Waiter: You come into our restaurant, you order a glass of water, you drink it, and you calmly walk out!

Guest: What were you expecting me to do, man? Stagger out¹?

---

¹ to stagger out [ˈstæɡəˈaʊt] — виходити хитаючись

13. Fill in the blanks with the prepositions or adverbs: to, off, with, on, at, for, of, up.

... six or seven o'clock we turn ... our TV-set. "What is ... today?" my little brother Bill likes to ask me.

Mother doesn't allow Bill to see all the programmes, and he is sometimes angry ... us. ... course he likes to see the children's programme, but that is not enough ... him. As you know, Bill is a little boy and he goes ... bed ... nine o'clock. When the programme is over and we turn ... the TV-set, little

Bill is already asleep. He gets ... eight o'clock. As for me, go ... bed ... ten and get ... .. seven.

30. Do task 16 on page 133.

31*. Translate into English in writing. Consult § 29–33.

- 1) Я загубив ручку і змушений був писати олівцем
- 2) Завтра неділя, але я змушений іти до школи.
- 3) Я мав повернути цю книжку вчора.
- 4) Мій брат може перекласти цей текст завтра.
- 5) Ти міг це зробити вчора, чи не так?
- 6) Твоя сестра може грати в хокей, чи не так?
- 7) Хто завтра може прийти на ковзанку? — Я.
- 8) Можна взяти твої олівці? — Так.
- 9) Коли я зможу тебе побачити?

Lesson 57

32. Read your translation (exercise 31).

33. Read the words and word-combinations with their translations.

commandment

[kə'mɑ:ndmənt] — наказ, заповідь

the ten commandments — десять заповідей (бібл.)

dependent [di'pendənt] — утриманець, нахлібник

interruption [intə'rʌpʃn] — перерва, затримка

purpose ['pə:pəs] — мета, ціль

favour ['feivə] — послуга, люб'язність

Do me a favour. — Зробіть мені послугу.

outsider ['aʊt'saɪdə] — сторонній; аутсайдер

to deserve [di'zɜ:v] — заслуговувати

courteous ['kɜ:tʃəs] — ввічливий, чемний

treatment ['tri:tmənt] — пово-

дження, ставлення; лікування

fellow ['felou] — хлопець, людина, товариш

salary ['sæləri] — заробітна плата, оклад

lifeblood ['laɪfbʌd] — кров (поет.); джерело життєвої сили

placard ['plækɑ:d] — плакат, афіша

the Bible ['baɪbl] — Біблія

to call [kɔ:l] — заходити; кликати

to call up — дзвонити (викликати) по телефону

statistician [ˌstætɪ'stɪʃən] — статистик

feeling ['fi:lɪŋ] — почуття, емоція

to fill [fɪl] — задовольняти

little fellow — малюк

34. Read the text and translate it.

THE TEN COMMANDMENTS OF GOOD BUSINESS

My elder brother is a businessman and has his own office in the centre of our city. Once I visited his office and stopped

at the door of it: there I saw a big placard written in English and Ukrainian. The title of it was "The Ten Commandments of Good Business". I have heard about the Ten Commandments, but they are connected with the Bible. So I became interested in it and read it from the very beginning. Here it is.

1. A customer is the most important person in any business.

2. A customer is not dependent on us. We are dependent on him.

3. A customer is not an interruption of our work. He is the purpose of it.

4. A customer does us a favour when he calls. We are not doing him a favour by serving him.

5. A customer is a part of our business, not an outsider.

6. A customer is not a cold statistician, but a human being with feelings like our own.

7. A customer is a person who brings us his wants. Our job is to fill those wants.

8. A customer deserves the most courteous and attentive treatment.

9. A customer is the fellow who makes it possible to pay our salary.

10. A customer is the lifeblood of every business.

№6. Read and retell the jokes.

FOR THE SAKE OF¹ BUSINESS

Customer: What are you crying for, my little fellow?

Shopkeeper's son: My father is selling some new soap, and every time a customer comes in I have to wash my head to show how good the soap is.

---

¹ for the sake of — заради

***

FATHER'S MOTTO¹

The teacher was giving her class a lecture on mottoes and wished the class to memorise the motto, "It is better to give than to receive²."

A small boy cried out, "Yes, Miss, my father says he has always used that as his motto in business."

"What is his business?" the teacher asked.

"He is a boxer, Miss," the boy answered.

---

¹ motto ['mɒtəʊ] — девіз

² to receive [rɪ'si:v] — одержувати

36. Complete the questions.

1) Where... your father...?	— He works at...
2) When...?	— His work starts at seven.
3) Where... your mother...?	— She works in a shop.
4) When... she...?	— She goes to work at seven.
5) When... the shop...?	— It opens at eight o'clock.
6) Why... your sister... to the coffee bar every afternoon?	— She goes there because she works in the coffee bar.
7) Why... your brother... all those newspapers?	— He buys them because he needs them for his work.

37. Do exercise 33.

38*. Do task 17 on page 134.

39*. Translate into English in writing.

1) Моя кімната не більша і не менша, ніж твоя. 2) Липень не коротший і не довший, ніж серпень. 3) Джон не старший і не молодший, ніж його товариш. 4) Цей годинник не кращий і не гірший, ніж той. 5) Я не бачив ні Петра, ні його сестри. 6) Я не читав ні цієї, ні тієї книжки. 7) Я не купив ні м'яса, ні масла. 8) Вона не купила ні сукні, ні сорочки.

40*. Write the words and word-combinations into your vocabularies.

Lesson 58

41. Read your translation (exercise 39).

42. Do exercise 33.

43. a) Read the word-combinations and sentences with the translation.

b) Cover the left side of the page and translate into English.

1) my elder brother	мій старший брат
2) his elder sister	його старша сестра
3) his own office	його власна контора (власний офіс)
4) the ten commandments	десять заповідей (бібл.)
5) from the very beginning	з самого початку
6) a big placard	великий плакат
7) A customer is the most important person in any business.	Клієнт — найважливіша особа у будь-якому бізнесі.
8) A customer is a part of any business.	Клієнт — частина будь-якого бізнесу.
9) The customer deserves the most attentive treatment	Клієнт заслуговує найуважливішого ставлення.

- 10) He visited neither his office nor his home.
 11) You are a customer of this office, aren't you?
 12) Who is your customer?
     It is my friend.
 13) This office has a lot of customers.
 14) Our job is to fill his wants.

Він не відвідав ні свого офісу, ні свого дому.
 Ви клієнт цієї контори, чи не так?
 Хто Ваш клієнт?
 — Мій друг.
 У контори багато клієнтів.
 Наше завдання — задовольнити його бажання.

44 *Read and retell.*

A DRAGON-FLY¹ AND A BEE²

A Bee and a Dragon-fly went to school in the forest. Although they sat at the same desk, they were not friends. Even during the break they played separately.

One day the Bee caught a cold and didn't come to school. "It's nothing much," they said in class. "It doesn't matter if she misses a day or two. The Bee always gets good marks and she will catch up³."

So the pupils said they were sorry their friend was ill, and that was all. Only the Dragon-fly couldn't stop worrying⁴. She sat there looking very miserable⁵, and then she began to cry.

"Oh, oh," she wept. "If only little Bee could get well again quickly. How shall I get on without her?"

"Just look!" the Mosquito exclaimed. "Who would have thought that Dragon-fly could be such a good friend with anybody?"

And nobody knew what a good reason the Dragon-fly had for crying. She always copied her homework from the Bee.

¹ dragon-fly ['dræɡənflaɪ] — бабка

² bee [bi:] — бджола

³ to catch up ['kætʃ'ʌp] — наздогнати

⁴ to worry ['wʌri] — хвилюватися

⁵ miserable ['mɪzərəbl] — нещасний

45. Do task 17 on page 134.

46. Do exercise 43b in 1 minute.

Lesson 59

41. Read the words with their translation.

to adopt [ə'dɒpt] — приймати
 law [lɔ:] — закон

fundamental [ˌfʌndə'mentl] —
 основний

to secure [si'kjuə] — гарантувати, забезпечувати
duty ['dju:ti] — обов'язок
voter ['voutə] — виборець
body ['bɒdi] — орган
legislative ['ledʒislətɪv] — законодавчий
responsible [rɪ'spɒnsəbl] — відповідальний
accountable [ə'kauntəbl] — підзвітний
justice ['dʒʌstɪs] — юстиція, правосуддя
juridical [dʒuə'ɪdɪkl] — юридичний, законний
exercise ['eksəsaɪz] — вправа; здійснювати
entirely [ɪn'taɪəli] — повністю; цілком
on behalf [ɒn bɪ'hɑ:f] — від імені
establishment [ɪs'tæblɪʃmənt] — встановлення
selfdetermination ['selfdɪ,tə:mɪ'neɪʃn] — самовизначення
to strive (strove, striven) — старатися, намагатися
responsibility [rɪspɒnsə'bɪlɪti] — відповідальність

unitary ['ju:nɪtəri] — унітарний; єдиний
frontier ['frʌntjə] — кордон
inviolable [ɪn'vaɪələbl] — недоторканий; непорушний
dignity ['dɪɡnɪti] — гідність
value ['vælju:] — цінність
to prescribe [prɪ'skraɪb] — приписувати; визначати
source [sɔ:s] — джерело
to amend [ə'mend] — виправляти; змінювати
to usurp [ju'zə:p] — узурпувати
authority [ɔ:'θɔ:ɪti] — влада
comprehensive [ˌkɒmpri'hensɪv] — всебічний
unfettered [ʌn'fetəd] — неутиснений; вільний
to facilitate [fə'sɪlɪteɪt] — сприяти
diversity [daɪ'vɜ:sɪti] — різноманітність
compulsory [kəm'pʌlsəri] — обов'язковий
censorship ['sensəʃɪp] — цензура
to prohibit [prə'hɪbɪt] — забороняти

48. *Read the text. Compare the English and Ukrainian variants.*

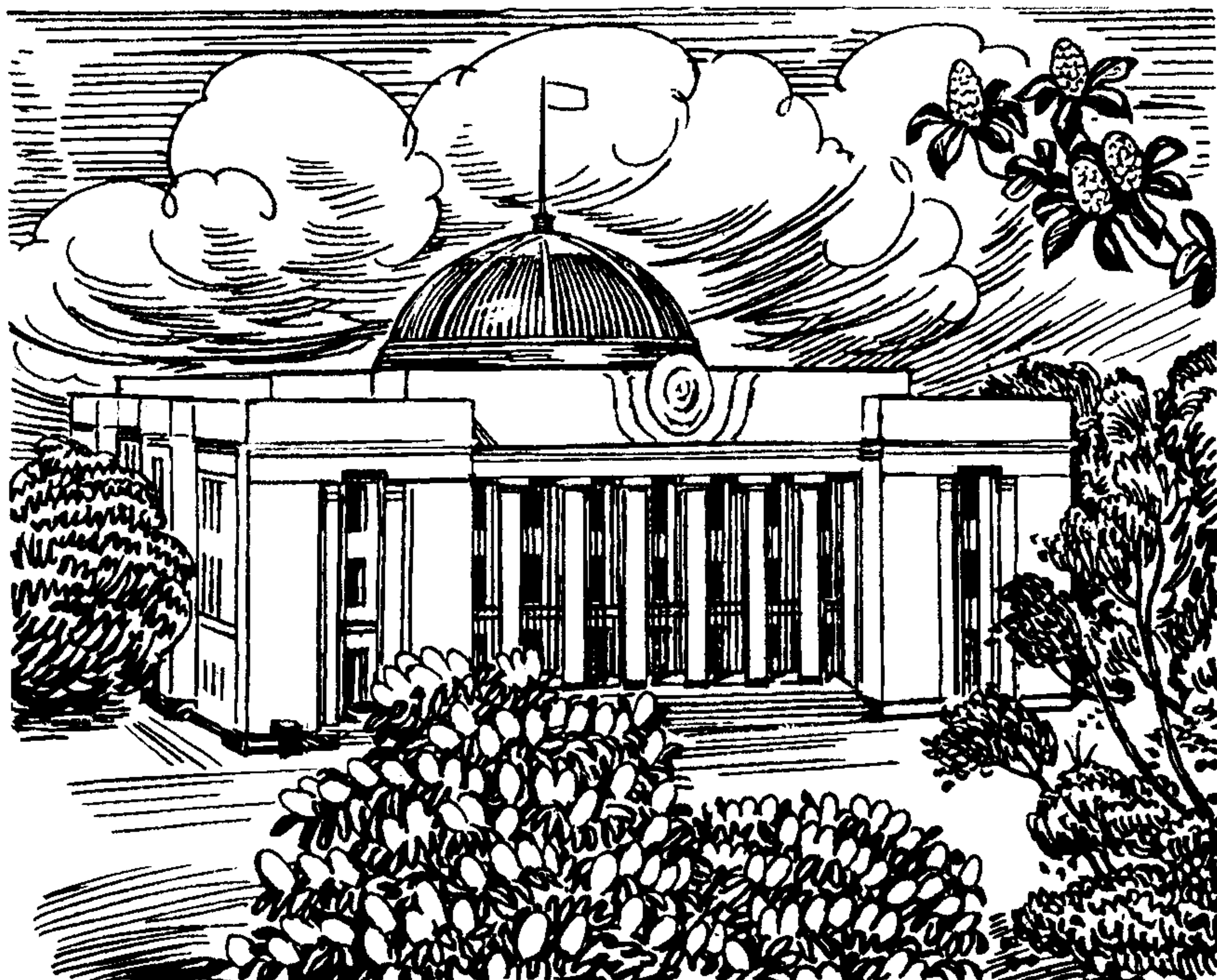
THE CONSTITUTION OF UKRAINE

On June 28, 1996 the Supreme Rada of Ukraine has adopted the Constitution of Ukraine, its Fundamental Law. The 28th of June has been proclaimed a state holiday.

The Constitution establishes the country's political system secures rights, freedoms and duties of citizens, and is the basis for all its laws.

According to the Constitution the head of the state is the President, who is elected directly by the voters for a term of five years with no more than two full terms.

The Supreme Rada is the only body of the legislative power of Ukraine. There are 450 people's deputies who are elected for a term of four years.

The highest body of the executive power is the Cabinet of Ministers. It is responsible to the President and is accountable to the Supreme Rada.

Justice in Ukraine is exercised entirely by courts. The Supreme Court of Ukraine is the highest juridical body of general jurisdiction.

The Constitution of Ukraine consists of 15 chapters, 161 articles.

Some parts of the Constitution in English and Ukrainian are represented below.

Constitution of Ukraine¹

The Supreme Rada of Ukraine on behalf of the Ukrainian nation — Ukrainian citizens of all nationalities,

expressing the sovereign will of the nation,

Конституція України²

Верховна Рада України від імені Українського народу — громадян України всіх національностей,

виражаючи суверенну волю народу,

¹ (Unofficial translation)
Council of Advisors to the Parliament of Ukraine. Commissioned by the Secretariat of the Supreme Rada of Ukraine.

² Київ, Юрінком, 1996

on the basis of the centuries-old history of the establishment of a Ukrainian State and on the basis of the right to selfdetermination realized by the Ukrainian nation, all the people of Ukraine,

with a consideration toward securing human rights and freedoms and dignified conditions for human life,

providing for the strengthening of civil harmony on Ukrainian land,

striving to develop and strengthen a democratic, social, lawbased state,

recognizing our responsibility before God, our own conscience, past, present, and future generations,

governed by the Act of Declaration of Ukrainian Independence of 24 August 1991, as approved by a national vote on 1 December 1991,

adopts this Constitution — the Fundamental Law of Ukraine.

Chapter I

General Principles

Article 1

Ukraine is a sovereign and independent, democratic, social, lawbased state.

Article 2

The sovereignty of Ukraine extends across its entire territory.

Ukraine is a unitary state.

The territory of Ukraine within its current frontiers is indivisible, and inviolable.

спираючись на багатовікову історію українського державотворення і на основі здобутого українською нацією, усім Українським народом права на самовизначення,

дбаючи про забезпечення прав і свобод людини та гідних умов її життя,

підключуючись про зміцнення громадянської злагоди на землі України,

прагнучи розвивати і зміцнювати демократичну, соціальну, правову державу,

усвідомлюючи відповідальність перед Богом, власною совістю, попередніми, нинішніми та майбутніми поколіннями,

керуючись Актом проголошення незалежності України від 24 серпня 1991 року, схваленим 1 грудня 1991 року всенародним голосуванням, приймає цю Конституцію Основний Закон України.

Розділ I

Загальні засади

Стаття 1

Україна є суверенна і незалежна, демократична, соціальна, правова держава.

Стаття 2

Суверенітет України поширюється на всю її територію.

Україна є унітарною державою.

Територія України в межах існуючого кордону є цілісною і недоторканною.

Article 4

In Ukraine there is a single citizenship. The bases for the acquisition and termination of Ukrainian citizenship are prescribed by law.

Article 5

Ukraine is a republic. The people are the only source of power in Ukraine. The people exercise power directly and through the bodies of state power and local self-government.

The right to determine and amend the constitutional order in Ukraine belongs solely to the people and may not be usurped by the State, its organs or officials. No one may usurp the authority of the State.

Article 6

State authority in Ukraine is realized on the basis of its division into legislative, executive, and judicial power.

Organs of the legislative, executive, and judicial power exercise their authority within the limits prescribed by this Constitution and in accordance with the laws of Ukraine.

Article 10

The state language in Ukraine is the Ukrainian language.

The State guarantees the comprehensive development and use of the Ukrainian language in all spheres of society across the entire territory of Ukraine.

Стаття 4

В Україні існує єдине громадянство. Підстави для набуття і припинення громадянства України визначаються законом.

Стаття 5

Україна є республікою. Єдиним джерелом влади в Україні є народ. Народ здійснює владу безпосередньо і через органи державної влади та органи місцевого самоврядування.

Право визначати і змінювати конституційний лад в Україні належить виключно народові і не може бути узурповане державою, її органами або посадовими особами.

Ніхто не може узурпувати державну владу.

Стаття 6

Державна влада в Україні здійснюється на засадах її поділу на законодавчу, виконавчу та судову.

Органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених цією Конституцією межах і відповідно до законів України.

Стаття 10

Державною мовою в Україні є українська мова.

Держава забезпечує всебічний розвиток і функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя на всій території України.

The unfettered development, use, and protection of Russian, other languages of national minorities in Ukraine is guaranteed.

The State facilitates the learning of languages of international communication.

The use of languages in Ukraine is guaranteed by the Constitution of Ukraine and is prescribed by law.

Article 15

Social life in Ukraine is based upon the principles of political, economic, and ideological diversity.

No ideology may be recognized by the State as compulsory.

Censorship is prohibited.

The State guarantees freedom of political activity not prohibited by the Constitution or by the laws of Ukraine.

В Україні гарантується вільний розвиток, використання і захист російської, інших мов національних меншин України.

Держава сприяє вивченню мов міжнародного спілкування.

Застосування мов в Україні гарантується Конституцією України та визначається законом.

Стаття 15

Суспільне життя в Україні ґрунтується на засадах політичної, економічної та ідеологічної багатоманітності.

Жодна ідеологія не може визнаватися державою як обов'язкова.

Цензура заборонена.

Держава гарантує свободу політичної діяльності, не забороненої Конституцією і законами України.

49. Do exercise 47.

50. Find in the text (exercise 48) and read in English sentences which correspond to the following Ukrainian ones.

1) 28 червня оголошене державним святом. 2) Відповідно до Конституції главою держави є Президент. 3) 450 народних депутатів обираються строком на чотири роки. 4) Державною мовою в Україні є українська мова. 5) Держава забезпечує вивчення мов міжнародного спілкування. 6) Жодна ідеологія не може визнаватися як обов'язкова. 7) Ніхто не може узурпувати державну владу. 8) Суверенітет України поширюється на всю її територію. 9) Підстави для набуття і припинення громадянства України визначаються законом.

51*. Do task 18 on page 136.

52*. Write down the words (exercise 47) into your vocabularies.

Lesson 60

53. Do exercise 47.

54. *Translate into Ukrainian.*

1) Every citizen of Ukraine who is 18 years old has the right to elect the deputies to the Supreme Rada. 2) The citizens of Ukraine cannot be the citizens of other countries. 3) Citizens of Ukraine have not only constitutional rights but also duties. 4) Censorship is prohibited in Ukraine. 5) The sovereignty of Ukraine extends across its entire territory. 6) The state is accountable before the individual for its activity. 7) The territory of Ukraine is inviolable. 8) In Ukraine there is a single citizenship. 9) No one may usurp the authority of the State.

55. a) *Read the word-combinations with the translation.*

b) *Cover the left side of the page and translate into English.*

1) to adopt the Constitution	приймати Конституцію
2) to proclaim a state holiday	оголосити державним святом
3) to establish the country's political system	установити політичну систему країни
4) to secure political rights	забезпечити політичні права
5) to secure freedoms	забезпечити свободи
6) to elect the president	обирати президента
7) to elect a deputy	обирати депутата
8) to consist of	складатися з
9) to develop a democratic state	розвивати демократичну країну
10) to approve by a national vote	схвалити всенародним голосуванням
11) to be indivisible	бути неподільним (цілісним)
12) to be inviolable	бути недоторканим
13) to prescribe by law	визначати законом
14) to exercise power	здійснювати владу
15) to usurp the state authority	узурпувати державну владу
16) to guarantee the comprehensive development	гарантувати всебічний розвиток
17) to prohibit censorship	заборонити цензуру

56. *Translate into English.*

1) Першим президентом України був Михайло Грушевський. 2) Першим всенародно обраним президентом України був Леонід Кравчук. 3) Конституція України забезпечує політичні права громадян. 4) Акт проголошення незалежності України від 24 серпня 1991 року був схвалений всенародним голосуванням. 5) Конституція України містить 15 розділів, 161 статтю. 6) Мої права недоторканні. 7) Цензура в Україні заборонена. 8) Конституція встановила політичну систему України. 9) Ми повинні розвивати демократичну країну. 10) Україна — член Ради Європи.

57*. *Do exercise 55b in 1 minute.*

58*. *Translate into English in writing.*

- 1) Україна — унітарна держава. 2) Державною мовою в Україні є українська мова. 3) Мови національних меншин захищені Конституцією України. 4) Територія України не-подільна. 5) Україна — правова держава. 6) В Україні існує єдине громадянство.

Lesson 61

59. *Do exercise 47.*

60. *Do exercise 55b.*

61. *Read your translation (exercise 58).*

62. a) *Read the word-combinations with the translation.*

b) *Cover the left side of the page and translate into English.*

1) the fundamental law	основний закон
2) a state holiday	державне свято
3) political rights	політичні права
4) duties of citizens	обов'язки громадян
5) the basis for all laws	основа всіх законів
6) two full terms	два повні строки
7) the only body of the executive power	єдиний орган виконавчої влади
8) accountable to the Supreme Rada	підзвітний Верховній Раді
9) on behalf of the Ukrainian nation	від імені Українського народу
10) a social state	соціальна держава
11) the Act of Declaration of Ukrainian Independence	Акт проголошення незалежності України
12) a single citizenship	єдине громадянство
13) in accordance with the laws	відповідно до законів
14) the state language	державна мова
15) the use of the Ukrainian language	застосування української мови
16) the use of other languages	застосування інших мов
17) the principle of political diversity	принцип політичної багатоманітності

63. *Read the text about Great Britain and the USA attentively. After the text you will find 10 statements, some of which do not correspond to its contents. Write down the numbers of these statements.*

a) The United Kingdom is a unitary state, not federal. It is a constitutional monarchy ['mɒnəki]. The powers of the Queen are limited by Parliament.

The Constitution of Great Britain is unwritten. Its rules depend on precedent modified by a constant process of interpretation. The parliament consists of two parts: the House of Commons and the House of Lords. The Prime Minister is usually the leader of the party that has a majority in the House of Commons. The party which obtains the majority of seats in the House of Commons is called the Government and the others — the Opposition.

Every citizen of Great Britain who is 18 years old and has the right to vote can vote for a Member of Parliament. Voting is by secret ballot. At intervals of not more than five years the British people in a general election elect Members of the House of Commons.

* * *

b) The USA is a presidential republic, which consists of 50 states. The American presidential election is fixed by law every four years on the first Tuesday after the first Monday in November. On this day the citizens of the USA elect the President and Vice-President, 35 USA Senate seats (approximately one-third) and all 435 seats in the House of Representatives (Congressmen).

The Constitution of the USA, the oldest constitution in the world, was adopted in 1787. The first President of the USA was George Washington.

-
1. The United Kingdom is a unitary state.
  2. The powers of the Queen are not limited.
  3. Great Britain is a presidential republic.
  4. The Prime Minister of Great Britain is elected by the people.
  5. Citizens of Great Britain vote for the Queen.
  6. The British people elect Members of the House of Commons.
  7. The USA is a presidential republic.
  8. The American presidential elections take place in November.
  9. The Vice-President is elected on Sunday in November.
  10. The Constitution of the USA was adopted in 1787.

64. *Do task 18 on page 136.*

65*. *Do exercise 62b in 1 minute.*

Lesson 62

66. *Do exercise 47.*

67. *Do exercise 62b in 1 minute.*

68. *Translate into English in 10 minutes in writing.*

1) Конституція — основний закон держави. 2) Кабінет Міністрів України підзвітний Верховній Раді. 3) Громадяни України мають не лише права, а й обов'язки. 4) Верховна Рада прийняла Конституцію від імені українського народу. 5) Кабінет Міністрів України — єдиний орган виконавчої влади. 6) 28 червня — державне свято в Україні.

**Air Ukraine
tender opened**

**U.S. senator helps get
visa for Chernobyl victim**

**National Bank displays
Ukraine's first gold coin**

Nuclear reactor stopped

Computers Teaching Foreign Tongues

INSIDE VIEW

Much ado about corruption

**Tourism experts bemoan expensive visas,
high costs and crumbling infrastructure**

69. *Read the headlines of "The Kyiv Post". Try to understand them.*

70*. *Do task 19 on page 137.*

71*. *Prepare for a short control paper (the translation of 10 sentences into English). Do exercises 47, 55b, 62b.*

Lesson 63

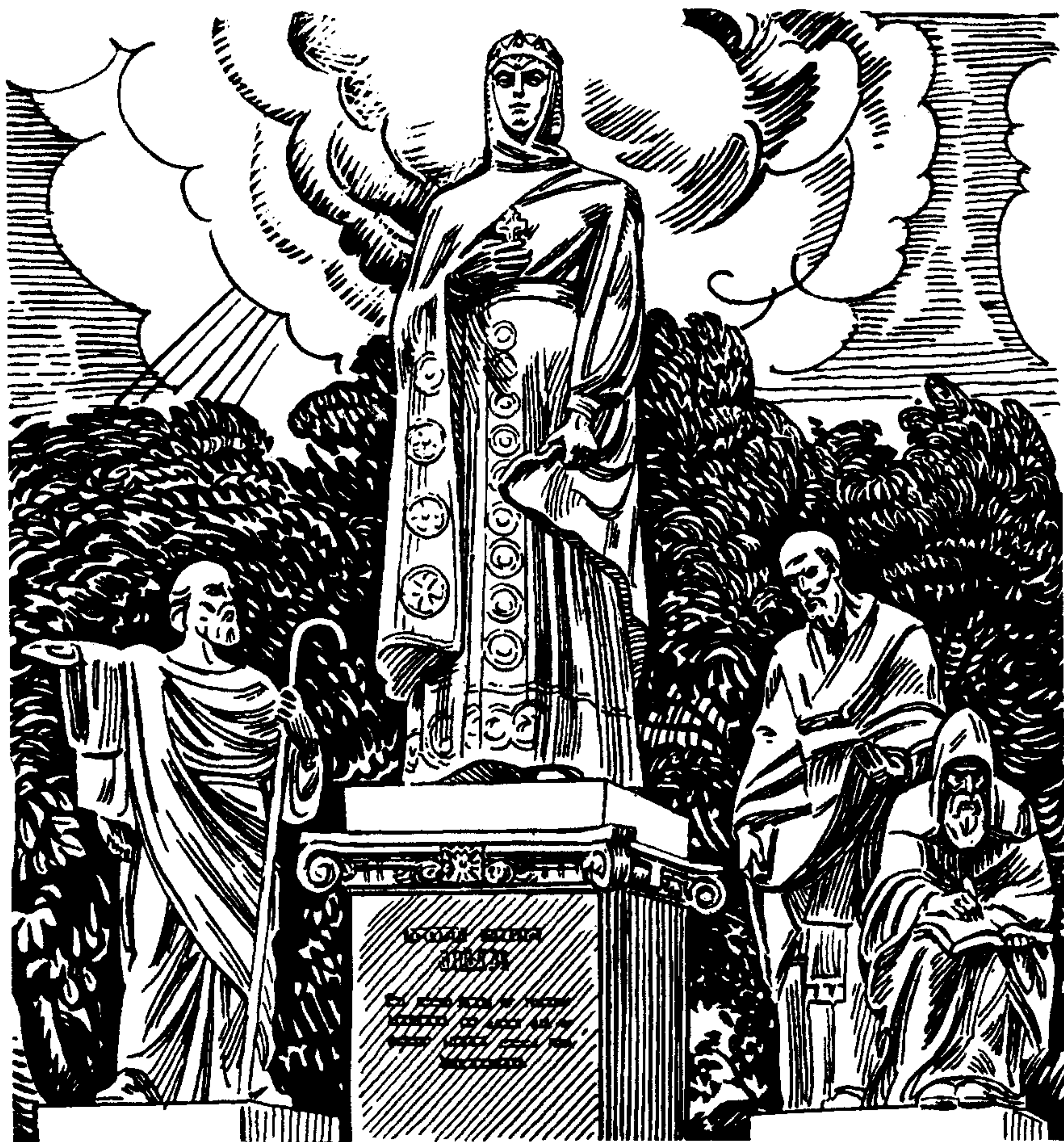
72. *Do exercises 47, 55b, 62b.*

73. *Write a short control paper: translate into English in writing 10 word-combinations and 5 sentences concerning the theme "The Constitution of Ukraine".*

74. *Read the text and answer the questions.*

THE MONUMENT TO DUCHESS OLHA

In May, 1996 inhabitants of Kyiv and the guests of the capital of Ukraine saw the reconstructed monument dedicated to the ancient Duchess Olha who reigned Kyiv Rus in the 10th century. This monument had a dramatic history.

The historical society collected money, and the sculptor Ivan Kavaleridze with his colleagues created the monument to Duchess Olha which was erected on Mykhailivska Square in 1911.

In 1919 bolsheviks threw the monument out of its base and ruined it.

In 1995 archeologists found 17 pieces of the original statue, and it was decided to rebuild the monument.

Duchess Olha stands in the centre of a pink marble base. On her left apostle Andrii is pointing to the holy Kyiv hills, and on her right are seated Kyrylo and Mephodii, the enlighteners of Slavic people.

A lot of people visit the monument every day.

-
- Who created the monument to Duchess Olha in 1911?
Who collected money for the monument?
Who destroyed the monument in 1919?
When was the monument rebuilt?
Who stands in the centre of the monument?
Who is on the left of Duchess Olha?
Who is on the right of Duchess Olha?
Who visits the monument every day?

75. *Cover the right side of the page (exercise 48), read the articles of the Constitution of Ukraine and translate them into Ukrainian.*

76*. *Answer the questions (exercise 74) in writing.*

Lesson 64

---

77. *Read your answers (exercise 76).*

78. *Make acquaintance with the table of stars (знаку зодіаку). Read the part of the table which concerns your star at a certain period of time.*

ARIES

(March 21 — April 4) Now is no time for you to hold back either your feelings or your best efforts. You'll have the ability to achieve remarkable results. (April 5 — April 19) You'll have what it takes to succeed and you'll attract attention as well.

TAURUS

(April 20 — May 5) You may try hard to get out of a difficult situation, but certain decisions may create new problems. (May 6 — May 20) Listen to people who've been in your shoes before. Ignorance won't be an acceptable excuse. Try to get some good advice.

GEMINI

(May 21 — June 6) You'll be in the mood for a big change, but you should try to proceed in a slow and methodical manner, even if the change is dramatic. (June 7 — June 20) You won't want to leave the old neighborhood, literally or figuratively, without saying good-bye!

CANCER

(June 21 — July 7) You may share a strong interest with

someone who you usually don't get along with on a social level. Try to communicate. (July 8 — July 22) You may behave in an unusually compulsive manner, and this behavior may lead to a temporary rift in a friendship.

LEO

(Jul. 23 — Aug. 7) You may realize that you left behind something that you really can't do without. Go back and reclaim what is yours. (Aug. 8 — Aug. 22) A new co-worker might become a new friend in a short amount of time if you cooperate.

VIRGO

(Aug. 23 — Sept. 7) You can get ahead start quickly but if you allow yourself to fall behind, it will take you a long time to catch up. (Sept. 8 — Sept. 22) Mysteries and enigmas will exist wherever you are, and you may have to solve many of these puzzles.

LIBRA

(Sept. 23 — Oct. 7) Take care not to become involved in a tug-of-war with someone who'll be better-prepared and more equipped than you. (Oct. 8 — Oct. 22) Make the rules early, and stick to them no matter what. Consistency will provide the key to success.

SCORPIO

(Oct. 23 — Nov. 7) You may want to approach things in a more casual manner in order to foster greater friendship and teamwork on the job. Do not rush! (Nov. 8 — Nov. 21) You may be hearing the same old warnings and admonitions. You can learn from these words of advice.

SAGITTARIUS

(Nov. 22 — Dec. 7) It may take a little more energy than usual to keep things going all week long, but the reward will be worth it, when all is said and done. (Dec. 8 — Dec. 21) Don't let your insecurities affect you in a way that may offend a friend who has tried to help.

CAPRICORN

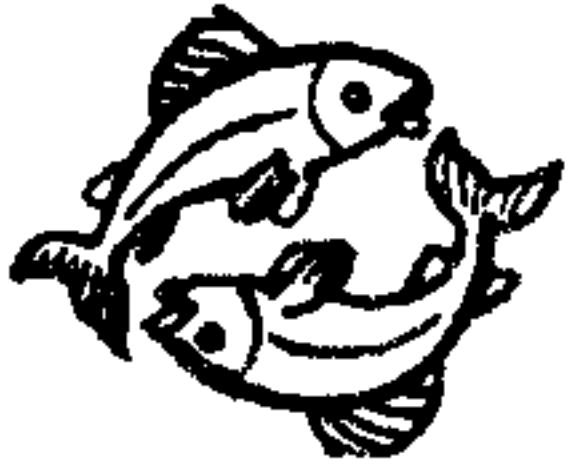
(Dec. 22 — Jan. 6) Now it is the time for you to settle into a routine which can bring consistent and measurable gains every day. You must make

a choice. (Jan. 7 — Jan. 20) The task that seems impossible may be easier than you think. Don't back down from a challenge.

AQUARIUS

(Jan. 21 — Feb. 3) Someone might be more responsive to you and your unusual ideas than you had expected. It'll be time to work together. (Feb. 4 — Feb. 18) Follow the leader and try to learn from him or her as often as possible. Don't become stubborn or feel insecure.

PISCES

(Feb. 19 — March 5) You may encounter some resistance, but with a slow and steady approach, you can win valuable support. (March 6 — March 20) You'll be in the mood to give back to others what they have given to you in the past. Take advantage of this opportunity.

79. Do task 19 on page 137.

Lessons 65—66
(reserved)

READER

Task 1

1. *Перегляньте текст за 1 хв. і визначте, про що йдеться в ньому.*

Dictionaries are very good books. We need them for various **purposes**¹. Even in our own language we often find it necessary to look up a word, sometimes for spelling, sometimes for the pronunciation, sometimes for the meaning or **origin**² of the word.

In the 12th century with the development of sciences and **engineering**³ special dictionaries have been compiled (були укладені): commercial, technical, medical, etc. There are some large dictionaries which **contain**⁴ almost all the words of the language, but they are not convenient to use. They are too heavy and take up too much **room**⁵. It is better to have a dictionary which is not too big in **size**⁶.

Students of foreign languages need dictionaries, which contain all the words **in common use**⁷ in their own language and their equivalents in the language they are **mastering**⁸. Words may have numerous meanings for many different situations. Such dictionaries sometimes, but not always, give translations of phrases and expressions. Dictionaries of this kind are useful to students and translators, but to students who master languages **thoroughly**⁹ it is useful to have dictionaries which give meanings, **explanations**¹⁰ and examples in a foreign language.

¹ **purpose** [ˈpəːpəs] — мета

² **origin** [ˈɔrɪdʒn] — походження

³ **engineering** [ˌendʒɪˈnɪərɪŋ] — техніка

⁴ **to contain** [kənˈteɪn] містити

⁵ **room** — тут місце

⁶ **size** — розмір

⁷ **in common use** — широко-вживані

⁸ **to master** — опановувати, вивчати

⁹ **thoroughly** [ˈθʌrəli] — старанно, як слід

¹⁰ **explanation** [ˌekspləˈneɪʃn] — пояснення

2. а) *Прочитайте уважно текст, щоб повністю зрозуміти його зміст.*
б) *Знайдіть у ньому і выпишіть англійські еквіваленти таких словосполучень:*

походження слова, з розвитком науки, незручні для користування, еквіваленти у виучуваній мові, займають багато місця, такі словники корисні для перекладачів

в) *Дайте відповіді на запитання.*

What do we need dictionaries for?

What special dictionaries do you know?

What kind of dictionaries do students of foreign languages need?

3. *Складіть і напишіть англійською мовою план тексту. Перекажіть текст за планом.*

Task 2

---

1. *Прочитайте текст за 2—3 хв. і скажіть, які рекомендації дає автор для кращого запам'ятовування чого-небудь.*

LEARNING BY HEART

Some people have good memories and can easily learn quite long poems **by heart**¹. But they often forget them almost as quickly as they learn them. There are other people who can only remember things after they repeated them many times, but when they learned them they wouldn't forget them.

A good memory is a great help in learning a language. Everybody learns his own language by remembering what he hears when he is a small child, and some children — like boys and girls who live with their parents abroad — learn two languages almost as easily as one. In school it is not so easy to learn a second language because pupils have so little time for it, and they are busy with other subjects as well.

Charles Dickens, a famous English writer, said that he could walk down any long street in London and then tell you the name of every shop in it. Many of the great men of the world had wonderful memories.

The best way for most of us to remember things is to associate them in our **mind**² with something which we know already, or can easily recollect, because we have a picture of it in our mind.

The human mind is rather like a **camera**³, but it takes photographs not only of what we see but of what we feel, hear, smell or **taste**⁴ as well. When we take a real photograph with a camera, there is much to do before it is ready. In the same way, there is much work to be done before a picture **remains**⁵ for ever in the mind. Memory is the **diary**⁶ that we all carry about with us.

¹ by heart [hɑ:t] — напам'ять

² mind — розум, свідомість

³ camera — фотоапарат

⁴ to taste [teɪst] — куштувати

⁵ to remain — залишатися

⁶ diary — щоденник

2. Прочитайте текст ще раз.

а) Закінчіть речення.

1) There are people who can only remember things after ... .

2) In school it is not easy to learn a foreign language because

... . 3) Charles Dickens could walk down any long street in

London and then tell you ... .

б) Перекладіть письмово українською мовою другий абзац тексту.

Task 3

1. Прочитайте уривок з роману "Мері Бартон" англійської письменниці Елізабет Гаскел і перекажіть його зміст.

HE SAVED THEIR LIVES

... Suddenly Mary and her friend Margaret heard steps in a small yard. Mary went out and, stopping the first man she saw, asked what had happened.

"Eh, girl, don't you see the fire over there? Carson's factory has been set on fire¹". And the man ran off.

"Come, Margaret, let us go² and see the fire. I never saw one". In two minutes they were ready. At the door they met John Barton and told him the news.

"Yes, Carson's factory is on fire," he said. "It will be difficult for them to put it out, because there is no water around there. Well, I don't think the Carsons will feel unhappy about it — their old factory is insured³."

He let the girls pass. They soon joined the crowd⁴ that had gathered not far from the burning building. Women were crying. The western end of the factory was now on fire. And there, at one of the windows on the fourth floor, two men could be seen. For some reason or other⁵ they had remained in the factory after the rest of the workers had left. The thing was that they had not seen the fire approach⁶. Now the two men stood there unable to get down as the staircase⁷ had been destroyed by the fire.

Suddenly the crowd became silent. Mary and Margaret looked in the direction where everybody was looking. They saw some men in the window of the house opposite the burning building. The window frame⁸ had been taken out and long ladder⁹ had been pushed out of the window, towards the burning building, across a narrow street.

It was a sort of¹⁰ air bridge high above the ground.

The crowd gave a loud shout as one of the men stepped out of the window onto the ladder and quickly went towards the burning factory. He got over and jumped into the other window.

"There is he again!" shouted the people when they saw him out on the ladder with an unconscious man on his shoulders.

"It's Jem Wilson!" Margaret cried out. Jem moved slowly, the ladder shook under him. The people watched him holding their breath¹¹. At last he reached the opposite window.

In a few moments the hero appeared on the ladder again. He was going over for the other worker. But on his way back he moved very slowly. Suddenly he stopped, holding the other man on his shoulders. The crowd stood silent with horror. Many shut their eyes not to see Jem fall.

There were only four or five steps left between the brave man and the window. Gathering all his strength he took another step forward... another... still another. At last he reached the window. The lives of two men had been saved.

---

¹ to set on fire — підпалювати

² Come... let us go — Давай...
підемо

³ insured [in'ʃuəd] — застра-
хований

⁴ crowd ['kraud] — натовп

⁵ for some reason or other —
з тієї чи іншої причини

⁶ to approach [ə'prəʊtʃ] — на-
ближатися

⁷ staircase ['steɪks] — схо-
ди

⁸ frame — рама

⁹ ladder — драбина

¹⁰ a sort of — щось на зразок

¹¹ holding their breath
[breθ] — затамувавши по-
дих

2. Прочитайте текст ще раз.

а) Знайдіть у ньому і выпишіть англійські еквіваленти таких словосполучень:

за дві хвилини; фабрика горить; гасити пожежу; палаюча будівля; річ у тім, що; чоловік; неприємний; решта робітників; спуститися вниз; повітряний міст; хоробрий чоловік

б) Дайте відповіді на запитання.

What does the story describe?

Who remained in the factory?

What did some men in the house opposite the burning building do?

Why did many people in the crowd shut their eyes?

3. Закінчіть речення.

1) It was difficult to put the fire out because ... . 2) The

owners of the factory didn't feel unhappy about the fire because ... . 3) Two men had remained in the factory because ... . 4) The two men could not get down as ... . 5) The hero's name was ... . He saved ... .

4. *Розкажіть англійською мовою, як Джем Уїлсон рятував іншого чоловіка.*

Task 4

---

1. *Прочитайте першу частину оповідання "Легенда про сплячу балку" американського письменника В. Ірвінга. Спробуйте зрозуміти основний зміст.*

THE LEGEND OF SLEEPY HOLLOW

Part I

On the Eastern shore of the Hudson River there was a little valley, among high hills, which was one of the quietest places in the whole world. This valley had long been known by the name of Sleepy Hollow. Many strange stories about ghosts¹ were told and retold in a village situated there. The most frightful, however, was the one about a headless horseman. It is said that it was the ghost of a soldier who had been killed in battle.

Once there lived in this village a schoolmaster, Crane by name. He was a tall and very thin man.

In the same village lived the daughter and the only child of a rich farmer. She was a pretty girl and attracted the attention of every young man in the village. Crane too, was in love with her². But if the schoolmaster meant³ to win her heart⁴, he would have to get rid of⁵ all his rivals⁶. The one he feared most was a certain Brunt. He was a tall and strong young man and most people liked him for his bravery and great skill of a horseman.

It is clear that Crane would have lived quietly in his little village to the end of his life if a very strange thing had not happened one night. In the afternoon of that day Crane was in his school when a servant⁷ brought him an invitation to a party, which was to be held that evening at Van Tassel's. The pupils were sent home an hour before the usual time, and Crane spent no less than half an hour dressing up for the party. He wished to look his best⁸ that night, therefore, he borrowed⁹ a horse from the farmer with whom he was then living. The horse's name was Gunpowder.

It was towards evening that Crane arrived at home of Van Tassel. The house was full of guests and Brunt was among them. There were many good things to eat and a lot of dancing. Everybody enjoyed himself that night.

When the party was nearly over, Crane suddenly left the hall where the guests were dancing. He went to Katrina's room where he stayed alone with the girl for a short while. They must have had an unpleasant conversation for the schoolmaster looked sad when he re-entered the hall.

¹ ghost [goust] — привид,
примара

² to be in love with — бути
закоханим у

³ to mean (meant, meant)
[mi:n, ment] — мати намір

⁴ to win one's heart — під-
корити чийсь серце

⁵ to get rid of — позбавляти-
ся чогось

⁶ rival ['raɪvəl] — суперник,
конкурент

⁷ servant ['sə:vənt] — слуга

⁸ to look his best — бути
найкращим

⁹ to borrow ['bɒrəʊ] — позичати

2. Прочитайте текст ще раз.

а) Дайте відповіді на запитання.

Where was Sleepy Hollow situated?

About whom was the most frightful story told in the village?

With whom was Crane in love?

Whom did Crane fear most?

Where did the schoolmaster ride one night?

Why do you think the schoolmaster looked sad after his conversation with Katrina?

б) Знайдіть у тексті і прочитайте про:
підготовку Крейна до вечірки;
вечірку в домі Ван-Тессел.

3. Випишіть з тексту речення, у яких описано зовнішній вигляд Крейна, Катрін і Бранта.

Task 5

1. Прочитайте другу частину оповідання і спробуйте зрозуміти її основний зміст.

THE LEGEND OF SLEEPY HOLLOW

Part II

It was past midnight¹. As the schoolmaster rode on and on, the night grew darker and darker. He came to a place where the road ran over a small bridge across a stream. As Crane approached it, his heart began to beat fast. He suddenly remembered all the stories about ghosts that he had heard. He got frightened and gave his horse a kick²: at first the animal rushed forward but then suddenly stopped. On the

bank of the stream stood a horseman riding a black horse. The poor schoolmaster got still more frightened. He gave his horse another kick and rode on as fast as he could. The horseman followed. Having reached the top of a hill, Crane looked behind and was **struck with horror**³ as he saw that the horseman was headless. His horror became still greater when he saw that the ghost held his own head in his hands. Crane tried to get away from the ghost, but the faster he rode, the faster the headless horseman rode after him.

Soon, however, Crane saw a bridge behind the trees.

"If I could reach that bridge," thought Crane, "I would be **safe**"⁴. Again he looked behind him. He saw the ghost picking up his own head and throwing it at him. Crane was struck on the head and fell off his horse. The headless horseman and his black horse quickly passed by and **disappeared**⁵.

The next morning Crane's old horse was found standing near his master's gate. But there was no Crane to be seen. On the bank of the stream they found the schoolmaster's hat and near it a **pumpkin**⁶ broken to small pieces. On the following Sunday many people gathered at the place where the hat and the pumpkin had been found. The stories of ghosts were told again.

The villagers decided that the schoolmaster must have been carried off by the headless horseman. A few years later an old farmer who had been to New York brought the news that Crane lived in another village and had been made a **judge**⁷.

Shortly after his rival had disappeared, Brunt married Katrina. It was noticed that each time the story of Crane was told, he laughed or smiled. This made some people think that he knew about the matter more than cared to tell⁸.

¹ **midnight** ['midnaɪt] — північ (про час)

² **to give one's horse a kick** — прищипорити коня

³ **was struck with horror** — його охопив жах

⁴ **to be safe** — бути в безпеці

⁵ **to disappear** — зникати

⁶ **pumpkin** ['pʌmpkɪn] — гарбуз

⁷ **judge** ['dʒʌdʒ] — суддя

⁸ **he knew about the matter more than cared to tell** — він знав про цю історію більше, ніж вважав за потрібне розповідати

2. Прочитайте текст ще раз.

а) Дайте відповіді на запитання.

Why did the schoolmaster's heart begin to beat fast as he approached the bridge?

Why did Crane fall off his horse?

Why do you think Brunt laughed each time the story of Crane was told?

б) Закінчіть речення.

- 1) As Crane approached the bridge he suddenly remembered ... .
- 2) Crane's horror became still greater when he saw ... .
- 3) On the following day many people gathered on the bank of the stream and saw ... .
- 4) An old farmer brought the news that ... .
- 5) Each time the story of Crane was told, Brunt ... .

3. Скажіть англійською мовою, що трапилося, коли:
Крейн наблизився до містка;
Крейні побачив вершника без голови.

Task 6

1. Прочитайте першу частину оповідання американського письменника О. Генрі "Чарівні хлібці" і спробуйте зрозуміти основний зміст.

WITCHES' LOAVES

Part I

Miss Martha Meacham kept a little bakery. Miss Martha was forty, and had two thousand dollars in a bank, two false teeth and a kind heart. Many people have married who had less possibilities to do so than Miss Martha.

Two or three times a week a man came into her shop to buy bread and very soon she began to show interest in him. He was a man of middle age with spectacles¹ and a short brown beard². His clothes were poor, but he looked clean and had very good manners.

He always bought two loaves of stale³ bread. Fresh⁴ bread was five cents a loaf. Stale loaves were five for two. He never bought anything but stale bread.

Once Miss Martha saw red and brown stains⁵ on his fingers. She was sure then that he was an artist and a very poor one. Of course he lived in a little room, where he painted pictures and ate stale bread, and thought of good things in Miss Martha's bakery.

Often when Miss Martha sat down to eat her good dinner, she thought about the poor artist and wanted him to share her meal instead⁶ of eating his stale bread.

Miss Martha, as you have been told, had a very kind heart.

In order to find out⁷ his profession, she brought from her room one day a painting that she had once bought and put it against the shelves behind a bread counter⁸.

It was an Italian painting. A beautiful palace stood near a lake. Miss Martha was sure that an artist would notice it.

Two days later the man came into the shop.

"Two loaves of stale bread, if you please." "You have a fine picture here, madam," he said while she was getting the bread.

"Yes?" said Miss Martha. "I love art and (she could not say "artists") and paintings," she added. "You think it is a good picture, do you?"

"The palace," said the man, "is not in good drawing. The perspective of it is not true. Good morning, madam."

He took his bread and hurried out.

Yes, he must be an artist. Miss Martha took the picture back to her room.

How kind his eyes were behind his spectacles! What a broad forehead⁹ he had! To be an artist — and to live on stale bread! But a genius¹⁰ often has to struggle before it is recognized.

How good would it be for art if a genius was helped by two thousand dollars in the bank, a bakery, and a kind heart too — but these were only dreams.

Often now when he came, he talked for some time with Miss Martha. And he continued buying stale bread, never anything else.

She thought he was looking thin. She wanted to add something good to eat to his bread, but she had no courage¹¹ to do it. She knew about artists' pride¹².

Miss Martha began to wear her best blue silk blouse almost every day. In the room behind the shop she cooked some mixture¹³ for her face.

¹ spectacles ['spektəklz] — окуляри

² beard [biəd] — борода

³ stale — черствий

⁴ fresh — свіжий

⁵ stain [steɪn] — пляма

⁶ instead [ɪn'sted] — замість

⁷ to find out — з'ясувати

⁸ counter ['kauntə] — прилавок

⁹ forehead ['fɒrɪd] — лоб

¹⁰ genius ['dʒiːnjəs] — геній

¹¹ courage ['kʌrɪdʒ] — сміливість

¹² pride — гордість

¹³ mixture ['mɪkstʃə] — суміш

■ Прочитайте текст ще раз.

а) Дайте відповіді на запитання.

Why did Miss Martha think that the man was an artist and a very poor one?

What did she do to find out the man's profession?

What kind of bread did the man buy?

Miss Martha wanted to look well, didn't she?

б) Знайдіть в оповіданні речення, які підтверджують, що:

Miss Martha had a kind heart.

Miss Martha wanted to look well.

3. Знайдіть і прочитайте речення, в яких використано такі словосполучення:

red and brown stains, an Italian painting, to look clean, to look thin, blue silk blouse

4. Перекладіть англійською мовою.

1) Чоловік середнього віку виглядав охайним, і у нього були хороші манери. 2) Він ніколи нічого не купував, крім чорного хліба. 3) У міс Марти було добре серце. 4) Вона була певна, що чоловік — художник. 5) Міс Марта любила мистецтво. 6) Вона почала носити голубу шовкову блузку.

Task 7

1. Прочитайте другу частину оповідання О. Генрі.

WITCHES' LOAVES

Part II

One day the man came as usual, and asked for his stale loaves. While Miss Martha was getting them, there was a great noise in the street and the man hurried to the door to look. Suddenly Miss Martha had a bright idea.

On the shelf behind the counter there was some fresh butter. With a bread knife Miss Martha made a deep cut in each of the stale loaves, put a big piece of butter there, and pressed¹ the loaves together again.

When the man turned to her, she was putting the loaves into a paper bag.

When he had gone, after a very pleasant little talk, Miss Martha smiled² to herself, and her heart beat³ very fast.

For a long time that day she could not think of anything else. She imagined⁴ his face when he would discover her little secret. He would stop painting and lay down his brushes. There his picture would stand in which the perspective was perfect. He would prepare for his meal of stale bread and water. He would take a loaf — ah!

Miss Martha blushed⁵. Would he think of the hand that had put it there as he ate? Would he...

The front bell rang loudly. Somebody was coming in, making very much noise.

Miss Martha hurried into the shop. Two men were there. One was a young man smoking a pipe — a man she had never seen before. The other man was her artist.

His face was very red, his hat was on the back of his head, his hair was falling all over his face. He shook his two fists angrily⁷ at Miss Martha. At Miss Martha!

"Fool!" he shouted very loudly.

The young man tried to draw him away.

"I shall not go," he said angrily, "before I tell her." He ~~beat~~ his fists on Miss Martha's counter. "You have spoilt my work," he cried, "I will tell you. You are a **stupid**⁸ old cat."

Miss Martha stood back against the shelves and laid one hand on her heart. The young man took his companion by the arm.

"Come on," he said, "you have said enough."

He drew the angry man out into the street, and then came back.

"I think I must tell you, ma'am," he said, "why he is so angry. That is Blumberger. He is a **draughtsman**⁹. I work in the same office with him.

He worked very hard for three months drawing a plan for a new City Hall. It was a prize competition. He finished it yesterday. You know, a draughtsman always makes his drawing in pencil first. When it is finished, he **rubs out**¹⁰ the pencil lines with stale bread. That is better than **india-rubber**¹¹.

Blumberger always bought the bread here. Well, today — well, you know, ma'am, that butter isn't — well, Blumberger's plan isn't good for anything now."

Miss Martha went into the back room. She took off her blue silk blouse and put on the old brown one she had worn before, then she **poured**¹² the mixture for her face out of the window.

---

¹ to press — стискати

² to smile — усміхатися

³ to beat (beat, beaten) — битися (про серце)

⁴ to imagine — уявляти

⁵ to blush — червоніти

⁶ fist — кулак

⁷ angrily — сердито

⁸ stupid — дурний

⁹ draughtsman — ['drɔ:ftsmən]
— кресляр

¹⁰ to rub out — витирати

¹¹ india-rubber — гумка для стирання

¹² to pour [pɔ:] — вилити

• Прочитайте текст ще раз.

а) Знайдіть у тексті і выпишіть англійські еквіваленти таких словосполучень:

прекрасна думка, свіже масло, ніж для хліба, глибокий надріз у кожній черствій булці, паперовий пакунок, відкла-
сти пензлі, молода людина

б) Дайте відповіді на запитання.

Why did Miss Martha decide to put some butter into the stale bread?

Did the man see Miss Martha putting the butter into the bread?

What did Miss Martha think after the man had gone?

How did the man look when he came into the shop for the second time?

What did the young man explain to Miss Martha?

3. Скажіть англійською мовою, що трапилося після того, як міс Марта поклала булки в паперовий пакунок; біля вхідних дверей пролунав голосний дзвоник; молодий чоловік усе пояснив міс Марті.
4. Придумайте англійською мовою свій варіант заголовка.
5. Передайте коротко зміст усього оповідання (10—15 речень).

Task A

1. Прочитайте оповідання американського письменника Марка Твена. Спробуйте зрозуміти його зміст.

A MELTING STORY

One winter evening a country **shopkeeper** was about to **close his shop**¹ for the night. He went out to shut the window from outside and through the glass he noticed that a man in the shop quickly took a pound of fresh butter from a shelf and **hid**² it in his hat. "What fun I'll have³," the shopkeeper said to himself as he thought of a way to punish the man for **stealing**⁴.

"I say⁵, Seth," said the shopkeeper, as he came in and closed the door after him.

Seth already had his hand on the door, ready to leave the shop as quickly as possible.

"I say, Seth, sit down. On such a cold night as this, it is very pleasant to sit in a warm room."

Seth did not know what to do. He had the butter in the hat and wanted to get out of the shop at once. But the shopkeeper took Seth by the shoulder and made him sit close to the stove.

"We'll make it a little warmer, Seth," he said as he opened the stove door and put some sticks inside. "If you are not warm enough you'll freeze when you go out on a night like this."

Seth already felt the butter melting⁶, and he jumped up and said he must go.

"Not till you are quite warm, Seth. I'll tell you a story," said the shopkeeper as he made Seth sit down again.

"Oh, it's so hot here," said Seth.

"Sit down, don't be in such a hurry."

"But I must go. My cows... they're hungry... I must go and feed them."

"Don't hurry, Seth, let the cows take care of themselves."

Poor Seth! He didn't know what to do. The butter began to melt and came pouring from under his hat⁷ down into his eyes and mouth.

The shopkeeper was talking as if nothing was the matter and continued to put sticks into the stove.

"Fine night this," he said. "Seth, why don't you take your hat off? You seem to be warm. Let me put your hat over here."

"No!" cried poor Seth at last. "No! I must go! Let me go out. I'm not well. Let me go!"

The butter was now pouring down the poor man's face and neck and even down his body into his boots, so that he was in a perfect bath of oil⁸.

"Well, good night, Seth," said the shopkeeper smiling, "if you really want to go." Then he added, as Seth made his way to the door, "I say, Seth, I think the fun I have had out of you is worth ninepence so I shan't charge you⁹ for that pound of butter in your hat."

¹shopkeeper was about to close his shop — господар збирався зачиняти свій магазин

²to hide (hid, hidden) — ховати

³What fun I'll have — Але ж і розважуся я

⁴a way to punish the man for stealing — спосіб покарати людину за крадіжку

⁵I say — послухай

⁶Seth already felt the butter melting — Сет уже відчув, що масло розтає

⁷came pouring from under his hat — витікало з-під капелюха

⁸a perfect bath of oil —

справжня масляна ванна

⁹the fun I have had out of you is worth ninepence so I shan't charge you — задоволення, яке я дістав завдяки тобі, варте дев'яти пенсів, отже, я не буду брати з тебе грошей

Прочитайте текст ще раз.

а) Знайдіть у ньому і выпишіть англійські еквіваленти таких словосполучень:

розтоплене масло, вийти з лавки якомога швидше, сісти якнайближче до груби, кілька полін, зняти капелюха, ніби нічого не трапилось, попрямувати до дверей, покарати людину за крадіжку

б) Дайте відповіді на запитання.

What was the man's name who stole a pound of butter?

Why did Seth want to get out of the shop at once?

Why did the shopkeeper make Seth sit close to the stove?

What did the shopkeeper say to the man?

в) Закінчіть речення так, щоб вони відповідали змісту оповідання.

- 1) The shopkeeper went out to shut the windows and through the glass he saw ... . 2) "I'll have lots of fun," the shopkeeper said to himself as he thought of a way to punish ... . 3) Seth wanted to get out of the shop at once, but the shopkeeper ... . 4) Seth didn't know what to do. The butter began to ... .

3. Уважно прочитайте репліки співрозмовників. Підготуйтеся відтворити діалог за ролями.

4. Придумайте свій варіант заголовка до оповідання.

Task 9

1. Прочитайте текст за 1 хв. і скажіть, про що йдеться в ньому.

Pop music has **permeated**¹ all the **mass media**² — radio, television, cinema and the press. Yet, what is it? It **obviously**³ means more than just popular. Mozart is popular but he is certainly not pop. The Oxford English Dictionary cannot help those who are trying to find more or less **exact definition**⁴ to the word "pop".

Music is the "art of combining sounds with a view to⁵ beauty of form and expression of emotion." Good music, like any good art, is characterized by its **lasting qualities**⁶. From this point of view, pop music may be seen as the **antithesis**⁷ of music.

Pop music appeared in the mid-50s with the **arrival**⁸ of rock'n'roll. In the course of time rock came out of fashion, and moreover, every **comedian**⁹ added to his **repertoire**¹⁰ jokes about guitarists and singers in hippy-like **wigs**¹¹. Yet, rock and its hybrids still form the **mainstream**¹² of pop.

A **long-standing**¹³ criticism of pop songs is that "You can't hear the words. About 99 per cent of songs are about "love", and most are **not worth listening to**¹⁴. On the other hand, those songs which have a lot to say are all too **frequently**¹⁵ **pieces of literature**¹⁶ accompanied by **guitars**¹⁷. Folk-singer Bob Dylan **provided**¹⁸ many examples of this. He can sing poetically about death, war, **class attitude**¹⁹ and **justice**²⁰.

A fairly simple message with a good melody has been found by the Beatles and occasionally by the other groups. Some of the Beatles' old songs still enjoy popularity today.

¹ **to permeate** ['pə:miert] — про-
никати

² **mass media** ['mæs'mi:djə] —

засоби масової інформації
³ **obviously** ['ɒvviəslɪ] — яв-
но, очевидно

⁴ **exact definition** — точно визначення

⁵ **with a view to** — з точки зору

⁶ **lasting qualities** — постійні якості

⁷ **antithesis** [æn'tiθi:sis] — антитеза, цілковита протилежність

⁸ **arrival** [ə'raɪvl] — прибуття, виникнення

⁹ **comedian** [kə'mi:djən] — комедійний актор

¹⁰ **repertoire** ['repətwa:] — репертуар

¹¹ **wig** [wɪɡ] — перука

¹² **mainstream** ['meɪnstri:m] — головний напрям

¹³ **long-standing** — давній

¹⁴ **are not worth listening to** — не варто слухати

¹⁵ **frequently** ['fri:kwəntli] — часто

¹⁶ **pieces of literature** — художні твори

¹⁷ **guitar** [ɡɪ'tɑ:] — гітара

¹⁸ **to provide** [prə'vaɪd] — подавати

¹⁹ **class attitude** ['klɑ:s'ætɪtju:d] — класова позиція

²⁰ **justice** ['dʒʌstɪs] — справедливість

2. Прочитайте текст ще раз.

а) Дайте відповіді на запитання.

What is good music characterized by?

When did pop music appear?

Why do people criticize pop songs?

Are most pop songs worth listening to?

What did folk singer Bob Dylan sing about?

б) Перекладіть українською мовою другий абзац тексту.

в) Закінчіть речення.

1) Pop music has permeated all the mass media — such as... .

2) Good music, like any good art is characterized by its... .

3) Pop music appeared in the mid-50s with the arrival of... .

4) Bob Dylan sings poetically about... . 5) The Beatles enjoyed popularity because of... .

Task 10

1. Прочитайте уривок з оповідання англійського письменника Конан Дойля "Випадок у коледжі". Спробуйте зрозуміти його зміст.

AN INCIDENT AT THE COLLEGE

Part I

Early in June Sherlock Holmes and Doctor Watson left London for one of the great University towns for a few days of rest. Holmes wanted to devote¹ his spare² time to reading magazines at the University library and making chemical experiments in one of the laboratories.

Both friends were going to spend a **quiet**³ evening alone in their rooms when they were visited by a man.

"Excuse my coming so late," he began, "but I hope you won't object to giving me your help if you know what happened at our college."

"Excuse me," said Holmes dryly, "I am very busy just now and can't spare you much time. Sit down in that chair and try to speak slowly and quietly. Who are you? What do you want of me?"

"My name is Soames," said our visitor, "I am a lecturer of one of the colleges of the University. I must explain to you, Mr. Holmes, that tomorrow is the first day of the examination for a very **valuable scholarship**⁴. I am one of the examiners. My subject is Greek and an examination paper consists of a large text in Greek to be translated without a dictionary.

Today about 3 o'clock the papers were brought from the **printer**⁵. I was going to read them over carefully, as the text must be absolutely correct. It happened that I had to put them off as I had an **appointment**⁶ with the head of the college just at that hour. I left the papers upon my writing-table without reading them, locked the door and went out.

On coming back, I saw with surprise a key in the door of my room. It was not mine, for my own was in my pocket. The only duplicate belonged to my servant. It was his indeed. At my tea time he came to my room, but as I was away, he left it immediately and carelessly forgot the key in the door.

The moment I looked at my table I saw that the papers were in disorder: only one of them was lying on the writing-table the other was on the floor and the third — on the table near the window.

I called for my servant at once and made the most careful examination of my room. I must tell you that my servant keeps my rooms in perfect order by cleaning them carefully every day.

But this time I noticed something quite unusual. There was a hard piece of black **clay**⁷ on my writing-table and the **point of a pencil**⁸ on the floor. To my surprise I found a second piece of clay at the door of my bedroom. Look at that", and he handed Holmes both the piece of clay and the pencil point.

---

¹ **to devote** [dr'vout] — присвячувати

² **spare** [spɛə] — вільний

³ **quiet** ['kwaɪət] — спокійний

⁴ **valuable scholarship** — висока стипендія

⁵ **printer** — друкар

⁶ **appointment** [ə'pɔɪntmənt] — побачення; домовлена зустріч

⁷ **clay** — глина

⁸ **point of a pencil** — кінчик грифеля від олівця

2. Прочитайте текст ще раз.

а) Дайте відповіді на запитання.

Why did Sherlock Holmes and Doctor Watson go to one of the great University towns?

What was Mr. Soames?

Did Mr. Soames read the examination papers? When were they brought to him?

Where did Mr. Soames leave the papers?

Where were the papers when Mr. Soames came back?

What unusual things did Mr. Soames notice?

б) Закінчіть речення.

1) Mr. Soames was going to read the examination papers because ... . 2) On coming back, Mr. Soames saw ... . 3) The only duplicate of the key belonged to ... . 4) Mr. Soames' servant kept rooms .... .

в) Перекладіть англійською мовою.

1) Пробачте, що я прийшов пізно. 2) Я не можу приділити вам багато часу. 3) Холмс хотів присвятити свій вільний час читанню журналів. 4) Переклад має бути зроблений без використання словника. 5) Я старанно оглянув кімнату. 6) "Подивіться на це," — сказав містер Сомс і дав Холмсу шматочок глини й кінчик грифеля від олівця.

Task 11

1. Прочитайте продовження оповідання "Випадок у коледжі" і скажіть, про що йдеться в ньому.

AN INCIDENT AT THE COLLEGE

Part II

"Will you answer my questions, please?" Holmes asked. "Have you a family or do you live alone?"

"Quite alone, Mr. Holmes, I am not married."

"How many rooms do you occupy?"

"I have a sitting-room and a bedroom."

"Are your rooms upstairs¹?"

"Both of them are on the ground floor".

"How many people live in the house?"

"Only three men except myself. They are students of the University."

"Do they pass your door every time when they go out?"

"There is no other entrance to the house."

"Who visited you after the papers came to you?" asked Holmes.

"Young Ras, an Indian student who lives on the same floor."

"Was he followed by someone?"

"No, he wasn't."

"Why did he come?"

"He came in to ask me some questions about the examination. He used to come to me every time when he wanted some information."

"Where were the papers at that time?"

"They were on my writing-table."

"Where did you leave the papers when you went out?"

"I left them on my writing-table."

"How long were you absent?"

"About an hour."

"Did you lock the door when you went to see me?"

"I didn't need to do it. I left my servant in the room."

"Why didn't he follow you?"

"He wanted to examine the room once more."

"Do you trust² your servant? Is he honest?"

"I do. His honesty is absolutely above suspicion³. I used to trust him with large sums of money."

"Whom do you suspect?"

"It is a very delicate question, I can't answer it."

"Can you tell me the characters of the three students?"

"Of course I can," said Soames.

He told Holmes that of the three students, Maclaren, Ras and Gilford, the former⁴ was the eldest. The two were younger, both were good fellows and industrious⁵ too, although Ras was much more serious than Gilford. The teacher knew that the latter⁶ worked as much as the Indian, but was less intelligent⁷ than Ras. Soames added that Gilford was a fine youth, the tallest of the three, who was fond of sports and was the best jumper in the college team. Unfortunately he was very poor and in greater need of the scholarship than the other two. He said that he would pass the examination more easily than the Indian whose weakest point was languages.

When Holmes asked what he would say about Maclaren, Soames answered that Maclaren was the least industrious and the most unprincipled man among his fellow students, that he spent little time on his studies and felt very nervous on the days followed by the examinations.

---

¹ upstairs ['ʌp'steɪz] — на верхньому поверсі

² to trust — довіряти

³ above suspicion [sə'spɪʃn] — поза підозрою

⁴ the former ['fɔ:mə] — перший (з названих)

⁵ industrious [ɪn'dʌstriəs] — працьовитий, старанний

⁶ the latter ['lætə] — останній (з названих)

⁷ intelligent [ɪn'telɪdʒənt] — розумний, кмітливий

2. Прочитайте текст ще раз.

а) Знайдіть у тексті і выпишіть англійські еквіваленти таких словосполучень і речень:

перший поверх, замикати на ключ, оглянути кімнату, працювати студенти, перший (з названих), останній (з названих), найменш працюючий.

Скільки часу ви не були вдома? Кого ви підозрюєте? Його чесність поза підозрою. Він любив спорт. Йому дуже потрібна була стипендія.

б) Дайте відповіді на запитання.

Who lived in Mr. Soames' house?

Who visited Mr. Soames after the papers came to him?

Why did Ras come?

Why didn't Mr. Soames lock the door?

Did Mr. Soames suspect his servant?

Who was the best jumper in the college team?

What was Ras' weakest point?

What kind of man was Maclaren?

в) Знайдіть у тексті і прочитайте речення, що характеризують кожного з трьох студентів.

Task 12

1. Прочитайте заключну частину оповідання.

AN INCIDENT AT THE COLLEGE

Part III

"Then is it Maclaren whom you suspect?" asked Holmes.

"I can't tell that, but of the three he is the most suspicious¹."

"And now, Mr. Soames, I wish you good night," said Holmes, and added that he would come on the following day.

"What are you going to do?" asked Watson.

"I am going to examine the incident," said Holmes quietly, "there are some points of interest in it. I have formed a plan, but I haven't yet come to any conclusion. Wait till to-morrow. Take your breakfast without me. I shall be away from home early in the morning."

Holmes returned when Watson was taking his breakfast. He looked tired² but very much pleased.

"Well, I must say that I have spent a very pleasant morning. Look at that!"

He held out his hand: there were three little pieces of black clay on a sheet of paper.

"Why, Holmes, you had only two yesterday! Where have you taken the third from?"

"I have just come from the sporting grounds and have carried away a **sample**³ of the earth there. All the three pieces are absolutely alike. Do you remember Soames said that one of the students, Gilford, was a jumper. Besides, he is the tallest of all the three. In short, the incident has become clear to me after my excursion. A long distance jumper is wearing sporting shoes during his exercise. Gilford was carrying them in his hand when he returned from the grounds. As he passed his teacher's window he could see from the outside that the examination papers were on the table. As the key was in the door he came in, put his shoes on the writing table and did not notice that a piece of earth from the shoes fell on the table. He began to copy the papers and was copying the second sheet when he suddenly heard the teacher at the door. There was no time to replace the papers. Where could he hide himself? Only in Mr. Soames' bedroom. He **seized**⁴ his shoes from the table and ran into the other room where again some earth fell on the floor. To his luck, Soames did not look behind the curtain where he was hiding, and he was not **detected**⁵.

"And now, Watson, let us go to Mr. Soames. I am sure he hasn't slept a minute since yesterday."

We found Mr. Soames in his room with an open letter in his hand.

"I've just received it," he said. "Fortunately this unhappy incident has been put an end to." He was going to read it to us at once, but Holmes stopped him.

"I know by whom it has been written," said Holmes. "I have found out the man and I am glad that he hasn't made use of his **dishonest**⁶ action."

"You are quite right," said Soames, "Gilford has told the truth. He is ashamed of himself and is going to leave college. He has been offered employment on board the ship and has accepted the offer. Let us hope that he will work there like an honest man."

¹ **suspicious** [səs'piʃəs] — підозрілий

² **to look tired** ['taɪəd] — мати стомлений вигляд

³ **sample** ['sɑ:mpəl] — зразок

⁴ **to seize** [si:z] — схопити

⁵ **to detect** [dɪ'tekt] — виявляти, викривати

⁶ **dishonest** [dɪs'ɒnɪst] — нечесний

2. Прочитайте текст ще раз.

а) Знайдіть у тексті й запишіть англійські еквіваленти таких словосполучень і речень:

спортивний майданчик, спортивні черевики, перекласти папери, на його щастя, нечесний вчинок, залишити інститут, будемо сподіватися, чесна людина.

Він найбільш підозрілий. Що ви збираєтесь робити? Він ховався за занавіскою. Його не знайшли. Йому запропонували роботу.

б) Скажіть англійською мовою, що трапилося після того, як:
Холмс вранці повернувся додому;
Гілфорд зайшов до кімнати Сомса;
Холмс і Ватсон зайшли до кімнати Сомса.

в) Знайдіть в оповіданні пояснення доброго настрою Холмса.

г) Прочитайте всі діалоги з оповідання. Виберіть один з них для відтворення в класі з сусідом по парті.

Task 13

1. Прочитайте текст і скажіть, про які традиції англійців ви дізналися вперше.

SOME ENGLISH TRADITIONS

If you arrive in Great Britain, you'll hear the word "tradition" everywhere. Englishmen have sentimental love for things and traditions because they are old. They never throw away¹ old things.

For example, in many houses of Great Britain they have fire-places² and though their bedrooms are awfully³ cold the English people don't want to have central heating because they don't want to have changes. Therefore the Yeomen-Warders⁴ are dressed in traditional medieval⁵ clothes and the traditional dress of the Horse Guards regiment⁶ has existed since the twelfth century. This dress costs a lot of money and seems very funny nowadays, but Englishmen stand for it because it's their traditional dress.

If you enter the Houses of Parliament, you'll see the House of Lords and the House of Commons.

In the House of Lords there are two rows of benches for lords and a sack of wool for the Lord Chancellor⁷ to sit on it. This is so because in the old times wool made England rich and powerful.

In the House of Commons which is not big and quite simple, you'll see two rows of benches for the two parties: the government on one side and the opposition — on the other. In front of the benches there is the strip⁸ of a carpet and when a member speaking in the House puts his foot beyond that strip, there is a shout "Order!". This dates from the time when the members had swords⁹ on them and during the discussion might want to start fighting. The word "order" reminded them that no fighting was allowed in the House.

Another old custom remains from the time when there was

a lot of robbers¹⁰ in London. In those days the shouting "Who goes home?" was often heard in the Houses of Parliament and the members went in groups along the dark narrow streets of the old city. In modern London with its well-lit streets the shouting "Who goes home?" sounds very strange¹¹, but it is still heard.

These are some of the traditions of which Great Britain has so many.

¹ to throw away ['θrouə'wei] —
викидати

² fire-place ['faɪə'pleɪs] — ка-
мін

³ awfully ['ɔ:flɪ] — дуже

⁴ Yeoman-Warder ['jəʊmən
'wɔ:də] — гвардієць

⁵ medieval [ˌmedi'i:vəl] — се-
редньовічний

⁶ regiment ['redʒɪmənt] —
полк

⁷ Lord Chancellor

['lɔ:d'tʃɑ:nsələ] — голова
палати лордів

⁸ strip — смужка

⁹ sword [sɔ:d] — меч, шабля,
шпага

¹⁰ robber ['rɒbə] — грабіж-
ник, розбійник

¹¹ strange [streɪndʒ] — див-
ний

2. а) Прочитайте уважно текст, щоб повністю зрозуміти його.

б) Знайдіть у тексті і выпишіть англійські еквіваленти таких словосполучень:

старі речі, добре освітлені вулиці, наприклад, у ті дні, уздовж темних вузьких вулиць, два ряди лавок, досить простий, мішок вовни, здається дуже смішним, центральне опалення, розпочинати бійку

3. Дайте відповіді на запитання.

Do Englishmen throw out old things?

What does the English Parliament consist of?

What is there in front of the benches in the House of Commons?

What shouting was often heard in the Houses of Parliament?

Task 14

1. Прочитайте текст.

CHRISTOPHER COLUMBUS

In the 15th century people knew only three continents: Europe, Asia and Africa. They knew nothing about such a big continent as America.

The man who was thought to be the discoverer of America was born in 1440 in Italy. His name was Christopher Columbus.

He became a sailor at an early age. Knowing that the earth was round, he decided to reach¹ India by sailing to the west. It was very difficult for him to organize his expedition as nobody wanted to help him. Many years after when he was an old man the Spanish government gave him some money for his expedition. He was able to set sail only in 1492, on August 3.

The voyage was very dangerous² and difficult: His men insisted on returning home, but Columbus did everything he could to make them continue their westward voyage. On the 12th of October, his ships reached a land. When they landed, they saw strange trees and flowers. Men and women with olive-coloured skins gathered around them and looked at them with great surprise. It was one of the Bahama's Islands. But Christopher Columbus thought it was one of the islands which lie off the coast of Asia and called it San Salvador.

Columbus' [kə'λambəsɪz] second voyage to America took place in 1493. This time he discovered some other islands of the West Indies³ and made some settlements⁴ there.

On the third voyage he came to South America.

In 1502 he made his last voyage. This time he coasted⁵ along the shores of Central America. In 1506 he died in Spain being sure that he had reached Asia and knowing nothing of his great discovery of the New World.

---

¹ **to reach** [ri:tʃ] — досягати

² **dangerous** ['deɪndʒərəs] — небезпечний

³ **West Indies** ['west'ɪndjəs] — острови Вест-Індія

⁴ **settlement** ['setlmənt] — поселення

⁵ **coast** [kəʊst] — морський берег; плавати уздовж узбережжя

2. Прочитайте уважно текст, щоб повністю зрозуміти його зміст. Знайдіть у ньому і выпишіть англійські еквіваленти таких словосполучень:

вони не знали нічого про, у ранньому віці, організувати експедицію, допомогти йому, наполягати на поверненні додому, незнайомі дерева й квіти, дуже здивовано, один з островів, заснував поселення (колонію), остання подорож, будучи впевненим

3. Дайте відповіді на запитання.

What continents did people know in the 15th century?

When was Christopher Columbus born?

When did the first voyage of Columbus begin?

When did Columbus come to South America?

When did Columbus die?

1. Прочитайте текст.

MONEY

Money is used for buying or selling goods, for **measuring value**¹ and for **storing wealth**². Almost every society now has a money economy based on coins and paper bills of one kind or another. However, this has not always been true. In primitive societies a system of barter was used. Barter was a system of direct exchange of goods. Somebody could exchange a sheep, for example, for anything in the marketplace that they considered to be of equal value. Barter, however, was a very unsatisfactory system, because people's **precise needs**³ seldom coincided. People needed more practical system of exchange, and various money systems developed based on goods which the members of a society recognized as having value. Cattle, grain, teeth, shells, feathers, skulls, salt, **elephant tusks**⁴ and tobacco have all been used. **Precious**⁵ metals gradually took over because, when made into coins, they were portable, durable, recognizable and **divisible**⁶ into larger and smaller units of value. A coin is a piece of metal, usually, disshaped, which bears **lettering**⁷, designs or numbers showing its value. Until the eighteenth and nineteenth centuries, coins were given monetary worth based on the exact **amount**⁸ of metal contained in them, but most modern coins are based on **face value**⁹ — the value that governments choose to give them, irrespective of the actual metal content. Most governments now issue paper money in the form of bills, which are really "promises to pay". Paper money is **obviously**¹⁰ easier to handle and much more convenient in the modern world. Checks and credit cards are being used increasingly, and it is possible to imagine a world where "money" in the form of coins and paper currency will no longer be used.

¹ **measuring value** ['meʒərɪŋ 'vælju] — визначення вартості

² **storing wealth** [welθ] — накопичення багатства

³ **precise needs** [pri'saɪs] — конкретні потреби

⁴ **elephant tusk** — бивень слона

⁵ **precious** ['preʃəs] — дорогоцінний, коштовний

⁶ **divisible** [dɪ'vɪzəbl] — подільний

⁷ **lettering** ['letərɪŋ] — напис, тиснення

⁸ **amount** [ə'maʊnt] — кількість

⁹ **face value** — номінальна вартість

¹⁰ **obviously** ['ɒbvɪəslɪ] — ясно, очевидно

2. Прочитайте уважно текст, щоб повністю зрозуміти його. Знайдіть у ньому і выпишіть англійські еквіваленти таких словосполучень і речень:

для визначення вартості, грошова економіка, що базується на монетах і паперових банкнотах, у первісних суспільствах, практичніша система обміну, коштовні метали, незалежно від фактичного вмісту металу, випускати паперові гроші, обіцянки оплати. Бартер був системою прямих обмінів товарів. Монета — це шматок металу. Вартість більшості сучасних монет обумовлена їхньою номінальною вартістю. Чеки і кредитні картки використовують усе частіше.

3. Дайте відповіді на запитання.

What is money used for?

What is money economy based on?

What system instead of money was used in primitive societies?

Why was barter a very unsatisfactory system of exchange?

In what form do most governments issue paper money now?

What kinds of money are being used increasingly?

Task 16

---

1. Прочитайте текст.

THE ENGLISH SETTLERS¹

If you go to New Plymouth, a small town in the United States of America, you will see there a rock to which many tourists come to think of the first English settlers who landed near that rock more than three hundred years ago. It was in November 1620. A small ship "The Mayflower" left England. After seven long weeks the people on "The Mayflower" saw land at last. It was America. Soon the settlers found the place to build their village there. In January 1621, there were already two streets in this first English settlement in the USA and they called the place New Plymouth. When winter came, the life in New Plymouth became very hard and many of the settlers died. One day some Indians came to New Plymouth. They called the English people "Yankee"² as they could not say the word "Englishman". Since that time "Yankee" has been the name of a white man in America.

When spring came, the people of New Plymouth began to plant corn and maize³. In autumn crops⁴ were very good and the people of New Plymouth decided to make a holiday dinner. The Indians came to their dinner and brought some wild turkeys⁵ as a present. The people of New Plymouth called this day Thanksgiving Day⁶. Since that time Thanksgiving Day

has been a great holiday in the United States of America.

¹ settler ['setlə] — поселенець

² Yankee ['jæŋki] — янки

³ maize [meɪz] — кукурудза

⁴ crop [krɒp] — урожай

⁵ turkey ['tə:ki] — індик, індичка

⁶ Thanksgiving Day

['θæŋks,ɡɪvɪŋ] — День подяки
(офіційне свято пам'яті
про перших колоністів)

2. Дайте відповіді на запитання.

What is New Plymouth?

What is New Plymouth famous for?

Why do we call Americans "Yankee"?

What did the Indians bring to the settlers?

What is Thanksgiving Day devoted to?

Task 17

1. Прочитайте текст.

PACKING

I started packing. It seemed a longer job than I had thought it was going to be; but I got the bag finished at last, I sat on it and strapped¹ it. "Aren't you going to put the boots in?" said Harris.

And I looked round and found I had forgotten them...

That's just like Harris. He couldn't have said a word until I'd got the bag and strapped, of course. I opened the bag and packed the boots in; and then, just as I was going to close it, a horrible² idea came into my mind. Had I packed my tooth-brush? I don't know how it is, but I never do know whether I've packed my tooth-brush.

I had to turn everything out³ and, of course, I could not find it. I put the things back one by one, and held everything up and shook it. Then I found it inside a boot. I repacked once more.

Harris said that we should start in less than twelve hour's time and thought that he and George had better do the rest; and I agreed and sat down and they had to go.

They began in a light-hearted spirit⁴ and I looked at the piles⁵ of plates and cups and kettles and bottles, etc. and felt that the thing would soon become exciting. It did. They started with breaking a cup. That was the first thing they did. They did that just to show you what they could do, and to get you interested.

Then Harris packed the **strawberry**⁶ jam on top of a tomato and **squashed**⁷ it, and they had to pick out the tomato with a tea-spoon.

And then it was George's turn, and he **trod**⁸ on the butter. Then they stepped on things, and put things behind them; and then couldn't find them when they wanted them; and they packed the pies at the bottom and put heavy things on top, and smashed the pies in.

They upset salt over everything. They put butter on a chair, and Harris sat on it, and it stuck to him, and they went looking for it all over the room.

"I am sure I put it down on that chair," said George, staring at the empty place.

"I saw you do it myself, not a minute ago," said Harris.

Then they started round the room again looking for it; and then they met again in the centre, and stared at one another.

"It's so strange," said George.

"So mysterious!" said Harris.

Then George got round at the back of Harris and saw it.

"Why, here it is all the time," he exclaimed.

"Where?" cried Harris, spinning round.

"Stand still, can't you!" roared George, flying after him.

And they got it off, and packed it in the tea-pot.

---

¹ **to strap** — стягувати паском (ременем)

² **horrible** ['hɒrəbl] — жахливий

³ **to turn everything out** — вивернути все

⁴ **in a light-hearted spirit** — з веселим (піднесеним) настроєм

⁵ **pile** [paɪl] — купа

⁶ **strawberry** ['strɔ:bəri] — суниці, полуниці

⁷ **to squash** [skwɒʃ] — роздавити

⁸ **to tread** [tred] (**trod, trodden**) — наступати, давити

2. Прочитайте уважно текст, щоб повністю зрозуміти його. Знайдіть у ньому і выпишіть англійські еквіваленти таких словосполучень і речень:

нарешті, звичайно, подібно до Харріса, покласти речі назад, одна за одною, зробити решту, купа тарілок.

Вони розбили чашку. Я упевнений, що поклав його на стілець. Вони запакували його в чайник.

3. Дайте відповіді на запитання.

What did the three friends begin to do?

Was their job interesting?

Were they good travellers?

What was bad in their work?

1. Прочитайте текст.

SPORTS IN ENGLISH SCHOOLS

Most schools in England have a sports day once a year in late spring or in summer. The sports day is looked forward to¹ by the whole school. On that day schools have no lessons. If a school has no playing-field, the children are taken to the field in buses. When they arrive, all the competitors² change into their sports clothes. The running track is circular³ and inside it are places for the high jump, the long jump and throwing the discus. All these events take place at the same time as the running, so there is plenty to watch. There is a large blackboard on which the results are chalked up⁴ for all to see. In the middle of the programme there is a break for lunch and if it is a sunny day, the children sit on the grass eating their sandwiches. If the weather is not so warm, they manage⁵ just the same. It is only if it begins to rain that they give up⁶ their programme and go back to school.

At the end of the day the captain of the winning team is given a present, the winners of different events⁷ are congratulated and the children leave the place.

¹ is looked forward to — очікується

² competitor [kəm'petitə] — учасник змагань

³ circular ['sə:kjulə] — круглий

⁴ to chalk up ['tʃɔ:k'ʌp] — писати крейдою

⁵ to manage ['mænidʒ] — тут ухитритися робити

⁶ to give up — припиняти

⁷ event [ɪ'vent] — вид спорту

2. Дайте відповіді на запитання.

When do most schools in England have a sports day?

Where are the children taken on that day if their school has no playing-field?

How is that day organized?

What do all the competitors do when they come to the field?

Why do they change into sports clothes?

What is the form of the running track?

3. Прочитайте уважно текст, щоб повністю зрозуміти його. Знайдіть у тексті і выпишіть англійські еквіваленти таких українських словосполучень і речень:

раз на рік, в автобусах, переодягнутись у спортивний одяг, місця для стрибків у висоту, в той самий час, перерва для ланчу (другого сніданку).

Вони припиняють свою програму і повертаються до школи. Переможців різних видів змагань вітають.

Task 19*

1. Прочитайте уважно текст і з десяти тверджень, наведених після нього, виберіть та прочитайте вголос ті, що відповідають змісту тексту.

THE BRITISH PRESS

The British press consists of several different kinds of newspapers.

The national papers are the ones sold all over the country, with a large readership or "circulation", giving general news; they are produced in the capital city, London. In recent years the circulation of the national newspapers has gone down. Some papers had to close because they weren't making enough money — either from the sale of the paper or from the advertising in it. Some newspapers have started up in the last twenty years, for instance, *The Sun* and *The Daily Star*.

There are two main types of national papers — the "popular" papers and the "quality" papers. The "popular" papers are smaller in size with lots of pictures, big headlines and short articles. They are easy to read and often contain little real information, sometimes they give more space to opinions than to news. They usually have "human interest" stories, stories about ordinary people and events, which are included because they are amusing or odd. The examples of this type of newspapers are *The Daily Mail*, *The Sun* and *The Daily Mirror*.

"Quality" papers appeal to the more serious reader, who wants to read about politics and foreign affairs. These papers, such as *The Daily Telegraph*, *The Times* and *The Guardian* are bigger in size with long articles and a wider coverage of events. They have different pages for home news, foreign affairs, feature articles, fashion, business and so on.

People in Britain buy more papers on Sunday than on weekdays. The Sunday papers have a higher circulation than the dailies.

In addition to these there are provincial or local papers to serve towns and areas outside London; some of them are quite famous, like *The Birmingham Post*, for example.

---

* Взято з книги «Англійська мова». Завдання для тестової перевірки знань, умінь і навичок випускників загальноосвітніх шкіл, ліцеїв і гімназій. К.: — РВЦ «Проза». — 1993. — С. 120—121.

---

1) A number of newspapers in Great Britain are of high quality.

2) Some of the newspapers exist no more because they were giving little profit.

3) "Popular" papers pay great attention to some problems of space exploration.

4) A reader of *The Times* is sure to find a description of a number of events in the newspaper.

5) The task of the "quality" papers is to entertain the reader.

6) People in Britain buy newspapers mainly on week-ends.

7) "Popular" newspapers usually have "human interest" stories, stories about ordinary people and events, which are included because they are amusing or odd.

8) *The Sun* newspaper is easy to read.

9) *The Birmingham Post* is produced in the capital city, Birmingham.

10) *The Daily Telegraph* contains a lot of pictures, big headlines and short articles.

REFERENCE GRAMMAR

(Граматичний довідник)

ІМЕННИК (THE NOUN)

§ 1. Число (Number)

Іменники в англійській мові, як і в українській, мають два числа: однину й множину.

Множина іменників утворюється додаванням до форми однини закінчення **-(e)s**, яке після дзвінких приголосних і голосних вимовляється як звук [z], а після глухих приголосних — як [s].

[z]	[z]	[s]
a room — rooms	a day — days	a book — books
a ball — balls	a sea — seas	a lamp — lamps
a club — clubs	a tree — trees	a fork — forks
a wall — walls	a table — tables	a street — streets

Іменники, що закінчуються на **-s, -ss, -x, -sh, -ch**, у множині мають закінчення **-es**, яке вимовляється [ɪz].

a box — boxes	a bus — buses
a dress — dresses	a bench — benches

До іменників, що закінчуються на **-y** з попередньою приголосною, додається закінчення **-es**; при цьому у змінюється на **i**.

a cherry — cherries	a berry — berries
a lorry — lorries	a factory — factories

У деяких іменниках, що в однині закінчуються на **-f, -fe**, у множині **f** змінюється на **v** з додаванням закінчення **-(e)s**.

a life — lives	a shelf — shelves
a knife — knives	a scarf — scarves

Деякі іменники утворюють множину не за правилами. Їх слід запам'ятати.

a man — men	a foot — feet
a woman — women	a mouse — mice
a child — children	a tooth — teeth

§ 2. Відмінок (The Case)

В англійській мові іменник має два відмінки: загальний (the Common Case) і присвійний (the Possessive Case).

Загальний відмінок не має спеціальних відмінкових закінчень. Зв'язок іменника у загальному відмінку з іншими словами виражається прийменниками і місцем у реченні. Так, іменник, що стоїть перед присудком, є підметом, а після присудка — прямим додатком.

The teacher asks the pupil.	Учитель запитує учня.
The pupil asks the teacher.	Учень запитує вчителя.

Різні зв'язки іменника, що відповідають непрямим відмінкам в українській мові, визначаються за допомогою прийменників.

The boy gave the book to his brother.	Хлопець дав книжку своєму братові (давальний відмінок).

The streets of the city were wide.	Вулиці міста були широкі (родовий відмінок).

He wrote with a pencil.	Він писав олівцем (орудний відмінок).

Присвійний відмінок іменників в однині утворюється додаванням закінчення -'s (тобто апострофа і букви s), яке вимовляється за тими самими правилами, що й закінчення множини іменників (див. § 1).

the student's book	книжка студента
the boy's ball	м'яч хлопчика
the horse's leg	нога коня

Присвійний відмінок іменників у множині утворюється додаванням апострофа.

the students' books	книжки студентів
the girls' balls	м'ячі дівчаток

Якщо іменник у множині не закінчується на -s, то його присвійний відмінок утворюється так само, як в однині, тобто додаванням -'s.

the children's toys	дитячі іграшки
the men's deeds	вчинки чоловіків

Присвійний відмінок виражає належність предмета якійсь особі. Інколи форму присвійного відмінка можуть набувати іменники, що означають:

а) назви країн, міст, суден.

Kyiv's theatres	театри Києва
the Petro Sahaidachnyi's crew	команда корабля «Петро Сагайдачний»

б) час і відстань.

a mile's distance
three years' work

відстань в одну милю
трирічна праця

в) збірні поняття типу **government, party, army, family, society.**

the family's traditions
the government's decision

сімейні традиції
постанова уряду

Замість присвійного відмінка для вираження належності може вживатись іменник з прийменником **of.**

my friend's sister
the sister of my friend

}

сестра мого друга

АРТИКЛЬ (THE ARTICLE)

§ 3. Форми артиклів і загальні правила їх уживання

В англійській мові перед іменниками вживається особливе службове слово — артикль: означений **the** і неозначений **a (an).**

Форма неозначеного артикля **a** вживається перед іменниками, що починаються з приголосного звука, а форма **an** — перед іменниками, що починаються з голосного.

Звичайно артикль ставиться перед іменниками, але якщо іменник має одне або кілька означень, то артикль ставиться перед ними:

a book, an interesting book, an interesting new book

Неозначений артикль походить від числівника **one**, тому він уживається, як правило, із злічуваними іменниками в однині. Неозначений артикль вживається, коли називають будь-який предмет з усього класу однорідних.

Give me a pencil, please.

Дай(те) мені, будь ласка, олівець.

(Тут артикль означає, що мовця задовольняє будь-який олівець, а не конкретний.)

Якщо перед іменником в однині вживається неозначений артикль, то в множині він відсутній (нульовий артикль):

There is a table in the room.

There are tables in the room.

Означений артикль походить від вказівного займенника **that** і показує, що певний предмет виділяється з групи однорідних.

Give me the pencil, please.

Дай мені, будь ласка, олівець.

(Йдеться про якийсь певний олівець: той, що в руках у співрозмовника; той, що лежить на столі тощо.) Артикль у цьому разі можна замінити вказівним займенником **this** або **that**.

Це загальні правила вживання артиклів. Існує багато спеціальних правил, окремі з яких наведено нижче.

§ 4. Вживання артикля з власними назвами

З означеним артиклем вживаються:

а) назви країн, що складаються із загальної назви та означального слова, що стоїть перед нею.

the United States of America, the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland

б) назви морів, океанів, річок, пустель та гірських хребтів.

the Atlantic Ocean, the Black Sea, the Dnipro, the Desna, the Alps, the Sahara

Артикль не вживається перед:

а) прізвищами та іменами людей, а також кличками тварин.

Petrenko, Mykola, Victor, Mukhtar, Pussy, Murka

Примітка. Якщо перед прізвищем у множині стоїть означений артикль, то це означає, що йдеться про всіх членів сім'ї.

the Kovalenkos   Коваленки

the Tymchenkos   Тимченки

б) назвами континентів, країн, міст, сіл.

Europe, Ukraine, Poland, Lutsk, Dobre

Винятки:

the Crimea, the Netherlands, the Philippines, the Caucasus

§ 5. Відсутність артикля перед загальними назвами

Артикль не вживається:

а) якщо перед іменником стоїть присвійний, вказівний, питальний займенник або неозначені займенники **some, any, no, each, every**.

my brother, his book, this house, that street, some pupils, no books, each pupil, every day

What book is on the table?

б) перед іменником-звертанням.

What are you reading, girls?

Come here, boys.

в) якщо після іменника стоїть кількісний числівник у значенні порядкового.

lesson twenty
page thirty-five

двадцятий урок
тридцять п'ята сторінка

ПРИКМЕТНИК (THE ADJECTIVE)

§ 6. Ступені порівняння прикметників

В англійській мові прикметники не змінюються ні за родами, ні за числами, ні за відмінками. Вони змінюються лише за ступенями порівняння. Якісні прикметники мають основну форму (the positive degree), вищий ступінь порівняння (the comparative degree) і найвищий (the superlative degree).

Форми вищого і найвищого ступенів порівняння прикметників можуть бути, як і в українській мові, простими і складеними.

Прості форми ступенів порівняння утворюються додаванням до основної форми закінчення *-er* у вищому ступені та *-est* — у найвищому.

short — shorter — shortest
cold — colder — coldest

Складені форми утворюються за допомогою слів *more* *більш* для вищого і *most* *найбільш* для найвищого ступеня. Основна форма прикметника не змінюється.

difficult — more difficult — most difficult
active — more active — most active

В англійській мові прості форми ступенів порівняння мають:
а) усі односкладові прикметники.

deep — deeper — deepest

б) двоскладові прикметники, що закінчуються на *-y*, *-er*, *-le*, *-ow*.

easy — easier — easiest
clever — cleverer — cleverest
simple — simpler — simplest
narrow — narrower — narrowest

в) двоскладові прикметники з наголосом на другому складі.
polite — politer — politest

Складені форми ступенів порівняння мають усі багатоскладові прикметники і двоскладові з наголосом на першому складі, крім тих, що закінчуються на *-y*, *-er*, *-le*, *-ow*.

interesting — more interesting — most interesting

famous — more famous — most famous

Примітка. Ступені порівняння деяких прикметників в англійській мові, як і в українській, утворюються від інших коренів.

good — better — best

little — less — least

bad — worse — worst

much/many — more — most

При утворенні простих форм ступенів порівняння дотримуються таких правил орфографії:

а) якщо прикметник закінчується на -е, то перед закінченнями -er, -est воно випадає.

large — larg-er — larg-est

brave — brav-er — brav-est

б) в односкладових прикметниках перед закінченнями -er, -est кінцева приголосна подвоюється, якщо перед нею стоїть короткий голосний звук.

big — bigger — biggest

hot — hotter — hottest

в) якщо прикметник закінчується на букву -у з попередньою приголосною, то перед -er, -est у змінюється на і.

busy — busier — busiest

dirty — dirtier — dirtiest

ЧИСЛІВНИК (THE NUMERAL)

В англійській мові числівники поділяються на кількісні (cardinal numerals) і порядкові (ordinal numerals).

§ 7. Кількісні числівники

Основою всіх числівників є числівники першого десятка. За способом творення числівники поділяються на прості, похідні та складені.

Прості: one, two, three, four, five, six, seven, eight, nine, ten, eleven, twelve, a (one) hundred, a (one) thousand, a (one) million.

Похідні числівники утворюються за допомогою:

а) суфікса -teen (від 13 до 19): thirteen, fourteen, fifteen, sixteen, seventeen, eighteen, nineteen;

б) суфікса -ty (від 20 до 90): twenty, thirty, forty, fifty, seventy, ninety.

Примітка. Зверніть увагу на написання деяких похідних числівників.

two [tu:]	—	twelve [twelv]	—	twenty ['twenti]
three [θri:]	—	thirteen ['θə:'ti:n]	—	thirty ['θə:ti]
four [fɔ:]	—	fourteen ['fɔ:'ti:n]	—	forty ['fɔ:ti]
five [faɪv]	—	fifteen ['fɪf'ti:n]	—	fifty ['fɪfti]
eight [eɪt]	—	eighteen ['eɪ'ti:n]	—	eighty ['eɪti]

Складені числівники утворюються сполученням простих числівників: 33 — thirty-three; 125 — one hundred and twenty-five; 7,000 — seven thousand; 2,000,369 — two million three hundred and sixty-nine.

Зверніть увагу:

1. Якщо перед числівниками **hundred, thousand, million** стоїть інший числівник, то вони у множині не мають закінчення -s: five million, three thousand, six hundred.

Якщо ж ці числівники вживаються як іменники, тобто коли перед ними немає інших числівників, вони приймають у множині закінчення -s. У цьому разі після них стоїть іменник з прийменником **of**: **hundreds of pupils сотні учнів; millions of workers мільйони робітників.**

2. В англійській мові, на відміну від української, кожні три розряди багатоцифрових чисел відокремлюються комою, а не крапкою.

3,327,834; 853,425,103.

Крапкою відокремлюється ціле число в десяткових дробах (див. § 9).

3. Дати позначаються кількісними числівниками:

1987 рік — nineteen hundred and eighty-seven або nineteen eighty-seven (в усному мовленні)

§ 8. Порядкові числівники

Порядкові числівники, за винятком перших трьох, утворюються з відповідних кількісних додаванням суфікса **-th**.

1st — first	11th — eleventh
2nd — second	12th — twelfth
3rd — third	13th — thirteenth
4th — fourth	20th — twentieth
5th — fifth	21st — twenty-first
6th — sixth	30th — thirtieth
7th — seventh	100th — hundredth
8th — eighth	101th — hundred and first
9th — ninth	
10th — tenth	

Число місяця позначається порядковим числівником з означеним артиклем. Числівник ставиться або перед назвою місяця з прийменником **of**, або після неї без прийменника.

the 9th of May, 1997 — the ninth of May, nineteen ninety-seven

May 9th 1997 — May the ninth, nineteen ninety-seven

§ 9. Дробові числівники

У простих дробах чисельником є кількісний числівник, а знаменником — порядковий. Якщо чисельник більший від

одиниці, то знаменник має закінчення -s. Між цілою і дробовою частинами вживається сполучник **and**.

$1/2$ — a (one) half; $\frac{2}{3}$ — two thirds; $2\frac{1}{3}$ — two and one third;
 $1/3$ — a (one) third; $\frac{5}{6}$ — five sixths; $3\frac{2}{5}$ — three and two fifths.

У десяткових дробах ціла частина відокремлюється від дробової не комою, а крапкою, яка читається **point**. Нуль читається **nought** [nɔ:t] (або **zero** ['ziərou] у США). Якщо число цілих дорівнює нулю, воно часто не читається. Кожна цифра як цілої, так і дробової частини десяткового дробу читається окремо.

0.1 — nought point one або point one

2.37 — two point three seven

25.01 — twenty-five point nought one або two five point nought one

ЗАЙМЕННИК (THE PRONOUN)

§ 10. Особові займенники (Personal Pronouns)

Особові займенники мають два відмінки: називний і об'єктний.

Називний відмінок	Об'єктний відмінок
I — я	me — мене, мені
you — ти	you — тебе, тобі
he — він	him — його, йому
she — вона	her — її, їй
it — воно (він, вона)	it — його, йому, її, їй
we — ми	us — нас, нам
you — ви	you — вас, вам
they — вони	them — їх, їм

Особові займенники в називному відмінку виконують функцію підмета.

I (he, she, we, you, they) saw that film.

Особові займенники в об'єктному відмінку виконують функцію додатка. Після прийменників особові займенники вживаються лише у формі об'єктного відмінка. Українською мовою об'єктний відмінок перекладається різними непрямыми відмінками з прийменниками і без них.

He gave me an interesting book. Він дав мені цікаву книжку.

He showed the picture to her.   Він показав їй картину.

Займенник *it* замінює іменники — назви неістот, тварин, а також іменник *baby* немовля. Українською мовою особовий займенник *it* залежно від роду відповідного іменника перекладається словами **він, вона, воно**.

The pencil is on the table.	Олівець на столі.
It is red.	Він червоний.
The book is on the shelf.	Книжка на полиці.
It is interesting.	Вона цікава.
The window is big.	Вікно велике.
It is opened.	Воно відчинене.

Займенник *it* вживається замість назв тварин, якщо їх стать для мовця невідома або не має значення.

The cat is under the table.	Кішка під столом.
It is eating.	Вона їсть.

§ 11. Присвійні займенники (Possessive Pronouns)

Присвійні займенники мають дві форми: залежну (conjоint), яка вживається лише як означення до іменника, і незалежну (absolute), яка вживається самотійно, тобто без іменника.

Особові займенники	Присвійні займенники		Переклад присвійних займенників
	залежна форма	незалежна форма	
I	my	mine	мій, моя, моє, мої
he	his	his	його (чоловічий рід)
she	her	hers	її
it	its	its	його (середній рід), її
we	our	ours	наш, наша, наше, наші
you	your	yours	ваш, ваша, ваше, ваші
they	their	theirs	твій, твоя, твоє, твої їхній, їхня, їхнє, їхні

This is my book.	Це моя книжка.
This book is mine.	Ця книжка моя.
Whose book is this?	Чия це книжка?
It is my book.	Це моя книжка.
It is mine.	Вона моя.
It is not my book, it is hers.	Це не моя книжка, а її.
Take my book and give me yours.	Візьми мою книжку і дай мені свою.

В англійській мові нема такого присвійного займенника, що відповідав би українському займеннику **свій**. Останній перекладається англійською мовою різними присвійними займенниками залежно від особи, якої він стосується.

Я читаю свою книжку.

I read my book.

Ти читаєш свою книжку.

You read your book.

Вона пише своїм олівцем.

She writes with her pencil.

Ми любимо свою школу.

We like our school.

Вони люблять свою вулицю.

They like their street.

§ 12. Неозначені займенники (Indefinite Pronouns)

До неозначених займенників належать **some, any, one**, а також похідні від них **somebody, something, anybody, anything, someone**.

Займенник **some** перед злічуваними іменниками у множині означає *кілька, деякі, одні, інші*.

There are some books on the table.

На столі кілька книжок.

He asked some questions.

Він поставив кілька запитань.

Перед злічуваними іменниками в однині **some** означає *якийсь, який-небудь*.

I read it in some book.

Я прочитав це в якійсь книжці.

Перед незлічуваними іменниками **some** означає *деяка кількість* і українською мовою не перекладається.

He bought some butter.

Він купив масла.

Займенник **any** означає *який-небудь, всякий, скільки-небудь*. Українською мовою він звичайно не перекладається.

Are there any books there?

Там є книжки?

You can see it in any classroom.

Ви можете побачити це класній кімнаті.

Займенники **somebody, someone** *хтось, хто-небудь*; **something** *щось, що-небудь*; **anybody, anyone** *хто-небудь*; **anything** *що-небудь* вживаються у загальному і присвійному відмінках.

Somebody came in.

Хтось зайшов.

Is there anybody here?

Чи є тут хто-небудь?

Somebody's book was on the table.

Чиясь книжка лежала на столі.

Займенники **some, somebody, something** вживаються у стверджувальних реченнях, спеціальних та загальних запитаннях, що виражають пропозицію або прохання.

I have brought you something.	Я вам щось приніс.
Why have some pupils gone home?	Чому деякі учні пішли додому?
Will someone help me?	Хто-небудь мені допоможе?

Займенники **any, anybody, anyone, anything** вживаються в загальних запитаннях і в заперечних реченнях.

I don't see anything.	Я нічого не бачу.
Is there anybody in the room?	Чи є хтось у кімнаті?

ДІЄСЛОВО (THE VERB)

§ 13. Поняття про систему часових форм дієслова

Дієслово в англійській мові має особові і неособові форми.

Особові форми дієслова виражають дію із зазначенням особи, числа, способу, часу і стану. До особових належать форми дієслова у трьох особах однини і множини в усіх часах активного і пасивного стану в дійсному, умовному і наказовому способах. Ці форми у реченні виконують функції присудка.

Неособові форми дієслова виражають дію без зазначення особи, числа, способу і не мають звичайних дієслівних часових форм. Вони не бувають присудком у реченні, а виконують функції інших членів речення. До неособових форм дієслова належать інфінітив (the Infinitive), герундій (the Gerund) і дієприкметник (the Participle).

Дієслова в англійській мові мають чотири основні форми:

I — інфінітив (the Infinitive); II — минулий неозначений час (the Past Indefinite); III — дієприкметник минулого часу (the Past Participle); IV — дієприкметник теперішнього часу (the Present Participle).

За способом творення Past Indefinite і Past Participle дієслова поділяються на правильні і неправильні.

Правильні дієслова утворюють форму минулого неозначеного часу (the Past Indefinite) і форму дієприкметника минулого часу (the Past Participle) додаванням у всіх особах закінчення **-ed** до інфінітива.

I	II	III
to work	worked	worked
to stay	stayed	stayed
to dry	dried	dried

Неправильні дієслова утворюють другу і третю форми особливими способами, і їх необхідно запам'ятати (див. с. 174—177).

to begin	began	begun
to go	went	gone

ДІЙСНИЙ СПОСІБ (THE INDICATIVE MOOD)

АКТИВНИЙ СТАН (THE ACTIVE VOICE)

Неозначені часи (*Indefinite Tenses*)

§ 14. Поняття про неозначені часи

Часи групи *Indefinite* виражають дію в теперішньому часі, минулому або майбутньому без зазначення її характеру, тривалості, співвіднесеності з іншою дією.

§ 15. Утворення теперішнього неозначеного часу (*Present Indefinite Tense*)

Ствердна форма дієслова в *Present Indefinite* в усіх особах однини і множини, крім третьої особи однини, збігається з інфінітивом без частки *to*. У третій особі однини до інфінітива додається закінчення *-(e)s*.

I read		books every day.
You read		
He (she) reads		
We (they) read		

Закінчення *-s* після глухих приголосних вимовляється як звук [s], а після дзвінких приголосних і голосних — як [z].

[s]	[z]	[z]
He speaks.	He gives.	He sees.
He wants.	He reads.	He stays.

Якщо дієслова закінчуються на *-s, -sh, -ss, -ch, -tch, -x* (тобто на свистячі і шиплячі приголосні), то в третій особі однини до них додається закінчення *-es*, яке вимовляється як [ɪz].

to wash — he washes
to dress — he dresses
to watch — he watches

У дієсловах, що закінчуються на *-y* з попередньою приголосною, перед закінченням *-es* буква *y* змінюється на *i*.

to cry — he cries
to fly — he flies

Якщо перед *y* стоїть голосна, то до дієслова додається лише закінчення *-s*.

to pay — he pays
to play — he plays

Дієслова **to go** і **to do** мають у третій особі однини закінчення **-es**.

He goes.

He does.

Дієслово **to have** має в третій особі однини форму **has**.
Дієслово **to be** в Present Indefinite має такі форми.

I am
You are
He (she, it) is

We		are
You		
They		

Дієслова **can**, **must**, **may** в усіх особах однини і множини мають однакову форму.

I must go home.

He must read this book.

He may come in.

Я повинен іти додому.

Він повинен прочитати цю книжку.

Він може зайти. (Йому дозволено зайти.)

Питальна форма Present Indefinite утворюється з допоміжного дієслова **to do** в Present Indefinite та інфінітива основного дієслова без частки **to**. Допоміжне дієслово **do (does)** ставиться перед підметом.

Do I work?

Do you work?

Does he (she, it) work?

Do we work?

Do you work?

Do they work?

Питальна форма дієслів **to be**, **must**, **can** і **may** утворюється без допоміжного дієслова.

Is the book on the table?

May I come in?

Книжка на столі?

Можна увійти?

Дієслово **to have** як повнозначне утворює питальну форму як з допоміжним дієсловом **to do**, так і без нього.

Do you have this book?

Have you this book?

У тебе є ця книжка?

Заперечна форма Present Indefinite утворюється з допоміжного дієслова **to do** у Present Indefinite, заперечної частки **not** та інфінітива основного дієслова без частки **to**.

I do not work.

You do not work.

He /she/ it | does not work.

We

You

They

| do not work.

В усному мовленні замість **do not** і **does not** вживаються скорочені форми **don't** і **doesn't**.

I don't know.
He doesn't know.

Я не знаю.
Він не знає.

§ 16. Вживання Present Indefinite Tense

Present Indefinite вживається для вираження звичайної, постійної дії, яка відбувається взагалі, а не в момент мовлення.

He lives in Kyiv.	Він живе в Києві.
He comes here at six o'clock.	Він приходить сюди о шостій годині.
She speaks English well.	Вона добре розмовляє англійською мовою.

З дієсловами *to see, to know, to hear, to feel, to want, to like, to understand* та деякими іншими Present Indefinite вживається для вираження дії, що відбувається в момент мовлення.

I see a book on the table.	Я бачу книжку на столі.

Present Indefinite вживається також для вираження майбутньої дії в підрядних реченнях умови й часу, які вводяться сполучниками *if якщо; when коли; after після того як; before перш ніж; till, untill поки не* та ін. В українській мові у відповідних підрядних реченнях вживається майбутній час.

If he comes, I shall give him this book.	Якщо він прийде, я дам йому цю книжку.
I shall go home, when I read this book.	Я піду додому, коли прочитаю цю книжку.
I shall wait for him until he returns.	Я буду чекати на нього, поки він не повернеться.

§ 17. Утворення Past Indefinite

Ствердна форма Past Indefinite правильних дієслів утворюється додаванням закінчення *-ed* до інфінітива без частки *to*.

I		worked yesterday.
You		
He (she, it)		
We		
They		

Дієслова, що закінчуються в інфінітиві буквою *-e*, втрачають її перед закінченням *-ed*.

to live — lived
to like — liked

Дієслова, що закінчуються в інфінітиві буквою *-u*, якій передуює приголосна, змінюють *u* на *i*.

Закінчення **-ed** вимовляється так:

[t] — після глухих приголосних, крім t.

to help — helped
to look — looked
to work — worked

[d] — після дзвінких приголосних, крім d, і після голосних.

to open — opened
to learn — learned
to play — played

[ɪd] — після приголосних t і d.

to want — wanted
to land — landed

Форми Past Indefinite неправильних дієслів необхідно запам'ятати (*див. таблицю неправильних дієслів на с. 174*).

Як правильні, так і неправильні дієслова в Past Indefinite мають однакову форму для всіх осіб однини і множини.

I	
You	
He (she)	went home.
We	
They	

Виняток становить дієслово to be.

I		We	
He		You	were
She	was	They	
It			

Питальна і заперечна форми Past Indefinite утворюються за тими ж правилами, що й Present Indefinite (*див. § 15*), але допоміжне дієслово to do має в Past Indefinite форму did в усіх особах.

I did not go to school yesterday.   Я вчора не ходив до школи.

Did you speak English at the last lesson?   Ви говорили англійською мовою на останньому уроці?

What did he do in the morning?   Що він робив уранці?

§ 18. Вживання Past Indefinite

Past Indefinite вживається для вираження дії, що відбулась або відбувалась у минулому і не пов'язана з теперішнім моментом мовлення. Past Indefinite — типова форма для опису минулих

подій. Українською мовою він перекладається минулим часом доконаного або недоконаного виду залежно від змісту речення.

Past Indefinite часто вживається з обставинними словами або словосполученнями **yesterday** *учора*; **last week** *минулого тижня*; **last year** *торік*; **last summer** *минулого літа*; **the other day** *нещодавно, цими днями* та ін.

I saw him last week.

Я бачив його минулого тижня.

He lived in Kyiv last year.

Він жив у Києві минулого року.

I spoke to him on Sunday.

Я говорив з ним у неділю.

He came at five o'clock.

Він прийшов о п'ятій годині

Past Indefinite вживається також для вираження ряду послідовних або повторюваних дій у минулому.

He got up, did his morning exercises, made his bed, washed and had breakfast.

I saw him every day.

§ 19. Утворення та вживання Future Indefinite

Future Indefinite утворюється з допоміжних дієслів **shall** (для першої особи однини і множини) і **will** (для другої і третьої осіб однини і множини) та інфінітива основного дієслова без частки **to**. Допоміжне дієслово **will** може вживатись і для утворення першої особи однини і множини.

Питальна й заперечна форми Future Indefinite утворюються за тими самими правилами, що й Present і Past Indefinite, але замість допоміжних дієслів **do, does, did** вживають **shall** або **will**.

Ствердна форма

I shall/will (I'll) read.

We shall/will (we'll) read.

You will (you'll) read.

You will (you'll) read.

He will (he'll) read.

She will (she'll) read.

They will (they'll) read.

It will (it'll) read.

Питальна форма

Shall/will I read?

Shall/will we read?

Will you read?

Will you read?

Will he/she/it read?

Will they read?

Заперечна форма

I shall not (shan't) read./

We shall not (shan't) read./

I will not (won't) read.

We will not (won't) read.

You will not (won't) read.

You will not (won't) read.

He/she/it **will not (won't)**
read.

They **will not (won't) read.**

Future Indefinite вживається для вираження постійної або повторюваної дії, що відбудеться в майбутньому. При цьому часто вживаються такі обставинні слова: *tomorrow завтра; next week наступного тижня; next month наступного місяця; next year наступного року і т. п.*

I shall go to the theatre to-morrow.

Я завтра піду до театру.

We shall write letters every week.

Ми будемо щотижня писати листи.

У підрядних реченнях часу й умови форми майбутнього часу не вживаються. Для вираження майбутньої дії в таких реченнях вживаються форми Present Indefinite (див. § 16).

I shall write a letter if I have time.

Я напишу листа, якщо матиму час.

When he comes, I shall give him the book.

Коли він прийде, я дам йому книжку.

§ 20. Утворення і вживання майбутнього неозначеного часу в минулому (Future Indefinite-in-the-Past)

Future Indefinite-in-the-Past утворюється з допоміжних дієслів **should** (для першої особи однини і множини) і **would** (для другої та третьої осіб множини) та інфінітива основного дієслова без частки **to**.

I **should** work.

We **should** work.

You **would** work.

You **would** work.

He/she/it **would** work.

They **would** work.

Питальна й заперечна форми утворюються за загальними правилами.

Should we write?

She would not write.

Future Indefinite-in-the-Past виражає дію, яка є майбутньою з точки зору якогось минулого моменту, в той час як Future Indefinite виражає дію, що відбудеться в майбутньому стосовно моменту мовлення.

Future Indefinite

Future Indefinite-in-the-Past

I shall write a letter tomorrow.

The teacher said that we should write a dictation tomorrow.

Я напишу завтра листа.

You will write a letter
tomorrow.
Ти завтра напишеш листа.

Учитель сказав, що ми зав-
тра будемо писати диктант.
You said that you would write
a letter tomorrow.
Ти сказав, що завтра напи-
шеш листа.

Українською мовою Future Indefinite-in-the-Past, як і Future Indefinite, перекладається майбутнім часом.

Тривалі часи (Continuous Tenses)

§ 21. Поняття про тривалі часи

Часи групи Continuous вживаються для вираження дії як процесу, тобто дії, що триває в момент мовлення або в теперішній період часу (Present Continuous), тривала в якийсь момент або період часу в минулому (Past Continuous), триватиме в певний момент або період часу в майбутньому (Future Continuous).

Тривалі часи утворюються з допоміжного дієслова **to be** у відповідній часовій формі (Present, Past, Future) та дієприкметника теперішнього часу (Present Participle) основного дієслова.

Present Participle утворюється додаванням закінчення **-ing** до інфінітива основного дієслова без частки **to**.

Дієслова, що закінчуються в інфінітиві на **-e**, втрачають його перед закінченням **-ing**.

to give — giving
to make — making

У дієсловах, що закінчуються в інфінітиві на приголосну з попередньою короткою наголошеною голосною, перед закінченням **-ing** кінцева приголосна подвоюється.

to run — running
to sit — sitting
to begin — beginning

Якщо дієслово закінчується буквосполученням **-ie**, то перед закінченням **-ing** **ie** змінюється на **y**.

to lie — lying   to tie — tying

§ 22. Утворення і вживання теперішнього тривалого часу (Present Continuous)

Present Continuous вживається для вираження тривалої дії, що відбувається в момент мовлення. Наявність слів, що позначають момент мовлення (**now** зараз; **at this moment** у цей

момент) не обов'язкова, оскільки сама форма вказує, що дія відбувається в момент мовлення.

Потрібно чітко розрізняти вживання Present Continuous і Present Indefinite.

I am reading a book.

Я читаю книжку (зараз).

I read books in the evening.

Увечері я читаю книжки (звичайно).

У Present Continuous не вживаються дієслова to see, to know, to hear, to feel, to want, to like, to understand та деякі інші.

Ствердна форма Present Continuous утворюється з допоміжного дієслова to be в Present Indefinite (am, is, are) і Present Participle основного дієслова.

I am doing my lessons now.

Я зараз готую уроки.

She is cleaning her room now.

Вона зараз прибирає кімнату.

He is speaking over the telephone.

Він розмовляє по телефону.

We are watching TV now.

Ми зараз дивимося телевізор.

You are sitting at the desk now.

Ти зараз сидиш за партою.

They are dancing now.

Вони зараз танцюють.

Для утворення заперечної форми після допоміжного дієслова (am, is, are) ставиться частка not.

I am not reading now.

Я зараз не читаю.

He (she) is not writing now.

Він (вона) зараз не пише.

You are not watching TV now.

Ви зараз не дивитесь телевізор.

We are not eating now.

Ми не їмо зараз.

They are not speaking now.

Вони зараз не розмовляють.

Для утворення питальної форми допоміжне дієслово (am, is, are) ставиться перед підметом.

Am I asking?

Я запитую?

Are you reading?

Ти читаєш?

Is he (she) answering now?

Він (вона) зараз відповідає?

Are we dancing?

Ми танцюємо?

Are they speaking over the telephone now?

Вони зараз розмовляють по телефону?

У коротких відповідях після yes або no вживається лише допоміжне дієслово.

— Is Taras doing his lessons now?

— Yes, he is. (No, he isn't.)

— Are the children writing a dictation now?

— Yes, they are. (No, they aren't.)

§ 23. Утворення і вживання минулого тривалого часу (Past Continuous)

Форми Past Continuous утворюються аналогічно до форм Present Continuous, але допоміжне дієслово **to be** ставиться у Past Indefinite (**was, were**).

Ствердна форма

I		We	
He	was writing.	You	were writing.
She		They	

Заперечна форма

I (he, she) was not writing at that moment. We (you, they) were not standing when he came in.

Past Continuous вживається для вираження дії, що тривала в певний момент у минулому. Цей момент звичайно позначається обставинними словосполученнями типу **at that moment у той момент, at that time у той час, at 7 o'clock yesterday вчора о 7-й годині** або підрядними реченнями з дієсловом-присудком у Past Indefinite.

He was doing his lessons at that time. У той час він готував уроки.

They were doing their lessons when I came in. Вони готували уроки, коли я увійшов.

Питальна форма

- **Was he (she) speaking at that time?**
- **No, he (she) wasn't./Yes, he (she) was.**
- **Were they speaking English at that moment?**
- **Yes, they were./No, they weren't.**

Доконані часи (*Perfect Tenses*)

§ 24. Поняття про доконані часи

Часи групи Perfect виражають дію, що відбулася до певного моменту або періоду в теперішньому (Present Perfect), минулому (Past Perfect) чи майбутньому (Future Perfect) часах.

Доконані часи звичайно виражають наявність якогось результату дії, зв'язок її з наступними подіями.

Доконані часи утворюються з допоміжного дієслова **to have** у відповідній часовій формі і дієприкметника минулого часу (Past Participle) основного дієслова.

Past Participle правильних дієслів збігається з формою Past Indefinite, а Past Participle неправильних дієслів потрібно запам'ятати (*див. таблицю на с. 174*)

§ 25. Утворення і вживання Present Perfect

Ствердна форма Present Perfect утворюється з допоміжного дієслова **to have** у Present Indefinite (**have, has**) і Past Participle основного дієслова.

I have locked the door.

Я замкнув двері.

He has already opened the window.

Він уже відчинив вікно.

They have just arrived.

Вони щойно приїхали.

Для утворення заперечної форми Present Perfect після допоміжного дієслова **have (has)** ставиться частка **not**.

You haven't shown me this picture yet.

Ви ще не показали мені цю картину.

I have not been to Lutsk.

Я не був у Луцьку.

My friend has not arrived today.

Мій друг не приїхав сьогодні.

You haven't changed much.

Ти не дуже змінився.

Для утворення питальної форми Present Perfect допоміжне дієслово **have (has)** ставиться перед підметом. У коротких відповідях після займенника вживається лише допоміжне дієслово.

Have you ever lived in a town?

Ти коли-небудь жив у місті?

No, I haven't.

Ні.

Have you read any English book lately?

Ти прочитав останнім часом яку-небудь книжку англійською мовою?

Yes, I have.

Так.

Present Perfect вживається для вираження дії, що відбулась у минулому, але пов'язана результатом з теперішнім, тобто з моментом мовлення.

I have read the book.

Я прочитав книжку. (результат — книжка прочитана)

Present Perfect вживається без зазначення часу виконання дії, тому що в центрі уваги результат дії, а не час її перебігу, або з прислівниками неозначеного часу і частотності, такими, як **ever коли-небудь, never ніколи, often часто, seldom рідко, already вже, just щойно, always завжди, yet усе ще** (у заперечних реченнях).

Present Perfect перекладається українською мовою, як правило, минулим часом доконаного виду, і лише зрідка — недоконаного.

§ 26. Утворення і вживання Past Perfect

Past Perfect утворюється з допоміжного дієслова **to have** у Past Indefinite (**had**) і Past Participle основного дієслова.

I had read the book by six o'clock.	Я (вже) прочитав книжку до шостої години.
I had not written the letter by Saturday.	До суботи я ще не написав цього листа.
Had you written the letter by six o'clock?	Ти (вже) написав листа до шостої години?
I had done my homework when he came in.	Я (вже) виконав своє домашнє завдання, коли він увійшов.

Past Perfect вживається для вираження минулої дії, яка вже відбулася до певного моменту або іншої дії в минулому. Цей момент може позначатися такими словосполученнями: *by five o'clock до п'ятої години*, *by Sunday до неділі*, *by that time до того часу*, *by the first of October до першого жовтня* тощо.

ПАСИВНИЙ СТАН (THE PASSIVE VOICE)

§ 27. Поняття про пасивний стан

Якщо підмет означає особу або предмет, на які спрямовано дію іншої особи або предмета, то дієслово-присудок вживається в пасивному стані.

Усі часові форми пасивного стану утворюються з допоміжного дієслова **to be** у відповідному часі і Past Participle основного дієслова.

The teacher read the book yesterday.	Учитель читав книжку вчора.
The book was read by the teacher yesterday.	Книжка була прочитана вчителем учора.

Present Indefinite Passive

She is invited to school.	Її запрошують до школи.
She is not invited to school.	Її не запрошують до школи.
Is she invited to school?	Чи її запрошують до школи?

Past Indefinite Passive

The article was translated into English.	Стаття була перекладена англійською мовою.
The article was not translated into English.	Стаття не була перекладена англійською мовою.
Was the article translated into English?	Чи була стаття перекладена англійською мовою?

Таблиця часових форм дієслова в англійській мові

	Активний стан			Пасивний стан	
	<i>Indefinite</i>	<i>Continuous</i>	<i>Perfect</i>	<i>Indefinite</i>	<i>Perfect</i>
<i>Present</i>	I write letters every day. Я пишу листи щодня.	I am writing a letter now. Я зараз пишу листа.	I have written the letter. Я написав листа.	The letter is written. Листа пишуть. Лист пишеться. Листа написано.	The letter has been written. Листа написали. Листа написано.
<i>Past</i>	I wrote a letter yesterday. Я писав (написав) листа учора.	I was writing a letter at five o'clock. Я писав листа о п'ятій годині.	I had written the letter by five o'clock. Я (вже) написав листа до п'ятої години.	The letter was written. Листа писали. Лист писався. Лист був написаний.	
<i>Future</i>	I shall write a letter tomorrow. Я писатиму (напишу) листа завтра.			The letter will be written. Листа будуть писати. Листа буде написано.	
<i>Future-in-the-Past</i>	I said that I should write a letter to him. Я сказав, що напишу йому листа.				

НАКАЗОВИЙ СПОСІБ (THE IMPERATIVE MOOD)

§ 28. Вживання та утворення наказового способу

Дієслова у наказовому способі виражають спонукання до дії, тобто наказ, прохання, пораду тощо.

Ствердна форма другої особи наказового способу збігається з формою інфінітива, але без частки *to*.

to write — *Write!*
to go — *Go!*

Пиши! Пишіть!
Йди! Йдіть!

Заперечна форма другої особи наказового способу утворюється з допоміжного дієслова *to do*, заперечної частки *not* та інфінітива основного дієслова без *to*. В усному мовленні замість *do not* звичайно вживається скорочена форма *don't*.

Don't (do not) write!
Don't (do not) be late!

Не пиши!/Не пишіть!
Не спізнюйся!/Не спізнюйтесь!

Для утворення форм наказового способу першої і третьої особи однини й множини вживається дієслово *let* у сполученні з відповідним особовим займенником в об'єктному відмінку або іменником у загальному відмінку та інфінітивом основного дієслова без частки *to*.

Let us (let's) read.

Давай(те) почитаємо./Почитаймо.

Let him read.

(Не)хай він почитає.

Let this boy answer.

(Не)хай цей хлопець відповідає.

Заперечна форма першої і третьої особи утворюється за допомогою *don't let (do not let)*.

Don't let him go.

(Не)хай він не йде./Не дозволяй(те) йому йти.

Don't let me go.

Не дозволяй(те) мені йти.

Don't let them speak Ukrainian at an English lesson.

Не дозволяй(те) їм говорити по-українському на уроці англійської мови.

§ 29. Модальні дієслова (Modal Verbs)

До модальних дієслів належать: *can, may, must, need, ought* та деякі інші. Ці дієслова означають не саму дію, а лише ставлення до неї мовця. Вони вживаються в сполученні з інфінітивом іншого дієслова.

Модальні дієслова мають деякі особливості:

1. Не змінюються ні за особами, ні за числами.

2. Не мають форм інфінітива, герундія, дієприкметника, а тому не утворюють складних часових форм — майбутнього часу, тривалих і перфектних часів.

3. Після них інфінітив вживається без частки **to** (за винятком дієслова **ought**).

She may arrive tomorrow. Можливо, вона приїде завтра.

4. Не мають закінчення **-(e)s** у третій особі однини **Present Indefinite**.

5. Утворюють питальну і заперечну форми без допоміжного дієслова **to do**.

У питальній формі модальне дієслово ставиться перед підметом.

May I come in? Можна увійти?

У заперечній формі частка **not** вживається безпосередньо після модального дієслова.

You should not do it. Вам не слід цього робити.

§ 30. Дієслово **can**

Дієслово **can** вживається для вираження фізичної можливості, вміння, здатності виконати дію в теперішньому (**can**) або минулому (**could**) часі.

I can speak English.

Я можу (вмію) говорити англійською мовою.

She cannot (can't) speak Spanish.

Вона не може (не вміє) говорити іспанською мовою.

They could not (couldn't) come last Sunday.

Вони не змогли прийти минулої неділі.

We could come yesterday.

Ми могли прийти вчора.

Can you come to my place?

Ти можеш прийти до мене?

У майбутньому часі замість дієслова **can** вживається словосполучення **to be able to** з інфінітивом.

I shall be able to speak English in a year.

Я зможу говорити англійською мовою через рік.

§ 31. Дієслово **may**

Дієслово **may** у сполученні з інфінітивом основного дієслова вживається для вираження дозволу щось робити.

You may open the window.

Ти можеш відчинити вікно.
(Тобі дозволяють відчинити вікно.)

May I come in?

Можна увійти? (Дозвольте увійти?)

I can open the window, but I may not do it.

Я можу відчинити вікно, але мені не дозволяють цього робити.

He can swim, but he may not do it now because it is cold.

Він може плавати, але зараз йому не дозволяють, тому що холодно.

Дієслово **may** вживається лише у Present Indefinite. Дозвіл або заборону стосовно дії у минулому або майбутньому часі можна виразити за допомогою словосполучень **to be allowed**, **to be permitted**.

We were allowed (permitted) to go home.

Нам дозволили йти додому.

He will be permitted to go to school tomorrow.

Йому дозволять йти до школи завтра.

Форма **might** у значенні минулого часу дійсного способу вживається в основному у підрядних реченнях відповідно до правила узгодження часів.

§ 32. Дієслово **must**

Дієслово **must** виражає необхідність, обов'язок, наказ або категоричне прохання.

I must do this exercise.

Я повинен (мені потрібно) зробити цю вправу.

You must consult a doctor.

Тобі (Вам) потрібно порадитись з лікарем.

You must do it.

Ти повинен (Ви повинні) це зробити.

У заперечних реченнях **must** виражає заборону (*не повинен, не можна*).

You must not go there.

Вам (тобі) не можна йти туди.

Оскільки **must** не має форми минулого часу, замість нього вживається дієслово **to have** у відповідних часових формах з наступним інфінітивом з часткою **to**.

I had to wait for him.

Я повинен був на нього почекати. (Я мав на нього почекати.)

Зверніть увагу на те, що в українській мові дієслово *мати* також може виражати необхідність, обов'язок.

Я маю (повинен) це зробити.	I must (have to) do it.
Я мав це зробити, але не зробив.	I had to do it, but
	I have not done.

§ 33. Дієслово **ought**

Дієслово **ought** у сполученні з інфінітивом основного дієслова виражає моральний обов'язок, бажаність дії. Українською мовою перекладається словами *повинен, слід, слід було*. Після **ought** інфінітив вживається з часткою **to**.

He ought to help his friend.	Він повинен (йому слід було) допомогти своєму другові.
You ought to be more careful.	Вам слід було бути обережнішим.

§ 34. Неособові форми дієслова (Non-Finite Forms of the Verb)

У § 13 зазначалось, що неособові форми дієслова виражають дію без зазначення особи, числа і способу, не мають звичайних дієслівних часових форм, а лише вказують на час, співвіднесений з моментом дії, вираженої дієсловом в особовій формі. Неособові форми дієслова ніколи не бувають присудком у реченні (тому й називаються ще непередикативними), а виконують функції інших членів речення. Це такі форми: інфінітив (the Infinitive), герундій (the Gerund) і дієприкметник (the Participle). Інфінітив вживається для утворення часових форм групи Indefinite (див. § 15–20) та наказового способу (див. § 28).

Дієприкметник теперішнього часу (the Present Participle) вживається для утворення часових форм групи Continuous (див. § 21–23). Дієприкметник минулого часу (the Past Participle) вживається для утворення форм доконаних часів (див. § 24–26) та дієслів пасивного стану (див. § 27). Але неособові форми дієслів мають і самостійні функції. У цьому разі вони поєднують свої дієслівні властивості з властивостями інших частин мови і виконують у реченні їхні синтаксичні функції. Так, інфінітив і герундій, поєднуючи властивості дієслова та іменника, виконують функції іменника, тобто вживаються в ролі підмета, іменної частини присудка, додатка, означення і обставини. Дієприкметники, поєднуючи властивості дієслова і прикметника або прислівника, вживаються в ролі означення і обставини.

To read is useful (інфінітив у ролі підмета).	Читати корисно.
I am fond of reading (герундій у ролі додатка).	Я люблю читати.

The lamp standing on the desk
is new (дієприкметник у ролі
означення).

Лампа, що стоїть на столі,
нова.

She stood there thinking (дієпри-
кметник у ролі обставини).

Вона стояла там задумав-
шись.

Особливості утворення та вживання інфінітива ми розглянемо у наступних параграфах; докладніше з герундієм і дієприкметником ви ознайомитесь в 11-му класі.

§ 35. Утворення форм інфінітива

В англійській мові інфінітив має форми стану, а також часу (на відміну від неозначеної форми дієслова в українській мові). Але часова форма інфінітива, як і інших неособових форм, лише вказує на співвіднесеність з моментом дії, вираженої дієсловом в особовій формі. При цьому форми стану мають лише перехідні дієслова (див. таблицю).

Форми інфінітива	Активний стан	Пасивний стан
<i>Indefinite</i>	to read [ri:d] to go	to be read [red]
<i>Continuous</i>	to be reading to be going	—
<i>Perfect</i>	to have read [red] to have gone	to have been read [red]
<i>Perfect Continuous</i>	to have been reading to have been going	—

Лише форми Indefinite Infinitive активного і пасивного стану мають відповідні форми в українській мові.

to read — читати

to be read — бути прочитаним

to write — писати

to be written — бути написаним

Ці форми, тобто Indefinite Infinitive Active та Indefinite Infinitive Passive — найбільш поширені в англійській мові. Решта форм трапляється рідше і не може перекладатися українською мовою ізольовано, поза реченням.

§ 36. Вживання інфінітива

Інфінітив у реченні може бути:

а) підметом.

To elect and to be elected to

Обирати і бути обраним до

the parliament is the right of every citizen of Ukraine guaranteed by the Constitution.

парламенту — це право кожного громадянина України, гарантоване Конституцією.

б) іменною частиною складеного присудка.

Her desire is to be a student.

Її бажання — стати студенткою.

в) частиною дієслівного складеного присудка з модальними дієсловами та їхніми синонімами.

You must be careful.

Ви повинні бути уважними.

This text must be translated in 1 minute.

Цей текст має бути перекладений за 1 хвилину.

You will have to do this exercise tomorrow.

Ти маєш (повинен) зробити цю вправу завтра.

г) прямим додатком.

We asked him not to go there.

Ми просили його не йти туди.

г) означенням.

I have no wish to be an engineer.

У мене немає бажання бути інженером.

д) обставиною.

He came here to speak to me, not to you.

Він прийшов сюди поговорити зі мною, а не з тобою.

§ 37. Вживання інфінітивної частки to

Інфінітив у більшості випадків вживається з часткою to, яка є його граматичною ознакою. Тому слід запам'ятати найбільш поширені випадки вживання інфінітива без частки to.

Без частки to інфінітив вживається.

а) після модальних дієслів **can, may, must, shall, should, will, would**.

May I come in?

Можна увійти?

You shouldn't have done it.

Вам не варто було цього робити.

Примітка: Після модального дієслова **ought** та синонімів дієслів **to have i to be** у модальному значенні інфінітив вживається з часткою to.

I shall have to go there tomorrow.

Я змушений буду піти туди завтра.

б) після деяких дієслів, що виражають сприймання за до-

помогою органів чуття: **to hear, to see, to feel, to observe, to notice, to perceive.**

I heard him repeat it several times.

Я чув, що він повторював це багато разів.

I saw her come in.

Я бачив, як вона зайшла.

в) після словосполучень **had better, would sooner, would rather** *краще б*.

You had better speak English.

Тобі краще б говорити англійською мовою.

You should better stay at home.

Тобі краще б лишатися вдома.

Якщо в реченні стоять поряд два інфінітиви, поєднані сполучником **and** або **or**, то частка **to** перед другим з них звичайно не вживається.

I asked him to visit me and speak to my brother.

Я попросив його відвідати мене і поговорити з моїм братом.

§ 38. Переклад інфінітива українською мовою

У більшості випадків Indefinite Infinitive перекладається українською мовою неозначеною формою дієслова.

I am glad to see you.

Я радий вас бачити.

You must be there in time.

Вам слід бути там вчасно.

Складні форми інфінітива перекладаються за допомогою особових форм дієслів та підрядних речень:

а) після модальних дієслів **must** і **may** Perfect Infinitive виражає припущення, що дія вже відбулась.

You must have translated this article.

Ви, мабуть, переклали цю статтю.

б) після дієслова **can (cannot)** Perfect Infinitive виражає здивування, сумнів, що дія могла відбутись.

She cannot have done this exercise in three minutes.

Не може бути, щоб вона зробила цю вправу за три хвилини.

в) після модальних дієслів **should, would, could, might, ought** Perfect Infinitive виражає дію, яка мала або могла відбутися, але не відбулась.

You could have helped him.

Ви змогли б йому допомогти.

г) речення типу **I want him to..., I expect her to...** перекладаються додатковим підрядним реченням.

I want her to read this text.

Я хочу, щоб вона переклала цей текст.

I expect him to come here in a minute.

Я очікую, що він прийде сюди через хвилину.

ПРИСЛІВНИК (THE ADVERB)

§ 39. Утворення прислівників

За формою прислівники поділяються на прості, похідні, складні і складені.

Прості: *here тут; there там, туди; now зараз, тепер; soon скоро, незабаром; late пізно; very дуже* тощо.

Похідні: *badly погано; slowly повільно* тощо.

Складні: *somewhere де-небудь, куди-небудь; nowhere ніде, нікуди* тощо.

Складені: *since then з тих пір; till now до цього часу, досі* тощо.

Прислівники можуть утворюватися від прикметників і деяких іменників за допомогою суфікса *-ly*. При цьому кінцева голосна у перед суфіксом *-ly* змінюється на *i*.

happy щасливий — *happily* щасливо

gay веселий — *gaily* весело

day день — *daily* щодня

Деякі прислівники (*fast, loud, long, far, little, much, late, straight, early, daily, weekly, monthly, friendly*) збігаються за формою з прикметниками і відрізняються від них лише за функцією, яку вони виконують у реченні. Прислівники відносяться до дієслова, а прикметники — до іменника.

She went to school early.

Вона рано пішла до школи.

They grew early vegetables.

Вони вирощували ранні овочі.

§ 40. Ступені порівняння прислівників

Прислівники способу дії та деякі інші мають ступені порівняння, які утворюються так само, як ступені порівняння прикметників (див. § 6).

late — *later* — *latest*

attentively — *more attentively* — *most attentively*

Деякі прислівники, як і відповідні прикметники, утворюють ступені порівняння від іншого кореня.

<i>Звичайна (основна) форма</i>	<i>Вищий ступінь</i>	<i>Найвищий ступінь</i>
well — добре	better — краще	best — найкраще
badly — погано	worse — гірше	worst — найгірше
much } — багато	more — більше	most — найбільше
many }		
little — мало	less — менше	least — найменше
far — далеко	farther } — далі	farthest } — якомога
	further }	furthest } — далі

РЕЧЕННЯ (THE SENTENCE)

§ 41. Просте речення (the Simple Sentence)

Залежно від мети висловлювання розрізняють три основні типи речень: розповідні, питальні і спонукальні.

Кожне з них може бути стверджувальним і заперечним.

При певній емоційній забарвленості, що передається інтонацією, будь-яке речення може перетворитися в окличне. Після окличних речень ставиться знак оклику.

Розповідні речення

He reads books every day.	Він читає книжки щодня.
He does not read books every day.	Він не читає книжок щодня.

Питальні речення

Does he read books every day?	Чи читає він книжки щодня?
Does he not (Doesn't he) read books every day?	Хіба він не читає книжок щодня?

Спонукальні речення

Open the book.	Розгорніть книжку.
Do not (Don't) open the book.	Не розгортайте книжку.

Окличні речення

What an interesting book have you brought!	Яку цікаву книжку ви принесли!
How well she sings!	Як гарно вона співає!
Oh, isn't that interesting?!	О, хіба це не цікаво?!
Stand up!	Встань(те)!

§ 42. Розповідні речення (Declarative Sentences)

Для англійської мови характерний сталий порядок слів. Розповідні речення характеризуються прямим порядком

слів. Його зміна може спричинити перекручення змісту речення. При порушенні порядку слів в українській мові звичайно змінюється лише логічний наголос.

The boy caught a fish.

Хлопець упіймав рибу. (Рибу упіймав хлопець.)

A fish caught the boy.

Риба упіймала хлопця.

Для англійської мови звичайним вважається такий порядок слів: підмет, присудок, додаток, обставина.

The boy read a book yesterday.

She saw a film yesterday in the evening.

He wrote a letter last Sunday.

Означення не має постійного місця і може стояти перед будь-яким членом речення, вираженням іменником.

The boy read an interesting book last Sunday.

This interesting book was written by a famous writer.

§ 43. Питальні речення (Interrogative Sentences)

В англійській мові розрізняють чотири типи питальних речень: загальні, спеціальні, роз'єднувальні й альтернативні.

§ 44. Загальні запитання і відповіді на них

У загальних запитаннях допоміжне або модальне дієслово, що входить до присудка, ставиться на початку речення перед підметом. Якщо в складі присудка немає допоміжного або модального дієлова, то перед підметом ставиться допоміжне дієслово **do (does)** або **did**, а після нього — основне дієслово у формі інфінітива без частки **to**. Решта членів речення стоять у такому ж порядку, як і в розповідному реченні.

Присудок ставиться на початку речення, якщо він виражений дієсловами **to be** або **to have**. Проте в сучасній англійській мові спостерігається тенденція вживати допоміжне дієслово **do**, хоча присудок виражений дієсловом **to have**.

Have you a dictionary? = Do you have a dictionary?

На загальні запитання звичайно даються короткі відповіді, що складаються із слів **yes** або **no**, підмета, вираженого відповідним особовим займенником, і допоміжного або модального дієлова, вжитого у запитанні.

У заперечних відповідях частка **not** звичайно зливається з допоміжним або модальним дієсловом.

Do you speak English?	Yes, I do. No, I do not. (No, I don't.)
Is she reading?	Yes, she is. No, she is not. (No, she isn't.)
Will Nick go to school tomorrow?	Yes, he will. No, he will not. (No, he won't.)
Have you read this book?	Yes, I have. No, I have not. (No, I haven't.)
Can you speak English?	Yes, I can. No, I cannot. (No, I can't.)
Will you go to school tomorrow?	Yes, I shall. No, I shall not. (No, I shan't.)

§ 45. Заперечна форма загальних запитань

Слід звернути увагу на заперечну форму загальних запитань, яка утворюється за допомогою частки *not*, що ставиться після підмета перед основним дієсловом. Такі запитання виражають здивування і відповідають українським, що починаються словами *хіба*, *невже*.

Do you not know him?	Невже (Хіба) ти його не зна-
Don't you know him?	єш?

У відповідях на заперечні запитання в українській і англійській мовах вживання слів *yes*, *no* не збігається. Якщо в англійській мові у ствердній відповіді завжди вживається *yes*, а в заперечній — *no*, то в українській *ні* може вживатись в обох випадках.

Didn't you read this book? — Yes, I did. No, I didn't.
Хіба ти не читав цю книгу? — Ні, читав. Ні (Так), не читав.

§ 46. Спеціальні запитання і відповіді на них

Порядок слів у спеціальних запитаннях такий самий, як і в загальних, але перед допоміжним або модальним дієсловом стоїть питальне слово (або група слів):

When <u>do you get up</u> ?	Коли ти встаєш?
What <u>do you read</u> ?	Що ти читаєш?
Where <u>do you live</u> ?	Де ти живеш?
What story <u>did the teacher read</u> to you yesterday?	Яке оповідання прочитав вам учора вчитель?
Why <u>do you cry</u> ?	Чому ти плачеш?

Спеціальні запитання до підмета починаються питальними займенниками *who хто* або *what що*. Вони виконують функцію підмета. Після цих займенників ставиться дієслово, що виконує

функцію присудка. Таким чином, у спеціальних запитаннях, що стосуються підмета, зберігається прямий порядок слів.

Who is reading a book?
Who teaches you?
Who can speak English?
What stands in the corner?

Прямий порядок слів зберігається також у спеціальних запитаннях, що стосуються означення підмета. Вони починаються питальними словами **what який; which котрий, який; whose чий; how many, how much скільки**.

What pencil is on the table?
Whose child goes to school?
Which pupil is the best?

На спеціальні запитання, як правило, даються повні відповіді. При цьому члени речення, виражені іменниками, замінюються займенниками.

What did the teacher read to the pupils yesterday?   He read an interesting book about animals.

Можливі також відповіді, що складаються з одного слова (або групи слів), якого (яких) стосується запитання.

— When did the teacher read you an interesting story about animals?   — Коли вчитель прочитав вам цікаве оповідання про тварин?
— Yesterday.   — Вчора.

Відповіді на запитання, що стосується підмета або його означення, звичайно даються в короткій формі. Вони складаються з підмета і присудка, вираженого допоміжним чи модальним дієсловом.

Who is reading a book?   My sister is.
Who can do it?   He can.
What pencil is on the table?   A red pencil is.

§ 47. Роз'єднувальні запитання (Disjunctive Questions)

Роз'єднувальне запитання складається з двох частин. Перша частина — це розповідне речення у ствердній або заперечній формі, друга — коротке загальне запитання, що складається з підмета, вираженого особовим займенником, який відповідає підмету першої частини, і допоміжного або модального дієслова. Якщо присудок першої частини вжито у Present або Past Indefinite у ствердній формі, тобто коли у його складі немає допоміжного дієслова, то в короткому запитанні вживаються відповідні форми допоміжного дієслова **to do**.

You **speak** English, **don't** you?

Ви говорите англійською мовою, чи не так?

You **don't** speak English, **do** you?

Ви не говорите англійською мовою, чи не так?

Відповіді на роз'єднувальні запитання звичайно короткі і можуть виражати як згоду, так і незгоду з мовцем.

Зверніть увагу, що, як і в заперечній формі загальних запитань, використання **yes** і **no** у роз'єднувальних запитаннях в українській та англійській мовах не збігається.

You **don't** speak French, **do** you?

— No, I do not. Yes, I do.

Ви не говорите французькою мовою, чи не так?

— Ні, не говорю. Ні, говорю.

§ 48. Альтернативні запитання (Alternative Questions)

Альтернативне запитання складається з двох загальних запитань, з'єднаних сполучником **or**. Хоча альтернативні запитання починаються з допоміжного чи модального дієслова, як і загальні, за змістом вони є спеціальними, тому вимагають короткої відповіді.

Is he a teacher or a doctor?

— He is a doctor.

What do you like: tea or coffee?

— I like coffee.

Will you go to school or home?

— I shall go home.

Did you speak to him, or did your brother?

— My brother did.

Irregular Verbs

<i>Infinitive</i>	<i>Past Indefinite</i>	<i>Past Participle</i>	<i>Translation</i>
arise [ə'raɪz]	arose [ə'rouz]	arisen [ə'ri:zn]	виникати, поставати
bear [beə]	bore [bo:]	born(e) [bo:n]	нести, носити
beat [bi:t]	beat [bi:t]	beaten [bi:tn]	бити
become [bi'kʌm]	became [bi'keɪm]	become [bi'kʌm]	ставати, робити
begin [bi'ɡɪn]	began [bi'ɡæn]	begun [bi'ɡʌn]	починати(ся)
blow [bləʊ]	blew [blu:]	blown [bləʊn]	дути
break [breɪk]	broke [brəʊk]	broken ['brəʊkn]	(з)ламати
bring [brɪŋ]	brought [brɔ:t]	brought [brɔ:t]	приносити
build [bɪld]	built [bɪlt]	built [bɪlt]	будувати
burn [bə:n]	burnt [bə:nt]	burnt [bə:nt]	палити; горіти
burst [bə:st]	burst [bə:st]	burst [bə:st]	розбиватися; вибухати

<i>Infinitive</i>	<i>Past Indefinite</i>	<i>Past Participle</i>	<i>Translation</i>
buy [baɪ] catch [kætʃ]	bought [bɔ:t] caught [kɔ:t]	bought [bɔ:t] caught [kɔ:t]	купувати ловити, (с)піймати
choose [tʃu:z] come [kʌm] cost [kɒst] cut [kʌt] dig [dɪɡ] do [du:] draw [drɔ:]	chose [tʃouz] came [keɪm] cost [kɒst] cut [kʌt] dug [dʌɡ] did [dɪd] drew [dru:]	chosen [ˈtʃouzn] come [kʌm] cost [kɒst] cut [kʌt] dug [dʌɡ] done [dʌn] drawn [drɔ:n]	вибирати приходити кóштувати різати копати робити тягти; малювати
dream [dri:m]	dreamt [dremt] dreamed [dri:md]	dreamt [dremt] dreamed [dri:md]	бачити уві сні; мріяти
drink [drɪŋk] drive [draɪv] eat [i:t] fall [fɔ:l] feed [fi:d] feel [fi:l]	drank [dræŋk] drove [drouv] ate [et] fell [fel] fed [fed] felt [felt]	drunk [drʌŋk] driven [ˈdrɪvn] eaten [ˈi:tn] fallen [ˈfɔ:ln] fed [fed] felt [felt]	пити гнати; їхати їсти падати годувати почувати, відчувати
fight [faɪt]	fought [fɔ:t]	fought [fɔ:t]	битися, боротися
find [faɪnd] fly [flaɪ] forget [fə'get]	found [faʊnd] flew [flu:] forgot [fə'ɡɒt]	found [faʊnd] flown [flaʊn] forgotten [fə'ɡɒtn]	знаходити літати забувати
forgive [fə'ɡɪv] freeze [fri:z]	forgave [fə'geɪv] froze [frouz]	forgiven [fə'ɡɪvn] frozen [ˈfrouzn]	вибачати, прощати заморожувати; замерзати
get [get]	got [ɡɒt]	got [ɡɒt]	діставати, одержувати
give [ɡɪv] go [ɡoʊ] grind [ɡraɪnd]	gave [geɪv] went [went] ground [ɡraʊnd]	given [ˈɡɪvn] gone [ɡɒn] ground [ɡraʊnd]	давати іти, іти геть молоти; точити
grow [ɡrou] hang [hæŋ]	grew [ɡru:] hung [hʌŋ] hanged [hæŋd]	grown [ɡroun] hung [hʌŋ] hanged [hæŋd]	рости висіти повісити (стратити)

<i>Infinitive</i>	<i>Past Indefinite</i>	<i>Past Participle</i>	<i>Translation</i>
have [hæv]	had [hæd]	had [hæd]	мати
hide [haɪd]	hid [hɪd]	hidden [ˈhɪdn]	ховати(ся)
hear [hɪə]	heard [hə:d]	heard [hə:d]	чути
hit [hɪt]	hit [hɪt]	hit [hɪt]	ударяти; влучати
hold [hould]	held [həld]	held [həld]	мати, держати
hurt [hɜ:t]	hurt [hɜ:t]	hurt [hɜ:t]	завдавати болю; боліти
keep [ki:p]	kept [kept]	kept [kept]	тримати; зберігати
know [nou]	knew [nju:]	known [noun]	знати
lay [lei]	laid [leid]	laid [leid]	класти, покласти
lead [li:d]	led [led]	led [led]	вести, водити
leap [li:p]	leapt [lept]	leapt [lept]	плигати,
	leaped [li:pt]	leaped [li:pt]	стрибати
learn [lə:n]	learnt [lə:nt]	learnt [lə:nt]	вчити
	learned	learned	
leave [li:v]	left [left]	left [left]	залишати
lend [lend]	lent [lent]	lent [lent]	позичати (комусь)
let [let]	let [let]	let [let]	пускати; дозволяти
lie [lai]	lay [lei]	lain [leɪn]	лежати
lose [lu:z]	lost [lɒst]	lost [lɒst]	втрачати, губити
make [meɪk]	made [meɪd]	made [meɪd]	робити
mean [mi:n]	meant [ment]	meant [ment]	означати; мати намір
meet [mi:t]	met [met]	met [met]	зустрічати
mistake	mistook	mistaken	помилятися,
[mɪsˈteɪk]	[mɪsˈtʊk]	[mɪsˈteɪkn]	неправильно
pay [peɪ]	paid [peɪd]	paid [peɪd]	розуміти
put [put]	put [put]	put [put]	платити
			класти, ставити
read [ri:d]	read [red]	read [red]	читати
ride [raɪd]	rode [roud]	ridden [ˈrɪdn]	їздити верхи
ring [rɪŋ]	rang [ræŋ]	rung [ruŋ]	телефонувати
rise [raɪz]	rose [rouz]	risen [ˈrɪzn]	вставати, підніматися
run [rʌn]	ran [ræn]	run [rʌn]	бігти

<i>Infinitive</i>	<i>Past Indefinite</i>	<i>Past Participle</i>	<i>Translation</i>
say [sei]	said [sed]	said [sed]	говорити, сказати
see [si:]	saw [sɔ:]	seen [si:n]	бачити
sell [sel]	sold [sould]	sold [sould]	продавати
send [send]	sent [sent]	sent [sent]	посилати
set [set]	set [set]	set [set]	ставити; установлювати
shine [ʃaɪn]	shone [ʃɒn]	shone [ʃɒn]	світити; проливати
shoot [ʃu:t]	shot [ʃɒt]	shot [ʃɒt]	стріляти; підковувати
show [ʃou]	showed [ʃoud]	shown [ʃoun]	показувати
shut [ʃʌt]	shut [ʃʌt]	shut [ʃʌt]	закривати
sing [sɪŋ]	sang [sæŋ]	sung [sʌŋ]	співати
sink [sɪŋk]	sank [sæŋk]	sunk [sʌŋk]	спускати(ся); занурюватися
sit [sɪt]	sat [sæt]	sat [sæt]	сидіти
sleep [sli:p]	slept [slept]	slept [slept]	спати
speak [spi:k]	spoke [spouk]	spoken [ˈspoukn]	говорити
spell [spel]	spelt [spelt]	spelt [spelt]	писати або
	spelled [speld]	spelled [speld]	вимовляти по буквах
spend [spend]	spent [spent]	spent [spent]	витрачати
spring [sprɪŋ]	sprang [spræŋ]	sprung [sprʌŋ]	стрибати; виникати
stand [stænd]	stood [stud]	stood [stud]	стояти
strike [straɪk]	struck [strʌk]	struck [strʌk]	бити; вдаряти(ся); страйкувати
sweep [swi:p]	swept [swept]	swept [swept]	мести; мчати
swim [swɪm]	swam [swæm]	swum [swʌm]	плавати, пливти
take [teɪk]	took [tuk]	taken [ˈteɪkn]	брати, взяти
teach [ti:tʃ]	taught [tɔ:t]	taught [tɔ:t]	вчити, навчати
tell [tel]	told [tould]	told [tould]	розповідати; говорити
think [θɪŋk]	thought [θɔ:t]	thought [θɔ:t]	думати
throw [θrou]	threw [θru:]	thrown [θroun]	кидати
understand [ˌʌndəˈstænd]	understood [ˌʌndəˈstud]	understood [ˌʌndəˈstud]	розуміти
wake [weɪk]	woke [wouk]	woken [ˈwoukn]	прокидатися; будити
	waked [weɪkt]	waked [weɪkt]	
wear [weə]	wore [wɔ:]	worn [wɔ:n]	носити (одяг)
win [wɪn]	won [wʌn]	won [wʌn]	вигравати
write [raɪt]	wrote [rout]	written [ˈrɪtn]	писати

ENGLISH-UKRAINIAN VOCABULARY

<i>a</i> — adjective [ˈædʒɪktɪv] — прикметник	<i>num</i> — numeral [ˈnjuːmərəl] — числівник
<i>adv</i> — adverb [ˈædvəːb] — прислівник	<i>pl</i> — plural [ˈpluərəl] — множина
<i>cj</i> — conjunction [kənˈdʒʌŋkʃn] — сполучник	<i>pr n</i> — proper noun — власна назва
<i>int</i> — interjection [ɪntəˈdʒekʃn] — вигук	<i>prep</i> — preposition [ˌprepəˈzɪʃn] — прийменник
<i>n</i> — noun [naʊn] — іменник	<i>pron</i> — pronoun [ˈprəʊnaʊn] — займенник
	<i>v</i> — verb [vəːb] — дієслово

Аа

a [ə] — неозначений артикль, ставиться перед словами, що починаються приголосними і йотованими звуками	A.D. (Anno Domini) [ˈænou ˈdɒmɪnaɪ] нової доби
abbey [ˈæbi] <i>n</i> абатство, монастир	add [æd] <i>v</i> додавати
about [əˈbaʊt] <i>prep</i> про; близько (про час)	address [əˈdres] <i>n</i> адреса
above [əˈbʌv] <i>prep</i> над	addressee [ædreˈsiː] <i>n</i> адресат
absent [ˈæbsənt] <i>a</i> відсутній to be absent бути відсутнім	administrative [ədˈmɪnɪstrətɪv] <i>a</i> адміністративний
accept [əkˈsept] <i>v</i> приймати to accept parcels (letters) приймати посилки і листи	adopt [əˈdɒpt] <i>v</i> приймати, засвоювати
acceptable [əkˈseptəbl] <i>a</i> прийнятний	adventure [ədˈventʃə] <i>n</i> пригода
accident [ˈæksɪdənt] <i>n</i> нещасний випадок	advice [ədˈvaɪs] <i>n</i> порада
accountable [əˈkaʊntəbl] <i>a</i> відповідальний; підзвітний	aeroplane [ˈɛərəpleɪn] <i>n</i> аероплан
accurate [ˈækjʊrɪt] <i>a</i> точний, правильний	afraid [əˈfreɪd] <i>a</i> зляканий to be afraid боятися
ache [eɪk] <i>n</i> біль (особливо тривалий, тупий)	after [ˈɑːftə] <i>prep</i> після; <i>cj</i> після того як
achieve [əˈtʃiːv] <i>v</i> досягати	afternoon [ˈɑːftəˈnuːn] <i>n</i> час після полудня
achievement [əˈtʃiːvmənt] <i>n</i> досяг- нення	afterwards [ˈɑːftəwədz] <i>adv</i> потім, згодом, пізніше
act [ækt] 1. <i>n</i> справа; вчинок; 2. <i>v</i> діяти	again [əˈgeɪn] <i>adv</i> знову
active [ˈæktɪv] <i>a</i> активний	against [əˈgeɪnst] <i>prep</i> проти, навпроти
activity [ækˈtɪvɪti] <i>n</i> діяльність	age [eɪdʒ] <i>n</i> вік
actor [ˈæktə] <i>n</i> актор	ago [əˈɡəʊ] <i>adv</i> тому (про час)
	agree [əˈɡriː] <i>v</i> погоджуватися
	agricultural [ˌæɡrɪˈkʌltʃərəl] <i>a</i> сільськогосподарський
	agriculture <i>n</i> сільське госпо- дарство
	air [ɛə] <i>n</i> повітря
	alive [əˈlaɪv] <i>a</i> живий

all [ɔ:l] *a* весь, вся, все; *pron* всі
all over the world у всьому світі
allow [ə'laʊ] *v* дозволяти
ally ['ælaɪ] *n* союзник
almost ['ɔ:lmoust] *adv* майже
along [ə'lɒŋ] *prep* уздовж
alphabet ['ælfəbɪt] *n* алфавіт
already [ɔ:l'reɪdɪ] *adv* уже
also ['ɔ:lsou] *adv* також
although [ɔ:l'dəʊ] *conj* хоч, коли б навіть
altitude ['æltɪtju:d] *n* висота
always ['ɔ:lwəz] *adv* завжди
ambulance ['æmbjuləns] *n* машина швидкої допомоги
amend [ə'mend] *v* виправляти(ся), поліпшувати(ся)
amendment [ə'mendmənt] *n* поправка (до резолюції тощо)
American [ə'merɪkən] *a* американський
among [ə'mʌŋ] *adv* серед, між
ample ['æmpl] *a* просторий
an [æn, ən] *неозначений артикль* (перед голосними і німим *h*)
ancient ['eɪnʃənt] *a* старовинний; стародавній
and [ænd] *conj* і, й, та
angry ['æŋɡrɪ] *a* сердитий
animal ['ænɪməl] *n* тварина; звір
anniversary [æni'vɜ:səri] *n* річниця
another [ə'nʌðə] *a, pron* інший
answer ['ɑ:nsə] 1. *n* відповідь; 2. *v* відповідати
any ['eni] *a* будь-який
anybody ['eni,bɒdɪ] *pron* хто-небудь; всякий; будь-який
anyone ['eniwʌn] *pron* хто-небудь; всякий, кожний
anything ['eniθɪŋ] *pron* що-небудь, будь-що
apartment [ə'pɑ:tmənt] *n* амер. квартира
apologize [ə'pɒlədʒaɪz] *v* вибачатися

applause [ə'plɔ:z] *n* оплески, аплодисменти
apple ['æpl] *n* яблуко
approximately [ə'prɒksɪmɪtli] *adv* приблизно, майже
April ['eɪprəl] *n* квітень
apron ['eɪprən] *n* фартух
area ['eəriə] *n* площа, територія
arid ['æɪd] *a* сухий, безводний
arm [ɑ:m] *n* рука (від кисті до плеча)
arm-chair ['ɑ:m'tʃɛə] *n* крісло
army ['ɑ:mɪ] *n* армія
around [ə'raʊnd] *prep* навколо
arrive [ə'raɪv] *v* прибувати; приходити, доходити
art [ɑ:t] *n* мистецтво
art-gallery ['ɑ:t'gæləri] *n* картинна галерея
article ['ɑ:tɪkl] *n* стаття
artificial [ɑ:ti'fɪʃəl] *a* штучний
artist ['ɑ:tɪst] *n* художник
as [æz, əz] *conj* як; у той час як
ask [ɑ:sk] *v* запитувати
assert [ə'seɪt] *v* твердити; обстоювати
to assert sovereignty відстоювати незалежність
assist [ə'sɪst] *v* допомагати; сприяти
associated [ə'souʃɪeɪtɪd] *a* пов'язаний
assure [ə'ʃʊə] *v* запевняти; гарантувати
astronautics [æstrə'nɔ:tɪks] *n* астронавтика
at [æt, ət] *prep* у, в, на
athlete ['æθlɪt] *n* спортсмен
athletics [æθ'letɪks] *n* атлетика
attack [ə'tæk] 1. *n* атака; 2. *v* нападати
attempt [ə'tem(p)t] *n* спроба
attend [ə'tend] *v* відвідувати; піклуватися
to attend classes відвідувати уроки
attention [ə'tenʃn] *n* увага

attentive [ə'tentɪv] *a* уважний
attraction [ə'trækʃn] *n* привабливість; атракціон
attribute [æ'trɪbjʊt] *n* ознака; атрибут
audience [ˈɔ:djəns] *n* аудиторія; глядачі
August [ˈɔ:gəst] *n* серпень
aunt [ɑ:nt] *n* тітка
Australian [ɔ:s'treɪljən] *a* австралійський
author [ˈɔ:θə] *n* автор
authority [ɔ:'θɔ:riti] *n* влада; адміністрація
autobiographic(al) [ˈɔ:toubaɪəu'græfɪk(əl)] *a* автобіографічний
autobiography [ɔ:toubaɪ'ɔ:grəfi] *n* автобіографія
autumn [ˈɔ:təm] *n* осінь
aviation [eɪvɪ'eɪʃn] *n* авіація
award [ə'wɔ:d] 1. *n* присуджена нагорода; 2. *v* нагороджувати

В b

back [bæk] 1. *n* спина; 2. *a* задній; зворотний бік; 3. *adv* назад
background ['bækgraʊnd] *n* задній план; фон
bad [bæd] *a* поганий
bag [bæg] *n* сумка; портфель
baker ['beɪkə] *n* пекар
baker's shop ['beɪkəz'ʃɒp] *n* магазин хлібобулочних виробів
balcony ['bælkəni] *n* балкон
ball [bɔ:l] *n* м'яч
ballad ['bæləd] *n* балада
balloon [bə'lu:n] *n* повітряна куля
bandage ['bændɪdʒ] *v* перев'язувати
bank [bæŋk] *n* берег (ріки, озера)
bar [bɑ:] *n* бар, буфет; стійка, прилавок
barren ['bærən] *a* виснажений (про ґрунт)
basket ['bɑ:skɪt] *n* кошик

basket-ball ['bɑ:skɪtbɔ:l] *n* баскетбол
basket-ball player баскетболіст
bathe [beɪð] *v* купатися
bathroom ['bɑ:θrʊm] *n* ванна кімната
battle ['bætl] *n* бій
B.C. (before Christ) до нової доби
be [bi:, bi] (was/were; been) *v* бути; існувати
beat [bi:t] (beat, beaten) *v* бити
beautiful ['bjʊ:təfʊl] *a* гарний; вродливий
because [bi'kɔ:z] *conj* тому що
become [bi'kʌm] (became, become) *v* робитися, стати(ся)
bed [bed] *n* ліжко
bee [bi:] *n* бджола
beefsteak ['bi:f'steɪk] *n* біфштекс
beet [bi:t] *n* буряк
before [bi'fɔ:] *prep* до, перед
begin [bi'ɡɪn] (began, begun) *v* починати(ся)
behalf [bi'hɑ:f] *n* in behalf of заради; на користь; on behalf (of) від імені (кого)
behind [bi'haind] *adv* ззаду, позаду
believe [bi'li:v] *v* вірити; думати
bell [bel] *n* дзвін; дзвоник
belong [bi'lɒŋ] *v* належати, бути власністю
bench [bentʃ] *n* лавка
berry ['berɪ] *n* ягода
besides [bi'saɪdz] *adv* крім того
best [best] (найвищий ст. від good, well) 1. *a* найкращий; 2. *adv* найкраще
better ['betə] (вищий ст. від good, well) 1. *a* кращий; 2. *adv* краще
between [bi'twi:n] *prep* між
Bible ['baɪbl] *n* Біблія
big [bɪɡ] *a* великий
bill [bɪl] *n* рахунок (за послуги)
biography [baɪ'ɔ:grəfi] *n* біографія

biology [baɪ'ɒlədʒɪ] *n* біологія
bird [bɜ:d] *n* птах
birthday ['bɜ:θdeɪ] *n* день народження
black [blæk] *a* чорний
blackboard ['blækbo:d] *n* класна дошка
blouse [blauz] *n* блузка
blow [blou] (**blew**, **blown**) 1. *n* подих; звук духового інструмента; 2. *v* дути
blue [blu:] *a* блакитний, синій
blue-eyed ['blu:,aɪd] *a* голубоокий
board [bo:d] *n* дошка; правління; рада
boat [bout] *n* човен
body ['bɒdɪ] *n* тіло; головна частина
book [buk] *n* книга
bookcase ['buk,keɪs] *n* книжкова шафа
boot [bu:t] *n* черевик
border on ['bɔ:də'ɒn] *v* межувати з
bore [bo:] *v* надокучати
born [bo:n] *a* народжений
to be born народитися
botany ['bɒtəni] *n* ботаніка
both [bouθ] *pron* обидва
bottle ['bɒtl] *n* пляшка
boundary ['baʊndəri] *n* кордон, межа
box [bɒks] *n* коробка; ящик
boxing ['bɒksɪŋ] *n* бокс
box-office ['bɒks'ɒfɪs] *n* театральна каса
boy [bɔɪ] *n* хлопець, хлопчик
bracket ['brækɪt] *n* дужка
braid [breɪd] *n* коса (волосся)
branch [brɑ:ntʃ] *n* гілка, галузь; філія
brave [breɪv] *a* сміливий, хоробрий
bravery ['breɪvəri] *n* сміливість, хоробрість
bread [bred] *n* хліб
break [breɪk] *n* перерва

break [breɪk] (**broke**, **broken**) *v* ламати; порушувати (закон)
breakfast ['brekfəst] *n* сніданок
to have breakfast снідати
bridge [brɪdʒ] *n* міст
bright [braɪt] *a* світлий, яскравий
bring [brɪŋ] (**brought**, **brought**) *v* приносити
British ['brɪtɪʃ] *a* британський, англійський
broad [brɔ:d] *a* широкий
brother ['brʌðə] *n* брат
brown [braʊn] *a* коричневий
brush [brʌʃ] 1. *n* щітка; 2. *v* чистити щіткою
bucket ['bʌkɪt] *n* відро
build [bɪld] (**built**, **built**) *v* будувати
builder ['bɪldə] *n* будівельник
building ['bɪldɪŋ] *n* будинок, будівля
bus [bʌs] *n* автобус
business ['bɪznɪs] *n* бізнес, справа, діло
but [bʌt] *conj* але
butcher's shop ['bʊtʃəz'ʃɒp] *n* м'ясний магазин
butler ['bʌtlə] *n* дворецький
butter ['bʌtə] *n* масло
buy [baɪ] (**bought**, **bought**) *v* купувати
buyer ['baɪə] *n* покупець
by [baɪ] *prep* коло, біля, при
by bus автобусом

Сс

café ['kæfeɪ] *n* кав'ярня
cake [keɪk] *n* кекс, торт; тістечко
calculation [kælkju'leɪʃn] *n* розрахунок, калькуляція
calendar ['kælɪndə] *n* календар
call [kɔ:l] *v* звати, називати; заходити
calm [sɑ:m] *a* спокійний
camp [kæmp] *n* табір
can [kæn, ken] (**past could**) *v* могли, бути спроможним

canteen [kæn'ti:n] *n* їдальня, буфет
cap [kæp] *n* шапка; кепка
capital ['kæpɪtl] *n* столиця
captain ['kæptɪn] *n* капітан
car [kɑ:] *n* легковий автомобіль
care [keə] *n* турбота, догляд
to take care of доглядати когось, дбати про когось
carpet ['kɑ:pɪt] *n* килим
carry ['kæri] *v* нести
carry out виконувати
case [keɪs] *n* випадок
cash [kæʃ] 1. *n* гроші, готівка; 2. *v* платити готівкою
cashier [kæ'ʃiə] *n* касир
cat [kæt] *n* кіт, кішка
catch [kætʃ] (**caught, caught**) *v* ловити, (с)піймати
cattle-farm ['kætl,fɑ:m] *n* тваринницька ферма
cause [kɔ:z] *v* спричиняти
celebrate ['selibreɪt] *v* святкувати
celebration [ˌselɪ'breɪʃn] *n* святкування
censorship ['sensəʃɪp] *n* цензура
central ['sentrəl] *a* центральний
centre ['sentə] *n* центр
century ['sentʃəri] *n* століття
certainly ['sə:tnli] *adv* звичайно, неодмінно
chair [tʃɛə] *n* стілець
chalk [tʃɔ:k] *n* крейда
champion ['tʃæmpjən] *n* чемпіон
championship ['tʃæmpjənʃɪp] *n* чемпіонат
change [tʃeɪndʒ] *n* зміна; дрібні гроші, здача
channel ['tʃænl] *n* канал; протока
charge [tʃɑ:dʒ] *n* обов'язок
to be in charge of відповідати за щось
free of charge безплатно
charity ['tʃærɪti] *n* благодійність
chart [tʃɑ:t] *v* наносити на карту
cheap [tʃi:p] *a* дешевий
checkout ['tʃek'au] *n* контроль

cheek [tʃi:k] *n* щока
cheese [tʃi:z] *n* сир
chemist ['kemɪst] *n* хімік; аптекар
chemistry ['kemɪstri] *n* хімія
chemist's shop ['kemɪsts 'ʃɒp] *n* аптека
cherry ['tʃeri] *n* вишня
chess [tʃes] *n* шахи
chess-player *n* шахіст
chestnut ['tʃes(t)nʌt] *n* каштан
chicken ['tʃɪkɪn] *n* курча
chief [tʃi:f] *n* голова, шеф
child [tʃaɪld] *n* дитина
childhood ['tʃaɪldhʊd] *n* дитинство
children ['tʃɪldrən] *n* діти
chime [tʃaɪm] *n* набір дзвонів; *pl* передзвін
choir ['kwaɪə] *n* хор
choose [tʃu:z] (**chose, chosen**) *v* вибирати
Christmas ['krɪsməs] *n* Різдво Христове
church [tʃɜ:tʃ] *n* церква
cinema ['sɪnɪmə] *n* кінотеатр
circle ['sɑ:kl] *n* гурток
circular ['sɑ:kjulə] *a* круглий
circular ticket квиток туди й назад
circus ['sɑ:kəs] *n* цирк
cite [saɪt] *v* цитувати
city ['sɪti] *n* (велике) місто
class [klɑ:s] *n* клас
classmate ['klɑ:smet] *n* однокласник
classroom ['klɑ:srum] *n* класна кімната
clean [kli:n] 1. *a* чистий; 2. *v* прибирати
clear [kliə] *v* прибирати (зі столу)
clerk [kla:k] *n* клерк, конторський службовець
client ['klaɪənt] *n* клієнт
climate ['klaɪmɪt] *n* клімат
cloak-room ['kloukru:m] *n* гардероб
clock [klɒk] *n* годинник (стінний, настільний, баштовий)

close [klouz] *υ* закривати, зачиняти; згортати
cloth [klɒθ] *n* тканина; сукно
coast [koust] *n* узбережжя
clothes [klaʊðz] *n* одяг
coal [koul] *n* (кам'яне) вугілля
coat [kout] *n* пальто
coin [kɔɪn] *υ* створювати (*нові слова*)
coffee ['kɒfi] *n* кава
white coffee кава з молоком
cold [kould] 1. *n* простуда; 2. *a* холодний; 3. *adv* холодно
a cold in the head нежить
collect [kə'lekt] *υ* збирати
colour ['klɜː] *n* колір
combine [kəm'baɪn] *n* комбайн
combine-operator *n* комбайнер
come [kʌm] (*came, come*) *υ* приходити
to come across випадково зустріти (*когось*)
to come back повертатися
to come in time приходити вчасно
coming ['kʌmɪŋ] *a* майбутній; що настає
commandment [kə'mɑːndmənt] *n* наказ, заповідь
the ten commandments десять заповідей (*бібл.*)
community [kə'mjuːnɪtɪ] *n* спільність
compatriot [kəm'pætriət] *n* співвітчизник
compete [kəm'piːt] *υ* змагатися
competition [kəm'piːtɪʃn] змагання
completely [kəm'pliːtli] *adv* цілком, повністю
comprehensive [kəm'priːhensɪv] *a* всебічний; вичерпний
compulsory [kəm'pʌlsəri] *a* примусовий; обов'язковий
conceive [kən'siːv] *υ* задумувати
to conceive the idea висунути ідею
concert ['kɒnsət] *n* концерт

congratulate [kən'grætjuleɪt] *on υ* вітати з
connect [kə'nekt] *υ* з'єднувати
conquest ['kɒŋkwɛst] *n* завоювання, підкорення
consider [kən'sɪdə] *υ* розглядати; вважати
considerable [kən'sɪdərəbl] *a* значний
considerably [kən'sɪdərəbli] *adv* значно, багато, чимало
constitution [kən'stɪ'tjuːʃn] *n* конституція
consulate [kɒnsjʊlɪt] *n* консульство
contagious [kən'teɪdʒəs] *a* заразний, інфекційний
content ['kɒntent] *n* зміст (*книги*)
contest ['kɒntest] *n* змагання
continental [kɒntɪ'nentl] *a* континентальний
continue [kən'tɪnjuː] *υ* продовжувати
contribution [kəntri'bjuːʃn] *n* внесок
cook [kuk] 1. *n* кухар; кухарка; 2. *υ* готувати (*їжу*)
cool [kuːl] *a* прохолодний; свіжий
co-operate [kou'ɒrəreɪt] *υ* співробітничати; сприяти
corner ['kɔːnə] *n* кут; куток
correct [kə'rekt] 1. *υ* виправляти; 2. *a* правильний
correctly [kə'rektli] *adv* вірно, правильно
correspond [kɒrɪs'pɒnd] *υ* відповідати
cosmonaut ['kɒzmənɔːt] *n* космонавт
cosmonautics [kɒzmə'nɔːtɪks] *n* космонавтика
Cossack ['kɒsæk] *n* козак
cost [kɒst] (*cost, cost*) *υ* коштувати
costume ['kɒstjuːm] *n* одяг; костюм
cough [kɒf] 1. *n* кашель; 2. *υ* кашляти

count [kaunt] *v* рахувати
counter ['kauntə] *n* прилавок;
 стійка
country ['kʌntri] *n* країна;
 сільська місцевість
in the country на селі
courage ['kʌrɪdʒ] *n* мужність
courageous [kə'reɪdʒəs] *a* сміливий, відважний, хоробрий
course [kɔ:s] *n* курс
of course звичайно
cover ['kʌvə] 1. *n* конверт; 2. *v* покривати
cow [kau] *n* корова
cowboy ['kaubɔɪ] *n* пастух; ковбой
create [kri:'eɪt] *v* творити; утворювати
creator [kri:'eɪtə] *n* творець; автор
cross [krɒs] 1. *n* хрест; 2. *v* перетинати; переходити
cry [krai] *v* кричати; плакати
cultural ['kʌltʃərəl] *a* культурний
culture ['kʌltʃə] *n* культура
cup [kʌp] *n* чашка; кубок
cupboard ['kʌbəd] *n* буфет, сервант
curly ['kɜ:li] *a* кучерявий
curtain ['kɜ:tn] *n* завіса; занавіска
custom ['kʌstəm] *n* звичай
cutlet ['kʌtlɪt] *n* відбивна котлета
cycle ['saɪkl] *n* цикл

D d

damp [dæmp] *a* вогкий, вологий
dance [da:ns] 1. *n* танець; 2. *v* танцювати
danger ['deɪndʒə] *n* небезпека
dark [da:k] 1. *a* темний; 2. *adv* темно
dark-eyed ['da:k'aɪd] *a* темноокий
date [deɪt] *n* дата
daughter ['dɔ:tə] *n* дочка
day [deɪ] *n* день
day-book ['deɪbʊk] *n* щоденник
dead [ded] *a* мертвий
dear [diə] *a* дорогий, любий

death [deθ] *n* смерть
deed [di:d] *n* дія, вчинок
deep [di:p] *a* глибокий, заглиблений
decide [di'saɪd] *v* вирішувати
decision [di'sɪʒn] *n* рішення
decorate ['dekəreɪt] *v* прикрашати
decoration [,dekə'reɪʃn] *n* прикраса
defeat [di'fi:t] *v* розбивати, завдавати поразки
defend [di'fend] *v* захищати
delegate ['delɪɡɪt] *n* делегат
delicatessen [,delɪkə'tesn] *n* холодні закуски, салат
deliver [di'livə] *v* передавати; виголошувати; доставляти
delivery [di'livəri] *n* доставка, рознесення; поставлення
demand [di'mɑ:nd] 1. *n* вимога; 2. *v* вимагати
demonstration [,demən'streɪʃn] *n* демонстрація
dentist ['dentɪst] *n* зубний лікар, дантист
department [di'pɑ:tmənt] *n* відділ
department store універмаг
deputy ['depjʊtɪ] *n* депутат
derivation [,derɪ'veɪʃn] *n* походження, утворення
describe [dɪs'kraɪb] *v* описувати
deserve [di'zɜ:v] *v* заслуговувати
design [di'zaɪn] *n* проект; план
designer [di'zaɪnə] *n* конструктор
destination [,destɪ'neɪʃn] *n* призначення
detachment [di'tætʃmənt] *n* загін військ (кораблів)
develop [di'veləp] *v* розвивати
development [di'veləpmənt] *n* розвиток
devote [di'vəʊt] *v* присвячувати
diagnose ['daɪəgnəʊz] *v* ставити діагноз
dialogue ['daɪələʊg] *n* діалог
die [daɪ] *v* умирати
differ ['dɪfə] *v* відрізняти
different ['dɪfrənt] *a* різний

difficult [ˈdɪfɪkəlt] *a* важкий, тяжкий
dig [dɪɡ] (**dug, dug**) *v* копати
dignity [ˈdɪɡnɪti] *n* гідність; велич
dinner [ˈdɪnə] *n* обід
to have dinner обідати
diploma [dɪˈpləʊmə] *n* диплом
direction [dɪˈrekʃn] *n* напрям
dirty [ˈdɜːti] *a* брудний
disappointed [ˌdɪsəˈpɔɪntɪd] *a* розчарований
discover [dɪsˈkʌvə] *v* відкривати
discovery [dɪsˈkʌvəri] *n* відкриття; виявлення
discuss [dɪsˈkʌs] *v* обговорювати
disease [dɪziːz] *n* хвороба
disgrace [dɪsˈɡreɪs] *n* ганьба
display [dɪsˈpleɪ] 1. *n* виставка; 2. *v* показувати; виявляти
distance [ˈdɪstəns] *n* відстань
district [ˈdɪstrɪkt] *n* район, округ; область
diversity [daɪˈvɜːsɪti] *n* різноманітність
divide [dɪˈvaɪd] *v* ділити
domestic [dəˈmestɪk] *a* домашній, сімейний
door [dɔː] *n* двері
doorman [ˈdɔːmən] *n* швейцар
doubt [daʊt] *n* сумнів
no doubt безсумнівно
down [daʊn] *adv* вниз, донизу
draught [draʊt] *n pl* шашки
draw [drɔː] (**drew, drawn**) *v* тягти; волочити; малювати
drawer [drɔː] *n* шухляда; висувна дошка (буфета, стола)
drawing [ˈdrɔːɪŋ] *n* малюнок; малювання
technical drawing креслення
dreadful [ˈdredfʊl] *a* жахливий
dream [driːm] *n* мрія
dress [dres] 1. *n* сукня; одяг; 2. *v* одягатися
dress-maker [ˈdres,meɪkə] *n* кравчиня

drink [drɪŋk] (**drank, drunk**) *v* пити
driver [ˈdraɪvə] *n* водій
drop [drɒp] 1. *n* крапля; 2. *v* падати
dry [draɪ] 1. *a* сухий; 2. *v* сушити; витирати
dullness [ˈdʌlnɪs] *n* нудьга
during [ˈdʒuəriŋ] *prep* протягом; під час
dust [dʌst] *n* пил, порошок
duster [ˈdʌstə] *n* ганчірка для витирання пилу
duty [ˈdʒuːti] *n* обов'язок
to be on duty чергувати

Е е

each [iːtʃ] *pron* кожний
each other один одного
ear [ɪə] *n* вухо
early [ˈɜːli] 1. *a* ранній; 2. *adv* рано
east [iːst] *n* схід
in the east на схід
eastern [ˈiːstən] *a* східний
easy [ˈiːzi] *a* легкий
eat [iːt] (**ate, eaten**) *v* їсти
economy [iːˈkɒnəmi] *n* економіка
education [edʒuːˈkeɪʃn] *n* освіта
effort [ˈefət] *n* зусилля
either [ˈaɪðə] *a* будь-який (з двох)
either... or *сj* або... або
elder [ˈeldə] *a* старший (у сім'ї)
elect [ɪˈlekt] *v* обирати
electric [ɪˈlektɪk] *a* електричний
electric power station електростанція
electrician [ɪlekˈtriʃn] *n* електрик
else [els] *adv* ще
embarrass [ɪmˈbærəs] *v* бентежити
embassy [ˈembəsi] *n* посольство
embody [ɪmˈbɒdi] *n* втілювати в життя; включати
emperor [ˈempərə] *n* імператор
emphasize [ˈemfəsaɪz] *v* підкреслювати

empty ['em(p)ti] 1. *a* порожній;
2. *v* спорожнити

end [end] *n* кінець

enemy ['enimi] *n* ворог

engine ['endʒɪn] *n* мотор, двигун

engineering [endʒɪ'niəriŋ] *n* техніка; машинобудування

enjoy [in'dʒɔɪ] *v* насолоджуватися; діставати задоволення

enough [ɪ'nʌf] *adv* досить

enter ['entə] *v* входити у; вступати

entire [in'taɪə] *a* весь, цілий

entirely [in'taɪəli] *adv* повністю; цілком

envelope ['enviləʊp] *n* конверт

environment [in'vaɪərmənt] *n* довкілля, навколишнє середовище

epidemy ['epɪdeɪ] *n* епідемічне захворювання

equip [i'kwɪp] *v* обладнувати; споряджати

equipment [i'kwɪpmənt] *n* обладнання, оснащення

escape [ɪs'keɪp] *v* утекти; врятуватися

especially [ɪs'peʃəli] *adv* особливо

essential [ɪ'senʃəl] *a* істотний, значний

establish [ɪs'tæblɪʃ] *v* установлювати

establishment [ɪs'tæblɪʃmənt] *n* встановлення; заклад, установа

ethnic ['eθnɪk] *a* етнічний

Europe ['juərəp] *pr n* Європа

eve [i:v] *n* переддень
on the eve напередодні

even ['i:v(ə)n] *adv* навіть

event [ɪ'vent] *n* подія

ever ['evə] *adv* коли-небудь

every ['evri] *pron* кожний, всякий

everybody ['evrɪbɒdi] *pron* кожний; всяка людина

everyone ['evriwʌn] *pron* кожний; всяка людина

everything ['evriθɪŋ] *pron* все

exactly [ɪg'zæktli] *adv* точно

exaggerate [ɪg'zædʒəreɪt] *v* перебільшувати

examination [ɪg,zæmɪ'neɪʃn] *n* екзамен

examine [ɪg'zæmɪn] *v* розглядати; обстежувати; екзаменувати
to examine a patient оглянути пацієнта

except [ɪk'sept] *prep* крім, за винятком

exceptional [ɪk'sepʃənəl] *a* винятковий

excursion [ɪks'kɜ:ʃn] *n* екскурсія

exercise ['eksəsaɪz] 1. *n* вправа; 2. *v* здійснювати

exhibition [eksɪ'biʃn] *n* виставка

explain [ɪks'pleɪn] *v* пояснювати

exploration [eksplə'reɪʃn] *n* дослідження

explore [ɪks'plɔ:] *v* досліджувати, вивчати

explorer [ɪks'plɔ:rə] *n* дослідник

expression [ɪks'preʃn] *n* вислів

eye [aɪ] *n* око

F f

face [feɪs] *n* обличчя

facilitate [fə'sɪlɪteɪt] *v* полегшувати; сприяти

factory ['fæktəri] *n* фабрика

fair [feə] *a* світлий; ясний; білий; чесний; справедливий

fair-haired ['feəhæd] *a* світло-волосий

fairy-tale ['feərɪteɪl] *n* казка

fall [fɔ:l] (fell, fallen) *v* падати
to fall ill захворіти

family ['fæmɪli] *n* сім'я

famine ['fæmɪn] *n* голод

famous ['feɪməs] *a* знаменитий

fan [fæn] *n* уболівальник

fancy ['fænsɪ] *v* уявляти (собі)

far [fɑ:] 1. *a* далекий; 2. *adv* далеко

fare [fɛə] *n* вартість проїзду;
 плата за проїзд
farm [fɑ:m] *n* ферма
farmer [ˈfɑ:mə] *n* фермер; орендар
fast [fɑ:st] *a* міцний; швидкий
 My watch is one minute fast.
 Мій годинник поспішає на
 хвилину.
fate [feɪt] *n* доля, фатум
favour [ˈfeɪvə] *n* користь; при-
 хильність
 in favour of на користь (кого-
 небудь)
favourite [ˈfeɪvərɪt] *a* улюблений
fear [fiə] 1. *n* страх; 2. *v* боятися
feature [ˈfi:tʃə] *n* повнометражний
 фільм
feel [fi:l] (felt, felt) *v* відчувати
feeling [ˈfi:lɪŋ] *n* почуття; емоція
feet [fi:t] *n* ноги (ступні)
fellow [ˈfelou] *n* хлопець; людина;
 товариш
fence [fens] *n* огорожа, тин
fertile [ˈfɜ:taɪl] *a* родючий; бага-
 тий
few [fju:] *a* мало, небагато
field [fi:ld] *n* поле
fierce [fiəs] *a* лютий; шалений
fight [faɪt] *n* бій; боротьба
fight [faɪt] (fought, fought) *v*
 боротися
fighter [ˈfaɪtə] *n* борець, боець
fill [fɪl] *v* наповнювати; вико-
 нувати
find [faɪnd] (found, found) *v*
 знаходити
fine [faɪn] *a* прекрасний
finger [ˈfɪŋɡə] *n* палець
finish [ˈfɪnɪʃ] *v* закінчувати
fire [ˈfaɪə] *n* вогнище
fire-place *n* камін
first [fɜ:st] *num* перший
fish [fɪʃ] 1. *n* риба; 2. *v* ловити
 рибу
fitter [ˈfɪtə] *n* слюсар
flag [flæg] *n* прапор

flat [flæt] 1. *n* плоска поверхня;
 квартира; 2. *a* плоский,
 рівний
flax [flæks] *n* льон
flight [flaɪt] *n* політ
flood [flʌd] *n* повінь; потік
floor [flɔ:] *n* підлога
flower [ˈflauə] *n* квітка
flu [flu:] *n* грип
fly [flaɪ] (flew, flown) *v* літати
folk [fouk] *a* народний
 folk-lore [ˈfouklɔ:] *n* фольклор
 folk-song [ˈfouksɒŋ] *n* народна
 пісня
follow [ˈfɒlou] *v* іти за кимсь; на-
 слідувати приклад
fond [fɒnd] *a* ніжний, люблячий
 to be fond of любити
food [fu:d] *n* їжа
fool [fu:l] 1. *n* дурень; блазень; 2. *v*
 дурити
foot [fut] *n* (pl feet) ступня, нога
 go on foot іти пішки
football [ˈfutbɔ:l] *n* футбол
football player [ˈfutbɔ:lpleɪə] *n*
 футболіст
foot-wear [ˈfutwɛə] *n* взуття
for [fɔ:] *prep* для
 for breakfast на сніданок
force [fɔ:s] *n* сила
forefather [ˈfɔ:fɑ:θə] *n* предок
foreign [ˈfɔrɪn] *a* іноземний
forest [ˈfɔrɪst] *n* ліс
forget [fəˈget] (forgot, forgotten) *v*
 забувати
fork [fɔ:k] *n* виделка
form [fɔ:m] 1. *n* форма; клас (*y*
 школі); 2. *v* утворювати
fortnight [ˈfɔ:tnaɪt] *n* два тижні
forward [ˈfɔ:wəd] *a* передній, пере-
 довий; ранній
found [faʊnd] *v* засновувати
founder [ˈfaʊndə] *n* засновник
frankly [ˈfræŋkli] *adv* відверто
 frankly speaking відверто
 кажучи

free [fri:] *a* вільний
free of charge безкоштовний
freedom [ˈfri:dəm] *n* свобода
French [frentʃ] 1. *n* французька мова; 2. *a* французький
fresh [freʃ] *a* свіжий
freshwater [ˈfreʃ,wɔ:tə] *a* прісноводний
friend [frend] *n* друг, приятель
friendly [ˈfrendli] *adv* дружеско
friendship [ˈfrendʃɪp] *n* дружба
from [frɒm] *prep* від, з, із
front [frʌnt] *n* фасад, перед; фронт
frontier [ˈfrʌntjə] *n* кордон
frost [frɒst] *n* мороз
frosty [ˈfrɒsti] *a* морозний
fruit [fru:t] *n* фрукти
fry [fraɪ] *v* смажити
fulfil [fulˈfɪl] *v* виконувати, здійснювати
fundamental [ˌfʌndəˈmentl] *a* основний; докорінний
funny [ˈfʌni] *a* смішний, забавний

G g

gallery [ˈgæləri] *n* галерея
game [geɪm] *n* гра
garden [ɡɑ:dn] *n* сад
gargle [ɡɑ:ɡl] 1. *n* полоскання (для горла); 2. *v* полоскати (горло)
gas [ɡæs] *n* газ
gather [ˈɡæðə] *v* збирати
generation [ˌdʒenəˈreɪʃn] *n* покоління, генерація
geography [dʒɪˈɒɡrəfi] *n* географія
German [ˈdʒɜ:mən] 1. *n* німецька мова; 2. *a* німецький
get [get] (got, got) *v* одержувати; добиратися
to get off виходити
to get in входити
to get up вставати
girl [ɡɜ:l] *n* дівчинка, дівчина
give [ɡɪv] (gave, given) *v* давати

glad [glæd] *a* задоволений; радісний
glass [ɡlɑ:s] *n* склянка; чарка
glider [ˈɡlaɪdə] *n* планер
go [ɡoʊ] (went, gone) *v* іти, їхати, рухатися
to go by bus їхати автобусом
to go for a walk іти гуляти
to go home іти додому
to go in for sports займатися спортом
to go out виходити
to go to bed лягати спати
gold [ɡoʊld] *n* золото
good [ɡʊd] *a* хороший; добрий; гарний
goods [ɡʊdz] *n* речі, товар
good-bye [ˈɡʊdˈbaɪ] *int* до побачення
govern [ˈɡʌvən] *v* керувати, управляти
governor [ˈɡʌvənə] *n* правитель; губернатор
government [ˈɡʌvnmənt] *n* уряд
grain [ɡreɪn] *n* зерно
grand [ɡrænd] *a* великий; грандіозний
grandfather [ˈɡrænd,fɑ:ðə] *n* дідусь
grandmother [ˈɡrænd,mʌðə] *n* бабуся
graphite [ˈɡræfaɪt] *n* графіт
grass [ɡrɑ:s] *n* трава
grating [ˈɡreɪtɪŋ] *n* ґрати; закривання решіткою
grave [ɡreɪv] *n* могила
great [ɡreɪt] *a* великий
Great Britain [ˈɡreɪtˈbrɪtn] *pr n* Велика Британія
Greece [ɡri:s] *pr n* Греція
green [ɡri:n] *a* зелений
greengrocer's *shop*
 [ˈɡri:n,ɡrouseɪʃən] *n* овочева (фруктова) крамниця
greet [ɡri:t] *v* вітати
greeting [ˈɡri:tɪŋ] *n* вітання
grey [ɡreɪ] *a* сірий

grey-eyed [ˈgreɪ,aɪd] *a* сіроокий
 grey-haired [ˈgreɪ,hæəd] *a* сивий
 grocer's shop [ˈɡrouəsəsˈʃɒp] *n*
     бакалійна крамниця
 ground [graʊnd] *n* ґрунт
     sports ground спортивний
     майданчик
 group [ɡru:p] *n* група
 grow [ɡrou] (grew, grown) *v*
     виросувати; рости
 grown-up [ˈɡroun ʌp] *a* дорослий
 guide [ˈgaɪd] *n* гід, екскурсовод
 guess [ɡes] *v* відгадувати
 guest [ɡest] *n* гість
 gulf [ɡʌlf] *n* морська затока
 gun [ɡʌn] *n* рушниця; гармата
 gymnasium [dʒɪmˈneɪzjəm] *n*
     спортивна зала
 gymnastics [dʒɪmˈnæstɪks] *n* гім-
     настика

Н h

haberdashery [ˈhæbədəʃəri] *n*
     галантерея
 hair [heə] *n* волосся
 half [hɑ:f] *n* половина
 ham [hæm] *n* шинка
 hamburger [ˈhæmbə:ɡə] *n* булоч-
     ка з біфштексом, гамбургер
 hand [hænd] *n* рука; стрілка
     (годинника)
 handsome [ˈhænsəm] *a* гарний
 hang [hæŋ] (hung, hung) *v* вішати
 happen [ˈhæpən] *v* траплятися,
     відбуватися
 happy [ˈhæpɪ] *a* щасливий
 hard [hɑ:d] *a* твердий; упертий
 harvest [ˈhɑ:vɪst] *n* урожай
 hat [hæt] *n* капелюх
 hate [heit] *v* ненавидіти
 head [hed] 1. *n* голова; 2. *v*
     очолювати
     at the head of на чолі
 headache [ˈhedɪk] *n* головний
     біль
 headmaster [ˈhedmɑ:stə] *n* дирек-
     тор школи

head-quarters [ˈhedˈkwɔ:təz] *n*
     штаб
 health [helθ] *n* здоров'я
 hear [hiə] (heard, heard) *v* чути
 heart [hɑ:t] *n* серце
 heavy [ˈhevi] *a* важкий
 helicopter [ˈhelɪkɔptə] *n* вертоліт
 help [help] 1. *n* допомога; 2. *v*
     допомагати
     help yourself пригोщайтесь
 here [hiə] *adv* тут; сюди
     here you are! ось, будь ласка!
     (при врученні чогось)
 hero [ˈhiərəʊ] *n* герой
 heroic [hiˈrouɪk] *a* героїчний
 heroism [ˈherouɪzm] *n* героїзм
 herself [həˈself] *pron* себе; сама
 hi [haɪ] *int* амер. привіт!, алло!
 high [haɪ] *a* високий
     higher education вища освіта
 highway [ˈhaɪweɪ] *n* автомагі-
     страль; шосе
 hill [hɪl] *n* горб, пагорб
 himself [himˈself] *pron* себе; сам
 history [ˈhɪstəri] *n* історія
 hobby [ˈhɒbi] *n* хобі, улюблене
     заняття
 hockey [ˈhɒki] *n* хокей
 hockey-player [ˈhɒkiˌpleɪə] хокеїст
 hold [hould] (held, held) тримати
 holiday [ˈhɒləd(e)ɪ] *n* свято; день
     відпочинку
 holidays [ˈhɒlədɪz] *n* канікули
 home [həʊm] *n* дім, житло
     at home вдома
     to go home іти додому
 homely [ˈhəʊmli] *a* домашній
 homework [ˈhəʊmɪtə:sk] *n* домашнє
     завдання
 homework [ˈhəʊmwɜ:k] *n* домашня
     робота
 honour [ˈɒnə] 1. *n* честь; слава; 2. *v*
     шанувати
 hope [həʊp] 1. *n* надія; 2. *v*
     сподіватися
 horse [hɔ:s] *n* кінь

hosiery ['houzəri] *n* трикотаж;
 панчішні вироби
hospital ['hɒspɪtl] *n* лікарня
host [houst] *n* господар
hot [hɒt] *a* гарячий; жаркий
hotel [hou'tel] *n* готель
hour ['aʊə] *n* година
house [haus] *n* будинок
household ['haʊshəʊld] *n* сім'я,
 родина; домашнє господар-
 ство
how [haʊ] *adv* як
how many скільки (із злічу-
 ваними іменниками)
how much скільки (із незлічу-
 ваними іменниками)
How do you do? Здрастуй(те)!;
 Як поживаєте?
however [haʊ'evə] *conj* однак,
 незважаючи на
huge [hju:dʒ] *a* величезний, веле-
 тенський
hundred ['hʌndrəd] *num* сто
hungry ['hʌŋɡrɪ] *a* голодний
husband ['hʌzbənd] *n* чоловік
 (дружини)
hydro-electric ['haɪdrəʊ'lektrɪk] *a*
 гідроелектричний

I i

I [aɪ] *pron* я
ice [aɪs] *n* лід
ice-cream ['aɪs'kri:m] *n* морозиво
idea [aɪ'diə] *n* ідея
if [ɪf] *conj* якщо
ill [ɪl] *a* хворий
illustrate ['ɪləstreɪt] *v* ілюстру-
 вати
importance [ɪm'pɔ:təns] *n* важли-
 вість; значення
important [ɪm'pɔ:tənt] *a* важли-
 вий
impression [ɪm'preʃn] *n* враження
in [ɪn] *prep* в, у
to be in бути вдома
in front of перед

in spite of незважаючи на,
 всупереч
including [ɪn'klu:dɪŋ] *prep* в тому
 числі
indignantly [ɪn'dɪɡnəntli] *adv*
 обурено, гнівно
industry ['ɪndəstri] *n* промисло-
 вість
industrial [ɪn'dʌstriəl] *a* проми-
 словий
influence ['ɪnfluəns] *n* вплив
influx ['ɪnflʌks] *n* наплив (народу)
inform [ɪn'fɔ:m] *v* інформувати
information [ɪnfə'meɪʃn] *n* інфор-
 мація
inhabitant [ɪn'hæbɪtənt] *n* (пос-
 тійний) мешканець, житель
injection [ɪn'dʒekʃn] *n* ін'єкція
insomnia [ɪn'sɒmniə] *n* безсоння
instead [ɪn'sted] *prep* замість
institute ['ɪnstɪtju:t] *n* інститут
integral ['ɪntɪgrəl] *a* повний,
 цілий; невід'ємний
intelligible [ɪn'telɪdʒəbl] *a* зрозу-
 мілий
interest ['ɪntrɪst] *v* цікавити
interesting ['ɪntrɪstɪŋ] *a*
 цікавий
international [ɪntə'næʃənl] *a* між-
 народний
interval ['ɪntəvəl] *n* перерва;
 антракт
into [ɪntu,'ɪntə] *prep* в
introduce ['ɪntrə'dju:s] *v* знайо-
 мити, відрекомендовувати
invent [ɪn'vent] *v* винаходити
inventor [ɪn'ventə] *n* винахідник
inviolable [ɪn'vaɪələbl] *a* непо-
 рушний; недоторканий
invite [ɪn'vaɪt] *n* запрошувати
involve [ɪn'vɒlv] *v* уміщувати,
 втягувати
iron ['aɪən] 1. *n* залізо 2. *v* прасу-
 вати, гладити
irregular ['ɪregjʊlə] *a* непра-
 вильний

island ['aɪlənd] *n* острів
issue ['ɪʃu:] *v* видавати, випускати (*газету, журнал тощо*)
it [ɪt] *pron* він, вона, воно (*для неживих предметів і тварин*)

J j

jacket ['dʒækɪt] *n* жакет; куртка
jeans [dʒiːnz] *n* джинси; робочий костюм
join [dʒɔɪn] *v* приєднуватися; вступати (*в партію, спілку*)
joke [dʒoʊk] *n* жарт
journalist ['dʒɜːnəlɪst] *n* журналіст
juice [dʒuːs] *n* сік
jump [dʒʌmp] *v* стрибати
jumping ['dʒʌmpɪŋ] *n* стрибки (*вид спорту*)
juridical [dʒuə'ɪdɪkl] *a* юридичний; законний
just [dʒʌst] *adv* щойно
justice ['dʒʌstɪs] *n* справедливість; суддя; правосуддя

K k

keep [kiːp] (**kept, kept**) *v* тримати, зберігати; залишати
to keep in mind мати на увазі
to keep to one's bed дотримуватися постільного режиму
kill [kɪl] *v* вбивати
killer ['kɪlə] *n* убивця, килер
kilogramme ['kɪləgræm] *n* кілограм
kilometre ['kɪləmɪtə] *n* кілометр
kind [kaɪnd] 1. *n* сорт; вид; 2. *a* добрий
king [kɪŋ] *n* король
kingdom ['kɪŋdəm] *n* королівство
kitchen ['kɪtʃɪn] *n* кухня
kitchen-garden ['kɪtʃɪn'gɑːdn] *n* город
knight [naɪt] *n* рицар, лицар

know [nou] (**knew, known**) *v* знати
knowledge ['nɒlɪdʒ] *n* знання

L l

laboratory [lə'bɒrət(ə)rɪ] *n* лабораторія
labour ['leɪbə] *n* праця
labour-training *n* виробниче навчання
lack [læk] *n* нестача, брак
for lack of time за браком часу
lake [leɪk] *n* озеро
lamp [læmp] *n* лампа
land [lənd] *n* земля
landlord ['lændlɔːd] *n* домовласник, який здає (внайми) квартири
lane [leɪn] *n* стежка; провулок
language ['læŋgwɪdʒ] *n* мова
large [lɑːdʒ] *a* великий
last [lɑːst] 1. *a* останній 2. *v* тривати
at last нарешті
last night вчора увечері
for the last time востаннє
late [leɪt] 1. *a* пізній 2. *adv* пізно
to be late запізнюватися
later ['leɪtə] *adv* пізніше
lathe [leɪð] *n* токарний верстат
Latin ['lætɪn] *n* латинь
laugh [lɑːf] *v* сміятися
law [lɔː] *n* закон; право
lawn [lɔːn] *n* газон, лужок
lay [leɪ] (**laid, laid**) *v* класти
to lay the table накривати на стіл
lazy ['leɪzɪ] *a* ледачий
lead [liːd] (**led, led**) *v* вести, керувати
leader ['liːdə] *n* вождь; керівник
leadership ['liːdəʃɪp] *n* керівництво
leaf [liːf] *n* листок
league [liːg] *n* ліга, спілка
leap [liːp] (**leapt, leaped**) *v* стрибати
leap-year ['liːpjəː] *n* високосний рік

least [li:st] 1. *a* найменший; 2. *adv* найменше
leave [li:v] (**left, left**) *v* покидати; залишати; від'їжджати
ledge [ledʒ] *n* уступ; край
left [left] *a* лівий
on the left зліва
leg [leg] *n* нога (*від стегна до ступні*)
legend ['ledʒənd] *n* легенда
legislation [ˌledʒɪsˈleɪʃn] *n* законодавство
legislative ['ledʒɪslətɪv] *a* законодавчий
lend [lend] (**lent, lent**) *v* позичати; надавати
less [les] 1. *a* менший; 2. *adv* менше
lessen ['lesn] *v* зменшувати
let [let] *v* дозволяти
letter ['letə] *n* буква; літера; лист
registered letter рекомендований лист
air-mail letter лист авіапоштою
liberation [ˌlɪbəˈreɪʃn] *n* звільнення, визволення
liberator ['lɪbəreɪtə] *n* визволитель
library ['laɪbrəri] *n* бібліотека
lie [laɪ] (**lay, lain**) *v* лежати
to lie in the sun загоряти
life [laɪf] *n* життя
lift [lɪft] *n* ліфт
light [laɪt] 1. *n* світло; 2. *a* світлий
like [laɪk] 1. *a* подібний, схожий; 2. *v* подобатися, любити
lip [lɪp] *v* губа
listen ['lɪsn] *v* слухати
literary ['lɪtərəri] *a* літературний
literature ['lɪtərɪtʃə] *n* література
litre ['lɪtə] *n* літр
little ['lɪtl] *a* маленький
live [lɪv] *v* жити
living-room ['lɪvɪŋrʊm] *n* вітальня
local ['ləʊkəl] *a* місцевий

log [lɒg] *a* колода; деревина
long [lɒŋ] *a* довгий
look [lʊk] *v* дивитися
to look after піклуватися про
to look for шукати
to look like бути схожим (*на когось*)
lorry ['lɒrɪ] *n* вантажний автомобіль
lose [lu:z] (**lost, lost**) *v* втрачати, програвати
loss [lɒs] *n* втрата
loud [laʊd] *a* гучний
loudly ['laʊdli] *adv* гучно
love [lʌv] *v* любити
lunch [lʌntʃ] *n* ленч, другий сніданок

M m

magazine [ˌmæɡəˈzi:n] *n* журнал
mail [meɪl] *n* пошта
main [meɪn] *a* головний, основний
mainland ['meɪnlənd] *n* материк; найбільший острів
major ['meɪdʒə] *a* важливий; великий
make [meɪk] (**made, made**) *v* робити
to make a dialogue складати діалог
to make a snowman ліпити сніговика
male [meɪl] *a* чоловічий
mamma [məˈmɑ:] *n* мама, ненька
manage ['mænɪdʒ] *v* керувати
manager ['mænɪdʒə] *n* менеджер, адміністратор, керівник
manganese [ˌmæŋɡəˈni:z] *n* марганець
mankind [mænˈkaɪnd] *n* людство
manuscript ['mænɪjʊskrɪpt] *n* рукопис
many ['meni] *a* багато
map [mæp] *n* карта
maple ['meɪpl] *n* клен

marble ['mɑ:bl] *n* мармур
mark [mɑ:k] 1. *n* оцінка; 2. *v* відзначати
market ['mɑ:kɪt] *n* ринок
master ['mɑ:stə] *n* хазяїн, господар
match [mætʃ] 1. *n* матч; 2. *v* пасувати; підходити під пару
mathematics [ˌmæθɪ'mætiks] *n* математика
may [meɪ] (*past might*) *v* могли, мати змогу
me [mi:,mi] *pron* мені, мене
meadow ['medou] *n* лука
     in the meadow на луці
meaning ['mi:nɪŋ] *n* значення
measuring ['meɪzərɪŋ] *n* вимірювання
meat [mi:t] *n* м'ясо
medal [medl] *n* медаль
medicine ['medsn] *n* ліки; медицина
meet [mi:t] (*met, met*) *v* зустрічати
meeting ['mi:tɪŋ] *n* збори; зустріч
member ['membə] *n* член (*партії*)
membership ['membəʃɪp] *n* членство
memory ['meməri] *n* пам'ять
     to honour the memory шанувати пам'ять
mention ['menʃn] *v* згадувати; посилатися
menu ['menju:] *n* меню
mere [mɪə] 1. *a* простий; чистий; 2. *adv* лише
     for a mere penny лише за один пенні
middle ['mɪdl] *n* середина
mild [maɪld] *a* м'який; теплий; помірний (*про клімат*); лагідний (*про характер*)
military ['mɪlɪtəri] *a* військовий
milk [mɪlk] *n* молоко
milkmade ['mɪlkmeɪd] *n* доярка
million ['mɪljən] *num* мільйон
miner ['maɪnə] *n* гірник; шахтар

minor ['maɪnə] менший з двох; молодший
minority [ˌmaɪ'nɔ:rti] *n* меншість; менша частина
minus ['maɪnəs] *n* мінус
minute ['mɪnɪt] *n* хвилина
miserable ['mɪzərəbl] *a* нещасний
miss [mɪs] 1. *n* міс, панна; дівчина; 2. *v* схибити, не влучити
mistake [mɪs'teɪk] *n* помилка
mistress ['mɪstrɪs] *n* господиня, хазяйка
modern ['mɒdən] *a* сучасний
modest ['mɒdɪst] *a* скромний; соромливий
money ['mʌni] *n* гроші
monkey ['mʌŋki] *n* мавпа
month ['mʌnθ] *n* місяць
monument ['mɒnjumənt] *n* пам'ятник
more [mɔ:] 1. *a* більший; 2. *adv* більше
moreover [mɔ:'rouvə] *adv* крім того, до того ж
morning ['mɔ:nɪŋ] *n* ранок
     in the morning вранці
most [mʌst] 1. *a* найбільший; 2. *adv* найбільше
mother ['mʌðə] *n* мати
motherland ['mʌðəlænd] *n* батьківщина
motto ['mɒtəu] *n* девіз
mountain ['maʊntɪn] *n* гора
mountainous ['maʊntɪnəs] *a* гористий
mouse [maʊs] *n* миша
mouth [maʊθ] 1. *n* рот; 2. *v* впадати (*про річку*)
move [mu:v] *v* рухатися; переїжджати
movement ['mu:vmənt] *n* рух
Mrs. ['mɪsɪz] *n* (*скор. від Mistress*) місіс, пані
much [mʌtʃ] 1. *a* багато; 2. *adv* дуже
murder ['mɜ:də] *n* убивство

museum [mju:'ziəm] *n* музей
mushroom ['mʌʃrʊm] *n* гриб
music ['mju:zɪk] *n* музика
musician [mju:'zɪʃn] *n* музикант
must [mʌst] *v* повинен
mustard ['mʌstəd] *n* гірчиця
mutual ['mjʊtʃuəl] *a* взаємний;
 спільний
my [maɪ] *pron* мій, моя, мое, мої
myself [maɪ'self] *pron* себе; собі

N n

name [neɪm] *n* ім'я
napkin ['næpkin] *n* серветка
narrow ['nærou] *a* вузький
nation ['neɪʃn] *n* нація, народ
national ['næʃənl] *a* національний
national history народознавство
nation-wide *a* всенародний
native ['neɪtv] *a* рідний
natural ['nætʃrəl] *a* природний,
 натуральний
natural conditions природні
 умови
natural resources природні
 багатства
naturally *adv* природно; зви-
 чайно
nature ['neɪtʃə] *n* природа
near [nɪə] *adv* біля
nearly ['nɪəli] *adv* приблизно
necessary ['nesɪsəri] *a* потрібний
neck [nek] *n* шия
need [ni:d] *v* мати потребу
neighbour ['neɪbə] *n* сусід
neither ['naɪðə] *a* жоден; ні той,
 ні інший
neither... nor *conj* ні... ні...
never ['nevə] *adv* ніколи
nevertheless [ˌnevəðə'les] 1. *adv*
 все-таки; 2. *conj* проте
new [nju:] *a* новий
New Year tree ['nju:'jɜ: tri:] *n* ново-
 річна ялинка
newspaper ['nju:spetə] *n* газета

newsreel ['nju:zri:l] *n* кіножурнал;
 кінохроніка
next [nekst] *a* наступний
nice [naɪs] *a* гарний
nickel ['nɪkl] *n* нікель; *амер.*
 монета в 5 центів
night [naɪt] *n* ніч
no [nou] *adv* не, ніскільки не
noble ['nəʊbl] *a* благородний;
 славний
nobody ['nəʊbədi] *pron* ніхто
noise [nɔɪz] *n* шум, галас
north ['nɔ:θ] *n* північ
northern ['nɔ:ðən] *a* північний
nose [nouz] *n* ніс
not [nɒt] *adv* не
not at all не варто (*подяки*)
noted ['nəʊtɪd] *a* видатний
nothing ['nʌθɪŋ] *pron* нічого
notify ['nəʊtɪfaɪ] *v* повідомляти
novel ['nɒvl] *n* роман
now [naʊ] *adv* тепер, зараз
nowadays ['naʊədəɪz] *adv* тепер; за
 наших часів
number ['nʌmbə] *n* номер
nurse [nɜ:s] *n* медсестра

O o

obstacle ['ɒbstəkl] *n* перешкода
offer ['ɒfə] *v* пропонувати
office ['ɒfɪs] *n* офіс, відомство
often ['ɒ(:)fn] *adv* часто
old ['əʊld] *a* старий
How old are you? Скільки тобі
 років?
Olympic [ou'lɪmpɪk] *a* олімпійсь-
 кий
on [ɒn] *prep* на
one [wʌn] *num* один
only ['əʊnli] *adv* лише, тільки
open ['əʊp(ə)n] *v* відкривати; роз-
 гортати
operate ['ɒpəreɪt] *v* діяти
opposite ['ɒpəzɪt] *adv* навпроти
or [ɔ:] *conj* або
orchard ['ɔ:tʃəd] *n* фруктовий сад

order ['ɔ:də] 1. *n* наказ; порядок;
2. *v* замовляти
ore [ɔ:] *n* руда
organization [ˌɔ:gənaɪ 'zeɪʃn] *n* організація
organize ['ɔ:gənaɪz] *v* організовувати
organizer ['ɔ:gənaɪzə] *n* організатор
other ['ʌðə] *a* інший
    the other day недавно
our ['auə] *pron* наш
ourselves [auə'selvz] *pron* себе; самі
out [aut] *adv* назовні
    to be out не бути вдома; вийти
outer ['autə] *a* зовнішній
    outer space космічний простір
outsider ['aut'saɪdə] *n* сторонній; аутсайдер
outstanding [aut'stændɪŋ] *a* видатний, знаменитий
oval ['ouvəl] *a* овальний
over ['ouvə] *adv* по; через; над, вище
    to be over закінчуватися
own [oun] *a* власний

Р р

page [peɪdʒ] *n* сторінка
    on page 2 на сторінці 2
pain [peɪn] *n* біль (особливо гострий)
paint [peɪnt] 1. *n* фарба; 2. *v* малювати фарбами; фарбувати
painter ['peɪntə] *n* художник; маляр
palace ['rælɪs] *n* палац
pale [peɪl] *a* блідий
paper ['peɪpə] *n* папір
paper-mill ['peɪpətmɪl] *n* паперова фабрика
parade [pə'reɪd] *n* парад
parcel ['pɑ:sl] *n* пакунок; посилка
parent ['peərənt] *pl* батьки
park [pɑ:k] *n* парк

parliament ['pɑ:ləmənt] *n* парламент
part [pɑ:t] *n* частина
    to take part брати участь
participant [pɑ:'tɪsɪpənt] *n* учасник
participate [pɑ:'tɪsɪpeɪt] *v* брати участь
party ['pɑ:tɪ] *n* партія; вечірка
pass [pɑ:s] *v* приходити, переходити
    to pass examinations складати іспити
past [pɑ:st] 1. *n* минуле; 2. *a* минулий
patient ['peɪʃənt] *n* пацієнт
patriot ['peɪtriət] *n* патріот
patriotic [pə'trɪ'ɒtɪk] *a* вітчизняний, патріотичний
    Great Patriotic War Велика Вітчизняна війна
pay [peɪ] (**paid, paid**) *v* платити
    to pay tribute віддавати належне
peace [pi:s] *n* мир
peaceful ['pi:sfʊl] *a* мирний
peasant ['pezənt] *n* селянин
pen [pen] *n* ручка
pen-name *n* псевдонім
pence [pens] *n* (*pl* від penny) пенси
pencil ['pensl] *n* олівець
pencil-box *n* пенал
penny ['penɪ] *n* пенні, пенс; амер. монета в 1 цент
pensioner ['penʃənə] *n* пенсіонер
perfect ['pɜ:fɪkt] 1. *a* досконалий; закінчений; грам. перфектний; 2. *v* вдосконалювати, поліпшувати
perform [pə'fɔ:m] *v* виконувати; ставити (*n'esy*)
performance [pə'fɔ:məns] *n* вистава
period ['pɪəriəd] *n* період
perish ['perɪʃ] *v* гинути
personal ['pɜ:snl] *a* особистий
photo ['fəutəu] *n* фотографія
physical training ['fɪzɪkəl 'treɪnɪŋ] *n* фізкультура

physics [ˈfɪzɪks] *n* фізика
piano [ˈpjænoʊ] *n* фортепіано, рояль
pick [pɪk] *v* збирати
     to pick up підіймати
picture [ˈpɪktʃə] *n* картина; кіно
piece [piːs] *n* шматок
pig [pɪɡ] *n* свиня
pig-farm *n* свиноферма
pink [pɪŋk] *a* рожевий
pity [ˈpɪti] *n* жалість, жаль
     It's a pity. Шкода.
placard [ˈplækɑːd] *n* плакат; афіша
place [pleɪs] *n* місце
     to take place траплятися, відбуватися
plain [pleɪn] *n* рівнина
plan [plæn] *n* план
plant [plɑːnt] 1. *n* рослина; завод, фабрика; 2. *v* саджати (рослини)
plate [pleɪt] *n* тарілка; миска
play [pleɪ] *n* гра; п'єса; 2. *v* грати(ся), розважатися; грати (на музичних інструментах)
     to play chess грати в шахи
     to play snowballs грати в сніжки
     to play the piano грати на піаніно
player [ˈpleɪə] *n* гравець; актор; музикант
please [pliːz] *v* хотіти, бажати
pleasure [ˈpleʒə] *n* задоволення
plot [plɒt] *n* ділянка (землі); клапчик землі
plump [plʌmp] *a* повний, товстий
plus [plʌs] *n* плюс
pocket [ˈpɒkɪt] *n* кишеня
poem [ˈpəʊɪm] *n* поема; вірш
poet [ˈpəʊɪt] *n* поет
point [ˈpɔɪnt] 1. *n* крапка; суть; мета; 2. *v* указувати; зазначати; виділяти
pointer [ˈpɔɪntə] *n* указка
polar [ˈpəʊlə] *a* полярний

political [pəˈlɪtɪkl] *a* політичний
pollution [pəˈluːʃn] *n* забруднення
poor [puə] *a* бідний; нещасний
popular [ˈpɒpjələ] *a* популярний
population [ˌpɒpjʊˈleɪʃn] *n* населення; жителі
porridge [ˈpɒrɪdʒ] *n* каша (вівсяна)
port [pɔːt] *n* порт
portrait [ˈpɔːtrɪt] *n* портрет
possible [ˈpɒsəbl] *a* можливий
post [pəʊst] *n* пошта
post-card [ˈpəʊstkɑːd] *n* поштова листівка
poste restante [ˈpəʊstˈrestɑːnt] *n* до запитання (кореспонденція)
potato [pəˈteɪtoʊ] *n* картопля
     fried (boiled, mashed) potatoes смажена (варена, товчена) картопля
poultry farm [ˈpəʊltrɪfɑːm] *n* птахоферма
pound [paʊnd] *n* фунт (англ.= 453,6 г); фунт стерлінгів
pour [pɔː] *v* лити, наливати
power [ˈpaʊə] *n* влада
powerful [ˈpaʊəfʊl] *a* могутній; сильний
power-station [ˈpaʊəˈsteɪʃn] *n* електростанція
practically [ˈpræktɪkəli] *adv* практично
prefer [prɪˈfə] *v* віддавати перевагу
prepare [prɪˈpeə] *v* готувати (завчасно)
prescribe [prɪˈskraɪb] *v* приписувати
present [ˈpreznt] 1. *n* подарунок; 2. *a* присутній
preserve [prɪˈzɜːv] *v* зберігати; оберігати
pressed [prest] *a* спресований
pretty [ˈprɪti] *a* гарненький
price [praɪs] *n* ціна
primary [ˈpraɪməɪ] *a* початковий
principality [ˌprɪnsɪˈpælɪti] *n* князівство

private [ˈpraɪvɪt] *a* приватний;
особистий
prize [praɪz] *n* приз; премія;
нагорода
produce [prəˈdjuːs] *v* виробляти;
створювати
profession [prəˈfeʃn] *n* професія
programme [ˈprougræm] *n*
програма
progress [ˈprougres] *n* прогрес
progressive [prəˈgresɪv] *a* про-
гресивний
prohibit [prəˈhɪbɪt] *v* забороняти
promise [ˈprɒmɪs] 1. *n* обіцянка; 2.
v обіцяти
pronunciation [prəˌnʌnsiˈeɪʃn] *n*
вимова
proposition [ˌprɒpəˈzɪʃn] *n* тверд-
ження; пропозиція
protect [prəˈtekt] *v* захищати;
охороняти
proud [praʊd] *a* гордий
to be proud of пишатися чим-
небудь
prove [ˈpruːv] *v* доводити
provide [prəˈvaɪd] *v* забезпечувати
pub [pʌb] *n* шинок
public [ˈpʌblɪk] *a* громадський;
державний; народний
publish [ˈpʌblɪʃ] *v* публікувати
pull [pul] *v* тягти
pupil [ˈpjʊːpl] *n* учень
puppy [ˈrʌpi] *n* цуценя
purify [ˈpjʊəɪfaɪ] *v* очищати
push [puʃ] *v* штовхати
put [put] (**put, put**) *v* класти
put on одягати
put down записувати; знижу-
вати (*ціни*)

Q q

quarter [ˈkwɔːtə] *n* чверть
question [ˈkwestʃən] *n* запитання
ask questions ставити запи-
тання
quickly [ˈkwɪkli] *adv* швидко

R r

race [reɪs] *n* змагання з бігу
radio [ˈreɪdiəʊ] *n* радіо
raft [rɑːft] *n* пліт; пором
railroad [ˈreɪlroʊd] *n* залізниця
rain [reɪn] *n* дощ
It is raining. Іде дощ.
raincoat [ˈreɪnkəʊt] *n* плащ
rainy [ˈreɪni] *a* дощовий
reach [riːtʃ] *v* досягати
read [riːd] (**read** [red], **read**) *v*
читати
reader [ˈriːdə] *n* читач
ready [ˈredi] *a* готовий
to be ready бути готовим
ready-made готовий (*одяг*)
real [riəl] *a* справжній
realize [ˈriəlaɪz] *v* уявляти собі;
виконувати
really [ˈriəli] *adv* насправді
reasonable [ˈriːznəbl] *a* розсудли-
вий; прийнятний
It is reasonable... . Є всі під-
стави...
receive [rɪˈsiːv] *v* одержувати
recently [ˈriːsntli] *adv* недавно
recite [rɪˈsaɪt] *v* декламувати
recollect [ˌrekəˈlekt] *v* пригадувати
record [ˈrekɔːd] *n* запис; протокол;
рекорд
recover [rɪˈkʌvə] *v* відужувати
rectory [ˈrektəri] *n* будинок пара-
фіяльного священика
red [red] *a* червоний
refrigerator [rɪˈfrɪdʒəreɪtə] *n* холо-
дильник, рефрижератор
refuse [rɪˈfjuːz] *v* відмовляти; запе-
речувати
regard [rɪˈɡɑːd] *v* вважати; розгля-
дати, розцінювати
to be regarded вважатися
region [ˈriːdʒ(ə)n] *n* область, район
relative [ˈrelatɪv] 1. *n* родич; 2. *a*
відносний
reliable [rɪˈlaɪəbl] *a* надійний;
достовірний

remain [rɪˈmeɪn] *υ* залишатися
remember [rɪˈmembə] *υ* пам'ятати
remove [rɪˈmuːv] *υ* усувати
rent [rent] *n* квартирна плата
repeat [rɪˈpi:t] *υ* повторювати
report [rɪˈpɔ:t] *n* доповідь, повідомлення
representative [ˌreprɪˈzentətɪv] *n* представник, делегат
reproduce [rɪˈprɒdju:s] *υ* відтворювати, повторювати
republic [rɪˈpʌblɪk] *n* республіка
request [rɪˈkwest] *υ* просити
required [rɪˈkwaɪəd] *a* обов'язковий
research [rɪˈsɜ:tʃ] *n* дослідження
respect [rɪˈspekt] *υ* поважати, шанувати
responsible [rɪˈspɒnsəbl] *a* відповідальний
rest [rest] *n* відпочинок
to have a rest відпочивати
restaurant [ˈrestɒrənt] *n* ресторан
restore [rɪˈstɔ:] *υ* повертати; відновлювати
result [rɪˈzʌlt] *n* результат
return [rɪˈtɜ:n] *υ* повертатися
revive [rɪˈvaɪv] *υ* відроджувати
revolution [ˌrevəˈlu:ʃn] *n* революція; переворот
ribbon [ˈrɪbən] *n* стрічка
rich [rɪtʃ] *a* багатий
ride [raɪd] (**rode, ridden**) *υ* їхати
right [raɪt] 1. *n* право; 2. *a* правий
on the right праворуч
on the right hand of праворуч від
That's right! Правильно!
All right! Добре!
That's all right. Все в порядку.
ring [rɪŋ] (**rang, rung**) *υ* телефонувати
ripe [raɪp] *a* стиглий; спілий
rise [raɪz] (**rose, risen**) *υ* підноситися

river [ˈrɪvə] *n* річка
road [rəʊd] *n* дорога, шлях
rocket [ˈrɒkɪt] *n* ракета
roof [ru:f] *n* дах
room [ru(:)m] *n* кімната
root [ru:t] *n* корінь
rope [rəʊp] *n* канат; віршовка
rose [rəʊz] *n* троянда
rosy [ˈrəʊzi] *a* рум'яний
round [raʊnd] *a* круглий
row [rəʊ] *n* ряд
ruin [ru:n] *n* загибель; *pl* руїни
ruler [ˈru:lə] *n* лінійка
run [rʌn] (**ran, run**) *υ* бігти
to run away утекти
runner [ˈrʌnə] *n* бігун
running [ˈrʌnɪŋ] *n* біг (*вид спорту*)
Russia [ˈrʌʃə] *pr n* Росія
Russian [ˈrʌʃn] 1. *n* росіянин; росіянка; російська мова 2. *a* російський

S s

sad [sæd] *a* сумний
safeguard [ˈseɪfɡɑ:d] *n* гарантія
sailor [ˈseɪlə] *n* моряк; матрос
salary [ˈsæləri] *n* заробітна плата, оклад
salt [sɔ:lt] *n* сіль
same [seɪm] *pron* той самий
sandwich [ˈsænwɪdʒ] *n* бутерброд
Saturday [ˈsætədi] *n* субота
sausage [ˈsɔ:sɪdʒ] *n* ковбаса, сосиска
save [seɪv] *υ* рятувати
say [seɪ] (**said, said**) *υ* говорити, сказати
scarf [skɑ:f] *n* шарф, краватка
school [sku:l] *n* школа
school uniform шкільна форма
schoolboy *n* школяр, учень
schoolgirl *n* школярка, учениця
school-leaver [ˈsku:lˌli:və] *n* випускник школи
science [ˈsaɪəns] *n* наука

scientist ['saɪəntɪst] *n* вчений
score ['skɔ:] *n* рахунок
Scotland ['skɒtlənd] *pr n* Шотландія
Scottish ['skɒtɪʃ] *a* шотландський
scout [skaʊt] *n* розвідник; скаут, бойскаут
sculptor ['skʌlptə] *n* скульптор
sea [si:] *n* море
seaside ['si:'saɪd] *n* морське узбережжя
season ['si:zn] *n* сезон; пора року
seat [si:t] *n* стілець; сидіння; місце
second ['sekənd] 1. *n* секунда; 2. *a* другий
secondary ['sekəndəri] *a* середній
secret ['sɪkɪt] 1. *n* таємниця; 2. *a* таємний
section ['sekʃən] *n* секція; відділ
see [si:] (**saw, seen**) *v* бачити
seek [si:k] (**sought**) *v* шукати, прагнути
select [sɪ'lekt] *v* вибирати
selfdetermination ['selfdɪ,tə:mɪ'neɪʃn] *n* самовизначення
sell [sel] (**sold, sold**) *v* продавати
send [send] (**sent, sent**) *v* посилати
senior ['si:njə] *a* старший
senior pupil старшокласник
sentence ['sentəns] *n* речення
serious ['sɪəriəs] *a* серйозний
serve [sɜ:v] *v* служити; обслуговувати
settle ['setl] *v* оселятися
several ['sevrəl] *a* кілька
sheep [ʃi:p] *n* вівця; вівці
sheet [ʃi:t] *n* простирадло; аркуш
shelf [ʃelf] *n* полиця
shine [ʃaɪn] (**shone, shone**) *v* світити, сяяти
ship [ʃɪp] *n* корабель; судно
shirt [ʃɜ:t] *n* сорочка
shoe [ʃu:] *n* черевик, туфля
shoot [ʃu:t] (**shot, shot**) *v* стріляти
shop [ʃɒp] *n* магазин
shop-assistant ['ʃɒpəsɪstənt] *n* продавець

shopping ['ʃɒpɪŋ] *n* відвідання магазину, щоб щось купити; купівля, купування
to do one's shopping робити покупки
to go shopping ходити по магазинах
shopping-bag *n* господарська сумка
shore [ʃɔ:] *n* берег (моря, озера)
short [ʃɔ:t] *a* короткий
show [ʃəʊ] (**showed, shown**) *v* показувати; виявляти
shut [ʃʌt] (**shut, shut**) *v* закривати; згортати
sick [sɪk] *a* хворий
side [saɪd] *n* бік, сторона
sight [saɪt] *n* зір
sights [saɪts] *n* визначні місця
sightseeing ['saɪt,si:ɪŋ] *n* огляд визначних місць
signature ['sɪɡnɪtʃə] *n* підпис
silk [sɪlk] *n* шовк
since [sɪns] *prep* з того часу; відтоді; відколи
sing [sɪŋ] (**sang, sung**) *v* співати
single ['sɪŋɡl] *a* єдиний
sir [sɜ:] *n* сер, пан, добродій (як звертання)
sister ['sɪstə] *n* сестра
sit [sɪt] (**sat, sat**) *v* сидіти
situated ['sɪtʃueɪtɪd] *a* розташований
skate [skeɪt] 1. *n* ковзан; 2. *v* кататися на ковзанах
skating ['skeɪtɪŋ] *n* катання на ковзанах
ski [ski:] 1. *n* лижа; 2. *v* ходити на лижах
skirt [skɜ:t] *n* спідниця
sky [skaɪ] *n* небо
sledge [sledʒ] 1. *n* сани; 2. *v* кататися на санчатах
sleep [sli:p] (**slept, slept**) *v* спати
slow [sləʊ] *a* повільний
slowly ['sləʊli] *adv* повільно

small [smɔ:l] *a* маленький
smile [smaɪl] 1. *n* усмішка; 2. *v* усміхатися
smoke [smouk] *n* дим
snow [snəʊ] *n* сніг
It is snowing. Іде сніг.
snowball ['snəʊbɔ:l] *n* сніжка
snow-man ['snəʊmæn] *n* сніговик
so [səʊ] *adv* так, таким чином
soap [səʊp] *n* мило
sock [sɒk] *n* шкарпетка
sofa ['səʊfə] *n* софа, диван
soldier ['souldʒə] *n* солдат
solve [sɒlv] *v* вирішувати, розв'язувати (*задачу, проблему*)
some [sʌm] *pron* кілька; деякі
somebody ['sʌmbədi] *pron* хтось; хто-небудь
something ['sʌmθɪŋ] *pron* дещо, щось; що-небудь
sometimes ['sʌmtaɪmz] *adv* іноколи
son [sʌn] *n* син
song [sɒŋ] *n* пісня
soon [su:n] *adv* скоро; незабаром
sorry ['sɒri] *a* засмучений
I am sorry! Вибачте! Перепрошую!
soul [saʊl] *n* душа
sound [saʊnd] *n* звук
soup [su:p] *n* суп
sour ['sauə] *a* кислий
sour cream ['sauəkri:m] *n* сметана
source [sɔ:s] *n* джерело; верхів'я (*ріки*)
south [sauθ] *n* південь
south-east ['sauθ'i:st] *n* південний схід
souvenir ['su:vniə] *n* сувенір
sovereignty ['sɒvrənti] *n* суверенітет
space [speɪs] *n* космічний простір; космос
spaceship ['speɪʃɪp] *n* космічний корабель
speak [spi:k] (*spoke, spoken*) *v* говорити

speaker ['spi:kə] *n* спікер; диктор
special ['speʃəl] *a* спеціальний
spend [spend] (*spent, spent*) *v* витратити; проводити (*час*)
spoon [spu:n] *n* ложка
sport [spɔ:t] *n* спорт
to go in for sports займатися спортом
spring [sprɪŋ] *n* весна
sprint [sprɪnt] *n* біг на коротку дистанцію
square [skweə] *n* квадрат; площа; сквер
squeeze [skwi:z] *v* стискувати
stadium ['steɪdjəm] *n* стадіон
stamp [stæmp] *n* поштова марка
stand [stænd] (*stood, stood*) *v* стояти
star [stɑ:] *n* зірка
Stars and Stripes державний прапор США
start [stɑ:t] 1. *n* старт; 2. *v* починати
starve [stɑ:v] *v* помирати від голоду
state [steɪt] *n* держава
state emblem державний герб
statement ['steɪtmənt] *n* заява, твердження
statesman ['steɪtsmən] *n* державний діяч
station ['steɪʃn] *n* станція, вокзал
railway station залізничний вокзал
statue ['stætju:] *n* статуя
stay [steɪ] *v* залишатися
stay behind відстояти
stay-at-home ['steɪəθəʊm] *домос*
steel [sti:l] *n* сталь
stew [stju:] *v* варити(ся); тушкувати(ся)
stick [stɪk] *n* палиця, ціпок
still [sti:l] *adv* все ще, досі
stock [stɒk] *n* запас, фонд
stock exchange ['stɒkɪks,tʃeɪn(d)ʒ] *n* фондова біржа
stocking ['stɒkɪŋ] *n* панчоха

stone [stoun] *n* камінь
stop [stɒp] 1. *n* зупинка; 2. *v* зупинятися
storm [stɔ:m] *n* шторм; ураган, буря
story ['stɔ:ri] *n* оповідання
straight [streɪt] *a* прямий
strange [streɪndʒ] *a* незнайомий; дивний
stranger ['streɪndʒə] *n* чужоземець; чужинець
street [stri:t] *n* вулиця
stress [stres] *v* підкреслювати, наголошувати
stretch [stretʃ] *v* витягуватися; простягатися
strict [strikt] *a* точний, певний; суворий
stripe [straɪp] *n* смуга
strive [straɪv] (strove, striven) *v* старатися, намагатися
strong [strɒŋ] *a* сильний
struggle ['strʌgl] *n* боротьба
student ['stju:dənt] *n* студент
study ['stʌdi] *v* вивчати; вчити(ся)
subject ['sʌbdʒɪkt] *n* (навчальний) предмет
subtropical ['sʌb'trɒpɪkəl] *a* субтропічний
success [sək'ses] *n* успіх
successful [sək'sesfʊl] *a* успішний
such [sʌtʃ] *a* такий, подібний
suddenly ['sʌdnli] *adv* раптом
sugar ['ʃʊgə] *n* цукор
suggest [sə'dʒest] *v* пропонувати
suit [sju:t] *n* костюм
sultry ['sʌltri] *a* душний
sum up ['sʌm'ʌp] *v* підсумовувати
summer ['sʌmə] *n* літо
sun [sʌn] *n* сонце
Sunday ['sʌndɪ] *n* неділя
sunny ['sʌni] *a* сонячний
supermarket [ˌsjʊpə'mɑ:kɪt] *n* супермаркет, великий магазин самообслуговування
supper ['sʌpə] *n* вечеря

to have supper вечеряти
support [sə'pɔ:t] *v* підтримувати
suppose [sə'pəʊz] *v* припускати; гадати, думати
sure [ʃʊə] *a* впевнений
to be sure бути впевненим
surface ['sɜ:fɪs] *n* поверхня
surgeon ['sɜ:dʒən] *n* хірург
surprise [sə'praɪz] *n* здивування
swallow ['swɒləʊ] *v* ковтати
sweep [swi:p] (swept, swept) *v* підмітати; чистити
sweetheart ['swi:thɑ:t] *n* коханий; кохана
swim [swɪm] (swam, swum) *v* плавати
swimming ['swɪmɪŋ] *n* плавання
swimming-pool ['swɪmɪŋ'pu:l] *n* басейн
switch on ['swɪtʃɒn] *v* вмикати
symbol ['sɪmb(ə)l] *n* символ

T t

table ['teɪbl] *n* стіл
table-cloth ['teɪblklɔ:θ] *n* скатертину
table-spoon ['teɪblspu:n] *n* столова ложка
tail [teɪl] *n* хвіст
tailor ['teɪlə] *n* кравець
take [teɪk] (took, taken) *v* брати; хапати
to take care of піклуватися про
to take the floor виступати на зборах
to take off знімати
to take part брати участь
tale [teɪl] *n* казка
talk [tɔ:k] 1. *n* розмова; 2. *v* розмовляти
tall [tɔ:l] *a* високий (про людину)
tea [ti:] *n* чай
teach [ti:tʃ] (taught, taught) *v* навчати

teacher ['tɪtʃə] *n* вчитель; вчителька
team [ti:m] *n* команда
technician [tek'nɪʃn] *n* технік
teen-ager ['ti:neɪdʒə] *n* підліток
(від 13 до 19)
telegram ['telɪgræm] *n* телеграма
telephone ['telɪfoun] *a* телефон
tell [tel] (**told, told**) *v* розповідати, сказати
temperature ['tempərɪtʃə] *n* температура
ten [ten] *num* десять
tennis ['tenɪs] *n* теніс
tennis player *n* тенісист
tent [tent] *n* намет; тент
terrible ['terəbl] *a* жахливий
territory ['terɪtəri] *n* територія
test [test] 1. *n* тест, випробування; перевірка; 2. *v* перевіряти
textile ['tekstaɪl] *a* текстильний
thank [θæŋk] *v* дякувати
Thank you! Дякую!
Thanks! Дякуюю!
that [ðæt] *pron* той, та, те
that's why тому
theatre ['θiətə] *n* театр
their [ðeə] *pron* їхній
themselves [ðəm'selvz] *pron* себе, самі
then [ðen] *adv* потім
therapist [ˌθerə'pjʊtɪst] *n* терапевт
there [ðeə] *adv* там, туди
these [ði:z] *pron* ці
thick [θɪk] *a* товстий
thin [θɪn] *a* тонкий
think [θɪŋk] (**thought, thought**) *v* думати
thirsty ['θɜ:sti] *a* спраглий
those [ðəʊz] *pron* ті
thousand ['θaʊzənd] *num* тисяча
threaten ['θreɪn] *v* загрожувати
throat [θrəʊt] *n* горло
throw [θrəʊ] (**threw, thrown**) *v* кидати

to throw away викидати
ticket ['tɪkɪt] *n* квиток
tidy ['taɪdi] *a* акуратний
tie [taɪ] *n* галстук, краватка
tiger ['taɪgə] *n* тигр
tights [taɪts] *n* колготки
till [tɪl] *prep* до
time [taɪm] *n* час
time-table *n* розклад
tin [tɪn] *n* олово; біла жерсть; консервна банка
tinned fruits консервовані фрукти
tinned meat консервоване м'ясо
tiny ['taɪni] *a* дуже маленький, крихітний
title ['taɪtl] *n* заголовок, назва
to [tu:,tə] *prep* у, в, на
today [tə'deɪ] *adv* сьогодні
together [tə'geðə] *adv* разом
tomb [tu:m] *n* могила; надгробний пам'ятник
tomorrow [tə'mɒrəʊ] *adv* завтра
tongue [tʌŋ] *n* язик; мова
mother tongue рідна мова
too [tu:] *adv* також; занадто
toothache ['tu:θeɪk] *n* зубний біль
top [tɒp] *n* верхівка, вершина
touch [tʌtʃ] *v* торкатися
tourist ['tuəɪst] *n* турист
towel ['taʊəl] *n* рушник
tower ['taʊə] *n* башта
the Tower of London Лондонський Тауер
town [taʊn] *n* місто, містечко
toy [tɔɪ] *n* іграшка
tradition [trə'dɪʃn] *n* традиція
train [treɪn] 1. *n* поїзд; 2. *v* виховувати; тренуватися
trainer ['treɪnə] *n* тренер
tram [træm] *n* трамвай
translate [træns'leɪt] *v* перекладати
travel ['trævl] *v* мандрувати
treasure ['treʒə] *n* скарб

treatment [ˈtri:tmənt] *n* лікування; ставлення, поводження
trident [ˈtraɪdənt] *n* тризуб
trip [trɪp] *n* подорож, мандрівка
trolley [ˈtrɒli] *n* візок; вагонетка
trolley-bus [ˈtrɒlibʌs] *n* тролейбус
troop [tru:p] *n* загін
troops [tru:ps] *n* війська
trousers [ˈtrauzəz] *n* брюки, штани
true [tru:] *a* правильний; вірний, відданий
trust [trʌst] 1. *n* довір'я 2. *v* довіряти(ся)
truth [tru:θ] *n* правда
try [traɪ] *v* намагатися; випробувати

to try on приміряти
tulip [ˈtju:lɪp] *n* тюльпан
turn [tɜ:n] *v* вертати; перевертати
to turn off вимикати
to turn on вмикати
to turn out [ˈtɜ:nˈaʊt] *v* виганяти, звільняти
turned-up [ˈtɜ:ndˈʌp] *a* кирпатий
turner [ˈtɜ:nə] *n* токар
TV-set [ˈti:vi:seɪt] *n* телевізор

U u

Ukraine [ju:ˈkreɪn] *pr n* Україна
Ukrainian [ju:ˈkreɪnjən] 1. *n* українець, українка; українська мова; 2. *a* український
umbrella [ʌmˈbrelə] *n* парасолька
uncle [ˈʌŋkl] *n* дядько
under [ˈʌndə] *prep* під
underground [ˈʌndəgraʊnd] *a* підпільний; підземний
underlined [ˌʌndəˈlaɪnd] *a* підкреслений
understand [ˌʌndəˈstænd] (**understood, understood**) *v* розуміти
uniform [ˈju:nɪfɔ:m] *n* форма; формений одяг
school uniform шкільна форма
union [ˈju:njən] *n* союз; об'єднання

Union Jack державний прапор Сполученого Королівства Великобританії
unitary [ˈju:nɪtəri] *a* унітарний
unity [ˈju:nɪti] *n* єдність
university [ju:nɪˈvɜ:sɪti] *n* університет
unknown [ˌʌnˈnəʊn] *a* невідомий
unless [ənˈles] *conj* якщо не
up [ʌp] *adv* вгорі, вгору; вище
us [ʌs] *pron* нам, нас
use [ju:z] *v* застосовувати
useful [ˈju:sfʊl] *a* корисний
usually [ˈju:zuəli] *adv* звичайно
usurp [ju:ˈzɜ:p] *v* узурпувати

V v

vacation [vəˈkeɪʃn] *n* канікули; відпустка
valuable [ˈvæljuəbl] *a* цінний, коштовний
value [ˈvælju:] 1. *n* цінність, важливість; 2. *v* дорожити; цінити
variety [vəˈraɪəti] *n* різноманітність
variety theatre вар'єте; естрадний концерт
various [ˈvɛəriəs] *a* різний, різноманітний
vase [vɑ:z] *n* ваза
vegetable [ˈvedʒɪtəbl] *n* овочі; городина
vehicle [ˈvi:kl] *n* екіпаж; засіб пересування
vertical [ˈvɜ:tɪkl] 1. *n* вертикаль; перпендикуляр; 2. *a* вертикальний
vest [vest] *n* жилет, жилетка
victory [ˈvɪktəri] *n* перемога
view [vju:] *n* вигляд; вид; краєвид; точка зору; думка
village [ˈvɪlɪdʒ] *n* село; містечко
violin [vaɪəˈlɪn] *n* скрипка
visit [ˈvɪzɪt] 1. *n* відвідання, візит; 2. *v* відвідувати
visitor [ˈvɪzɪtə] *n* відвідувач

vocabulary [və'kæbjuləri] *n* слов-
ник
vocational [vou'keɪʃənəl] *a* профе-
сійний
vocational school профтех-
училище
volley-ball ['vɒlibɔ:l] *n* волейбол
volley-ball player волейболіст
voter ['vəʊtə] *n* виборець

W w

wait [weɪt] *v* чекати
waiter ['weɪtə] *n* офіціант
wake [weɪk] (**woke, woken**) *v* про-
кидатися; будити
walk [wɔ:k] 1. *n* прогулянка піш-
ки; 2. *v* гуляти
to go for a walk піти погуляти
wall [wɔ:l] *n* стіна
want [wɒnt] *v* хотіти
war [wɔ:] *n* війна
wardrobe ['wɔ:droub] *n* гардероб,
шафа
warm [wɔ:m] *a* теплий
wash [wɔʃ] *v* мити(ся); умива-
ти(ся)
to wash up мити посуд
watch [wɒtʃ] 1. *n* годинник (ки-
шеньковий, наручний); 2. *v*
спостерігати, стежити
to watch TV дивитися теле-
візор
water ['wɔ:tə] *n* вода
way [weɪ] *n* шлях; дорога
weak [wi:k] *a* слабкий, кволий
wealth [welθ] *n* багатство
wealthy ['welθi] *a* багатий, замож-
ний
weather ['weðə] *n* погода
week [wi:k] *n* тиждень
weekly ['wi:kli] 1. *a* щотижневий;
2. *adv* щотижня
weigh [weɪ] *v* зважувати
weight [weɪt] *n* вага
well [wel] *adv* добре
to be well бути здоровим

west [west] *n* захід
wet [wet] *a* мокрий
to get wet промокнути
whale [weɪl] *n* кит
wheat [wi:t] *n* пшениця
when [wen] *adv, cj* коли
where [weə] *adv, cj* де; куди
which [wɪtʃ] *pron* котрий, який
while [waɪl] *cj* доки, у той час як
white [waɪt] *a* білий
whole [həʊl] *a* весь, цілий
whose [hu:z] *pron* чий
why [waɪ] *adv* чому
wide [waɪd] *a* широкий
widespread ['waɪdspred] *a* широко
розповсюджений
wife [waɪf] *n* дружина, жінка
wig [wɪɡ] *n* парик, перука
wild [waɪld] *a* дикий; необдуманий
win [wɪn] (**won, won**) *v* перема-
гати, вигравати
wind [waɪnd] *n* вітер
windy ['waɪndi] *a* вітряний
window ['wɪndəʊ] *n* вікно
winter ['wɪntə] *n* зима
wireless ['waɪələs] *n* радіо
wise [waɪz] *a* мудрий
wish [wɪʃ] 1. *n* бажання, поба-
жання; 2. *v* бажати, хотіти
without [wɪðaʊt] *prep* без
woman ['wʊmən] *n* жінка
wonder ['wʌndə] 1. *n* дивина, чудо;
2. *v* дивуватися
wonderful ['wʌndəfʊl] *a* дивний;
чудовий
wool [wʊl] *n* шерсть, вовна
wood [wʊd] *n* ліс, гай; дерево
(material)
wooden ['wʊdn] *a* дерев'яний
woodwork ['wʊdwɜ:k] *n* робота по
дереву
word [wɜ:d] *n* слово
word-combination *n* словосполу-
чення
work [wɜ:k] 1. *n* робота; 2. *v*
працювати

worker ['wɜ:kə] *n* робітник
working people *n* трудящі
workshop ['wɜ:kʃɒp] *n* майстерня
world [wɜ:ld] *n* світ, всесвіт
     all over the world у всьому
     світі
worry ['wʌri] *n* тривога; турбота
worse [wɜ:s] *a* гірший
worst [wɜ:st] *a* найгірший
wound [wu:nd] *n* поранення
wounded ['wu:ndɪd] *a* поранений
wrap [ræp] *v* загортати; упако-
     вувати
wrist [rɪst] *n* зап'ясток
write [raɪt] (**wrote, written**) *v*
     писати
     to write down записувати
writer ['raɪtə] *n* письменник
wrong [rɒŋ] *a* неправильний

Y y

yard [jɑ:d] *n* двір, подвір'я
year [jɜ:, jɪə] *n* рік
yellow ['jeləu] *a* жовтий
yes [jes] *adv* так
yesterday ['jestədi] *adv* учора
yet [jet] *adv* ще
young [jʌŋ] *a* молодий
your [jɔ:] *pron* твій; ваш
yourself [jɔ:'self] *pron* себе; сам(а)
yourselves [jɔ:'selvz] (*pl від your-*
     self) себе; самі
youth [ju:θ] *n* молодь

Z z

zero ['ziərou] *n* ніщо; нуль
zone [zoun] *n* пояс; район
zoo [zu:] *n* зоопарк
zoology [zou'ɒlədʒi] *n* зоологія

UKRAINIAN-ENGLISH VOCABULARY

А а

або or

або... або either... or

австралійський Australian

автобіографічний autobiographic(al)

автобіографія autobiography

автор author

адміністративний administrative

адреса address

адресат addressee

аероплан aeroplane

актор actor, player

активний active

акуратний tidy

але but

алло! hallo!, hello!

алфавіт alphabet

американський American

англійський English

англійська мова English

Англія England

антракт interval

аптека chemist's shop

армія army

артист actor, artist

асоціація association

астронавтика astronautics

атака attack

атлетика athletics

атракціон attraction

афіша poster, placard

Б б

бабуся grandmother

багатий rich

багато many, much

багатство wealth

бажати wish, want

балкон balcony

бар, буфет bar

басейн swimming-pool

баскетбол basket-ball

баскетболіст basket-ball player

батьківщина motherland

батьки parents

батько father

бачити see

башта tower

бджола bee

без without

безсоння insomnia

берег (річки) bank

берег (морський) seashore

бити beat; strike

бібліотека library

Біблія the Bible

біг running

бігати run

бігун runner

бідний poor

бій fight, battle

бік side

білий white

біля by, near

білявий fair, fair-haired

біль pain, ache

головний біль headache

біографія biography

біологія biology

біфштекс beefsteak

блакитний blue

блідий pale

блузка blouse

боєць fighter

бокс boxing

боротьба struggle

ботаніка botany

боятися be afraid; fear

брат brother

брати take

брати участь take part

британський British

брудний dirty

брюки, штани trousers

будинок building, house
будувати build
будь ласка please
будь-що anything
будь-який any
буква letter
буряк beet
бутерброд sandwich
бути be
буфет cupboard

Вв

в in, into, at
в усьому світі all over the world
вага weight
важкий difficult, heavy
важливий important
ваза vase
ванна (кімната) bathroom
варити stew
вважати think; suppose; regard; consider; count
вгорі, вгору up
вдома at home; home
Велика Британія Great Britain
великий big, large, great; grand
величезний huge
вертикальний vertical
вертіти turn
вертоліт helicopter
верхівка top
весна spring
верхів'я (ріки) source
весь all, whole, entire
вечеря supper
вечеряти have supper
вечірка party
вже already
вздовж along
вибачатися apologize
вибирати choose; select
вивчати study
вибори election
виганяти turn out
вигляд view

виголошувати deliver
виголошувати промову deliver a speech
виделка fork
видужувати recover
визволитель liberator
визначний prominent; noted
визначні місця sights
виконувати carry out, perform, fulfil
виконувати вправу do an exercise
виливати pour
винятковий exceptional
вимагати demand
вимога demand
винахідник inventor
винахід invention
винаходити invent
виправляти correct
випрасуваний pressed
випробування test
випускник школи school-leaver
вирішувати decide
виробляти produce
виращувати grow
вислів expression
високий high; tall
висота altitude
виставка exhibition, display
витрачати spend
виходити go out; get off
вишня cherry
вівця, вівці sheep
відверто frankly
відверто кажучи frankly speaking
відвідувати visit, attend
відвідувач visitor
відданий true
відділ department
від'їжджати leave
відкривати open; discover
відмовлятися refuse
відповідати за щось to be in charge of

відповідальний responsible
відповідати answer
відповідь answer
відпочивати have a rest
відпочинок rest
відро bucket
відставати stay behind
відстань distance
відсутній absent

бути відсутнім be absent
відчувати feel
візок trolley
війна war
військовий military
вік age
вікно window
вільний free
вірити believe
вірний true
вітання greeting
вітати congratulate, greet
вітер wind
вітряно windy
вітчизняний patriotic

Велика Вітчизняна війна
Great Patriotic War
влада power, authority
власний own
внесок contribution
вниз down
вогкий damp
вогнище fire
вода water

прісна вода fresh water
водій driver
вождь leader
вокзал station
волейбол volley-ball
вологий damp
волосся hair
ворог enemy
впадати (*про річку*) mouth
впертий stubborn, hard
вплив influence
вправа exercise
враження impression

вранці in the morning
все everything
всебічний comprehensive
всенародний nation-wide
вставати get up; stand up
втілювати embody
втішатися enjoy
втрачати lose
вузький narrow
вулиця street
вухо ear
входити enter, come in, get in
вчений scientist
вчинок deed
вчитися learn

ГГ

гадати suppose
газ gas
газета newspaper
газон lawn
галас noise
галерея gallery
галузь branch
ганчірка (*для витирання пилу*)
duster
ганьба disgrace
гарантувати assure
гардероб cloak-room; wardrobe
гармата gun
гарний nice, fine; good; hand-
some; pretty; beautiful
гарячий hot
герб state emblem
гинути perish
гід (*екскурсовод*) guide
гідність dignity
гідроелектричний hydroelectric
гілка branch
гімнастика gymnastics
гірник miner
гірчиця mustard
гірший worse
гість guest
глибокий deep
глядачі audience

говорити say; speak
 година hour
 годинник clock; watch
 голова head
 головний main; chief
 голод famine
 голодний hungry
 голодувати starve
 гора mountain
 гористий mountainous
 горб hill
 город kitchen-garden
 господарча сумка shopping-bag
 готель hotel
 гордий proud
     гордитися be proud of
 горло throat
 господар boss; owner; host
 готовий ready
 готувати prepare
 гра game; play
 грати play
     грати в шахи play chess
 графіт graphite
 Греція Greece
 гриб mushroom
 грип flue
 громадський public
 гроші money
 ґрунт ground
 група group
 губа lip
 гурток circle
 гучний loud

Д д

далекий far
 дата date
 дах roof
 двері door
 двір yard
 двічі twice
 девіз motto
 декламувати recite
 делегат delegate

демонстрація demonstration
 день day
     день народження birthday
 депутат deputy
 дерево tree
 дерев'яний wooden
 держава state
 державний діяч statesman
 дешевий cheap
 дзвін bell
 дзвонити ring
 дивитися look
 дивний strange
 диво wonder
 диктант dictation
 дим smoke
 диплом diploma
 директор (школи) headmaster
 дитина child
 дитинство childhood
 діалог dialogue
 дівчина girl
 дід grandfather
 ділити divide
 дійсно really
 дім home
 діти children
 діяльність activity
 діяти operate
 джерело source
 джинси jeans
 для for
 до to; before; till
 добре well
 добрий kind; good
 добродійність charity
 довгий long
 довіряти trust
 довкілля environment
 догляд care
 доглядати (когось) take care of
 дозволяти allow, let
 доки while
 документ document
 доля fate
 домашнє завдання homework

домашня робота homework
 доповідь report
 допомога help
 допомагати help, assist
 дорога road
 дорожити value
 дорослий grown-up
 досить enough
 досі still
 досконалий perfect
 дослідження research; explo-
 ration
 досліджувати explore
 доставка delivery
 досягати reach
 досягнення achievement
 дочка daughter
 дошка board
 дощ rain

Іде дощ. It is raining.

дощовий rainy
 доярка milkmaid
 друг friend
 другий second
 дружба friendship
 дружина wife
 дружелюбно friendly
 думати think; believe
 дурень fool
 дути blow
 душа soul
 дядько uncle

Е е

екзамен examination
 екзаменувати examine
 екскурсія excursion
 експеримент experiment
 електричний electric
 електростанція power-station
 етнічний ethnic

Є є

Європа Europe
 єдиний single
 єдність unity

Ж ж

жакет jacket
 жалість pity
 жаркий hot
 жарт joke
 жартувати tell jokes
 жахливий terrible, dreadful
 живий alive
 жилет(ка) vest
 життя life
 жінка woman
 жовтий yellow
 журнал magazine
 журналіст journalist

З з

з with, from
 з, з того часу як since
 забезпечувати provide; secure
 забороняти prohibit
 забруднення pollution
 забувати forget
 завжди always
 завод plant
 завтра tomorrow
 загін detachment
 заголовок title
 задній back
 задоволення pleasure
 закінчувати finish
 закон law
 закривати close, shut
 залишатися remain; stay
 замовляти order
 занавіска curtain
 запевняти assure
 запис record
 записувати write down
 запитання question
 ставити запитання ask ques-
 tions
 запитувати ask
 запізнюватися be late
 заповідь commandment
 десять заповідей the ten com-
 mandments

запрошувати invite
 засвоювати adopt
 засмучений sorry
 засновник founder
 заснувати found
 застосовувати use
 захищати defend
 захід west
 західний western
 зберігати preserve
 збирати pick; gather, collect
 збори meeting
     урочисті збори grand meeting
 зброя arms
 зважувати weigh
 звичай custom
 звичайно certainly; usually
 звільнення liberation
 звук sound
 задача change
 здоров'я health
 зелений green
 земля land
 зерно grain
 ззаду behind
 з'єднувати connect
 зір sight
 зірка star
 зляканий afraid
 змагання competition
 зміна change
 знайомити introduce
 знаменитий famous
 знання knowledge
 знати know
 знаходити find
 значення meaning
 знову again
 зовнішній outer
     зовнішній простір outer space
 золото gold
 зона zone
 зоологія zoology
 зоопарк zoo
 зошит exercise-book
 зуб tooth

зубний лікар dentist
 зупинка stop
 зусилля effort
 зустрічати meet

Ii

i and
 ідея idea
 іграшка toy
 ім'я name
 інженер engineer
 ін'єкція injection
 інколи sometimes
 іноземний foreign
 інститут institute
 інформація information
 інформувати inform
 інший other; another
 історія history
 істотний essential

Їi

їдальня dining-room
 їжа food
 їм them
 їсти eat
 їх them
 їхати верхи ride
 їхній their

Кк

кава coffee
 кав'ярня café
 казка tale
 камін fire-place
 камінь stone
 кам'яне вугілля coal
 канал channel
 канат rope
 канікули holidays
 капелюх hat
 капітан captain
 карта map
 картина picture
 картинна галерея art-gallery

картопля potato
 кашляти cough
 каштан chestnut tree
 квадрат square
 квартира flat; apartment(s)
     квартирна плата rent
 квиток ticket
 квітка flower
 кекс cake
 кепка cap
 керівник manager
 керувати manage
 кидати throw
 килим carpet
 кирпатий turned-up
 кит whale
 кишеня pocket
 кілограм kilogramme
 кілометр kilometre
 кілька several
 кімната room
 кіно cinema; movies
 кіножурнал newsreel
 кінотеатр cinema
 кінь horse
 клас class; form
 класна дошка blackboard
 класти put, lay
 клієнт client
 клімат climate
 ковбаса sausage
 ковбой cowboy
 ковзан skate
 козак cossack
 ковтати swallow
 кожний every; each
 комбайн combine
 комбайнер combine-operator
 колготки tights
 коли when
 коли-небудь ever
 колір colour
 коло circle, ring
 команда team
 конверт envelope, cover
 консервувати tin

консервовані фрукти tinned
 fruits
 конституція constitution
 конструктор designer
 континентальний continental
 концерт concert
 копати dig
 кордон boundary; border; frontier
 корисний useful
 користь favour
 коричневий brown
 коробка box
 корова cow
 королівство kingdom
 короткий short
 коса (волося) braid, plait
 космічний корабель spaceship
 космонавт cosmonaut
 космонавтика cosmonautics
 космос space
 костюм suit; costume
 котлета cutlet
 котрий which (*про тварин і*
     предмети);
     who (*про людей*)
 коханий, кохана sweetheart
 кошик basket
 коштувати cost
 краватка tie
 кравчиня dress-maker
 країна country
 крамниця shop, store
 кращий better
 крейда chalk
 крикет cricket
 кричати cry
 крім besides; except
 крісло arm-chair
 круглий round
 кубок cup
 культура culture
 купатися bathe
 купівля shopping
 купувати buy
 курс course
 курча chicken

кут corner
кучерявий curly
кухня kitchen

Л л

лабораторія laboratory
лавка bench
ламати break
лампа lamp
ланч lunch
латинь Latin
легенда legend
легкий easy
ледачий lazy
лежати lie
лижа ski
лис(иця) fox
лист letter
листок leaf
лівий left
ліворуч on the left (*de*); to the left
(*куди*)
ліга league
лід ice
лікар doctor
лікарня hospital
ліки medicine
лікування treatment
лінійка ruler
ліс forest; wood
літати fly
література literature
літературний literary
літо summer
ловити catch
ложка spoon
лука meadow
любити love; like; be fond of
люди people
лютий (*шалений*) fierce
лялька doll
льон flax

М м

мавпа monkey
магістраль highway

майже almost
майстерня workshop
маленький small, little
мало few
малювати draw
малювати фарбами paint
малюнок drawing
мама, мати mamma, mother
мандрівка trip, travelling
мандрувати travel
мармур marble
масло butter
математика mathematics
мати have
матч match
машина car
медаль medal
медсестра nurse
межувати з border on
менеджер manager
менеджмент management
мені me
менше less
менший minor
меншина minority
меню menu
мертвий dead
мешканець inhabitant
мило soap
минулий past
мир peace
мирний peaceful
мистецтво art
мити(ся) wash
мити посуд wash up
миша mouse
між between; among
міжнародний international
мій my
мільйон million
мінус minus
міняти change
міст bridge
місто city; town
місце place
місяць month

мова language
іноземна мова foreign language
рідна мова mother tongue, native language
могила grave; tomb
могти can
могутній powerful
можливий possible
можна may
мокрий wet
молодий young
молодь youth
молоко milk
море sea
мороз frost
морозиво ice-cream
морозний frosty
моряк sailor
мотор engine; motor
мрія dream
мужній courageous
мужність courage
музей museum
музика music
м'який mild; soft; sweet
м'ясо meat
м'ясний магазин butcher's shop
м'яч ball

Нн

на on, at
навіть even
навкруги around
навпроти opposite
навчати teach
нагорода award
нагороджувати award
над above, over
надійний reliable
надія hope
назад back
називати call; name
назовні out

найбільший the most
найгірший the worst
належати belong
нам us
намагатися try
намет tent
нападати attack
напередодні on the eve
наповнювати fill
народ nation; people
народитися be born
народний folk; national
народна пісня folk-song
населення population
наступний next
наука science
національний national
національна меншина national minority
нація nation
небезпека danger
небо sky
невід'ємний integral
невідомий unknown
недавно recently
недоторканий inviolable
нежить a cold in the head
ненавидіти hate
неправильний wrong
нестача lack
нести carry
нещасний unhappy, miserable
нещасний випадок accident
ні no
ні... ні neither... nor
нікель (монета в 5 центів) nickel
ніколи never
ніс nose
ніхто nobody
ніч night
нічого nothing
новий new
Новий рік New Year
новорічна ялинка New Year tree
нога foot; leg

номер number
носити carry; bear; wear (одяг)
нуль zero

Оо

обговорювати discuss
обидва both
обирати elect
обід dinner
обідати have dinner
обіцяти promise
обладнання equipment
обладнувати equip
обличчя face
обов'язок duty
овальний oval
овочі vegetable
одержувати get; receive; gain,
win (приз)
однокласник classmate
одяг clothes; dress
одягатися dress
огорожа fence
озеро lake
ознака attribute
оклад salary
око eye
описувати describe
оповідання story
організація organization
організовувати organize
освіта education
оселятися settle
осінь autumn
основний fundamental
особистий personal
особливо especially
останній last
офіціант waiter
оцінка mark

Пп

падати fall
пакунок parcel
палац palace

палець finger
палиця stick
пальто coat
пам'ятати remember
пам'ятник monument
пам'ять memory
пан mister (Mr.), sir
пані mistress (Mrs.), madam
панна miss (M.)
панчоха stocking
папір paper
аркуш паперу sheet of paper
парад parade
парасолька umbrella
парик wig
парламент parliament
пароплав ship
парта desk
партія party
пацієнт patient
певний sure
бути певним be sure
пенал pencil-box
пенс penny (pl pence)
пенсіонер pensioner
первинний primary
перебільшувати exaggerate
переворот revolution; overturn
перев'язувати bandage
перед before
переддень eve
перекладати translate
перемагати win
перемога victory
перерва interval; break
перетинати cross
перешкода obstacle
пекар baker
пил dust
писати write
письменник writer
пити drink
південь south
північ north
північний northern
під under

підземний underground
 підкреслювати emphasize; under-
 line
 підліток (*від 13 до 19*) teen-ager
 підлога floor
 підмітати clean; sweep
 підніматися rise
 підпис signature
 підсумовувати sum up
 підтримувати support
 пізній late
 пілюля pill
 після after
 пісня song
 плавання swimming
 плавати swim
 плакати cry
 план plan
 планер glider
 плата за проїзд fare
 платити pay
 плащ raincoat
 пліт raft
 плоский flat
 площа square; area
 пляшка bottle
 повертатися return, come back
 повідомляти inform, notify
 подія event
 подобатися like, please
 повинен must
 повільний slow
 повітря air
 повний (*товстий*) plump
 повторювати repeat
 поганий bad
 погода weather
 погоджуватися agree
 позаду behind
 позичати lend
 показувати show; display
 покидати leave
 покоління generation
 покривати cover
 покупець buyer
 поле field

полиця shelf
 поліпшувати amend, improve
 політ flight
 політичний political
 половина half
 помилка mistake
 поправка amendment
 популярний popular
 порада advice
 порожній empty
 порт port
 портфель bag
 порядок order
 посольство embassy
 потік flood
 потім then
 потреба need; necessity
 початок start
 починати(ся) start; begin
 почуття feeling
 пошта post, mail
 поштова марка stamp
 пояснювати explain
 правда truth
 правий right
 Ти правий. You are right.
 правильний correct
 правильно correctly
 правління board
 праворуч від on the right (*де*); to
 the right (*куди*)
 практично practically
 прапор flag
 праця labour
 предмет subject
 предок forefather
 прекрасний fine, beautiful; fair
 прибирати clean; clear
 приватний private
 привіт! hallo! hello! hi!
 пригадувати recollect
 приєднуватись join
 приз prize
 приймати accept
 прийнятний acceptable
 прикраса decoration

прикрашати decorate
 прилавок counter
 приміряти try on
 примусовий compulsory
 приносити bring
 пригода adventure
 приписувати prescribe
 природний natural
 природні умови natural conditions
 природничі науки natural sciences
 природно naturally
 присвячувати devote
 присутній present
 приходити come
     приходити вчасно come in time
 про about
 провулок lane
 прогресивний progressive
 прогулянка walk
 прогулюватися go for a walk
 продавати sell
 продавець shop-assistant
 продовжувати continue
 проект design, plan, project
 прокидатися wake up, awake
 промисловий industrial
 промисловість industry
 пропонувати offer, propose
 просити ask, beg, request
     просити пробачення beg pardon
 простір space
 просторий ample
 простягатися stretch, reach
 проти against
 професійний vocational
 профтехучилище vocational school
 професія profession
 проходити pass
 прохолодний cool
 прямий straight
 псевдонім pen-name

птахоферма poultry farm
 пташка bird
 публікувати publish
 пшениця wheat

Рр

радити advise
 радісний glad
 разом together
 район district
 рана wound
 рано early
 ранок morning
 раптом suddenly
 рахувати count
 рахунок (за щось) account; bill; (у грі) score
 реалізувати realize
 результат result
 республіка republic
 ресторан restaurant
 речення sentence
 риба fish
 рибалити fish
 ринок market
 рицар knight
 рівнина plain
 рідний native
     рідна мова mother tongue, native language
 різати cut
 Різдво (Христове) Christmas
 різний different, various
 різноманітність variety
 рік year
 річка river
 річниця anniversary
 рішення decision
 робити do, make
 робітник worker
 робота work
     робота по дереву woodwork
 родич relative
 родючий fertile
 рожевий pink

розбивати defeat
 розвивати develop
 розглядати consider; examine,
 look at
 розклад time-table
 розмовляти talk
 розповсюджений widespread
 розрізняти differ
 розташований situated
 розуміти understand
 роман novel
 рослина plant
 рости grow
 рот mouth
 руда ore
 рудий red
 руїна ruin
 рука hand (*кисть*); arm (*від
 кисті до плеча*)
 рукопис manuscript
 рум'яний rosy
 рух movement
 вуличний рух street traffic
 рухатися move
 рушник towel
 рушниця gun
 ряд row
 рятувати save

С с

сад garden
 фруктовий сад orchard
 саджати plant
 самовизначення selfdetermina-
 tion
 сани sledge
 свиноферма pig-farm
 свиня pig
 свіжий fresh
 світ world
 в усьому світі all over the
 world
 світлий bright; light
 свобода freedom
 святкування celebration
 святкувати celebrate

свято holiday
 сезон season
 секунда second
 секція section
 село village
 селянин peasant
 сер sir
 серветка napkin
 сердитий angry
 сердитися be angry
 серед among
 середина middle
 серйозний serious
 серце heart
 сивий grey; grey-haired
 сидіння seat
 сидіти sit
 сила force
 сильний strong
 символ symbol
 син son
 синій blue
 синьоокий blue-eyed
 сир cheese, curds
 сік juice
 сіль salt
 сільськогосподарський agricul-
 tural
 сірий grey
 сіроокий grey-eyed
 сказати say; tell
 скатертина table-cloth
 скарб treasure
 скаут scout
 сквер square
 скільки how many; how much
 складатися з consist of
 скоро soon
 скромний modest
 скульптор sculptor
 слабкий weak
 слава glory; fame
 словник vocabulary; dictionary
 слово word
 словосполучення word-combina-
 tion

службовець clerk; employee
 служити serve
 слухати listen
 слюсар fitter
 смажити fry
 смерть death
 сміливий brave
 сміливість bravery
 смішний funny, comical
 сміятися laugh
 смуга stripe
 сніг snow

Іде сніг. It is snowing.

сніговик snowman
 сніданок breakfast
 снідати have breakfast
 сніжка snowball
 солдат soldier
 сонце sun
 сонячний sunny
 сорочка shirt
 сосиска sausage
 софа sofa
 союз union
 союзник ally
 спати sleep
 спеціальний special
 спина back
 співати sing
 спідниця skirt
 спіймати catch
 спільний mutual
 спільнота community
 сподіватися hope
 спорт sport

займатися спортом go in for
 sports

справа business
 справжній real
 спроба attempt
 ставати become
 стадіон stadium
 сталь steel
 старий old
 старший senior; (*y сім'ї*) elder
 старшокласник senior pupil

стаття article
 статуя statue
 стиглий ripe
 стіл table
 письмовий стіл desk
 стілець chair
 стіна wall
 столиця capital
 століття century
 стояти stand
 страйк strike
 страх fear
 стрибати jump; leap
 стріляти shoot
 стрічка ribbon
 студент student
 суверенітет sovereignty
 сукня dress
 сумка bag
 сумний sad
 сумнів doubt
 суп soup
 супермаркет supermarket
 сухий dry
 сучасний modern
 сушити dry
 схід east
 східний eastern
 сяяти shine

Тт

та and (*спол.*); that (*вказ. займ. ж. р.*)
 табір camp
 таємниця secret
 так so, yes
 такий such
 також too; also
 там there
 танець dance
 танцювати dance
 тарілка plate
 тварина animal
 твердження statement
 твердий hard

твердити assert
твій your
творити create
театр theatre
театральна каса box-office
текстильний textile
телевізор TV-set
телефон telephone
темний dark
темноволосий dark-haired
температура temperature
теніс tennis
тепер now, nowadays
теплий warm
терапевт therapist
територія territory
технік technician
ті those
тіло body
тітка aunt
тигр tiger
тиждень week
тисяча thousand
тканина cloth
товстий thick
той that

той самий the same
токар turner
токарний верстат lathe
тонкий thin
тому (назад) ago
тому (причина) that is why
тому що because
торкатися touch
торт cake
традиція tradition
тракторист tractor-driver
трамвай tram
траплятися happen
тренер trainer
тренувати(ся) train
тривати last
тривога alarm
тримати keep; hold
тролейбус trolley-bus
троянда rose

трудящі working people
турбота care; trouble
турист tourist
тут here
туфля shoe
тюльпан tulip
тягти pull, draw

Уу

у (в) at, in; into
убивати kill
убивство murder
убивця killer
уболівальник fan
увага attention
удар blow
узбережжя coast
указка pointer
Україна Ukraine
українець; українка Ukrainian
українська мова Ukrainian (language)
улюблений favourite
умирати die
універмаг department store
університет university
унітарний unitary
упаковувати pack; wrap
урожай harvest
урок lesson
уряд government
усмішка smile
успіх success
успішний successful
установа office, establishment, institution
установлювати establish
усувати remove
утворювати form
утікати escape
учасник participant
учень pupil
учитель teacher
учора yesterday

Ф ф

фабрика factory
фарба paint
    акварельна фарба water-colour
фартух apron
фах speciality; profession; trade
ферма farm
    тваринницька ферма cattle-farm
фермер farmer
фізика physics
фізкультура physical training
фільм film
    художній фільм feature
фольклор folk-lore
фон background
фонд stock
фондова біржа stock exchange
форма; формений одяг uniform
    шкільна форма school uniform
фортепіано piano
фотографія photo
французький French
фрукти fruit
фунт pound
футбол football
футболіст football-player

Х х

хазяїн master; owner; landlord
    (*для поживця*); host (*для гостя*); boss (*підприємець*)
хвилина minute
хвіст tail
хворий sick, ill
хвороба disease
хімія chemistry
хірург surgeon
хліб bread
хлібний магазин baker's shop
хлопець boy, fellow
хобі hobby

хокеїст hockey-player
хокей hockey
холодильник refrigerator
холодний cold
хор choir
хоробрий brave
хороший good
хотіти want
хоч, хоча though, although
хто-небудь anybody; anyone; somebody
хрест cross
художник painter; artist

Ц ц

цей this
цензура censorship
центр centre
центральний central
церква church
цикл cycle
цирк circus
цитувати cite
ці these
цікавий interesting
цікавити interest
ціна price
цінний valuable
цінність value
цукор sugar
цуценя puppy

Ч ч

чай tea
час time
частина part
часто often
чашка cup
чверть quarter
чемпіон champion
чемпіонат championship
чекати wait
чергувати be on duty
черевик boot
честь honour

чий whose
чистий clean
чистити brush; clean
читач reader
човен boat
чоловік man; husband
чоловічий male
чому why
чужинець stranger
чути hear

Шш

шапка cap
шарф scarf
шахи chess
    грати в шахи play chess
шахіст chess-player
швейцар doorman
швидко quickly
шерсть wool
шеф chief, principal
шинок pub
широкий broad, wide
шия neck
шкарпетка sock
школяр schoolboy, pupil
школярка schoolgirl
шлях way
шматок piece
шніцель hamburger, chop
шовк silk
Шотландія Scotland
шотландський Scottish
штаб head-quarters

штовхати push
шторм storm
шукати look for; seek; search for
шухляда drawer

Щ щ

щасливий happy
ще yet; else
щітка brush
щоденник day-book; diary
щойно just
щока cheek
що-небудь anything
щотижня weekly

Ю ю

юнак youth
юний young
юстиція justice

Я я

я I
яблуко apple
ягода berry
язик tongue
як how
який-небудь any
якщо if
    якщо не unless
яскравий bright
ящик box